

แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ
จังหวัดชายแดนภาคใต้

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แบบ 1.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษ
เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

โดย
นางสาวชนิชา มำงัดสาเระ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แบบ 1.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
ภาควิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

THE GUIDELINE OF THE RISK MANAGEMENT ON ACADEMIC AFFAIRS
ADMINISTRATION OF BASIC EDUCATION SCHOOL IN THE SPECIAL
DEVELOPMENT ZONE OF SOUTHERN BORDER PROVINCES

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Doctor of Philosophy (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

Department of Educational Administration

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2021

Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ	แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาชั้น พื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
โดย	ชนิชา มางัดสาเราะ
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา แบบ 1.1 ปรัชญาคุชฎีบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สายสุตา เตียเจริญ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปรัชญาคุชฎีบัณฑิต

.....	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)	
พิจารณาเห็นชอบโดย	
.....	ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชุมศักดิ์ อินทร์รักษา)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสุตา เตียเจริญ)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษา)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร)	
.....	ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ดร.จำเริญ จิตรหลัง)	

58252932 : การบริหารการศึกษา แบบ 1.1 ปรัชญาคุชฌิต

คำสำคัญ : การบริหารความเสี่ยง / การบริหารงานวิชาการ / เขตพื้นที่ชายแดนภาคใต้

นางสาว ชนิชา มางัดสาละ: แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สายสุตา เตียเจริญ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 2 ขั้นตอนคือ 1)การวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เทคนิควิธีวิจัยแบบ EDR (Ethnographic Delphi Futures Research) และ2) สรุปผลการวิจัย ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน แบ่งเป็น3กลุ่มได้แก่ กลุ่มที่เป็นผู้บริหารงานระดับนโยบาย จำนวน 7 คน กลุ่มที่เป็นผู้บริหารงานในสถาบันการศึกษา จำนวน 7 คน และ กลุ่มผู้เกี่ยวข้อง (นักวิชาการและผู้มีประสบการณ์ปฏิบัติงาน) จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือค่าฐานนิยม ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. แนวทางบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้มีประเด็นความเสี่ยงที่สอดคล้องตามขอบข่ายด้านวิชาการ ของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา การบริหารความเสี่ยงทางวิชาการ เป็นกระบวนการในการดำเนินการทางการบริหารจัดการด้านวิชาการของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายโดยมีประเด็นความเสี่ยงได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และกระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการบริหารงานและนิเทศการศึกษา ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ และด้านการส่งเสริมความรู้สู่ชุมชน

2. ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คนมีความเห็นสอดคล้องกันว่าแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และมีแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการ 94 แนวทาง ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น 7 แนวทาง 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ 7 แนวทาง 3) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 9 แนวทาง 4) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7 แนวทาง 5) ด้านการบริหารงานและนิเทศการศึกษา 10 แนวทาง 6) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี 9 แนวทาง 7) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน 8 แนวทาง 8) ด้านการส่งเสริมความรู้สู่ชุมชน 19 แนวทาง 9) ด้านการแนะแนวการศึกษา 11 แนวทาง และ 10) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ 7 แนวทาง โดยทุกแนวทางมีค่า Median 3.5 ขึ้นไป

58252932 : Major (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

Keyword : RISK MANGEMENT GUIDELINES / ACADEMIC ADMINISTRATION / SOUTHERN BORDER AREAS

MISS CHANICHA MA-NGUDSAREH : THE GUIDELINE OF THE RISK MANAGEMENT ON ACADEMIC AFFAIRS ADMINISTRATION OF BASIC EDUCATION SCHOOL IN THE SPECIAL DEVELOPMENT ZONE OF SOUTHERN BORDER PROVINCES THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR SAISUDA TIACHAROEN, Ph.D.

This research aims determine the appropriate guidelines of the risk management on academic affairs administration of basic education schools in the Special Development Zone of the Southern Border Provinces. There are two steps in conducting research: 1) Analysis of academic risk management guidelines of basic education institutions in the Special Development Zones of the Southern Border Provinces according to the opinions of experts by using the EDFR research method (Ethnographic Delphi Futures Research) and 2) Summarized the research results. The informants consisted of 21 experts, divided into 3 groups: firstly, 7 experts who are policy-level administrators, secondly, 7 experts who are administrators in educational institutions, and lastly, 7 experts are related groups working as experienced academics. Tools used to collect data were a semi-structured interview and questionnaires. The statistics used were mode, median, interquartile ranges, and content analysis.

The results showed that

1. Academic risk management guidelines of basic education institutions in the Special Development Zone of the Southern Border Provinces have risk issues consistent with academic scope of educational institutions at the Ministry of Education decentralized administration and education management. Academic Risk Management is a process for implementing academic management of educational schools to achieve their goals with the following risks; core curriculum and local program development; the development of learning processes and learning management processes; measuring and evaluating students' academic performance; research to improve the quality of education; the development of media, innovation and educational technology; the development of learning resources; administration and educational supervision; education guidance; quality assurance system development; and the promotion of knowledge to the community.

2. The 21 experts agreed that there were 10 risk issues with 94 guidelines of the risk management on academic affairs in the Special Development Zones of the Southern Border Provinces as follows: 1) 7 guidelines to core curriculum and local program development 2) 7 guidelines to learning process development and learning management 3) 9 guidelines research to improve educational quality 4) 7 guidelines to learning resource development 5) 10 guidelines to educational administration and supervision 6) 9 guidelines to media, innovation and technology development 7) 8 guidelines to measure and evaluate student learning performance 8) 19 guidelines to promote knowledge to communities 9) 11 guidelines to educational guidance, and 10) 7 guidelines to quality assurance system development, all of which have Median value of 3.5 or higher, I.R. value less than 1.50, and Mode-Median value not more than 1.0.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสุดา เตียเจริญ รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย ผู้วิจัย รวมทั้งรองศาสตราจารย์ ดร.ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ดร.จำเริญ จิตรหลัง ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ส่งผลให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของทุกท่านเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่า ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี ส่งผลให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาการบริหารการศึกษาทุกท่านที่ให้ความรู้ให้คำแนะนำ และประสบการณ์อันมีค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณเจ้าของหนังสือ วารสาร เอกสารและวิทยานิพนธ์ ทุกเล่ม ที่ช่วยให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานที่ให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ ชาวหลักสูตรบริหารการศึกษาทุกคนที่ให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์และเป็นกำลังใจตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณนางสุรีย์ รักมาก มารดาที่อบรมเลี้ยงดู ให้การศึกษา ให้กำลังใจ สร้างความเข้มแข็งให้แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ขอขอบคุณเพื่อนๆ ที่ให้ความช่วยเหลือเป็นกำลังใจตลอดระยะเวลาการศึกษา ช่วยให้คำปรึกษา แบ่งปันทางวิชาการ ตลอดจนถึงญาติมิตรทุกท่านที่มีได้เอ่ยนามไว้ ณ ที่นี้

คุณค่าหรือประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาแด่พระคุณบิดามารดา ครู อาจารย์ที่อบรมสั่งสอน แนะนำ ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจอย่างดียิ่งเสมอมา

นางสาว ชนิชา มางัดสาเระ

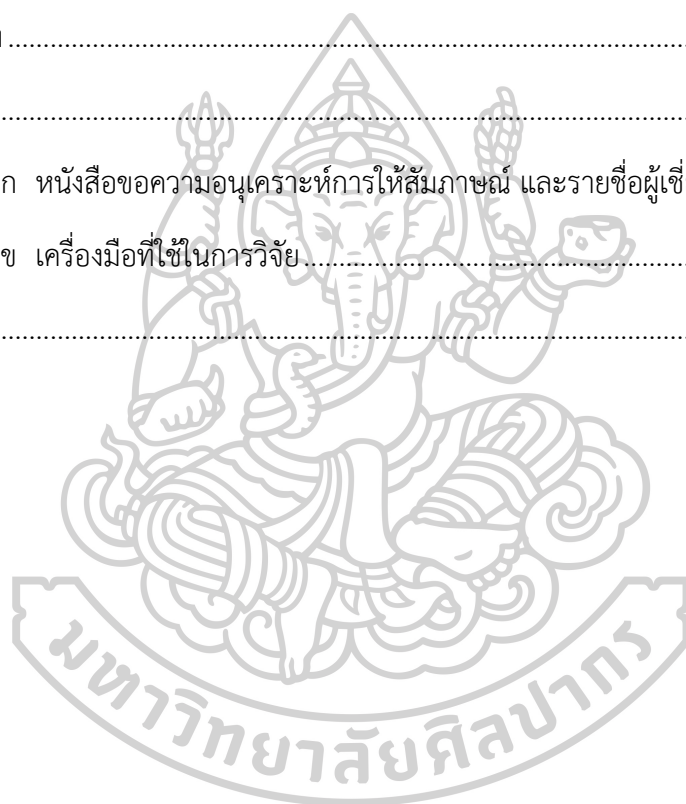
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉุ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	2
ปัญหาการวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	11
ข้อคำถามของการวิจัย.....	11
สมมติฐานของการวิจัย.....	11
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	11
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	24
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	26
แนวคิดการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	26
ความหมายและความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ.....	26
ขอบข่ายงานวิชาการ.....	28
การบริหารความเสี่ยง.....	29
ความหมายของความเสี่ยง.....	31
ความหมายการบริหารความเสี่ยง.....	34

ประเภทของความเสี่ง.....	37
วัตถุประสงค์หลักของการบริหารความเสี่ง.....	38
การบริหารความเสี่งยุคใหม่.....	40
การบริหารความเสี่งขององค์กรภาครัฐ.....	42
การบริหารความเสี่งแบบบูรณาการ.....	48
การบริหารความเสี่งจากความไม่แน่นอน.....	50
การบริหารความเสี่งตามเกณฑ์การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ.....	52
แนวทางการดำเนินการในการจัดทำแผนบริหารความเสี่ง.....	59
มาตรฐานการบริหารความเสี่งระดับสากล (International Risk Management Standard).....	62
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานพื้นที่พิเศษจังหวัดชายแดนใต้.....	68
เทคนิคการวิจัยเชิงอนาคต แบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research).....	73
แนวคิดเกี่ยวกับอนาคตศึกษา.....	73
ความหมายของอนาคตศึกษา.....	73
เทคนิคการศึกษาอนาคต.....	74
สาระสำคัญของเทคนิคการวิจัยเชิงอนาคตแบบ EDFR.....	75
การเตรียมตัวกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ.....	78
จำนวนรอบในการเก็บข้อมูล.....	79
รูปแบบต่างๆ ของ EDFR.....	79
เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research).....	81
ขั้นตอนวิธีวิจัยแบบเทคนิค EDFR.....	84
การเขียนแนวโน้มในแบบสอบถาม.....	85
การรายงานผล.....	86
รูปแบบต่างๆ ของเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR.....	86
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	88

งานวิจัยภายในประเทศ	88
งานวิจัยต่างประเทศ	109
สรุป	113
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	114
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	114
ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมโครงการวิจัย	114
ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย	114
ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย	115
ระเบียบวิธีวิจัย	117
แผนแบบการวิจัย	117
ผู้ให้ข้อมูล	118
ตัวแปรที่ศึกษา	118
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	119
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย	119
การเก็บรวบรวมข้อมูล	120
การวิเคราะห์ข้อมูล	120
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	121
สรุป	122
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล	123
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR ในรอบที่ 1	123
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR ในรอบที่ 2	140
ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนา พิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้	142

บทที่ 5 สรุปลผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	176
สรุปลผลการวิจัย.....	177
อภิปรายผลผลการวิจัย.....	185
ข้อเสนอแนะ.....	206
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	206
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	207
รายการอ้างอิง.....	208
ภาคผนวก.....	218
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์การให้สัมภาษณ์ และรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	219
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	223
ประวัติผู้เขียน.....	264

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1	การลดลงของค่าความคลาดเคลื่อน.....	78
ตารางที่ 2	การลดลงของค่าความคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยตามเทคนิคเดลฟาย (Delphi technique)	83
ตารางที่ 3	สรุปประเด็นแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้.....	140
ตารางที่ 4	ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรท้องถิ่น	143
ตารางที่ 5	ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้.....	146
ตารางที่ 6	ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา.....	149
ตารางที่ 7	ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้.....	151
ตารางที่ 8	ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการบริหารงานและนิเทศ การศึกษา.....	153
ตารางที่ 9	ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการพัฒนาสื่อ, นวัตกรรม และเทคโนโลยี	156
ตารางที่ 10	ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ของนักเรียน.....	159

- ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการส่งเสริมความรู้สู่ชุมชน. 161
- ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการแนะแนวการศึกษา 167
- ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการพัฒนาระบบประกัน
คุณภาพ 172

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย	22
ภาพที่ 2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	116
ภาพที่ 3 แบบแผนการวิจัย	117
ภาพที่ 4 สรุประเด็นแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้.....	141

บทที่ 1

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 ส่งผลกระทบต่อที่สำคัญทั้งภายในและภายนอกประเทศในด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของคนในชาติที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ การปรับเปลี่ยนที่รวดเร็ว และซับซ้อนจำเป็นต้องสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อเตรียมความพร้อม คน สังคม และระบบเศรษฐกิจ ให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสม กล่าวคือต้องพัฒนาคนไทยให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และต่อเนื่องในเรื่องการศึกษาทักษะการทำงานและ การดำเนินชีวิต เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพให้คนไทยทุกกลุ่มวัยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา ตลอดจนมีระเบียบ วินัย มีจิตสำนึกวัฒนธรรมที่ดีงามและรู้คุณค่าความเป็นไทย¹ แผนการศึกษาแห่งชาติ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดเป้าหมายไว้สอดคล้องกันว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นคนดีมีความรู้ ความสามารถ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ให้มีการพัฒนาทั้งด้าน ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และปรับตัวให้สามารถดำรงอยู่ได้ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงนั้นอย่างมีความสุข² เช่นเดียวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555-2559) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาคนที่มุ่งสู่ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขด้วยความเสมอภาคเป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” ดังนั้นการที่จะอยู่ในสังคมได้ต้องสามารถปรับตัวและแสวงหาประโยชน์อย่างรู้เท่าทันโลกาภิวัตน์และมีการการวางแผนบริหารความเสี่ยงด้านการศึกษา เป็นการกำหนดวิธีการดำเนินการและผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต นำไปสู่การปฏิบัติงานที่ถูกต้องและบรรลุวัตถุประสงค์หากปราศจากการวางแผนที่ดี ระบบก็ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันได้ การวางแผนที่ดีมีความสำคัญต่อการทำงานของบุคลากร เกิดการประสานงานซึ่งกันและกัน ช่วยให้เกิดการประหยัดทางการบริหารทั้ง คน เงิน วัสดุ และการจัดการ ช่วยให้การปฏิบัติงานสำเร็จลุล่วงไปอย่างรวดเร็ว

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ.2555 – 2559**. เข้าถึงเมื่อ 13 ธันวาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p11/plan11.pdf>

² กระทรวงศึกษาธิการ. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. เข้าถึงเมื่อ 1 กรกฎาคม 2564. เข้าถึงได้จาก <https://www.mwit.ac.th/~person/01-Statutes/NationalEducation.pdf>

และมีประสิทธิภาพ เป็นการกระจายงาน แบ่งเบาภาระความรับผิดชอบของผู้บริหาร สามารถระดมสรรพกำลังทรัพยากร (Mobilization of resources) ได้ตามความต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสามารถทราบปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการปฏิบัติงานตามขั้นตอนของแผนได้อย่างชัดเจน (Plan Implementation) สามารถดำเนินการแก้ไขปรับปรุงได้ทันต่อเหตุการณ์ คุ่มค่าและลดความสูญเปล่า³

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์และการจัดระบบของโลกใหม่ ทำให้มีผลกระทบต่อสังคมไทยอย่างมากจนเกิดภาวะวิกฤต ทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมือง และด้านการศึกษา โดยเฉพาะปัญหาในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพไม่ดีพอ ทั้งด้านการบริหารจัดการและคุณภาพการศึกษาที่ยังไม่สามารถพัฒนาคนไทยให้มีศักยภาพเพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป ทั้งยังไม่สามารถพัฒนาและสร้างสรรค์สังคม ประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าได้ในประเทศและสังคมโลก เป็นปัญหาวิกฤตที่จะต้องแก้ไขอย่างรวดเร็วและจริงจัง ปัจจุบันโลกกำลังถูกขับเคลื่อนด้วยกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งกระแสโลกาภิวัตน์นี้ ถูกผลักดันด้วยตัวแปรที่มีนัยสำคัญหลายๆ ประการ ตัวแปรที่มีนัยสำคัญ (Significant) มากที่สุด ก็คือ ตัวแปรทางด้านความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) กระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลกระทบต่อเรื่องการดำรงชีวิตประจำวัน การดำเนินการทางด้านการเมือง และการดำเนินธุรกิจ ที่สำคัญต้องให้ผู้บริหารมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในการบริหารทั้งคนและบริหารงาน ให้บรรลุตามเป้าหมาย มีการวางแผนที่ดี สามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ⁴

หน่วยงานทุกระดับทั้งภาครัฐและเอกชนจำเป็นต้องมีปัจจัยที่มีความสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานของหน่วยงานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย สามารถดำเนินงานได้สอดคล้องกับกระบวนการทำงาน รวมทั้งทราบรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับกระบวนการ ระยะเวลาของการทำงานนั้นๆ หากเกิดข้อผิดพลาดจะสามารถทราบได้ทันทีที่เกิดจากสาเหตุอะไร สามารถทำการแก้ไขได้อย่างทันท่วงทีที่เกิดการผิดพลาดในกระบวนการทำงาน ไม่ก่อให้เกิดการเสียเวลา รวมทั้งสามารถ

³ สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. **มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2552.** เข้าถึง เมื่อ 1 กรกฎาคม 2564. เข้าถึงได้จาก <https://secondary.obec.go.th/newweb>

⁴ เรวัตร์ ชาตรีวิศิษฐ์ และคนอื่นๆ. **Strategic Management : การจัดการเชิงกลยุทธ์.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด, 2554, 8.

ตรวจสอบการทำงาน และกำหนดแนวทางการทำงานในอนาคตได้เพื่อความสำเร็จของหน่วยงาน⁵ สถานศึกษาที่มีความพยายามในการปรับเปลี่ยนสถานศึกษาให้มีสมรรถนะสูง เพื่อให้ประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหวังไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลซึ่งจะนำมาสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างยั่งยืน⁶ สถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จึงเริ่มการปฏิรูปการศึกษาโดยสถานศึกษามีการขับเคลื่อนให้ต้องจัดทำแผนกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงเพื่อใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาจึงต้องนำระบบการบริหารเชิงกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและเป็นเครื่องมือที่จะดำเนินงานจัดการศึกษาตามภารกิจหลักในการบริหารงานในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยมีขอบข่ายในการบริหารงานและตามมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 การกระจายอำนาจหน้าที่และบทบาทการดำเนินงานให้แก่สถานศึกษาซึ่งเป็นนิติบุคคล โดยมีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้กำกับ สนับสนุน และมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการบริหารจัดการ จึงเห็นได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญ ในฐานะผู้มีส่วนร่วมรับผิดชอบอย่างใกล้ชิดต่อการจัดการศึกษาอันเป็นพื้นฐานการศึกษาทุกระดับ ผู้นำสามารถดำเนินการได้บรรลุเป้าหมายสูงสุดด้วยวิธีการกำหนดทิศทางอย่างรู้เท่าทันล่วงหน้าเกี่ยวกับข้อจำกัดหรืออุปสรรคที่จะเกิดขึ้น ทำให้เกิดความคิดใหม่ๆ การวางแผนกลยุทธ์เป็นการวางแผนเพื่อสร้างอนาคตโดยให้ความสำคัญกับวิธีการที่จะทำให้หลุดพ้นจากสภาพปัญหาเดิมๆ หรือสถานการณ์ที่อาจล้าหลัง โดยมองข้ามกิจกรรมรายละเอียดของงานประจำที่ทำอยู่ สร้างภาพอนาคตที่ดีกว่า ที่เหมาะสมกว่า และที่เป็นไปอย่างสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในอนาคต ทั้งนี้ อาจด้วยวิธีการที่ประหยัดทรัพยากรมากที่สุด โดยอาศัยพื้นฐานความเข้าใจเหตุการณ์และความเป็นไปของสภาพแวดล้อมภายนอก จากการวิเคราะห์ว่าอะไรคือโอกาสและข้อจำกัดโดยการตรวจสอบทรัพยากรที่มีอยู่ว่ามีจุดอ่อนหรือจุดแข็งในด้านใด และอะไรบ้าง ซึ่งจากความสามารถรู้เขารู้เราคือรู้สภาพแวดล้อมภายนอก และรู้เรารู้จุดอ่อนจุดแข็งของตน

⁵ สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การศึกษาขั้นพื้นฐาน. ม.ป.ท., 2554

⁶ พสุ เดชะรินทร์ และชัยวัฒน์ หฤทัยพันธ์. การวางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์ (Strategic Planning and Formulating). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554, 5.

ผู้บริหารก็จะสามารถวางแผนกลยุทธ์ที่ดีที่สุดสำหรับหน่วยงานได้⁷ เป็นแนวทางให้องค์กรปฏิบัติงานได้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นและเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการได้ ถ้าปราศจากกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยง องค์กรจะไม่มีแนวทางที่ชัดเจนในการดำเนินงาน ไม่มีแผนที่จะปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง การวางแผนกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงและการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติเป็นงานหลักของผู้บริหารที่จะพองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ งานสองสิ่งนี้จะเป็นเครื่องชี้ถึงคุณภาพของการปฏิบัติงานเชิงบริหารที่มีคุณค่าต่อองค์กร กลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงที่ดีแต่ล้มเหลวเมื่อนำไปปฏิบัติ ก็จะไม่มีความคุ้มค่าต่อองค์กรเช่นเดียวกับการรวบรวมความสามารถขององค์กรอย่างเต็มที่ เพื่อนำการบริหารความเสี่ยงไปปฏิบัติ แต่แผนการบริหารความเสี่ยงนั้นไม่มีคุณภาพมากพอต่อความสำเร็จขององค์กร ก็จะไม่บังเกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ต่อองค์กรเช่นกัน ดังนั้นงานสองสิ่งนี้ต้องดำเนินไปคู่กัน แต่ไม่ได้หมายความว่า การวางแผนการบริหารความเสี่ยงอย่างดีหรือการนำการบริหารความเสี่ยงไปปฏิบัติอย่างเหมาะสม จะประกันความสำเร็จให้กับองค์กรได้ตลอด เพราะองค์กรก็อาจเผชิญกับเหตุการณ์ที่ไม่เป็นไปตามที่ผู้บริหารคาดหมายหรืออยู่นอกเหนือวิสัยที่ผู้บริหารจะคาดการณ์ได้ อย่างไรก็ตามผู้บริหารก็มีหน้าที่ที่จะต้องปรับการบริหารความเสี่ยงให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ซึ่งถ้าได้มีการวางแผนไว้อย่างดีตั้งแต่ต้นแล้ว การปรับตัวก็จะกระทำได้โดยไม่ยากนัก⁸ และอีกกลยุทธ์การบริหารจัดการที่น่าสนใจ คือ การบริหารความเสี่ยง (risk management) ซึ่งเป็นแนวคิดทางการบริหารจัดการที่แพร่หลายในวงการธุรกิจ ความแน่นอนที่เกิดขึ้นจึงเป็นได้ทั้งความเสี่ยงและโอกาส

จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษทางสังคมและวัฒนธรรมแตกต่างจากพื้นที่ส่วนอื่นของประเทศ เนื่องจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 75 นับถือศาสนาอิสลามและนิยมใช้ภาษามลายูท้องถิ่นในชีวิตประจำวัน ส่วนที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 24 เป็นผู้นับถือศาสนาพุทธอาศัยอยู่อย่างกระจัดกระจายทั้งในเขตเมืองและพื้นที่ชนบท จังหวัดชายแดนภาคใต้จึงมีลักษณะทางสังคมที่มีอัตลักษณ์เฉพาะและมีประวัติศาสตร์ของตนเอง พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะพิเศษทางวัฒนธรรมของประชาชนในพื้นที่ที่แตกต่างไปจากพื้นที่ส่วนอื่นของประเทศไทย โดยร้อยละ 75.5 เป็นชาวไทยมุสลิมนับถือศาสนาอิสลามและนิยมพูดภาษามลายูท้องถิ่น ส่วนอีกร้อยละ 24.0 เป็นชาวไทยพุทธกระจายอยู่ทั่วไปทั้งในเขตเมืองและชนบท ซึ่งเป็น

⁷ สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, เอกสารประกอบการอบรมการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, 13.

⁸ กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ปี 2551-2553. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551, 1.

สังคมที่มีอัตลักษณ์เฉพาะและมีประวัติศาสตร์ของตนเอง สำหรับปัญหาความขัดแย้งทางความคิดและเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นมายาวนาน แต่รัฐสามารถควบคุมสถานการณ์ได้ ดังจะเห็นได้ว่าในช่วง 11 ปี (ระหว่างปี 2536 – 2546) มีเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (รวมทั้งสงขลาและสตูลในบางครั้ง) รวม 784 ครั้ง โดยเฉลี่ยเกิดเหตุปีละ 68 ครั้ง เมื่อเทียบกับการเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงในเพียงปีเดียว (ปี 2547) ที่มีเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นถึง 1,139 ครั้ง

สถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมา ส่งผลให้เกิดความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สินอันมิสามารถประเมินค่าได้ ทั้งยังก่อให้เกิดความหวาดระแวงระหว่างประชาชนต่อรัฐ รวมทั้งความหวาดระแวงระหว่างประชาชนต่อประชาชน เหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องได้ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนทั่วไป และมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อระบบเศรษฐกิจของพื้นที่โดยเฉพาะใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ทำให้เกิดภาวะการณ์ผลิตหดตัวเนื่องจากประชาชนไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ ผู้ประกอบการต้องเลิกหรือหยุดดำเนินกิจการเพราะขาดความมั่นใจในความปลอดภัย เกิดปัญหาการว่างงานสูง ซึ่งซ้ำเติมปัญหาความยากจนของประชาชนในพื้นที่ และทำให้ประชาชนลดความเชื่อมั่นในอำนาจรัฐ ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงเป็นปัญหาที่มีความละเอียดอ่อน ซับซ้อนและเชื่อมโยงหลายมิติ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา วัฒนธรรม และความมั่นคง การแก้ไขปัญหาจึงจะต้องดำเนินการให้ครอบคลุมสาเหตุปัญหาในทุกมิติอย่างประสานสอดคล้อง เกื้อหนุนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

การบริหารความเสี่ยง (risk management) เป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยป้องกัน รักษาและส่งเสริมให้องค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กร ซึ่งการบริหารความเสี่ยงเป็นเครื่องมือทางการบริหารใหม่ที่เป็นที่จำเป็นเพื่อสร้างความมั่นใจในการบริหารความเสี่ยงในยุคการค้าเสรี ที่มีการแข่งขันและความไม่แน่นอน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อมและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ในปัจจุบันการบริหารความเสี่ยงมีความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจมา ในการที่จะช่วยให้สามารถบริหารโอกาสและควบคุมความเสี่ยง ซึ่งบริษัทหากมีความตระหนักถึงความเสี่ยงที่เกิดขึ้นและจะมีผลกระทบอย่างไรต่อบริษัท การบริหารความเสี่ยงจึงเป็นกระบวนการพิจารณาความเสี่ยงของบริษัทว่ามีโอกาสที่จะเกิดขึ้น และมีผลกระทบมากน้อยอย่างไรต่อบริษัท และสามารถจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่บริษัทสามารถยอมรับได้อย่างไร⁹ ความเสี่ยงหมายถึง เหตุการณ์หรือการกระทำใดๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นภายในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน และส่ง

⁹ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. **กรอบโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงขององค์กรเชิงบูรณาการ บทสรุปสำหรับผู้บริหารและกรอบโครงสร้าง**. กรุงเทพฯ : อีบุค ห้องสมุดมารวย ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2562. 21-23. เข้าถึงเมื่อ 1 กรกฎาคม 2564. เข้าถึงได้จาก <https://elibrary.maruey.com/book-detail>

ผลกระทบหรือสร้างความเสี่ยงหรือความล้มเหลวหรือลดโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ทั้งในระดับประเทศ ระดับองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้นการนำแนวทางการบริหารความเสี่ยง มาเทียบเคียงและประยุกต์ใช้ในวงการศึกษาก็น่าจะมีความเป็นไปได้ เพราะทั้งวงการธุรกิจและ องค์กรทางการศึกษาต่างก็ต้องปรับตัวในสภาพการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การศึกษารังนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารการศึกษา องค์กรการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษาด้วยการนำ แนวทางการบริหารความเสี่ยงมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผล อย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่อไป

ปัญหาการวิจัย

เหตุการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ทวีความรุนแรงขึ้นตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมา ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เกิดภาวะ การผลิตหดตัว ผู้ประกอบการขาดความมั่นใจในการลงทุน มีการเลิกกิจการอย่างต่อเนื่อง เกิดปัญหา การว่างงานสูง ซึ่งซ้ำเติมปัญหาความยากจนของประชาชนในพื้นที่ และทำให้ประชาชนลด ความเชื่อมั่นในอำนาจรัฐ อย่างไรก็ตาม การแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผ่านมา แม้รัฐบาล จะกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการดำเนินการแก้ไขปัญหาในแต่ละช่วงเวลาอย่างชัดเจน แต่การดำเนินงานไม่ต่อเนื่องและขาดการบูรณาการ ส่งผลให้การพัฒนาเศรษฐกิจไม่บรรลุตาม เป้าหมาย ประชาชนได้รับผลจากการพัฒนาไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะกลุ่มประชาชนในพื้นที่ชนบทยากจน จึงทำให้จำนวนประชากรที่อยู่ในข่ายความยากจนมีสัดส่วนสูงขึ้น ทั้งยังต้องเผชิญกับปัญหาความ ไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ในระยะต่อไป จึงจำเป็นต้องเร่งดำเนินการพัฒนาและแก้ไขให้ตรงจุด เพื่อให้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่คลี่คลายโดยเร็วและประชาชนสามารถดำเนินชีวิตอย่างปกติสุข¹⁰

สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นองค์กรหลัก ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน โดยยึดแนวนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นกรอบทิศทางในการดำเนินงานตามลำดับ เพื่อเป็นการปรับ ทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน ไม่ว่าจะ เป็น ทิศทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ.2552 –2561) กรอบทิศทางของแผนการศึกษาแห่งชาติ

¹⁰ ระบบสารสนเทศเศรษฐกิจและสังคมภาค. แผนการพัฒนาพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัด ชายแดนภาคใต้. เข้าถึงเมื่อ 5 มิถุนายน 2560. เข้าถึงได้จาก <http://eris.nesdb.go.th/pdf/351000-001.pdf>

ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 – 2559) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 – 2559) แผนบริหารราชการแผ่นดิน 2555– 2558 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฯลฯ แผนพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้หลักการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดตั้งสำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ดำเนินงานกลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาการศึกษาในเขตพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นการเฉพาะ โดยมีขอบเขตพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงาน ประกอบด้วยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 11 เขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 2 เขตพื้นที่การศึกษาครอบคลุม 5 จังหวัด คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา (4 อำเภอ อำเภोजะนะ นาทวี เทพา และสะบ้าย้อย ประกอบด้วย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปัตตานี เขต 1 ปัตตานี เขต 2 และ ปัตตานี เขต 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 1 ยะลา เขต 2 และ ยะลา เขต 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 นราธิวาส เขต 2 และนราธิวาสเขต 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต 3 สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 (จังหวัดนราธิวาส ปัตตานี และ ยะลา) และสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 (จังหวัดสงขลาและสตูล) มีวิสัยทัศน์ มุ่งพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสร้างโอกาสในการรับการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีคุณภาพ และสำนึกรักความเป็นไทยที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ วิถีชีวิต และความต้องการของชุมชน มีพันธกิจ 1) จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน บนพื้นฐานความหลากหลายในวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ วิถีชีวิต และความต้องการของชุมชน 2) ส่งเสริมและสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึง 3) จัดระบบการรักษาความปลอดภัยให้โรงเรียน ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง 4) เสริมสร้างสวัสดิการและสวัสดิภาพให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพสอดคล้องกับอัตลักษณ์วิถีชีวิตและความต้องการชุมชน 2) เพื่อให้ผู้เรียนได้รับโอกาสในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างทั่วถึง 3) เพื่อให้โรงเรียน ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความปลอดภัยจากการเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ 4) เพื่อให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้รับสวัสดิการ มีสวัสดิภาพ ทำให้มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และมีเป้าหมาย 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานในวิชาหลักสูงขึ้น 2) ประชากรในวัยเรียนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและมีโอกาสเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้น 3) โรงเรียนครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีความปลอดภัยจากเหตุการณ์ไม่สงบเพิ่มขึ้น และ 4) ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น

ในการติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการของแผนพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ 2555 พบปัญหา/อุปสรรค/ข้อจำกัดที่ทำให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายการดำเนิน ดังนี้ 1.สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ยังเป็นปัญหาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษายังมีความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 2. การแจ้งจัดสรรงบประมาณกับการแจ้งโอนงบประมาณระยะเวลาไม่สัมพันธ์กันใช้ระยะเวลาค่อนข้างล่าช้าเป็นอุปสรรคในการจัดกิจกรรมตามระยะเวลาของโครงการ 3. การระบุงบกิจกรรมการดำเนินการของโครงการจากส่วนกลางทำให้เขตพื้นที่การศึกษาไม่สามารถปรับเปลี่ยนกิจกรรมให้สอดคล้องกับบริบทความจำเป็นของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา 4. การสร้าง การรับรู้และความตระหนักให้แก่ผู้ปฏิบัติ เพื่อร่วมกันในการขับเคลื่อนโครงการไปสู่การปฏิบัติยังมีความหลากหลายและให้ความสำคัญที่แตกต่างกัน 5. การประชาสัมพันธ์ถึงผลสำเร็จในการจัดการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างความเข้าใจแก่สังคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีประสิทธิภาพน้อย 6. รูปแบบการนิเทศ กำกับ ติดตาม จากสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานยังมีไม่ต่อเนื่องและทั่วถึง¹¹

ในปัจจุบัน แนวคิดทางด้านการบริหารความเสี่ยง ได้รับการนำไปประยุกต์ใช้ในองค์กรต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง โดยมีการนำแนวทาง หรือมาตรฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงที่กำหนดขึ้นโดยองค์กรต่าง ๆ มาปรับใช้ การบริหารความเสี่ยงเป็นเครื่องมือทางกลยุทธ์ที่สำคัญตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีโดยจะช่วยให้การบริหารงานและการตัดสินใจด้านต่างๆ เช่น การวางแผน การกำหนดกลยุทธ์การติดตามควบคุม และวัดผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรต่างๆ อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดการสูญเสียและโอกาสที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่องค์กรโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานของหน่วยงานภายในองค์กร ทั้งการจัดเก็บข้อมูล การใช้งานอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ การติดต่อสื่อสารผ่านระบบเครือข่าย และวิธีการปฏิบัติงานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ ภายใต้สภาวะการดำเนินงานของทุกๆ องค์กรล้วนแต่มีความเสี่ยง ซึ่งก็คือความไม่แน่นอนที่จะส่งผลกระทบต่อการทำงานหรือเป้าหมายขององค์กร จึงจำเป็นต้องมีการจัดการความเสี่ยงเหล่านั้นอย่างเป็นระบบ โดยการระบุความเสี่ยงว่ามีปัจจัยเสี่ยงใดบ้างที่กระทบต่อการทำงานหรือเป้าหมายขององค์กรวิเคราะห์ความเสี่ยงจากโอกาสและผลกระทบที่เกิดขึ้น จัดลำดับความสำคัญของปัจจัยเสี่ยง

¹¹ กระทรวงศึกษาธิการ. รายงานผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาการศึกษานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้. เข้าถึงเมื่อ 5 มิถุนายน 2560. เข้าถึงได้จาก <http://www.ed-south.org/doceds/kulyud6-55.pdf>

แล้วกำหนดแนวทางในการจัดการความเสี่ยงโดยต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าในการจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม

การบริหารราชการแผ่นดินในปัจจุบันเป็นการบริหารราชการแนวใหม่ ที่มุ่งเน้นความสำเร็จ เชิงยุทธศาสตร์ แนวทางการบริหารความเสี่ยงเป็นการปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ในหมวดที่ 3 มาตรา 9 (1) กำหนดให้ส่วนราชการต้องจัดทำแผนปฏิบัติ ราชการไว้ล่วงหน้า สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแผนการปฏิบัติราชการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 ในมิติที่ 4 ด้านการพัฒนาองค์กร ได้เลือกประเด็นการประเมินผล: การบริหารความเสี่ยง เป็นตัวชี้วัดระดับความสำเร็จของการจัดทำระบบบริหารความเสี่ยง¹²

“ความเสี่ยงทางวิชาการ” เป็นแนวคิดค่อนข้างใหม่ที่ยังไม่มีการนำมาใช้ในวงการศึกษามากนัก ไม่เหมือนในวงการธุรกิจที่ให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยง เพราะการดำเนินการดำเนินการทางธุรกิจถ้าพลาดก็หมายถึงหายนะ ส่วนการศึกษาดูเสมือนไม่เป็นอะไร อะไรก็ได้ แท้จริงแล้วไม่ใช่ เพราะความเสี่ยงทางการศึกษาเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและทุกพื้นที่ ถ้าคิดในการลงทุนมีัดเงินกับความพอเพียงและเวลาที่สูญเสียไป กับการดำเนินการที่ปราศจากการบริหารจัดการความเสี่ยงในสภาพระบอบราชการที่ “ไม่มีต้นทุน” แล้วจะส่งผลต่อความหายนะทางการศึกษาได้เช่นกัน

ทั้งนี้หากสถานศึกษาไม่ดำเนินการบริหารความเสี่ยงให้ครอบคลุมงานในสถานศึกษาก็จะทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุพันธกิจและเป้าหมายของสถานศึกษาได้และจากปัญหาดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการลดมูลเหตุแต่ละโอกาสที่สถานศึกษาจะเกิดความเสี่ยงให้ระดับความเสี่ยงและขนาดของความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตให้อยู่ในระดับที่สถานศึกษาอมรับได้ประเมินได้ควบคุมได้และตรวจสอบได้อย่างมีระบบโดยคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายตามภารกิจหลักของสถานศึกษาและเป้าหมายตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของต้นสังกัดและเพื่อให้การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีประสิทธิภาพครอบคลุมความเสี่ยงทางด้านการศึกษาในปัจจุบัน¹³

¹² กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. **การบริหารความเสี่ยงของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ แผนปฏิบัติราชการประจำปี 2550**. เข้าถึงเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2559. เข้าถึงได้จาก <http://www.hidtiep.go.th/articles/phan11.doc>.

¹³ เจียรรัตน์ ไชยโรจน์. “การนำเสนอแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร.” **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย** 9, 3 (2554): 271-285.

จากปัญหาดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นกระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายแจ้งให้สถานศึกษาปฏิบัติการจัดการบริหารความเสี่ยงอาศัยอำนาจพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ซึ่งหนึ่งในห้าแนวทางดังกล่าวคือ การตรวจราชการแบบการบริหารความเสี่ยง รวมไปถึงระเบียบของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินที่กำหนดให้ส่วนราชการต้องมีการประเมินความเสี่ยงและปรับปรุงระบบการควบคุมภายในและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องรวมถึงพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ต่างก็ตระหนักในเรื่องของการบริหารความเสี่ยงทั้งสิ้น อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะมีนโยบายแจ้งให้สถานศึกษาปฏิบัติการจัดการบริหารความเสี่ยงแล้วก็ตาม แต่การจัดการจัดการในปัจจุบันก็ยังพบว่ามีการบริหารความเสี่ยงเพียงบางส่วน บางสถานศึกษาไม่ได้จัดการบริหารความเสี่ยงและบางสถานศึกษามีการจัดการบริหารความเสี่ยงแต่ไม่ครอบคลุมภารกิจของสถานศึกษาทั้งหมด เช่น บริหารความเสี่ยงเฉพาะด้านงบประมาณ โดยพบว่า มีความเสี่ยงในเรื่องของการทุจริตของเจ้าหน้าที่การเงิน การเรียกเก็บไม่เป็นไปตามระเบียบสถานศึกษา การจ่ายเงินโดยไม่ได้รับวัสดุ การจ่ายเงินซ้ำในรายการเดียวกัน การรับเงินโดยไม่บันทึกลงบัญชี หรือการนำเงินสดไปจ่ายก่อนและขาดการตรวจสอบการรับจ่ายเงิน¹⁴ บางสถานศึกษาบริหารความเสี่ยงเฉพาะด้าน การบริหารวิชาการและการบริหารงานบุคคล โดยพบความเสี่ยงในเรื่องหลักสูตรไม่ได้รับการพัฒนาการประเมินหลักสูตรไม่สมบูรณ์ ครูนำผลงานการวิจัยในชั้นเรียนมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนน้อย คอมพิวเตอร์ล้าสมัย ขาดการปรับปรุงพัฒนาให้เหมาะสมกับการใช้งาน ขาดแคลนตำราและเอกสารอ้างอิง ครูสอนไม่ตรงตามวุฒิ ทั้งนี้หากสถานศึกษาไม่ดำเนินการบริหารความเสี่ยงให้ครอบคลุมงานในสถานศึกษาก็จะทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุพันธกิจและเป้าหมายของสถานศึกษามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการลดมูลเหตุแต่ละโอกาสที่สถานศึกษาจะเกิดความเสียหายให้ระดับความเสี่ยงและขนาดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตให้อยู่ในระดับที่สถานศึกษายอมรับได้ ประเมินได้ ควบคุมได้ และตรวจสอบได้อย่างมีระบบโดยคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายตามภารกิจหลักของสถานศึกษาและเป้าหมายตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของต้นสังกัด¹⁵

¹⁴ หน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4. **การบริหารความเสี่ยง หน่วยตรวจสอบภายใน. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4.** เข้าถึงเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2559. เข้าถึงได้จาก <http://www.chiengrayedu.go.th/50/news/lisk.doc>.

¹⁵ กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. **การบริหารความเสี่ยงของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ แผนปฏิบัติราชการประจำปี 2550.** เข้าถึงเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2559. เข้าถึงได้จาก <http://www.hidtiep.go.th/articles/phan11.doc>.

ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดทฤษฎีของนักการศึกษามาประยุกต์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยที่จะศึกษาถึงความเสี่ยงทางวิชาการและการพิจารณาเพื่อหาแนวทางในการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารและพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

จากสภาพปัญหาและความสำคัญของการวิจัย ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ผู้วิจัยจึงกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ ดังนี้

เพื่อทราบแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อคำถามของการวิจัย

แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรเป็นอย่างไร

สมมติฐานของการวิจัย

แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพหุแนวทาง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารความเสี่ยงของทางวิชาการของสถานศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน พื้นที่พิเศษจังหวัดชายแดนใต้นี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและกำหนดกรอบแนวคิดจากการศึกษาหลักการ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่างๆ ดังนี้

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ให้ความหมายของความเสี่ง (Risk) หมายถึง โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเปล่า หรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคต และมีผลกระทบทำให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร ทั้งในด้านยุทธศาสตร์การปฏิบัติงานการเงินและการบริหาร ซึ่งอาจเป็นผลกระทบทางบวกด้วยก็ได้ โดยวัดจากผลกระทบ (Impact) ที่ได้รับ และโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) ของเหตุการณ์ความเสี่งจำแนกได้เป็น 4 ลักษณะ ดังนี้ Strategic Risk – ความเสี่งที่เกี่ยวข้องในระดับยุทธศาสตร์ Operational Risk – ความเสี่งที่เกี่ยวข้องในระดับปฏิบัติการ Financial Risk – ความเสี่งที่เกี่ยวข้องกับด้านการเงิน Hazard Risk – ความเสี่งที่เกี่ยวข้องในด้าน

ความปลอดภัยจากอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน การบริหารความเสี่ยง (Risk Management) หมายถึง กระบวนการที่ใช้ในการบริหารจัดการให้โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงลดลง หรือผลกระทบของความเสียหายจากเหตุการณ์ความเสี่ยงลดลงอยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ ซึ่งการจัดการความเสี่ยงมีหลายวิธี ดังนี้ 1) การยอมรับความเสี่ยง (Risk Acceptance) เป็นการยอมรับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นเนื่องจากไม่คุ้มค่าในการจัดการควบคุมหรือป้องกันความเสี่ยง 2) การลด/การควบคุมความเสี่ยง (Risk Reduction) เป็นการปรับปรุงระบบการทำงานหรือการออกแบบวิธีการทำงานใหม่ เพื่อลดโอกาสที่จะเกิด หรือลดผลกระทบ ให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ 3) การกระจายความเสี่ยง หรือการโอนความเสี่ยง (Risk Sharing) เป็นการกระจายหรือถ่ายโอนความเสี่ยงให้ผู้อื่นช่วยแบ่งความรับผิดชอบไป 4) การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Avoidance) เป็นการจัดการกับความเสี่ยงที่อยู่ในระดับสูง และหน่วยงานไม่อาจยอมรับได้ จึงต้องตัดสินใจยกเลิกโครงการ/กิจกรรมนั้นไป¹⁶

กระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวของมหาวิทยาลัยเคลมสัน (Clemson University) ได้นำเสนอความเสี่ยงด้านความมั่นคงและความเสถียรภาพทางการศึกษา ประกอบด้วยความสามารถในการดูแลนักเรียนในโรงเรียน การแลกเปลี่ยนในการให้บริการทางการศึกษาและมอบหมายหน้าที่ การบริหารความเสี่ยงด้านข้อตกลงทางวิชาการในเรื่องการทำกรบ้านน้อยหรือไม่มีกรบ้าน การไม่แน่ใจของการเป็นอยู่นักศึกษาในระดับมัธยมศึกษา¹⁷

กระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวของชัยเสฏฐ์ พรหมศรี กระบวนการในการบริหารความเสี่ยงนั้นประกอบด้วย 5 ขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้ ขั้นที่ 1 การระบุถึงความเสี่ยงและโอกาสของความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นเป็นกระบวนการที่เปิดเผยและกำหนดว่าความเสี่ยงที่เป็นไปได้ขององค์กรมีอะไรบ้าง การระบุความเสี่ยงจะช่วยให้องค์กรสามารถที่จะรู้ได้ว่ากิจกรรม หรือสถานที่ หรือทรัพยากรใด ขององค์กรที่อยู่ในความเสี่ยง ขั้นที่ 2 วัดความถี่และความรุนแรงของความสูญเสียและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในการวัดความถี่และความรุนแรงของความเสี่ยงอาจต้องมีการจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งโดยทั่วไปผู้บริหารหรือผู้จัดการความเสี่ยงอาจกำหนด

¹⁶ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. **คู่มือการบริหารความเสี่ยง สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย**. กรุงเทพฯ: หน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย, 2554.

¹⁷ Clemson University and Communities in school . **Dropout Risk Factors and Exemplary Programs: A Technical Report**. Accessed August 30, 2015. Available from <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED497057.pdf>

ตารางให้กับบุคลากรในแต่ละสายงานเพื่อช่วยกัน ระดมสมองในการหาลำดับความสำคัญของ ความเสี่ยงตามคะแนนที่ต้องระบุไว้ โดยมีองค์ประกอบหรือปัจจัยที่สำคัญ 3 ประการเพื่อใช้ในการ จัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยง ได้แก่ ผลกระทบ (Impact) โอกาสที่จะเกิด (Probability) และ การพินิจพิเคราะห์(Dis-crimination) ขั้นที่ 3 ประเมินตัวเลือกและเลือกเทคนิคที่ดีที่สุดในการรับมือ กับความเสี่ยงหลังจากที่ได้มีการระบุและวัดโอกาสของความสูญเสียที่จะเกิดขึ้นแล้ว ผู้บริหารยังต้อง ตัดสินใจอีกด้วว่าจะรับมือความเสี่ยงที่มาพร้อมกับความสูญเสียนี้อย่างไร ซึ่งมีวิธีการหรือเทคนิค ในการรับมือความเสี่ยงที่สำคัญ 4 แบบ ได้แก่ การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง การควบคุมความเสี่ยง การคงไว้ซึ่งความเสี่ยง และการถ่ายโอนความเสี่ยง ขั้นที่ 4 การนำเอาโปรแกรมการบริหารความเสี่ยง ไปปฏิบัติ ความสำคัญ ของการนำเอาการตัดสินใจเรื่องการบริหารความเสี่ยงไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับ เทคนิคที่เลือกและกิจกรรมที่กำจัดการอยู่ เช่น การหลีกเลี่ยงความเสี่ยงสำหรับกิจกรรมที่กระทำอยู่ สามารถนำไปปฏิบัติได้ โดยการซื้อกิจกรรมนั้นจากผู้อื่นภายนอกองค์กรของตน โดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้ ให้ระบุถึงเป้าประสงค์ที่หน่วยงานต้องการ พร้อมทั้งความเสี่ยง 3 อันดับแรกที่ต้องให้ความ สนใจก่อน เพราะเป็นความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการบรรลุเป้าหมาย หลังจากนั้นให้ พิจารณากิจกรรมที่ใช้ในการควบคุมที่มีอยู่แล้ว และระบุต่อไปว่ายังมีความเสี่ยงอะไรที่คงอยู่อีกบ้าง ถึงแม้จะมีการนำกิจกรรมเหล่านั้นมาควบคุมแล้ว และมีแนวทางในการปรับปรุงการควบคุม อย่างไรก็ตาม อย่างไรบ้าง หลังจากที่ได้แนวทางการบริหารความเสี่ยงซึ่งแยกในแต่ละเป้าประสงค์ที่ต้องการแล้ว ให้ นำทั้งหมดไปรวมกันในแผนบริหารความเสี่ยงเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ ขั้นที่ 5 การติดตาม ผล เนื่องจากการบริหารความเสี่ยงเป็นกระบวนการ หรือกิจกรรมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง การติดตาม ผลจึงเป็นเรื่องที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งเพราะว่าประเภท ของความเสี่ยงรูปแบบใหม่นั้นเกิดขึ้นได้เสมอ ด้วยเหตุผลต่างๆเหล่านี้ ผู้บริหารจึงต้องคอยสอดส่องการจัดการความเสี่ยงของหน่วยงานอย่าง ต่อเนื่อง และประเมินวิธีการใช้เพื่อรับมือกับความเสี่ยงเหล่านั้นเป็นระยะ รวมทั้งปรับปรุงเทคนิค เหล่านั้นในกรณีที่มีความจำเป็นจากแนวคิดและกระบวนการเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง สามารถ สรุปรูปขั้นตอนการบริหารความเสี่ยง ได้ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย (1) การระบุความเสี่ยง (2) การประเมิน ความเสี่ยง (3) การบริหารความเสี่ยง (4) การติดตามผลความเสี่ยง

กระบวนการบริหารความเสี่ยงตามหลักของ COSO (Committee of Sponsoring Organization of the Tread way) เป็นมาตรฐานสากลซึ่งคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินได้นำมาเป็น มาตรฐานของระบบการจัดการความเสี่ยงโดยกำหนดให้หน่วยงานต่างๆนำไปจัดทำแผนการควบคุม ภายใน ความเสี่ยงองค์กร (Enterprise Risk Management) คือ กระบวนการ ที่ปฏิบัติโดย คณะกรรมการ ผู้บริหารและบุคลากรทุกคนในองค์กร เพื่อช่วยในการกำหนดกลยุทธ์และดำเนินงาน โดยกระบวนการบริหารความเสี่ยงได้รับการออกแบบเพื่อให้สามารถบ่งชี้เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นและมี ผลกระทบต่อองค์กร และสามารถจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับ เพื่อให้ได้รับ

ความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผล ในการบรรลุวัตถุประสงค์ที่องค์กรกำหนดไว้ โดยการบริหารความเสี่ยงขององค์กรจะช่วยให้เกิดผลต่อไปนี้ คือ 1) สนับสนุนให้องค์กรสามารถพิจารณาระดับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้ หรือต้องการที่จะยอมรับเพื่อสร้างมูลค่าให้กับผู้ถือหุ้น 2) กำหนดกรอบการดำเนินงานให้แก่องค์กรเพื่อให้สามารถบริหารความไม่แน่นอนความเสี่ยงและโอกาสของธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ประการ ซึ่งสัมพันธ์กับการดำเนินธุรกิจและกระบวนการบริหารงานมีดังนี้ 1) สภาพแวดล้อมภายในองค์กร (Internal Environment) 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective Setting) 3) การบ่งชี้เหตุการณ์ (Event Identification) 4) การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) 5) การตอบสนองความเสี่ยง (Risk Response) 6) กิจกรรมการควบคุม (Control Activities) 7) ข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร (Information and Communication) 8) การติดตาม (Monitoring)¹⁸

ปิยะรัตน์ เสนีย์ชัย ได้ศึกษาเรื่องการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน ต่างอำเภอ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 มีการแสดงทัศนะต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน และข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะแตกต่างกัน โดยที่ข้าราชการครูที่ สังกัดในโรงเรียนขนาดเล็กมีทัศนะต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าข้าราชการครูที่สังกัดในโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่¹⁹

สมชิต บรรพิต การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดกระบี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 และเพื่อเปรียบเทียบระดับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดกระบี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 โดยมีตัวแปรที่ศึกษาคือประสบการณ์ในการ

¹⁸ The Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission, **Enterprise Risk Management-Integrated Framework**. Accessed 30 November 2015, Available from <http://www.coso.org/ERM-IntegratedFramework.html>.

¹⁹ ปิยะรัตน์ เสนีย์ชัย. “การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาสเขต 2.” 2554.

ปฏิบัติงานและขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างคือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 13 ในจังหวัดกระบี่ ปีการศึกษา 2555 จำนวน 248 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่ม แบบระดับชั้น (Stratified random sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating scale) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าความถี่ ค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเอฟ (F-test) ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้ 1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารความเสี่ยงของ ผู้บริหารสถานศึกษา ในจังหวัดกระบี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 13 โดย ภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านแล้ว ปรากฏว่า การบริหารความเสี่ยงด้าน การเงิน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การบริหารความเสี่ยงด้านการ ดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ในจังหวัดกระบี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ข้าราชการ ครูที่มีประสบการณ์ ต่ำกว่า 5 ปี และมีประสบการณ์ 5-10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงด้านการดำเนินงานและความเสี่ยงด้าน การเงิน ส่วนข้าราชการครูที่มี ประสบการณ์ 5-10 ปี และมีประสบการณ์ 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประกอบ วีระศักดิ์ ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนสมุทรปราการ จังหวัด สมุทรปราการ ผลการวิจัย พบว่า 1) โอกาสเกิดความเสี่ยงของการบริหารความเสี่ยง ความรุนแรงของ ผลกระทบ และระดับความเสี่ยงของการบริหารความเสี่ยงโรงเรียนสมุทรปราการตามความคิดเห็น ของผู้บริหารและครูใน ภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบระดับความเสี่ยงการบริหาร โรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูโรงเรียนสมุทรปราการในภาพรวมจำแนกตามเพศ พบว่า เพศต่างกัน มีระดับความเสี่ยงการบริหารโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ.05จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ตำแหน่งต่างกัน มีระดับความเสี่ยงการบริหารโรงเรียนแตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 จำแนกตามอายุพบว่าอายุต่างกัน (ต่ำกว่า 30 -40 ปี 50 -60 ปี มีระดับความเสี่ยงการบริหารโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตาม ประสบการณ์ มีความแตกต่างกันประสบการณ์ด้านการปฏิบัติงานมีระดับความเสี่ยงแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากมีการบริหารความเสี่ยง สูงกว่าผู้บริหาร ที่มีประสบการณ์ ในการทำงานน้อยและแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

²⁰ สมชิต บรรทัด. “การบริหารความเสี่ยงของ ผู้บริหารสถานศึกษา ในจังหวัดกระบี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13.” 2556.

.001 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่าวุฒิการศึกษา (ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก) มีระดับความเสี่ยงการบริหารโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05²¹

เจียรรัตน์ ไชยโรจน์ วิจัยเรื่องการนำเสนอแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร พบว่าแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานครมีแนวทางการบริหารตามลำดับ ดังนี้

- 1) การระบุความเสี่ยง(Risk Identification) 2) การประเมินความเสี่ยง(Risk Assessment) 3) การวิเคราะห์ความเสี่ยง(Risk Analysis) 4) การจัดการความเสี่ยง(Risk Treatment) 5) การกำกับและควบคุมความเสี่ยง(Risk Monitor and Control) ซึ่งแต่ละองค์ประกอบ ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านการระบุความเสี่ยง(Risk Identification) 1) มีการระบุความรับผิดชอบของบุคลากรที่กำกับดูแลงานด้าน ICT ไว้อย่างชัดเจนหากมีความเสียหายเกิดขึ้น 2) มีการกำหนดปัจจัยที่อาจจะส่งผลกระทบต่อระบบเครือข่าย (network) ของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ 3) การระบุความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นต่อความพร้อมใช้งานของเครือข่าย (network) ของโรงเรียนมีการดำเนินการอยู่เสมอ 4) ผู้เกี่ยวข้องกับการใช้ ICT ของโรงเรียนมีการทำงานร่วมกันเพื่อระบุความเสี่ยงของ software ที่นำมาใช้ในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ 5) ผู้เกี่ยวข้องกับการใช้ ICT ของโรงเรียนมีการทำงานร่วมกัน เพื่อระบุปัจจัยที่อาจจะส่งผลกระทบต่อความเสียหายของ software ที่นำมาใช้ในโรงเรียน องค์ประกอบด้านการประเมินความเสี่ยง(Risk Assessment) 1) โรงเรียนมีการดำเนินการประเมินความเสี่ยงด้านโครงสร้างพื้นฐานอย่างน้อยภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง 2) การประเมินความพร้อมของข้อมูล (Data) ที่สำคัญของโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่เสมอ 3) มีการแจ้งให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการใช้ ICT ทราบถึง ผลการประเมินความพร้อมของอุปกรณ์ (Hardware) อย่างเป็นลายลักษณ์อักษรก่อนนำไปใช้งาน 4) โรงเรียนมีการประเมินความรู้ความสามารถของบุคลากรที่ทำหน้าที่ดูแลระบบ ICT ของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ 5) มีการวางแผนกันความเสียหายของข้อมูลจากภัยคุกคามต่างๆ เช่น Hacker ไวรัส เป็นต้น 6) มีการประเมินโอกาสที่จะเกิดความเสียหายของ software อย่างสม่ำเสมอ 7) การประเมินความพร้อมใช้งานของเครือข่าย (network) ของโรงเรียนมีการปฏิบัติการอย่างสม่ำเสมอทุกภาค การศึกษา องค์ประกอบด้านการวิเคราะห์ความเสี่ยง (Risk Analysis) 1) การดำเนินการแก้ไขความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อsoftware ที่นำมาใช้ในโรงเรียนตามตารางระดับความเสี่ยงที่จัดทำขึ้น ตามระดับความ

²¹ ประคอง วีระศักดิ์. “การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ”, 2558, 134-135.

รุนแรง เป็นนโยบายสำคัญที่ได้รับการดำเนินการอย่างเร่งด่วน 2) การวิเคราะห์โอกาสที่จะเกิดความเสียหายต่อโครงสร้างพื้นฐาน ระบบเครือข่าย (network) ของโรงเรียนและผลกระทบที่เกิดขึ้น โดยมีแผนดำเนินการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน 3) มีการพิจารณาโอกาสที่จะเกิดความเสียหายต่อข้อมูลสารสนเทศ (Data) ที่สำคัญของโรงเรียนตามตารางระดับความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ องค์ประกอบด้านการจัดการความเสี่ยง(Risk Treatment) 1) เพิ่มมาตรการในการคัดเลือกบุคลากรผู้รับผิดชอบด้าน ICT ของโรงเรียนเพื่อเป็นการส่งผ่านและหลีกเลี่ยงความเสี่ยง 2) โรงเรียนมีมาตรการในการกำกับดูแลควบคุมบุคลากรผู้รับผิดชอบด้าน ICT ของโรงเรียนอย่างเข้มงวด 3) นโยบายควบคุมการเข้าถึงข้อมูลที่สำคัญของโรงเรียน เป็นนโยบายหลักที่มีการดำเนินการ เพราะเป็นการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับข้อมูลที่สำคัญของโรงเรียนที่จะส่งผลกระทบต่อการทำงานด้านอื่นๆ ของโรงเรียน องค์ประกอบด้านการกำกับและควบคุมความเสี่ยง(Risk Monitor and Control) 1) มีการจัดทำบันทึกการใช้งานอุปกรณ์ที่เป็นส่วนประกอบต่างๆของคอมพิวเตอร์อย่างสม่ำเสมอเพื่อจะได้ทราบอายุการใช้งานและระยะเวลาที่เหมาะสมในการเปลี่ยนอุปกรณ์ 2) มีการปรับปรุงระบบโครงสร้างพื้นฐานให้ทันสมัยตามความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอยู่เสมอ 3) มีการมอบหมายให้คณะกรรมการนักเรียน หรือนักเรียนที่มีความรู้ความสนใจด้าน ICT ช่วยกันสอดส่อง ดูแลความเสียหายของ Hardware ที่อาจเกิดจากตัวบุคคลซึ่งหมายถึงนักเรียนในโรงเรียนหรือบุคคลภายนอกที่เข้ามาใช้สถานที่ของโรงเรียน 4) มีนโยบายชี้แจงหรือให้ความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียน ในการปรับใช้ software ที่สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน และ update โปรแกรมต่างๆ ให้มีความทันสมัยพร้อมใช้งานอยู่เสมอ 5) มีนโยบายชี้แจงหรือให้ความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียนใช้ software ที่ถูกต้องตามลิขสิทธิ์ เพื่อป้องกันปัญหาความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น สรุปผลการศึกษา จากข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานครมีความน่าเชื่อถือและก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดกับผู้นำไปประยุกต์ใช้ ผู้ศึกษาจึงเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำแนวทางดังกล่าวไปสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนเพื่อรับรองและเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขให้ แนวทางบริหารความเสี่ยงมีความเหมาะสม และเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น²²

²² เขียวรัตน์ ไชยโรจน์. “การนำเสนอแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการวิจัยขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร.” วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 9, 3 (2554): 271-285.

ประกอบ กุลเกลี้ยง ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารความเสี่ยงเพื่อป้องกันคอร์รัปชัน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวไว้ว่าการคอร์รัปชันยังมีปรากฏอยู่ในสังคมไทยและในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ และมีความสลับซับซ้อนมากขึ้นกว่าเดิม อันเนื่องมาจากวัฒนธรรมของคนไทยและวัฒนธรรมข้าราชการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปัจจุบัน รวมถึงโครงสร้างของสถานศึกษาปัจจุบันขาดการปรับปรุงให้สอดคล้องกับภารกิจการกระจายอำนาจและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาปัจจุบัน 2) รูปแบบการบริหารความเสี่ยง เพื่อป้องกันคอร์รัปชันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 2.1 วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างกระบวนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐให้ไปแก้ไขปัญหาความด้อยประสิทธิภาพและด้อยประสิทธิผลในการ บริหารและจัดวัฒนธรรมอันไม่พึงประสงค์ เพื่อปฏิรูปกระบวนการบริหารให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ลดความเสียหายและความสูญเสียต้นทุนในการจัดการศึกษา มีระบบการเตือนภัยความเสี่ยงต่อความสูญเสียจากการคอร์รัปชัน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการบริหารการศึกษาที่เสี่ยงต่อการคอร์รัปชันทุกขั้นตอน 2.2 ดัชนีชี้วัด ประกอบด้วยตัวชี้วัด 9 ตัว คือ 1) มีการกระจายอำนาจการบริหารในสถานศึกษา 2) มีการใช้ดุลยพินิจแบบเปิด 3) มีกระบวนการตรวจสอบ ควบคุมแบบมีส่วนร่วม 4) มีขั้นตอนหรือกระบวนการปฏิบัติที่โปร่งใส 5) ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางนโยบายสาธารณะ และแผนและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน 6) มีระบบการให้คำให้โทษภายในสถานศึกษาแบบเปิดและมีมาตรฐาน 7) มีการจัดโครงสร้างงานทันสมัยและมอบหมายชัดเจน 8) มีกิจกรรมการบริหารเพื่อลดความเสี่ยง 9) มีการยกย่องเชิดชูเกียรติและสิ่งจูงใจแก่บุคลากรที่เป็นแบบอย่างในสถานศึกษา 2.3 แนวคิดพื้นฐานของรูปแบบ ค้นพบว่าควรประกอบด้วย 4 หลักการ คือ หลักการจัดการความเสี่ยง มีแนวทางในการดำเนินการ 2 แนวทาง คือ การทำความเข้าใจวัตถุประสงค์การดำเนินการของสถานศึกษาและการสำรวจความเสี่ยงต่อพฤติกรรมคอร์รัปชัน 17 พฤติกรรม หลักการกระจายอำนาจแบบการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 แนวทาง คือ (1) การรวบรวมข้อมูลโดยคณะกรรมการ (2) การกำหนดนโยบายสาธารณะและการวางแผนแก้ไขปัญหาความเสี่ยงต่อการคอร์รัปชันหรือความด้อยประสิทธิภาพอื่น ๆ (3) การมีคณะผู้รับผิดชอบดำเนินงานตามโครงการจากตัวแทนชุมชน (4) การติดตามผลการนำนโยบายสาธารณะไปสู่แผนและไปสู่การปฏิบัติ หลักการพัฒนาสมรรถนะบุคลากร ประกอบด้วย 4 แนวทาง คือ (1) การจัดทำมาตรฐานแก่ผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (2) การสร้างระบบส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่บุคลากร ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยข้อตกลงการปฏิบัติราชการ (3) การกำหนดให้มีจรรยาบรรณในหน้าที่แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีการประเมินผลการรักษาจรรยาบรรณ (4) การใช้ระบบการประเมินสมรรถนะเพื่อพัฒนาข้าราชการ และบุคลากร ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแบบมีส่วนร่วม หลักการควบคุมองค์กร ประกอบด้วย 2 แนวทาง คือ (1) การควบคุมแบบราชการ (Bureaucratic Control) (2) การควบคุมแบบวัฒนธรรมคุณธรรม

(Clean Cultural Control) 3. ความตรงของรูปแบบการบริหารความเสี่ยง เพื่อป้องกันคอร์รัปชัน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการขัดเกลาสาธารณะของผู้มีส่วนได้เสียในกิจการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รูปแบบการบริหารความเสี่ยงเพื่อป้องกันคอร์รัปชันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความตรงดี ไม่มี ข้อเสนอการปรับปรุงรูปแบบ แต่พฤติกรรมคอร์รัปชันที่ได้มีการเสนอแนะปรับปรุง และเพิ่มเติม พฤติกรรมให้ครอบคลุมความหมายของการคอร์รัปชันตามนิยามปฏิบัติการ รวม 17 พฤติกรรม²³

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2545 มาตรา 3(1) บัญญัติว่า “การบริหารราชการต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจตัดสินใจ การอำนวยความสะดวกและการตอบสนอง ความต้องการของประชาชน มี ผู้รับผิดชอบต่อผลของงาน การปรับปรุงคุณภาพการให้บริการจึงเป็นแนวทางที่จำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้ การบริหารราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองตามความต้องการของ ประชาชน ในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีโดยเฉพาะ อย่างยิ่งให้คำนึงถึงความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติราชการ การมีส่วนร่วมของประชาชน การเปิดเผย ข้อมูล การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติราชการ ทั้งนี้ตามความเหมาะสมของแต่ละ ภารกิจ” ²⁴

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 12 กำหนดว่าเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ก.พ.ร. อาจเสนอต่อ คณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนด มาตรการกำกับกับการปฏิบัติราชการ โดยวิธีการจัดทำความตกลงเป็นลายลักษณ์อักษร หรือโดยวิธีการอื่นใด เพื่อแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ และมาตรา 45 กำหนดให้ส่วนราชการจัดให้มีคณะผู้ประเมินอิสระดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติราชการของ ส่วนราชการเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ คุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจของประชาชน ผู้รับบริการ ความคุ้มค่าในภารกิจ ทั้งนี้ตามเกณฑ์วิธีการ และระยะเวลาที่ ก.พ.ร. กำหนด²⁵

²³ ประกอบ กุลเกลี้ยง. “รูปแบบการบริหารความเสี่ยงเพื่อป้องกันคอร์รัปชันใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.” วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีที่ 9, 3 (กันยายน - ธันวาคม 2550).

²⁴ “พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2545.” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 119, ตอนที่ 99 ก (2 ตุลาคม 2545) : 1 - 13.

²⁵ “พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546.” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 120, ตอนที่ 100 ก (9 ตุลาคม 2546) : 1 - 16.

ระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 ซึ่งกำหนดโดยคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2542 ซึ่งกำหนดให้หัวหน้าหน่วยงานภาครัฐใช้การบริหารความเสี่ยงเป็นแนวทางและหลักและหลักปฏิบัติในการจัดวางระบบมาตรฐานการควบคุมภายใน²⁶

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐานโดยกำหนดรายละเอียดไว้ใน หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย “ระบบการประกันคุณภาพภายใน” และ “ระบบการประกันคุณภาพภายนอก” เพื่อใช้เป็นกลไกในการผดุงรักษาคุณภาพและมาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษา และกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้งในทุกรอบ 5 ปี โดย “สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือเรียกชื่อย่อว่า “สมศ.” ดังนั้น สถานศึกษาจึงต้องมีการประกันคุณภาพตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยสภามหาวิทยาลัยทำหน้าที่ในการกำกับ ดูแลการดำเนินงานในมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ปัจจัยที่จะทำให้องค์กรมีการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ ได้แก่ ทรัพยากรบุคคล ระบบฐานข้อมูล การบริหารความเสี่ยง การบริหารการเปลี่ยนแปลง ฯลฯ เพื่อสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนด โดยใช้หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good governance)²⁷

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้โรงเรียนเป็นสถาบันหลักทางสังคมที่ให้การศึกษอบรมให้กับเยาวชน เพื่อให้เจริญเติบโตเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีคุณภาพและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งรู้จักการที่จะทำคุณประโยชน์ให้แก่สังคม ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติ ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนจึงต้องจัดให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษา นั่นคือ การมีผลผลิตที่มีคุณภาพ โรงเรียนจึงควรมีการปฏิบัติงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ เพื่อส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพหรือการดำรงชีวิตในสังคมได้ ซึ่งคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้แบ่งงานทางด้านการบริหารงานวิชาการออกเป็น 12 งาน คือ 1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3. การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อ

²⁶ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน. แนวทาง : การจัดวางระบบควบคุมภายในและการประเมินผลการควบคุมภายใน. กรุงเทพฯ : สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน, 2552.

²⁷ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. เข้าถึงเมื่อ 5 มิถุนายน 2559. เข้าถึงได้จาก <http://education.dusit.ac.th/QA/news/2545.pdf>

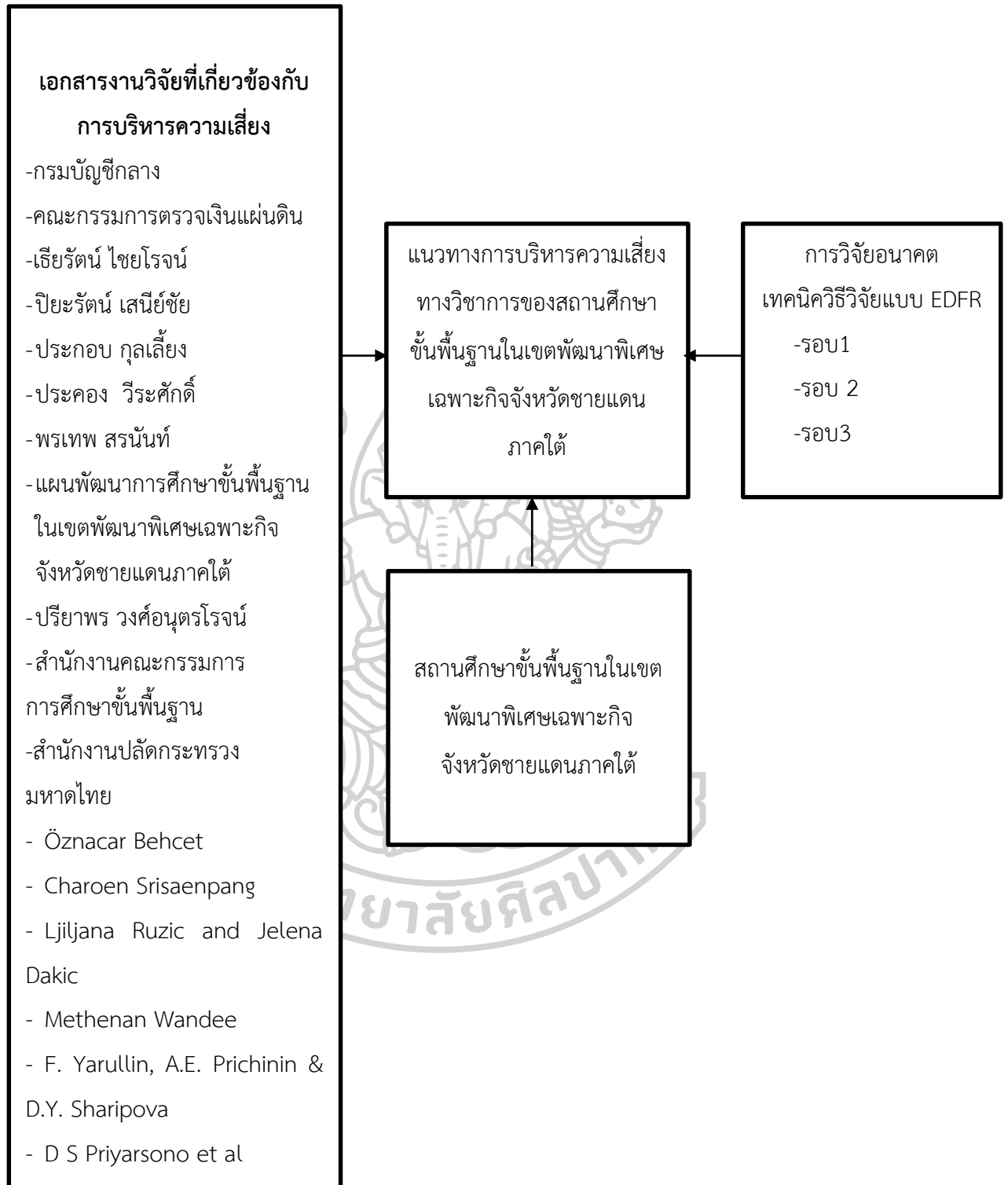
การศึกษา 6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ 7. การนิเทศการศึกษา 8. การแนะแนวการศึกษา 9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และ 12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา²⁸

พรเทพ สรนนท์ ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาที่พบจากการบริหารงานวิชาการ ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านส่งเสริมและควบคุมงานวิชาการ ด้านการบริการวิชาการ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการนิเทศและพัฒนาบุคลากร พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.05 และ 3.19 ตามลำดับ ส่วนการพัฒนา รูปแบบการบริหารงาน วิชาการนั้นจะนำผลการศึกษาสภาพและปัญหา ตลอดจนการวิเคราะห์ กระบวนการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โดยใช้การบริหารงานเชิงกลยุทธ์และการบริหารงานคุณภาพมาเป็นกรอบในการ ร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นรูปแบบในเชิงความคิด (conceptual model) มี ส่วนประกอบดังนี้ (1) การบริหารงานวิชาการใน 6 ด้าน (2) กำกับ การบริหารเชิงนโยบายในแต่ละด้านโดยใช้การบริหารเชิงกลยุทธ์ 6 ชั้น และ (3) การกำหนดวิธีปฏิบัติในการบริหารงานวิชาการโดยใช้การบริหารงานคุณภาพกับองค์ประกอบย่อยที่เป็นผลจากการวิจัย และ ผลจากการสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ท่าน ให้ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ารูปแบบ การบริหารงานวิชาการนั้นสามารถ นำไปใช้ในการบริหารงานวิชาการได้จริง รวมทั้งการประเมินรูปแบบ การบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย การบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76²⁹

กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาชั้น พื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี การบริหาร ความเสี่ยง การบริหารงานวิชาการ เอกสารอื่น รวมทั้งจากงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง การบริหารงานวิชาการ และจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มาสังเคราะห์เพื่อเสนอเป็นกรอบ แนวคิดของการวิจัย ดังปรากฏในภาพที่ 1

²⁸ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กระทรวงศึกษาธิการ. **คู่มือการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2546.

²⁹ พรเทพ สรนนท์. “การพัฒนา รูปแบบการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลสุวรรณภูมิ” **วารสารครุศาสตร์** ปีที่ 41, ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม-กันยายน 2556): 173-185.

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ทีมา : เขียรรัตน์ ไชยโรจน์. “การนำเสนอแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการวิจัยขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร.”

วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 9, 3 2554: 271-285

: นริศ แก้วสีนวล, “การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ” (ครุศาสตร์ดุสิตบัณฑิต (ภาวะผู้นำการจัดการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 2556) <http://fs.libarts.psu.ac.th/research/journal/journal%20V%205%20n%202/Pages%20from%20005.pdf>

: ประคอง วีระศักดิ์, “การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ”, 2558, 134-135

: ประกอบ กุลเกลี้ยง, “รูปแบบการบริหารความเสี่ยงเพื่อป้องกันคอร์รัปชันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน,” **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร** ปีที่ 9, 3 (กันยายน - ธันวาคม 2550).

: ปิยะรัตน์ เสนีย์ชัย, “การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 “, 2554, น. 64-67

: พรเทพ สรนนท์, “การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ” **วารสารครุศาสตร์** ปีที่ 41, ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม-กันยายน 2556): 173-18.

: วิภา ทองหง่า, “รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร” **วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร** ปีที่ 2, ฉบับที่ 2 (มกราคม- มิถุนายน 2555): 41-51.

: สมชิต บรรพิต, “การบริหารความเสี่ยงของ ผู้บริหารสถานศึกษา ในจังหวัดกระบี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13”, 2556

: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546), 32.

: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**, เข้าถึงเมื่อ 5 มิถุนายน 2559, เข้าถึงได้จาก <http://education.dusit.ac.th/QA/news/2545.pdf>

: สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, **คู่มือการบริหารความเสี่ยง สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย**. กรุงเทพฯ: หน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย, 2550).

: Clemson University and Communities in school , **Dropout Risk Factors and Exemplary Programs: A Technical Report**, accessed August 30, 2015, available from <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED497057.pdf>

: D S Priyarsono et al 2 0 1 9 . **Starting The Implementation of Risk Management in a Higher Education Institution: The Case of IPB University**). IOP Conf. Ser.: Mater. Sci. Eng. 598 012107

: F. Yarullin, A.E. Prichinin & D.Y. Sharipova 2016, “Risk Management of an Education Project,” **Mathematics Education**, 2 0 1 6, 1 1 (1), 4 5 -5 6 Udmurt State University, Universitetskaya, 1, Izhevsk, 426034, RUSSIA

: Ljiljana Ruzic and Jelena Dakic, 2014. "The risk management in higher education institutions," **Online Journal of Applied Knowledge Management A Publication of the International Institute for Applied Knowledge Management** Volume 2, Issue 1, 2014

: Methenan Wandee 2017, "The Study Elements and Indicators of Risk Management System for Secondary Schools in Thailand," **International Education Studies**; Vol. 10, No. 3; 2017 ISSN 1913-9020 E-ISSN 1913-9039 Published by Canadian Center of Science and Education

: Öznacar, Behcet. (2018). **Risk Management Strategies in School Development and the Effect of Policies on Tolerance Education**. Available from <https://www.researchgate.net/publication/325622238> [accessed Mar 03 2021].. Srisaenpang, Charoen, 2013 The Development of Risk Management System in Primary Schools, Asian Social Science 2013

: The Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission, **Enterprise Risk Management-Integrated Framework**, accessed 30 November 2015, available from <http://www.coso.org/ERM-IntegratedFramework.html>.

นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริหารความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการในการจัดการความเสี่ยงซึ่งอยู่ในกระบวนการควบคุมเพื่อลดความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้น ลดความเสียหายจากความเสี่ยงมากที่สุด โดยมีการติดตามและควบคุมให้เป็นไปในแนวทางตามวัตถุประสงค์และกระบวนการวางแผนอย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารความเสี่ยงทางวิชาการ หมายถึง กระบวนการในการดำเนินการทางการบริหารจัดการด้านวิชาการของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายโดยมีการวางแผน วิเคราะห์ กำกับพัฒนาทางเลือกในการบริหารความเสี่ยงตรวจสอบติดตามและควบคุมให้เป็นไปในแนวทางตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ตลอดถึงการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียนให้มีคุณภาพ อย่างมีประสิทธิภาพ จำแนกเป็น 10 ประเด็น ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการบริหารงานและนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ, นวัตกรรม และเทคโนโลยี ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน ด้านการส่งเสริมความรู้สู่ชุมชน ด้านการแนะแนวการศึกษา และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ

สถานศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 11 เขต ประกอบด้วย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 1-3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 1-3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาสเขต 1-3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบสภาพการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเพื่อทราบแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้า เอกสารแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

แนวคิดการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหารในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

ความหมายและความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายและความสำคัญของการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้³⁰

เกสสิณี ชิวปรีชา ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ว่าเป็นกิจกรรมทางการศึกษาที่จัดตั้งขึ้นทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์และเกิดการเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ ทักษะ คติ คุณสมบัติและทักษะ ความสามารถตามที่ใดกำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการศึกษาแห่งชาติและสอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย สมศรี มธุรสสุวรรณ ให้ทัศนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ เป็นการจัดกิจกรรมทุกด้านที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และเกิดการพัฒนาขึ้นในตัวเด็กตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ซึ่งในการบริหารโรงเรียนผู้บริหารโรงเรียนจะต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการบริหารงานด้านวิชาการ เรณู ครุฑไทย กล่าวถึง ความหมายของการบริหารงานวิชาการว่าหมายถึง การจัด

³⁰ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตำราประกอบการสอน**. เข้าถึงเมื่อ 1 กรกฎาคม 2564. เข้าถึงได้ที่ <http://old-book.ru.ac.th/e-book/e/EA634/EA634-1.pdf>

กิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและได้รับประสบการณ์อย่างมีประสิทธิภาพมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ กมล ภูประเสริฐ กล่าวว่าการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาหมายถึง การบริหารที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจสถานศึกษา ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน กล่าวไว้ว่าการบริหารงานวิชาการ หมายถึงการบริหารสถานศึกษา โดยมีการจัดกิจกรรมทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารงาน หรือการดำเนินงานทุกชนิดในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุด โรงเรียนในฐานะเป็นหน่วยปฏิบัติการที่มีหน้าที่และภารกิจโดยตรงในการจัดการศึกษา มีหน้าที่พัฒนานักเรียนใหม่มีความรู้ความสามารถ นำไปใช้ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขมีคุณค่า และมีศักดิ์ศรีด้วยความสำคัญของงานวิชาการตามที่กล่าวมา จึงสรุปได้ว่า งานวิชาการเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญ ตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคน ชุมชน ท้องถิ่น รวมถึงตัวผู้เรียน ต้องมีส่วนร่วมในการทำให้การศึกษาบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพราะงานวิชาการจะมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับ หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และอื่นๆ ให้ตรงตามเป้าหมายที่ต้องการของทุกฝ่ายร่วมกัน³¹

การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจที่สำคัญของการบริหารโรงเรียนตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2)พ.ศ.2545 ถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุด เป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ซึ่งทั้งผู้บริหาร โรงเรียน คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ความเข้าใจ ให้ความสำคัญและ มีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติการประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็น ระบบและต่อเนื่อง มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจน การวัดผล ประเมินผล รวมทั้งปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน โรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพวัตถุประสงค์ของการบริหารงานวิชาการคือ 1) เพื่อให้บริหารงานด้านวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว และ สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น 2) เพื่อให้การบริหาร และการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้มาตรฐาน และ

³¹ เรื่องเดียวกัน

มีคุณภาพสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา และ ประเมินคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาตนเอง และ จากการประเมินหน่วยงานภายนอก 3) เพื่อให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตร และ กระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนปัจจัยหนุนการเรียนรู้ที่สนองต่อความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และ ท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ 4) เพื่อให้โรงเรียนได้ประสานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และ ของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และ สถาบันอื่นๆอย่างกว้างขวาง³²

กล่าวสรุปได้ว่าการบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นงานที่จะต้องปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จ และความสามารถของผู้บริหาร การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา หรือโรงเรียนเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด เพราะเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาทุกแห่ง คือ การให้ความรู้ทางด้านวิชาการแก่ผู้เรียน การบริหารงานวิชาการประกอบด้วยงานหลายอย่าง สำคัญของงานด้านวิชาการ คือ หลักสูตรเป็นตัวกำกับงานด้านวิชาการ ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นำ ในการนำไปใช้ในแต่ละสถานศึกษาจึงแตกต่างกันไป การจัดโปรแกรมการศึกษาจึงขึ้นกับปัจจัยหลายอย่าง เช่น บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งผู้เรียนด้วย

ขอบข่ายงานวิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครูทั้งจากการบรรจุและแต่งตั้งในตำแหน่งครูผู้ช่วย ครูอัตราจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษามีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบ ในคู่มือนี้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานของสถานศึกษาที่มีโครงสร้างการบริหารงานตามกฎหมายที่มีขอบข่ายภารกิจที่กำหนดซึ่งการแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาเป็นไปตามกฎกระทรวงและระเบียบที่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษากำหนด ซึ่งจะแบ่งส่วนราชการเป็นกลุ่ม หรือฝ่าย หรืองาน ตลอดจนกำหนดอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการ ซึ่งจะต้องครอบคลุมขอบข่ายและภารกิจของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้าน วิชาการ งบประมาณการบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ซึ่งการบริหารงานวิชาการมีขอบข่ายและภารกิจดังต่อไปนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการ

³² คู่มือบริหารงานวิชาการ ปีการศึกษา 2563. โรงเรียนบ้านป่าแดงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

เรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษาสถานศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความ ร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และ 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่ บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา³³

จากความหมายเกี่ยวกับการบริหารวิชาการและขอบข่ายงานวิชาการ หากนำมา มองในเชิงความหมายการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการ คือกระบวนการในการดำเนินการ ทางการบริหารจัดการด้าน วิชาการของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายโดยมีการวางแผน วิเคราะห์ กำกับ พัฒนาทางเลือกในการบริหารความเสี่ยงตรวจสอบติดตามและควบคุมให้ เป็นไปในแนวทางตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ เรียนการสอน ตลอดถึงการปรับปรุง พัฒนาการเรียน การสอนของนักเรียนให้มีคุณภาพ อย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารความเสี่ยง

ในปัจจุบันหน่วยงานราชการได้ให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยง ซึ่ง คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการได้กำหนดให้หน่วยงานราชการต่างๆจัดทำแผนบริหาร ความเสี่ยงตามแผนยุทธศาสตร์อันเป็นกลไกในการ สร้างความเข้มแข็งให้กับหน่วยงานราชการเพื่อให้ สามารถบรรลุเป้าประสงค์ตามที่กำหนดไว้ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ³⁴ ได้ตระหนัก และมุ่งมั่นที่จะวางระบบและพัฒนาระบบการบริหารความเสี่ยงเพื่อให้ทราบถึงเหตุการณ์ความ เสี่ยงที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินงานตามเป้าหมายการจัดตั้งส่วนราชการ และ แผนปฏิบัติราชการในส่วนของการพัฒนาองค์กร ซึ่งบุคลากรทุกคนจะต้องร่วมกันปฏิบัติตาม กระบวนการบริหารความเสี่ยงที่กำหนดขึ้น รวมทั้งช่วยกันพัฒนาให้มีความทันสมัยและสามารถ ดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่องจนเป็นวัฒนธรรมองค์กรที่ต้องถือปฏิบัติของทุกหน่วยงานในสังกัด เพราะว่าความเสี่ยงเป็นสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน (Uncertainty) อาจก่อให้เกิดผลลัพธ์ทั้งในเชิงบวก

³³ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ. **คู่มือการปฏิบัติ หน้าที่ครู**. เข้าถึงเมื่อ 1 สิงหาคม 2564. เข้าถึงได้จาก https://data.bopp-obec.info/emis/File_goinfo_school/20200907195352.pdf

³⁴ ชัตติยา ด้วงสำราญ. “บริหารความเสี่ยงอย่างไรให้องค์กรไว้วิกฤต.” *Journal of Multidisciplinary in Humanities and Social Sciences*. Vol. 4, No. 1 (January – April 2021)

หรือเชิงลบได้ นอกจากนี้ถ้าสามารถบริหารความเสี่ยงอย่างถูกต้องแล้วความเสี่ยงจะก่อให้เกิดโอกาสและนำไปสู่นวัตกรรม หรือช่วยเพิ่มประสิทธิผลในการดำเนินงานของส่วนราชการได้ อีกทั้งยังสอดคล้องกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 ที่กำหนดให้ส่วนราชการต้องมีการประเมินความเสี่ยงและปรับปรุงระบบควบคุมภายใน รวมถึงสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล สถานศึกษาทุกแห่งจึงจำเป็นต้องจัดทำการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาทุกระดับ เพื่อลดมูลเหตุที่จะเกิดความเสี่ยงให้ระดับและขนาดของความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อยู่ในระดับที่ยอมรับ ควบคุม ประเมินและตรวจสอบได้อย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายตามภารกิจหลักของสถานศึกษา และเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการราชการประจำปีของต้นสังกัด

ความเสี่ยงเป็นเหตุการณ์ที่อาจกำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต หรือเคยเกิดขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อเป้าหมายขององค์กร แต่หากองค์กรได้มีมาตรการควบคุมและวิธีบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดี องค์กรจะสามารถลดโอกาสที่เกิดผลกระทบ หรือสามารถควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ การบริหารความเสี่ยง (Risk management) เป็นกระบวนการที่องค์กรใช้ในการระบุความเสี่ยงที่ต้องเผชิญและเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุดสำหรับจัดการกับความเสี่ยงที่เกิดขึ้น การบริหารความเสี่ยงในองค์กรได้ถูกกำหนดขึ้นและนำไปใช้โดยคณะผู้บริหารและบุคลากรขององค์กรให้อยู่ภายใต้ระดับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้ (Risk appetite) ทั้งนี้เพื่อสร้างความมั่นใจอย่างมีเหตุมีผลว่าองค์กรจะสามารถดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้³⁵ การบริหารความเสี่ยงนับเป็นเครื่องมือสำคัญและมีประโยชน์ในการบริหารจัดการองค์กร ให้สามารถบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลด้วยการบริหารปัจจัยและควบคุมกิจกรรมทั้งกระบวนการดำเนินงานต่างๆ โดยลดมูลเหตุของแต่ละโอกาสที่ก่อให้เกิดความเสียหาย ทั้งนี้ เพื่อให้ระดับและขนาดของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับองค์กรในอนาคตอยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้หรือควบคุมได้อย่างเป็นระบบทั่วทั้งองค์กร³⁶

ส่วนนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงที่จะนำไปประยุกต์ใช้กับการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามลำดับต่อไปนี้

³⁵ เผชญ อุปนันท์. การบริหารความเสี่ยงองค์กร (Enterprise Risk management), คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล. เข้าถึงเมื่อ 1 กรกฎาคม 2564. เข้าถึงได้จาก https://med.mahidol.ac.th/risk_mgt/th/article/03202017-1523

³⁶ การบริหารความเสี่ยง. องค์กรพิพิธภัณฑวิทยาศาสตร์แห่งชาติ. เข้าถึงเมื่อ 1 กรกฎาคม 2564. เข้าถึงได้จาก <http://www.thai-sciencemuseum.com/risk/>

ความหมายของความเสี่ยง

ความหมายของความเสี่ยง มีนักทฤษฎีและองค์การทั้งในและต่างประเทศได้ให้ความหมายของความเสี่ยงไว้จำนวนมาก ซึ่งคำจำกัดความของคำว่า ความเสี่ยง (Risk) จะแตกต่างกันไปตามความเชี่ยวชาญและอาชีพของผู้ให้คำจำกัดความ นักเศรษฐศาสตร์ นักสถิติ นักคณิตศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านความเสี่ยงและผู้เชี่ยวชาญด้านประกันภัย ก็ให้คำจำกัดความของคำว่าความเสี่ยงแตกต่างกันไปตามมุมมองของแต่ละคนอย่างไรก็ตามผู้วิจัยประมวลความหมายจากแหล่งต่างๆ ได้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ³⁷ ได้ให้นิยามความเสี่ยงไว้ว่าความเสี่ยงเป็นเหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ในอนาคต และอาจส่งผลในด้านลบที่ไม่ต้องการ และมีผลกระทบให้เกิดความเสียหาย หรือทำให้องค์กรไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กร ดังนั้นการตัดสินใจกระทำใดๆ โดยไม่มีข้อมูล หรือไม่มีการวางแผนใดๆ จึงกล่าวได้ว่าเป็นการเสี่ยงตัดสินใจในสภาวะของความเสี่ยง

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา³⁸ ได้กำหนดนิยามความเสี่ยงไว้ว่า ความเสี่ยงหมายถึง เหตุการณ์/การกระทำใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอนและจะส่งผลกระทบต่อหรือสร้างความเสียหาย (ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน) หรือก่อให้เกิดความล้มเหลวหรือลดโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมายตามภารกิจหลัก

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ให้ความหมายของ ความเสี่ยง (Risk) หมายถึง โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหาย การรู้่วไหล ความสูญเปล่า หรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคต และมีผลกระทบหรือทำให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร ทั้งในด้านยุทธศาสตร์ การปฏิบัติงาน การเงิน และการ บริหาร ซึ่งอาจเป็นผลกระทบทางบวกด้วยก็ได้ โดยวัดจากผลกระทบ (Impact) ที่ได้รับและโอกาสที่ จะเกิด(Likelihood) ของเหตุการณ์ ความเสี่ยงจำแนกได้เป็น 4 ลักษณะ คือ 1) ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องในระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Risk) 2) ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องในระดับปฏิบัติการ (Operational Risk) 3) ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับด้านการเงิน (Financial Risk)

³⁷ คู่มือเทคนิคและวิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่ตามแนวทางบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. การ วิเคราะห์และการบริหารความเสี่ยง, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร), 2560.

³⁸ คู่มือการบริหารความเสี่ยง (Risk Management) ฉบับปรับปรุง 2561. คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 12-13.

และ 4) ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องในด้านความปลอดภัยจากอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน (Hazard Risk)³⁹

สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ให้ความหมายความเสี่ยงไว้หมายถึง โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเปล่า หรือเหตุการณ์ซึ่งไม่พึงประสงค์ที่ทำให้งานไม่ประสบความสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด⁴⁰

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และ ไพรัชชวเตอรฺเฮาส์คูเปอร์ส ได้ให้ความหมายของ ความเสี่ยง (Risk) หมายถึง โอกาสหรือเหตุการณ์ที่มีความไม่แน่นอน หรือสิ่งที่ทำให้แผนงานหรือ การดำเนินการอยู่ ณ ปัจจุบันไม่บรรลุวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยก่อให้เกิด ผลกระทบหรือความเสียหายต่อองค์กรในที่สุด ทั้งในแง่ของผลกระทบที่เป็นตัวเงินได้หรือ ผลกระทบที่มีต่อภาพลักษณ์และชื่อเสียงองค์กร⁴¹

มหาวิทยาลัยรามคำแหง ให้ความหมายของความเสี่ยง(Risk) หมายถึง เหตุการณ์ที่มีความไม่แน่นอน ซึ่งมีโอกาสที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและมีผลกระทบ ทั้งทางบวกและทางลบ หากเป็น ทางลบจะก่อให้เกิดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเปล่า หรือเหตุการณ์ที่ไม่พึง ประสงค์ ทำให้การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ จึงจำเป็นต้องพิจารณาโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) ของเหตุการณ์และผลกระทบ (Impact) ที่จะได้รับความเสี่ยงสามารถจำแนกได้เป็นลักษณะ 1) ความเสี่ยงด้านทรัพยากร (Resources Risk) 2) ความเสี่ยงด้านยุทธศาสตร์ หรือกลยุทธ์ (Strategic Risk) 3) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ (Compliance Risk) 3) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน (Operational Risk) 4) ความเสี่ยงด้านบุคลากรและความเสี่ยงด้านธรรมาภิบาล (Human and

³⁹ คู่มือการบริหารความเสี่ยงสำนักงานปลัดกระทรวง มหาดไทย . กรุงเทพฯ: หน่วย ตรวจสอบภายใน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย, 2561

⁴⁰ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. ระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วย การกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ.2554 .กรุงเทพฯ: cursสภาตลาดพรวัว, 2554.

⁴¹ คู่มือการปฏิบัติงานสำหรับการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน. สำนักงาน คณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ กระทรวงการคลัง, มีนาคม, 2555

Good Governance Risk) 5) ความเสี่ยงจากเหตุการณ์ภายนอก (External Environment Risk) และ 6) ความเสี่ยงด้านอื่น ๆ (Other Risk) ตามบริบทของสถาบัน⁴²

มหาวิทยาลัยคาเนจี้ เมลลอน (Carnegie Mellon University) ให้ความหมายว่า ความเสี่ยง(Risk) คือ ความเป็นไปได้ในการพบกับความลำบากและความสูญเสีย⁴³

เจมส์ โรเบิร์ตและเดวิด (James S. Trieschmann, Robert E. Hoyt and David W. Sommer) ให้ความหมายของความเสียหาย(Risk) หมายถึง ความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้นจากปัญหาต่างๆ ในทางธุรกิจและทางส่วนตัวสำหรับอาชีพทุกสาขา ไม่ว่าจะเป็นอาชีพ ผู้บริหาร พนักงาน นักลงทุน นักศึกษา เจ้าของบ้าน นักเดินทางและชาวนา ต่างก็ต้องเผชิญกับความเสียหายด้วยกันทั้งนั้นและจะต้องจัดการด้วยวิธีการต่างๆ บางอย่างความเสี่ยงเฉพาะต้องได้รับการวิเคราะห์และจัดการ บางครั้งก็มีการละเลยความเสี่ยงเพราะอาจไม่รู้ว่ามีผลที่ตามมาเป็นอย่างไร บางครั้งอาจเกิดความสูญเสียขึ้นจึงทำให้ต้องมีการวางแผนเพื่อรับมือล่วงหน้ากับปัญหาที่กำลังเกิดหรือเกิดขึ้นแล้ว ไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำอีก ซึ่งจะช่วยลดความสูญเสียลงได้ และเป็นการเตรียมรับมือความเสี่ยงที่เกิดขึ้นไว้ล่วงหน้า ให้เกิดผลกระทบให้น้อยที่สุด หรือไม่เกิดขึ้นเลย⁴⁴

ลินเซย์และชรีฟ (Linsley and Shrivies) ให้ความหมายว่า ความเสี่ยงเป็นเหตุการณ์ที่มีความไม่แน่นอนที่ธุรกิจจะต้องเผชิญในการดำเนินธุรกิจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้นอาจก่อให้เกิดผลดีและผลเสียต่อธุรกิจ ซึ่งความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในบางครั้งก็ก่อให้เกิดโอกาสแก่ธุรกิจ ความเสี่ยงอาจจะไม่ใช่สิ่งดีต่อธุรกิจเสมอไปและไม่ได้ก่อให้เกิดผลเสียเพียงอย่างเดียว ดังนั้นจึงควรพิจารณาทั้งผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้น⁴⁵

ชูชัย ศรีขำนิ ให้ความหมายของ ความเสี่ยง(Risk) คือ ความไม่แน่นอนต่อการประสบกับเหตุการณ์ หรือสภาวะที่ต้องเผชิญ หรือภัยอันตรายเกี่ยวกับสถานการณ์อันไม่พึงประสงค์โดยมี

⁴² มหาวิทยาลัยรามคำแหง. **คู่มือการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน มหาวิทยาลัยรามคำแหง**. เข้าถึงเมื่อ 5 มิถุนายน 2559. เข้าถึงได้จาก <http://www.fis.ru.ac.th/home/images/file2554/riskmanagement/manual.pdf>

⁴³ Carnegie Mellon University. **Handbook of Qualitative Research**. Accessed August 30, 2015. Available from <http://www.free.definition.com/>

⁴⁴ James S. Trieschmann, Robert E. Hoyt and David W. Sommer, **Risk management and insurance** (Thomson: South-Western, 2012)

⁴⁵ . P. M., & Shrivies, P. J. “Risk reporting: A study of risk disclosures in the annual reports of UK companies.” **British Accounting Review**, 38(4) (2012) : 387-404.

ความน่าจะเป็น หรือโอกาสในเหตุการณ์ที่มีความไม่แน่นอน ซึ่งหากเกิดขึ้นจะมีผลกระทบในเชิงลบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายทางกลยุทธ์ขององค์กร⁴⁶

จากแนวคิดที่ได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ความเสี่ยงหมายถึง โอกาสหรือเหตุการณ์ที่มีความไม่แน่นอน หรือสิ่งที่ทำให้แผนงานหรือการดำเนินการอยู่ ณ ปัจจุบันไม่บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยก่อให้เกิดผลกระทบหรือความเสียหายต่อองค์กรในที่สุด ทั้งในแง่ของผลกระทบที่เป็นตัวเงินได้ หรือผลกระทบที่มีต่อภาพลักษณ์และชื่อเสียงซึ่งเกิดจากเหตุการณ์ที่ไม่แน่นอน และการตัดสินใจภายใต้ความเสี่ยงเป็นการตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสในความเสี่ยง ดังนั้นประสิทธิภาพหรือผลจากการตัดสินใจย่อมจะช่วยลดความสูญเสียลงได้ และเป็นการเตรียมรับมือความเสี่ยงที่เกิดขึ้นไว้ล่วงหน้า ให้เกิดผลกระทบให้น้อยที่สุดหรือไม่เกิดขึ้นเลย

ความหมายการบริหารความเสี่ยง

การบริหารความเสี่ยง (Risk Management) หมายถึง กระบวนการที่ใช้ในการบริหารจัดการให้โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงลดลง หรือผลกระทบของความเสียหายจากเหตุการณ์ความเสี่ยงลดลงอยู่ในระดับที่องค์กร ยอมรับได้ ซึ่งการจัดการความเสี่ยงมีหลายวิธี ดังนี้ 1) การยอมรับความเสี่ยง (Risk Acceptance) เป็นการยอมรับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นเนื่องจากไม่คุ้มค่าในการจัดการควบคุมหรือป้องกันความเสี่ยง 2) การลด/การควบคุมความเสี่ยง (Risk Reduction) เป็นการปรับปรุงระบบการทำงานหรือการออกแบบวิธีการทำงานใหม่ เพื่อลดโอกาสที่จะเกิด หรือลดผลกระทบ ให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ 3) การกระจายความเสี่ยง หรือการโอนความเสี่ยง (Risk Sharing) เป็นการกระจายหรือถ่ายโอน ความเสี่ยงให้ผู้อื่นช่วยแบ่งความรับผิดชอบไป 4) การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Avoidance) เป็นการจัดการกับความเสี่ยงที่อยู่ในระดับสูง และหน่วยงานไม่อาจยอมรับได้ จึงต้องตัดสินใจยกเลิก โครงการ/ กิจกรรมนั้นไป⁴⁷

⁴⁶ ชูชัย ศรชำนาญ (2556). ความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์และการเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสม. เอกสาร การสอนชุดวิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์ในการบริหารโรงพยาบาล หน่วยที่ 8 สาขาวิชา วิทยาศาสตร์ สุขภาพ) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 10. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2556.

⁴⁷ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, คู่มือการบริหารความเสี่ยงสำนักงาน ปลัดกระทรวง มหาดไทย (กรุงเทพฯ: หน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย, 2561)

การบริหารความเสี่ยงองค์กร (Enterprise Risk Management) คือ กระบวนการที่ปฏิบัติโดยคณะกรรมการ ผู้บริหารและบุคลากรทุกคนใน องค์กร เพื่อช่วยในการกำหนดกลยุทธ์และดำเนินงาน โดยกระบวนการบริหารความเสี่ยงได้รับการ ออกแบบเพื่อให้สามารถบ่งชี้เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อองค์กร และสามารถจัดการ ความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับ เพื่อให้ได้รับความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผล ในการบรรลุ วัตถุประสงค์ที่องค์กรกำหนดไว้ โดยการบริหารความเสี่ยงขององค์กรจะช่วยให้เกิดผลต่อไปนี้ คือ 1) สนับสนุนให้องค์กรสามารถพิจารณาระดับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้ หรือต้องการที่จะยอมรับเพื่อ สร้างมูลค่าให้กับผู้ถือหุ้น 2) กำหนดกรอบการดำเนินงานให้แก่องค์กรเพื่อให้สามารถบริหารความไม่ แน่นนอนความเสี่ยงและโอกาสของธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงประกอบด้วย องค์ประกอบ 8 ประการ ซึ่งสัมพันธ์กับการดำเนินธุรกิจและกระบวนการบริหารงานมี ดังนี้ 1) สภาพแวดล้อมภายในองค์กร (Internal Environment) 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective Setting) 3) การบ่งชี้เหตุการณ์ (Event Identification) 4) การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) 5) การตอบสนองความเสี่ยง(Risk Response) 6) กิจกรรมการควบคุม (Control Activities) 7) ข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร (Information and Communication) 8) การ ติดตาม (Monitoring)⁴⁸

การจัดการความเสี่ยงคือ กระบวนการบริหารในการวิเคราะห์ ประเมิน ตรวจสอบ และควบคุมปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่เกิดขึ้นจากความไม่แน่นอนหรือความคลาดเคลื่อนของเหตุการณ์ การคาดการณ์ เพื่อลดความสูญเสียหรือผลกระทบในเชิงลบต่อการบรรลุ วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายทางกลยุทธ์ขององค์กรในการพัฒนาปัจจัยขับเคลื่อนความเสี่ยงมีทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ปัจจัยที่สำคัญมี 4 ด้าน คือ ความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ ความเสี่ยงเกี่ยวกับประสิทธิภาพและประสิทธิผล ความเสี่ยงทางการเงิน และความเสี่ยงทางด้านการปฏิบัติ⁴⁹

⁴⁸ คู่มือการปฏิบัติงานสำหรับการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน, สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ กระทรวงการคลัง, มีนาคม 2555

⁴⁹ ชูชูชัย ศรขำนิ. “ ความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์และการเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสม.” ใน เอกสาร การสอนชุด วิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์ในการบริหารโรงพยาบาล หน่วยที่ 8 สาขาวิชา วิทยาศาสตร์ สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช , 10. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2556.

การบริหารความเสี่ยง (Risk management) คือ กระบวนการที่บุคคลทั่วทั้งองค์กร ได้มีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ และคาดการณ์ในการลดความสูญเสีย หรือความเสี่ยงที่ อาจเกิดขึ้น รวมทั้ง การระบุแนวทางในการปฏิบัติการควบคุมความเสี่ยง หรือควบคุมให้อยู่⁵⁰

การบริหารความเสี่ยง (Risk Management) เป็นหลักการที่นำไปใช้ในการกำหนด เครื่องบ่งชี้ถึงเหตุการณ์ความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง การจัดลำดับความเสี่ยง รวมไปถึงการจัด การจัดการกับความเสี่ยงต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับองค์กรให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ทั้งนี้เพื่อสร้างหรือ เพิ่มมูลค่าสูงสุดให้ผู้มีส่วนได้เสียขององค์กรและเพื่อช่วยผู้บริหารในการกำหนดขอบเขตหรือขั้นตอนการ ดำเนินงานที่ทำให้สามารถบริหารความเสี่ยงที่เกิดจากความไม่แน่นอนและสามารถบริหารโอกาสทาง ธุรกิจของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ⁵¹

การบริหารความเสี่ยง (Risk Management) หมายถึง กลวิธีที่เป็นเหตุเป็นผลที่ นำมาใช้ในการบ่งชี้ วิเคราะห์ ประเมิน จัดการ ติดตาม และสื่อสารความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม หน่วยงาน/ฝ่ายงาน หรือกระบวนการดำเนินงานขององค์กร เพื่อช่วยลดความสูญเสียในการไม่บรรลุ เป้าหมายให้เหลือน้อยที่สุดและเพิ่มโอกาสแก่องค์กรมากที่สุด การบริหารความเสี่ยง ยังหมายความ ถึงการประกอบกันอย่างลงตัวของวัฒนธรรมองค์กร กระบวนการและโครงสร้างองค์กร ซึ่งมีผล โดยตรงต่อประสิทธิภาพการบริหารและผลได้ผลเสียขององค์กรอีกด้วย การบริหารความเสี่ยงของ องค์กรโดยรวม (Enterprise Wide Risk Management) คือ การบริหารความเสี่ยงโดยมีโครงสร้าง องค์กร กระบวนการ และวัฒนธรรมองค์กร ประกอบเข้าด้วยกันและมีลักษณะสำคัญ⁵²

สรุปการบริหารความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการในการจัดการความเสี่ยงซึ่งอยู่ใน กระบวนการควบคุมเพื่อลดความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้น ลดความเสียหายจากความเสี่ยงมากที่สุด โดย มีการติดตามและควบคุมให้เป็นไปในแนวทางตามวัตถุประสงค์และกระบวนการวางแผนอย่างมี ประสิทธิภาพ

⁵⁰ จรรย์ พะโยม (2557). “การพัฒนากลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2.” *Journal of Education Naresuan University* Vol. 16, No. 2 (2014): เมษายน-มิถุนายน 2557

⁵¹ สุมนา เสือเอก. รูปแบบการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน โดยใชการประเมินผลเชิงดุลยภาพ. ดุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา, 2554.

⁵² เผชญ อุปนนท์. การบริหารความเสี่ยงองค์กร (Enterprise Risk management), คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล. เข้าถึง 1 กรกฎาคม 2564. เข้าได้จาก https://med.mahidol.ac.th/risk_mgmt/th/article/03202017-1523

ประเภทของความเสี่ยง

ความเสี่ยงแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆหลายรูปแบบตามมุมมองที่แตกต่างกันไป เช่น ⁵³

1. ความเสี่ยงตามทีปรากฏ (Objective Risk) และความเสี่ยงตามความคิดความรู้สึก (Subjective Risk) ความเสี่ยงตามทีปรากฏคือความเสี่ยงทีวัดค่าความเบี่ยงเบนทีต่างไปจากค่าทีคาดหวังไว้ ฉะนั้นจึงเป็นความเสี่ยงทีได้รับการประเมินค่าคาดหวังและค่าความแปรปรวนทางสถิติได้ นั่นคือจะต้องเป็นความเสี่ยงทีแสดงอยู่ในรูปของการแจกแจงของตัวแปรสุ่มความเสี่ยงได้ ในขณะที่ความเสี่ยงตามความคิด ความรู้สึกคือความเสี่ยงทีเป็นไปตามความรู้สึกไม่สามารถประมาณค่าทางสถิติได้ เป็นความเสี่ยงทีต่างกันไปตามความรู้สึกของแต่ละคน นอกจากนั้นความเสี่ยงตามความคิด ความรู้สึกยังเป็นไปได้ตามประสบการณ์ทีเปลี่ยนไปในแต่ละคน ด้วยเหตุนี้เราจึงไม่สามารถนำหลักการกระจายความเสี่ยงและทฤษฎีทางสถิติมาจัดการความเสี่ยงตามความคิด ความรู้สึกได้

2. ความเสี่ยงทีแท้จริง (Pure Risk) และความเสี่ยงจากการเก็งกำไร (Speculative Risk) ความเสี่ยงทีแท้จริงคือ ความเสี่ยงทีมีอยู่โดยธรรมชาติไม่ใช่ความเสี่ยงทีเกิดจากการสร้างขึ้น ฉะนั้นโอกาสของความสูญเสียจึงมีอยู่สองกรณี นั่นคือโอกาสทีจะเกิดความสูญเสียและโอกาสทีจะไม่เกิดความสูญเสียความเสี่ยงทีแท้จริงจึงอาจนำไปสู่ความสูญเสียหรือไม่สูญเสียเท่านั้นแต่จะไม่นำไปสู่การทำกำไรได้ ในขณะที่ความเสี่ยงทีแท้จริงเกี่ยวกับตัวบุคคล ความเสี่ยงทีแท้จริงเกี่ยวกับทรัพย์สินและความเสี่ยงทีแท้จริงจากระบบกฎหมายความเสี่ยงทีเกิดจากการเก็งกำไร เป็นความเสี่ยงทีไม่ได้มีอยู่ตามธรรมชาติ แต่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อหวังผลในการเก็งกำไรจากความเสี่ยงนั้น ความเสี่ยงประเภทนี้จึงรวมถึงความเสี่ยงจากการลงทุน ความเสี่ยงจากการพนัน ความเสี่ยงจากการดำเนินธุรกิจ ฯลฯ ความเสี่ยงจากการเก็งกำไรจึงต่างไปจากความเสี่ยงทีแท้จริงตรงทีสามารถนำไปสู่กำไร เท่าทุน หรือขาดทุนจากกิจกรรมความเสี่ยงทีถูกสร้างขึ้นมาเพื่อ การเก็งกำไรนั้นนอกจากนั้น ความเสี่ยงจากการเก็งกำไรไม่สามารถถ่ายโอนไปด้บริษัทประกันภัยได้ ไม่มีบริษัทประกันภัยขายกรมธรรม์คุ้มครองความเสี่ยงจากการทีราคาหุ้นจะตก สาเหตุหลักทีบริษัทประกันไม่รับโอนความเสี่ยงประเภทนี้ เพราะความเสี่ยงเหล่านี้ไม่สามารถบริหารจัดการด้วยทฤษฎีทางสถิติ เช่น กฎแห่งเลขจำนวนมาได้ กล่าวคือ ความเสี่ยงต่อหน่วยไม่ลดลง เมื่อเพิ่มจำนวนหน่วยความเสี่ยงให้มากขึ้น ฉะนั้นบริษัทประกันภัยจึงไม่อาจคาดการณ์ค่าคาดหวังของความเสี่ยงเหล่านี้ได้อย่างแม่นยำ เพียงพอ ซึ่ทำให้การกระจายความเสี่ยงภัยของกลุ่มผู้อุปประกันภัยเป็นไปได้ยากหรือไม่มีประสิทธิผลความเสี่ยงจากการเก็งกำไรเหล่านี้จึงต้องได้รับการจัดการด้วยวิธีการอื่นทีเหมาะสม เช่น การใช้กลยุทธ์การป้องกันความเสี่ยง(Hedging Strategies) อันเป็นวิธีการโอนความเสี่ยงภัยให้แก่คู่สัญญา ผ่านสัญญาอนุพันธ์

⁵³ เรืองเดียวกัน

3. ความเสี่ยงพื้นฐานและความเสี่ยงเฉพาะความเสี่ยงพื้นฐาน คือ ความเสี่ยงที่นำไปสู่ความสูญเสียที่กระทบกับคนจำนวนมากหรือ สังคมโดยรวม เช่น ภัยธรรมชาติ หรือวิกฤตการเงิน การวางแผนควบคุมความเสี่ยงพื้นฐานจึงต้องอาศัยนโยบายระดับมหภาค ในขณะที่ความเสี่ยงเฉพาะ คือ ความเสี่ยงที่นำไปสู่ความสูญเสียที่กระทบบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือองค์กรใดองค์กรหนึ่งเท่านั้น การวางแผนป้องกันและควบคุมความเสี่ยงเฉพาะ จึงสามารถกระทำได้ในระดับจุลภาค เช่น ระดับองค์กร ครอบครั้ว หรือบุคคล

กล่าวสรุปได้ว่าความเสี่ยงที่มนุษย์และองค์กรทั้งหลายต้องเผชิญในแต่ละวัน มีทั้งความเสี่ยงที่ปรากฏซึ่งเป็นความเสี่ยงตามความคิดความรู้สึก ต่อมาเป็นความเสี่ยงที่แท้จริง เช่น ความเสี่ยงที่เกิดจากการเก็งกำไร และสุดท้ายเป็นความเสี่ยงพื้นฐานและความเสี่ยงเฉพาะ ที่เป็นความเสี่ยงที่นำไปสู่ความสูญเสียที่กระทบกับคนจำนวนมากหรือความเสี่ยงที่นำไปสู่ความสูญเสียที่กระทบบุคคลใด บุคคลหนึ่ง หรือองค์กรใดองค์กรหนึ่ง ตามลำดับ

วัตถุประสงค์หลักของการบริหารความเสี่ยง

วัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยงแบ่งออกได้เป็นกลุ่ม ดังนี้ 1) วัตถุประสงค์ก่อนความสูญเสีย (Pre-loss Objectives) การบริหารความเสี่ยงก่อนความสูญเสีย มีวัตถุประสงค์เพื่อการวางแผนป้องกันความสูญเสียขององค์กร เช่น การวิเคราะห์ความเสี่ยงขององค์กร การวิเคราะห์ต้นทุนของการจัดการ ความเสี่ยงไม่ว่าจะเป็นต้นทุนในการทำประกันภัยหรือต้นทุนในการทำโครงการเพื่อความปลอดภัย เป็นต้น นอกจากนี้วัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยงก่อนความสูญเสียยังรวมถึงความพยายามที่จะลดความกลัวและความกังวลของผู้บริหารและพนักงานก่อนที่จะเกิดความสูญเสีย เพราะความกลัว และความกังวลที่มากเกินไปอาจนำไปสู่การเสียโอกาสในการทำกำไร หรือส่งผลเสียให้ประสิทธิภาพ ในการทำงานของพนักงานลดลงวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยงก่อนความสูญเสีย ควรจะต้องคำนึงถึงระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ในการดำเนินธุรกิจที่ทางองค์กรต้องปฏิบัติตามด้วย เช่น อุปกรณ์รักษาความปลอดภัยขั้นต่ำที่แต่ละสถานประกอบการต้องมีมาตรการในการกำจัดกากของเสียที่รัฐบาลกำหนดความคุ้มครองขั้นต่ำสำหรับลูกจ้างตามกฎหมาย หรือรายละเอียดบนฉลากสินค้าที่ถูกต้องตาม ระเบียบข้อบังคับ 2) วัตถุประสงค์หลังความสูญเสีย (Post-loss Objectives) วัตถุประสงค์หลังความสูญเสีย ครอบคลุมการวางแผนการบริหารความเสี่ยงเพื่อรองรับเหตุการณ์ที่เกิดความสูญเสียขึ้นแก่องค์กร อันรวมถึงแผนการเยียวยาความสูญเสีย

แผนการ ดำเนินงานหลังเกิดความสูญเสีย การพิจารณาถึงความมั่นคงของกระแสเงินสดหลังเกิดความสูญเสีย และโอกาสความรับผิดชอบต่อผู้อื่นและสังคมหลังเกิดความสูญเสีย⁵⁴

ประเด็นที่สำคัญที่สุดของวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยงหลังความสูญเสีย คือ การวางแผนเพื่อความอยู่รอดขององค์กรเมื่อเกิดความสูญเสียขึ้น โดยมีการวางแผนรองรับล่วงหน้าว่าเมื่อเกิดความสูญเสียขึ้นแล้ว จะมีการดำเนินการอย่างไรให้องค์กรสามารถเดินหน้าต่อไปได้ ถึงแม้จะเป็นการดำเนินงานเพียงบางส่วนก็ตาม ซึ่งในความเป็นจริงองค์กรภาครัฐต้องให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์นี้มากกว่าองค์กรภาคเอกชน เพราะบริการของหน่วยงานภาครัฐส่วนใหญ่มีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของประชาชนและประเทศชาติแต่ไม่ว่าจะเป็นก่อนหรือหลังเกิดความสูญเสีย วัตถุประสงค์โดยรวมของการบริหาร ความเสี่ยงมิใช่เพื่อการขจัดความเสี่ยงขององค์กรให้หมดไป ดังที่กล่าวไว้ข้างต้นว่า “ความเสี่ยงบาง ชนิดที่สามารถนำไปสู่โอกาสสร้างรายได้และกำไร เราไม่ควรกำจัดออกไป แต่ควรที่จะบริหารจัดการ ให้ความเสี่ยงนั้นอยู่ในระดับที่องค์กรรับได้ หากเกิดความสูญเสียขึ้น” ประเด็นที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้นคือ การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นภายใต้วิธีการบริหาร ความเสี่ยงเทียบกับประโยชน์ที่จะได้รับ⁵⁵

กล่าวได้ว่าการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสมไม่ควรเป็นวิธีการ ที่มีต้นทุนสูงกว่า ประโยชน์ที่จะได้รับเพราะหากเป็นเช่นนั้น การรับความเสี่ยงไว้เองอาจเป็นทางเลือกที่เหมาะสมมากกว่า นอกจากนั้นการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพควรเป็นการพิจารณาจาก ภาพรวมขององค์กร เพราะความเสี่ยงที่รับเข้ามาในหน่วยงานหนึ่งก็นำมาซึ่งโอกาส ความสูญเสียจากหน่วยงานนั้น อาจนำมาซึ่งโอกาสที่เป็นผลกำไรแก่อีกหน่วยงานหนึ่งขององค์กรได้ ฉะนั้น หากการบริหารความเสี่ยงถูกจัดการในลักษณะแยกหน่วยงาน ผลลัพธ์ที่ได้อาจไม่ก่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร เพราะหากมองในภาพรวมแล้วความเสี่ยงที่รับเข้ามานั้น มีลักษณะของ การถ่วงดุลระหว่างโอกาสความสูญเสียกับโอกาสทำกำไรในองค์กรอยู่แล้วการบริหารความเสี่ยงแยก หน่วยงานจึงอาจเพิ่มต้นทุนความเสี่ยงให้กับองค์กรโดยไม่จำเป็น

⁵⁴ เผชญ อุปันนท์. การบริหารความเสี่ยงองค์กร (Enterprise Risk management), คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล. เข้าถึงเมื่อ 1 กรกฎาคม 2564. เข้าถึงได้จาก https://med.mahidol.ac.th/risk_mgt/th/article/03202017-1523

⁵⁵ คู่มือการบริหารความเสี่ยง (Risk Management) ฉบับปรับปรุง 2561. คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

การบริหารความเสี่ยงยุคใหม่

การบริหารความเสี่ยงองค์กรที่ทันสมัย ให้ความสำคัญการบริหารความเสี่ยงโดยมองภาพรวมองค์กรทั้งหมดประกอบไปด้วย โครงสร้าง กระบวนการ และวัฒนธรรมองค์กร ซึ่งแนวความคิดนี้มีการนำไปใช้ในสถาบันทางการเงินและบริษัทบริหารเงินทุนระดับโลก ตั้งแต่กรอบของการบริหารความเสี่ยง เทคนิคในการกระจายเงินทุน เครื่องมือวัดความเสี่ยงทางธุรกิจและด้านสินเชื่อกิจการพัฒนาของตลาดทั่วโลก กอปรกับกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้รูปแบบของความเสี่ยงมีความซับซ้อนมากขึ้น ไม่ได้มีแค่ความผันผวนในเรื่องของมูลค่าสกุลเงิน อัตราดอกเบี้ย หรือราคาหุ้นเท่านั้น หากยังรวมถึงความต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงสินค้าและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงวิวัฒนาการของตราสารใหม่ๆ ในตลาดการเงินที่ปรับเปลี่ยนไปตามวัฏจักรของธุรกิจอย่างรวดเร็ว ทำให้บริษัทที่ถึงแม้จะประสบความสำเร็จในช่วงเวลาหนึ่งก็ไม่สามารถที่จะหยุดนิ่งอยู่กับที่จนติดกับดักของความสำเร็จได้ จึงจำเป็นต้องสร้างสิ่งใหม่ๆ โดยเน้นการสร้างคุณค่าเพิ่มให้ลูกค้าตลอดเวลา ถ้าไม่เช่นนั้นแล้วก็อาจจะเสียลูกค้าให้แก่คู่แข่งรายใหม่ที่มาพร้อมแนวความคิดใหม่ๆ ฉะนั้นกลยุทธ์ทางธุรกิจจึงเป็นกระบวนการที่ต้องปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ย่อมนำมาซึ่งความเสี่ยงรูปแบบใหม่ที่องค์กรอาจไม่เคยเผชิญมาก่อน การบริหารความเสี่ยงองค์กรจึงเป็นส่วนเสริมให้กระบวนการเปลี่ยนแปลงนี้บรรลุเป้าประสงค์ได้อย่างยั่งยืน ผู้บริหารระดับสูงที่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงองค์กรอาจเข้าใจผิดว่าการบริหารความเสี่ยงองค์กรเป็นเพียงแฟชั่นสมัยนิยมและการพูดถึงเรื่องนี้เป็นแค่บทสนทนาที่น่าสนใจเท่านั้น ประเด็นที่จำเป็นในเบื้องต้นสำหรับกรณีนี้คือความจำเป็นในการปรับกระบวนการทัศน์เพื่อควรรวมกลไกของการบริหารความเสี่ยงเข้ากับกลยุทธ์ทางธุรกิจในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง⁵⁶

การบริหารความเสี่ยงองค์กรยุคใหม่ เป็นการบริหารความเสี่ยงที่เน้นวิธีในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการความไม่แน่นอนและสร้างคุณค่าที่มั่นคงกับผู้มีส่วนได้เสียต่อมูลค่าขององค์กร การบริหารความเสี่ยงจึงช่วยให้องค์กรสามารถจัดการความเสี่ยงโดยการป้องกันและเพิ่มมูลค่าขององค์กรโดยสามวิธีการด้วยกัน วิธีการที่ 1) เน้นการสร้างไม่ได้เปรียบในการแข่งขันระยะยาว การบริหารความเสี่ยงองค์กรสามารถช่วยให้ผู้บริหารกำหนดกลยุทธ์ทางธุรกิจประกอบกับแผนการบริหารความเสี่ยงที่จะช่วยให้องค์กรสามารถปรับตัวกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งยังเป็นการยกระดับของการจัดการความเสี่ยงไปสู่การวางกลยุทธ์ โดยมุ่งเน้นที่การเพิ่มมูลค่าขององค์กร มิใช่เพียงแต่จัดการความเสี่ยงจากการดำเนินงานหรือจัดการความเสี่ยงทางการเงินเท่านั้น วิธีการที่ 2) เน้นการจัดการต้นทุนการบริหารความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพ

⁵⁶ โกลด์ ดีซีลธรรม. กลยุทธ์บริหารความเสี่ยงเพื่อความต่อเนื่องทางธุรกิจ. เข้าถึงเมื่อ 1 กรกฎาคม 2564. เข้าถึงได้จาก www.thailandindustry.com

การบริหารความเสี่ยงองค์กร เป็นการรวบรวมข้อมูลความเสี่ยงต่างๆ และตัดสินใจกำหนดกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงบนฐานข้อมูลที่มีอาจมีการยกเลิกกิจกรรมที่ไม่จำเป็นและจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงประเภทต่างๆ เพื่อจัดสรรต้นทุนการบริหารความเสี่ยงให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และเพื่อให้การดำเนินงานตามกลยุทธ์ทางธุรกิจประสบความสำเร็จตามที่ได้ตั้งเป้าไว้วิธีการที่ 3) เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของผู้บริหาร การบริหารความเสี่ยงองค์กร สามารถช่วยผู้บริหารในการตัดสินใจโดยช่วยลดผลการดำเนินงานที่ให้ผลตอบแทนต่ำกว่าที่ควรจะเป็น และลดการขาดทุน โดยเตรียมการป้องกัน ผลกระทบจากเหตุการณ์ความเสี่ยงที่สำคัญต่างๆ เอาไว้ล่วงหน้า อีกทั้งยังช่วยพัฒนาแนวทางบรรเทาความสูญเสียจากเหตุการณ์ความเสี่ยงต่างๆ ได้ดีขึ้น การบริหารความเสี่ยงองค์กร เปลี่ยนการจัดการความเสี่ยงจากการหลีกเลี่ยงและขัดขวาง มาเป็นการสร้างความแตกต่างโดยการป้องกันความเสียหาย และเพิ่มมูลค่าให้แก่องค์กร ซึ่งเป็นการหาแนวทางที่ดีที่สุด และหาโอกาสทางธุรกิจใหม่ๆ ในการเติบโต และสร้างผลตอบแทนให้สูงขึ้น

การบริหารความเสี่ยงองค์กรเน้นย้ำในเรื่องการผนวกการจัดการความเสี่ยงเข้ากับแผนกลยุทธ์ขององค์กร การคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคตที่จะมีผลกระทบต่อองค์กรทั้งทางบวกและลบเป็นสิ่งสำคัญรวมไปถึงต้องวางแผนกลยุทธ์ที่สามารถจัดการกับเหตุการณ์นั้นได้อย่างทันท่วงที การบริหารความเสี่ยงองค์กร จึงเป็นการเปลี่ยนการบริหารความสูญเสียต่อรายเหตุการณ์มาเป็นการเตรียมพร้อมกับเหตุการณ์ความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต โดยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องพร้อมทั้งเน้นย้ำในเรื่องคุณค่าพื้นฐานและภาพรวมขององค์กร ด้วยกิจกรรมการจัดการความเสี่ยงต่างๆ ที่คอยขับเคลื่อนกระบวนการป้องกันและบรรเทาความสูญเสียภายใต้กรอบการบริหารความเสี่ยงองค์กร สิ่งเหล่านี้เป็นแนวความคิดแบบใหม่ที่ใช้ในการบริหารความเสี่ยงที่ช่วยเพิ่มมูลค่าให้แก่องค์กรที่เริ่มต้นพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการบริหารความเสี่ยงองค์กร มักจะกำหนดโครงสร้างพื้นฐานในรูปแบบทั่วไปคือการกำหนดโครงสร้างในการตรวจสอบและกระบวนการในการประเมินความเสี่ยงในระดับกิจกรรมโดยรวม บางองค์กรอาจเริ่มต้นจากการบริหารความเสี่ยงองค์กรในหน่วยงานเฉพาะทางธุรกิจหรือบางองค์กร อาทิ สถาบันการเงินต่างๆ อาจดำเนินการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน และความเสี่ยงจากการดำเนินงานให้เป็นไปตามกฎระเบียบข้อบังคับที่กำหนดโดยหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบด้านการกำกับดูแลสถาบันการเงินนั้น

องค์กรที่เริ่มจัดการบริหารความเสี่ยงต้องระลึกถึงไว้เสมอว่า การบริหารความเสี่ยงองค์กรจำเป็นต้องอาศัยการเปลี่ยนพฤติกรรมในองค์กร การเปลี่ยนกระบวนการในการรับรู้ถึงปัจจัยเสี่ยงในองค์กรโดยทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วม ถึงแม้ว่าแต่ละคนจะมีมุมมองในเรื่องของความเสี่ยงที่แตกต่างกันก็ตาม ผู้บริหารระดับสูงและผู้รับผิดชอบงานบริหารความเสี่ยงองค์กร ควรคำนึงถึงหลักสำคัญในการบริหารความเสี่ยงองค์กรดังต่อไปนี้ 1) การบริหารความเสี่ยงองค์กร ควรดำเนิน

ไปในแนวทางที่สอดคล้องกับการพัฒนาธุรกิจ โดยคำนึงถึงลำดับความสำคัญของเป้าหมายหลักขององค์กร 2) วัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยงองค์กรจะบรรลุผลก็ต่อเมื่อโครงสร้างพื้นฐานการบริหารความเสี่ยงมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัฒนธรรมองค์กร เพื่อให้การประยุกต์ใช้ในองค์กรโดยรวมเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ 3) ให้ความสำคัญกับการผนวกการบริหารความเสี่ยงองค์กรเข้ากับแผนกลยุทธ์และกระบวนการในการดำเนินงานตามกิจกรรมต่างๆ ภายใต้กลยุทธ์ขององค์กร 4) กำหนดผู้รับผิดชอบงานบริหารความเสี่ยงองค์กร ตั้งแต่กระบวนการการตัดสินใจ พัฒนา และตรวจสอบความก้าวหน้าของแผนงาน รวมถึงการประเมินผลแผนการบริหารความเสี่ยงองค์กร 5) อ้างอิงเกณฑ์มาตรฐานหรือข้อบังคับ เพื่อกำหนดกรอบแนวทางการบริหารความเสี่ยงองค์กรที่เหมาะสมสำหรับประเภทธุรกิจของตน⁵⁷

การบริหารความเสี่ยงขององค์กรภาครัฐ

ความเสี่ยงขององค์กรภาครัฐมีความแตกต่างไปจากความเสี่ยงขององค์กรภาคเอกชน เนื่องจากวิสัยทัศน์และพันธกิจต่างกันอย่างชัดเจน แผนยุทธศาสตร์ขององค์กรภาคเอกชนมุ่งเน้นไปที่การสร้างกำไรสูงสุด ความเสี่ยงทางการเงินจึงเป็นความเสี่ยงที่สำคัญที่สุดในการบริหารความเสี่ยงขององค์กรภาคเอกชน ไม่ว่าจะเป็นความเสี่ยงจากการลงทุน ความเสี่ยงจากสภาพคล่องทางการเงิน หรือความเสี่ยงด้านสินเชื่อจากธุรกรรมทางการเงิน เป็นต้น ในขณะที่แผนยุทธศาสตร์ขององค์กรภาครัฐมุ่งเน้นไปที่การตอบสนองนโยบายรัฐและให้บริการประชาชน การบริหารความเสี่ยงขององค์กรภาครัฐจึงเกี่ยวเนื่องกับความเสี่ยงเชิงนโยบาย และปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ไม่สามารถบรรลุเป้าประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์ ซึ่งความเสี่ยงทางการเงินนับเป็นหนึ่งในปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อหน่วยงานราชการไม่สามารถดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ได้สำเร็จเช่นเดียวกัน

การดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ขององค์กรภาครัฐอาจไม่ประสบความสำเร็จจากปัจจัยความเสี่ยงสี่กลุ่ม ตามที่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)⁵⁸ กำหนดไว้ในลักษณะเดียวกัน คือ 1) ความเสี่ยงด้านธุรกิจ ความเสี่ยงด้านธุรกิจขององค์กรภาครัฐ ครอบคลุมความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย และแผนกลยุทธ์ เช่น ความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าประสงค์ตามแผนยุทธศาสตร์ที่ตั้งไว้ อันเป็นผลมา

⁵⁷ เรื่องเดียวกัน 21

⁵⁸ คู่มือเทคนิคและวิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่ตามแนวทางบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. การวิเคราะห์และการบริหารความเสี่ยง, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร), 2560.

จากขาดการวางแผนการดำเนินงานที่สามารถรองรับแผนยุทธศาสตร์ได้อย่างเต็มที่ เช่น แผนยุทธศาสตร์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงานด้วยการสร้างระบบบริหารงานอิเล็กทรอนิกส์ ที่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรที่จะเป็นผู้ใช้ระบบที่พัฒนาขึ้นมา ฉะนั้น ถึงแม้ระบบบริหารงานอิเล็กทรอนิกส์จะได้รับการพัฒนาจนสำเร็จก็ไม่อาจเพิ่มขีดความสามารถของ การปฏิบัติงานได้ตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ เพราะผู้ปฏิบัติไม่มีความรู้ความเข้าใจในระบบอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว นอกจากนี้ การตัดสินใจด้านการบริหารงานอันส่งผลต่อทิศทางขององค์กร ในทางที่ไม่ส่งเสริม หรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานตามแผนยุทธศาสตร์ ก็นับเป็นความเสี่ยงด้านธุรกิจเช่นกัน 2) ความเสี่ยงจากการดำเนินงาน ความเสี่ยงจากการดำเนินงานที่อาจส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในกระบวนการทำงานตามแผนยุทธศาสตร์และส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ เช่น การขาดความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำให้การดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ไม่ประสบผลสำเร็จ หรือประสบความสำเร็จแต่ล่าช้าไปกว่าที่คาดการณ์ไว้ การออกแบบกระบวนการปฏิบัติงานที่ไม่เหมาะสม ผู้ปฏิบัติในแต่ละหน่วยงานไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ขั้นตอนหรือข้อกำหนดในการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานผิดพลาดหรือล่าช้า อันเป็นความผิดพลาดของบุคลากรที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ การขาดข้อมูลหรือเครื่องมือที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแผนยุทธศาสตร์ การทุจริตโดยบุคลากรภายในองค์กรเอง บุคคลภายนอก การที่คู่สัญญา จัดซื้อจัดจ้างในสัญญาจัดซื้อจัดจ้างไม่สามารถดำเนินการได้ตามสัญญา นอกจากจะส่งให้เกิดผลในทางลบกับโครงการนั้นๆ แล้ว ยังอาจส่งผลกระทบต่อเนื่องไปยังโครงการอื่นที่สำคัญสำหรับแผนยุทธศาสตร์อีกด้วย 3) ความเสี่ยงทางการเงิน แผนยุทธศาสตร์ที่ดีควรได้รับการกำหนดภายใต้เงื่อนไขและองค์ประกอบที่จะอำนวยความสะดวกให้การดำเนินการตามแผนนั้นสามารถสัมฤทธิ์ผลได้ตามเวลาที่กำหนด แต่ในทางปฏิบัติบ่อยครั้งที่โครงการภายใต้แผนยุทธศาสตร์ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง หรือสำเร็จลุล่วงภายใต้กรอบเวลาที่กำหนด เป็นเพราะการบริหารงบประมาณที่ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการประเมินค่าใช้จ่ายของโครงการไว้ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น หรือการเพิ่มขึ้นหรือของราคาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับโครงการ ทำให้งบประมาณที่ตั้งไว้ไม่เพียงพอ ทำให้โครงการสำเร็จล่าช้า หรือต้องยอมลดคุณภาพของวัสดุอุปกรณ์เพื่อให้โครงการสามารถสำเร็จได้ตามกำหนด ซึ่งทำให้คุณภาพของผลงานของโครงการไม่ดีเท่าที่วางแผนไว้ นอกจากนี้ บางหน่วยงานราชการไม่มีการจัดสรรเงินหรือทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างเหมาะสม อันเป็นความผิดพลาดทางการดำเนินงานที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงทางการเงินของหน่วยงาน หน่วยงานตรวจสอบภายในจึงควรมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการตรวจสอบการจัดสรรเงิน สำหรับโครงการต่างๆอย่างเหมาะสม และตรวจสอบการเบิกจ่ายที่ถูกต้องตามงวดที่มีการกำหนดไว้ ในโครงการ 4) ความเสี่ยงทางด้านเหตุการณ์ ความเสี่ยงที่ไม่ได้เกิดขึ้นเป็นประจำ

แต่ส่งผลกระทบต่อการสัมฤทธิ์ผลตามแผนยุทธศาสตร์ เป็นอีกหนึ่งกลุ่มความเสี่ยงหลักที่ผู้บริหารองค์กรควรให้ความสำคัญในหลายกรณีผู้บริหารอาจเข้าใจว่าความเสี่ยงที่ไม่ได้เกิดขึ้นบ่อยครั้งเป็นความเสี่ยงที่จำเป็นต้องได้รับการจัดการโดยเร่งด่วน หรือเป็นความเสี่ยงที่องค์กรสามารถรับเอาไว้ได้เอง ความเข้าใจผิดเช่นนี้ เป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อองค์กร ทั้งนี้เนื่องจากทฤษฎีความเสี่ยงจะให้ความสำคัญกับความรุนแรงของความสูญเสียมากกว่าความถี่ของความสูญเสีย กล่าวคือ ความเสี่ยงที่มีความรุนแรงน้อยแต่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง เป็นความเสี่ยงที่องค์กรสามารถรับเอาไว้ได้เอง เนื่องจากความถี่ที่มากนั้นจะช่วยเสริมให้การคาดการณ์ทางสถิติ เป็นไปได้อย่างแม่นยำมากยิ่งขึ้น และความรุนแรงที่น้อยนั้น ไม่ส่งผลกระทบมากนักต่อองค์กรในภาพรวม ในขณะที่ความเสี่ยงที่มีความรุนแรงมาก แต่เกิดขึ้นไม่บ่อยครั้งจะถูกนับเป็นความเสี่ยงที่ควรได้รับความสำคัญเพราะการคาดการณ์การเกิดความสูญเสียไม่สามารถเป็นไปอย่างแม่นยำ และหากเกิดความสูญเสียขึ้นจะส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อองค์กร ผลกระทบต่อการปฏิบัติงานจากความเสี่ยงที่ไม่ได้เกิดขึ้นเป็นประจำ เช่น การพึ่งพิงระบบอิเล็กทรอนิกส์มากเกินไปโดยขาดการป้องกัน ความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพเป็นผลให้เกิดความขัดข้องในการปฏิบัติงานตามแผนยุทธศาสตร์ เมื่อระบบอิเล็กทรอนิกส์ขัดข้องหรือล่มลงถึงแม้ระบบอิเล็กทรอนิกส์จะมีได้ขัดข้องหรือล่มลงบ่อยครั้ง⁵⁹ แต่หากเกิดเหตุการณ์นี้ขึ้นจะส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการปฏิบัติงานตามแผนยุทธศาสตร์ขององค์กร เป็นต้น นอกจากนี้ ความเสี่ยงด้านเหตุการณ์ยังรวมถึงการเกิดจากปัจจัยภายนอกที่อยู่ นอกเหนือการควบคุมของผู้บริหารทำให้แผนยุทธศาสตร์ไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ ฉะนั้นถึงแม้องค์กรจะมีการจัดการบริหารความเสี่ยงด้านธุรกิจ ความเสี่ยงจากการดำเนินงานความเสี่ยงทางการเงินและความเสี่ยงด้านเหตุการณ์ภายในองค์กรไว้อย่างเหมาะสมและครบถ้วนแล้ว การดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์อาจไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จได้ หากขาดการวางแผนรองรับผลกระทบจากปัจจัยภายนอก ตัวอย่างของความเสี่ยงด้านเหตุการณ์ มีต้นเหตุที่แท้จริงจากปัจจัยภายนอกที่สำคัญ และอาจส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของแผนยุทธศาสตร์ เช่น ความเสี่ยงทางการเมือง การเปลี่ยนแปลงรัฐบาล เป็นผลให้แผนยุทธศาสตร์บางแผนที่ไม่สอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐบาลใหม่ ทำให้ไม่สามารถดำเนินการต่อเนื่องจนสิ้นสุดได้

การโยกย้ายผู้บริหารทำให้ขาดความต่อเนื่องของการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์เนื่องจากผู้บริหารใหม่อาจไม่เห็นความสำคัญของแผนยุทธศาสตร์เดิมหรือมีแนวทางการบริหารที่แตกต่างไปจากแผนยุทธศาสตร์เดิม ภัยธรรมชาติ มหันตภัยที่ส่งผลกระทบต่อองค์กร และชุมชนทำให้แผนยุทธศาสตร์บางแผนต้องปรับปรุงใหม่เพื่อუმเหตุภัยการที่มีไปช่วยบรรเทาความสูญเสียเฉพาะหน้า ความเสี่ยงทางกฎหมาย การเปลี่ยนแปลงแก้ไขกฎหมายโดยฝ่ายนิติ

⁵⁹ เรื่องเดียวกัน, 23.

บัญญัติอาจส่งผลกระทบต่อความเป็นไปได้ของโครงการบางโครงการภายใต้แผนยุทธศาสตร์ ความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ ความถดถอยทางเศรษฐกิจ หรือวิกฤติเศรษฐกิจ อาจส่งผลให้เกิดการระงับ หรือชะลอการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ ผู้รับจ้างหรือผู้รับเหมาของโครงการล้มละลาย ซึ่งหากเป็นโครงการภายใต้แผนยุทธศาสตร์ย่อมส่งผลให้การดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ไม่ประสบผลความสำเร็จ ความเสี่ยงจากการก่อการร้ายที่สร้างความสูญเสียต่อบุคลากรหรือทรัพย์สินขององค์กร

ความเสี่ยงของการดำเนินโครงการ

ที่กล่าวมาในหัวข้อการบริหารความเสี่ยงขององค์กรภาครัฐ จะกล่าวถึงความจำเป็นและความสำคัญของการบริหารความเสี่ยงภายใต้แผนยุทธศาสตร์ จะเห็นได้ว่าการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ใดจะไม่สัมฤทธิ์ผลหากโครงการภายใต้แผนยุทธศาสตร์นั้นไม่สามารถดำเนินการได้สำเร็จตามเป้าหมายและกรอบเวลาที่กำหนดไว้แน่นอน ฉะนั้นองค์ประกอบที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของแผนยุทธศาสตร์คือ การบริหารโครงการอย่างเป็นระบบ โดยมีการคำนึงถึงปัจจัยเสี่ยงด้านต่างๆของโครงการและมีการวางแผนรองรับเหตุการณ์ความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นได้ ทั้งนี้เป้าหมายหลักของการบริหารความเสี่ยงของโครงการคือ การบริหารโครงการให้สามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องภายใต้ระยะเวลาและงบประมาณที่กำหนด ในหัวข้อนี้จึงจะได้กล่าวถึงกรอบแนวทางในการบริหารความเสี่ยงของโครงการเพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับแผนยุทธศาสตร์ที่ยังไม่ได้มีการวางแผนการบริหารความเสี่ยงและที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้นในอนาคตควรคำนึงถึงแผนการบริหารความเสี่ยงตั้งแต่ขั้นตอนการกำหนดแผนยุทธศาสตร์เพื่อให้แผนยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้นนั้นสามารถประสบความสำเร็จตามตัวชี้วัดทั้งหมด⁶⁰

ความเสี่ยงโครงการคือ เหตุการณ์ความไม่แน่นอนที่หากเกิดขึ้นจะเป็นผลทำให้การดำเนินการตามโครงการไม่ประสบความสำเร็จภายใต้กรอบระยะเวลาที่กำหนด การบริหารความเสี่ยงโครงการคือ กระบวนการบริหารงานอย่างเป็นระบบที่มีการวางแผนตั้งแต่การระบุปัจจัยเสี่ยงของโครงการ การวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงของโครงการ การกำหนดแผนรองรับความเสี่ยงโครงการ ตลอดจนการติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการ การบริหารความเสี่ยงโครงการต้องอาศัยข้อมูล เครื่องมือ และเทคนิคต่างๆ ที่จะช่วยให้ผู้จัดโครงการสามารถบริหารโครงการด้วยความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์อันเป็นเชิงบวกกับโครงการมากที่สุด และลดโอกาสเกิดเหตุการณ์ที่จะส่งผลกระทบต่อโครงการให้มากที่สุดเช่นกัน วัตถุประสงค์หลักของการ

⁶⁰ คู่มือการบริหารความเสี่ยง (Risk Management) ฉบับปรับปรุง 2561. คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

บริหารความเสี่ยงโครงการคือ การสร้างกระบวนการทำงานที่ช่วยให้ผู้รับผิดชอบโครงการและผู้ร่วมโครงการมีข้อมูลและทางเลือกในการตัดสินใจดำเนินการตามโครงการ โดยพยายามที่จะลดผลกระทบเชิงลบต่อค่าใช้จ่ายโครงการและระยะเวลาของขั้นตอนการทำงานให้มากที่สุด การวางแผนบริหารความเสี่ยงโครงการควรได้รับการจัดทำก่อนเริ่มดำเนินโครงการ ส่วนขั้นตอนในการบริหารความเสี่ยงโครงการ มีดังนี้

1. ผู้รับผิดชอบ กำหนดผู้ร่วมโครงการเป็นทีม ผู้รับผิดชอบแผนบริหารความเสี่ยงโครงการ
2. การระบุความเสี่ยงโครงการ ทีมผู้รับผิดชอบแผนบริหารความเสี่ยงโครงการทำการระบุความเสี่ยงโครงการโดยการระดมสมอง การสัมภาษณ์ และการตรวจสอบรายการความเสี่ยงจาก Checklist การระบุความเสี่ยงโครงการ จึงมีทั้งส่วนที่มาจากประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติงาน ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญและข้อมูลในอดีต ผู้ร่วมรับผิดชอบความเสี่ยงโครงการควรคำนึงถึงประเด็นอุปสรรคของการดำเนินงานตามโครงการ สัญญาณบ่งชี้ถึงอาการที่จะนำไปสู่ความเสี่ยงที่โครงการจะไม่ประสบความสำเร็จ การระบุความเสี่ยงจึงอาจแยกออกได้เป็น ความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนของโครงการ ความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อระยะเวลาของโครงการ และความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อขอบเขตงานตามโครงการ
3. การวิเคราะห์ความเสี่ยงเชิงคุณภาพ ทีมผู้รับผิดชอบแผนบริหารความเสี่ยงโครงการ ประเมินโอกาสและผลกระทบของแต่ละรายการความเสี่ยงที่ได้รับการระบุ เพื่อประโยชน์ในการจัดอันดับรายการความเสี่ยงที่ควรได้รับ ความสำคัญก่อนหลังตามความน่าจะเป็นและความรุนแรงของรายการความเสี่ยงนั้นๆ ในทางปฏิบัติ ผู้รับผิดชอบสายงานที่เป็นหนึ่งในขั้นตอนการดำเนินการโครงการย่อมมีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการประเมินความเสี่ยงของโครงการได้ดีกว่าผู้จัดการโครงการ
4. การวิเคราะห์ความเสี่ยงเชิงปริมาณหากมีความจำเป็นต้องวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เช่น ค่าใช้จ่ายระยะเวลา ราคาวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น ทางทีมผู้รับผิดชอบแผนบริหารความเสี่ยงโครงการควรจัดตั้งผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านสถิติและการประมวลผลข้อมูล ทำการวิเคราะห์ความเสี่ยงเชิงปริมาณ ทำการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการวิเคราะห์ที่แสดงโอกาสและผลกระทบของรายการความเสี่ยงได้รับการระบุ ถึงแม้ว่าไม่ใช่ทุกโครงการที่จำเป็นต้องได้รับการวิเคราะห์เชิงปริมาณเสมอไป แต่ทีมผู้รับผิดชอบแผนบริหารความเสี่ยงควรตรวจสอบทุกครั้งที่มีการบริหารโครงการว่ามีข้อมูลเชิงปริมาณและการวิเคราะห์เชิงปริมาณที่จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารความเสี่ยงโครงการหรือไม่อย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นโครงการขนาดใหญ่การประเมินความเสี่ยงของโครงการโดยอ้างอิงผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ โดยทั่วไปแล้วโครงการขนาดใหญ่ที่มีงบประมาณในการลงทุนสูงจำเป็นต้อง

อย่างยิ่งที่จะต้องมีการวิเคราะห์ความเสี่ยงเชิงปริมาณ โดยเฉพาะเพื่อให้การกำหนดแผนบริหารความเสี่ยงใดๆ มีข้อมูลสถิติรองรับการตัดสินใจในแต่ละทางเลือก

5. การกำหนดแผนบริหารความเสี่ยงโครงการ ทีมผู้รับผิดชอบแผนบริหารความเสี่ยงโครงการ ร่วมกันวิเคราะห์เพื่อสรุปหาวิธีการบริหารความเสี่ยงสำหรับแต่ละรายการความเสี่ยงที่ได้รับการระบุ วิธีการบริหารความเสี่ยงมีสี่วิธีหลัก คือ 1) การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Avoidance) หากทางเลือกที่ดีที่สุดในการบริหารความเสี่ยงที่ได้รับการระบุคือการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงผู้บริหารโครงการจำเป็นต้องปรับกระบวนการ หรือขั้นตอนในการทำงานเพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงนั้น นอกจากนั้นการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงบางรายการอาจกระทำได้โดยการปรับขอบเขตของโครงการ การปรับค่าใช้จ่ายของโครงการ หรือการปรับระยะเวลาของโครงการ 2) การรับความเสี่ยงไว้เอง (Risk Retention) ความเสี่ยงบางรายการที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ และอาจก่อให้เกิดต้นทุนในการบริหารความเสี่ยงที่สูงไปกว่าประโยชน์ที่จะได้รับ ผู้บริหารโครงการอาจต้องเลือกการรับความเสี่ยงนั้นเอาไว้เอง นั่นคือ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขกระบวนการ ขั้นตอนในการทำงานไม่มีการเพิ่มหรือลดขอบเขตของโครงการ ค่าใช้จ่ายของโครงการ หรือระยะเวลา⁶¹ ของโครงการเพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงนั้น 3) การลดความสูญเสีย (Loss Control) ผู้บริหารโครงการสามารถเลือกที่จะรับความเสี่ยงเอาไว้เอง โดยมีการกำหนดแผนลดความสูญเสีย ซึ่งการกำหนดแผนลดความสูญเสียนี้ควรประกอบไปด้วยแผนลดโอกาสการเกิดความสูญเสีย และแผนลดความรุนแรงของความสูญเสียหลังจากเกิดความสูญเสียขึ้นแล้ว การกำหนดแผนบริหารความเสี่ยงด้วยการลดความสูญเสียทั้งก่อนและหลังการเกิดความสูญเสียนี้ นำมาซึ่งค่าใช้จ่ายของโครงการที่เพิ่มขึ้น ผู้บริหารโครงการจึงควรปรับงบประมาณเพื่อรองรับค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นนี้ ก่อนที่จะเริ่มดำเนินโครงการ และ 4) การถ่ายโอนความเสี่ยง (Risk Transference) การถ่ายโอนความเสี่ยงส่วนมากเป็นการถ่ายฝ่ายสัญญา เช่น สัญญาประกันภัย หากเป็นความเสี่ยงที่แท้จริงที่สามารถซื้อประกันได้หรือถ่ายโอนผ่านสัญญารับเหมา การกำหนดราคารับเหมาที่คงที่ เท่ากับเป็นการถ่ายโอนความเสี่ยงด้านราคาของวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับโครงการไปให้กับผู้รับเหมา หรือถ่ายโอนผ่านสัญญาจัดซื้อจัดจ้าง การกำหนดให้ผู้รับจ้างรับประกันคุณภาพสินค้าหรือการบริหารที่ได้รับการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นการถ่ายโอนความเสี่ยงของค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมที่อาจเกิดขึ้นจากสินค้าที่ชำรุดหรือไม่ได้คุณภาพ อย่างไรก็ตาม ความเสี่ยงบางรายการอาจไม่สามารถถ่ายโอนได้ด้วยวิธีการใดๆ

⁶¹ เรืองเดียวกัน.

6. การติดตามประเมินผลตลอดระยะเวลาของโครงการ ทีมผู้รับผิดชอบแผนบริหารความเสี่ยงโครงการควรติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการ ระบุปัจจัยเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเพิ่มเติม และดำเนินการตั้งแต่ขั้นตอนที่สามใหม่ เพื่อสามารถกำหนดแผนรองรับความเสี่ยงโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สูงสุด วิธีการบริหารความเสี่ยงที่ได้เลือกไว้เดิม หากพบปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินการ ควร ได้รับการปรับแก้ หรือหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อวิเคราะห์หาทางเลือกที่ดีกว่าต่อไป การติดตามประเมินผลนี้ จึงควรเป็นการติดตามประเมินผลทั้งตัวความเสี่ยงเอง และตัววิธีการบริหารความเสี่ยงด้วย การดำเนินการอย่างต่อเนื่องในขั้นตอนการติดตามประเมินผลนี้ นอกจากจะช่วยให้การดำเนินโครงการเป็นไปอย่างราบรื่น และประสบผลสำเร็จสูงสุดแล้ว ข้อมูลและผลที่ได้ยังเป็นประโยชน์ต่อ การบริหารความเสี่ยงโครงการในอนาคตอีกด้วย ฉะนั้น ข้อมูลและผลลัพธ์ที่ได้ในแต่ละขั้นตอนควรมี การจัดเก็บอย่างเป็นระบบ

การบริหารความเสี่ยงแบบบูรณาการ

จากการพัฒนาการที่ก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการเงินและอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องมือในการบริหารความเสี่ยงใหม่ๆ ได้ถูกออกแบบขึ้นเพื่อให้ผู้บริหารสามารถเพิ่มมูลค่าแก่ผู้ถือหุ้นภายใต้กรอบการบริหารความเสี่ยงแบบบูรณาการ (Integrated Risk Management) หลักการสำคัญคือ การจำแนกและประเมินความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อมูลค่าของบริษัท และการนำกลยุทธ์ไปปรับใช้ในองค์กรอย่างกว้างขวาง เพื่อการบริหารความเสี่ยงเหล่านั้น กลยุทธ์ในการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสมนั้น มิใช่เป็นเพื่อการเก็งกำไร การพนัน ราคาสินค้าในอนาคตหรืออัตราดอกเบี้ย แต่วัตถุประสงค์หลักของการบริหารความเสี่ยงแบบบูรณาการ คือ การเพิ่มมูลค่าสูงสุดให้กับองค์กรโดยการลดขนาดความเสี่ยงลงในขณะที่ไม่ได้ไปลดทอนโอกาสการทำกำไร ผู้บริหารองค์กรมีสามแนวทางหลักในการบริหารความเสี่ยงคือ 1) การปรับปรุงประสิทธิภาพด้านการดำเนินงานขององค์กร 2) การจัดสรรโครงสร้างทางการเงินขององค์กร 3) การใช้เครื่องมือทางการเงินเพื่อป้องกันความเสี่ยงการบริหารความเสี่ยงแบบบูรณาการ หมายถึง การผสมผสานวิธีการจัดการความเสี่ยงทั้งสามแนวทางในการจัดการกับความเสียหายทั้งหมดที่บูรณาการจะต้องเผชิญอย่างต่อเนื่อง ในอดีตนั้นการบริหารความเสี่ยงมิได้ทำกันอย่างเป็นระบบและไม่เป็นที่แพร่หลาย การบริหารความเสี่ยงแบบบูรณาการก็เพิ่งจะได้ถูกนำมาใช้เมื่อไม่นานมานี้ ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าการพัฒนาของเครื่องคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีในการสื่อสาร รวมถึงการพัฒนาของเครื่องมือทางการเงินและตลาดในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ทำให้เอื้อต่อการบริหารความเสี่ยงแบบบูรณาการมากขึ้น อีกทั้งการปรับเปลี่ยนโครงสร้างพื้นฐานทางกฎหมายและการบัญชีที่จำเป็นต่อการบริหารความเสี่ยงองค์กร ยังได้ช่วยให้มีการบริหารความเสี่ยงแบบบูรณาการ การบริหารความเสี่ยงแบบบูรณาการ จึงเป็นแนวทางการบริหารความเสี่ยงองค์กรที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางและสามารถทำได้ด้วย

ต้นทุนที่ ต่ำลงในยุคปัจจุบัน สิ่งสำคัญในการพัฒนาตลาดทุน คือ การสะสมประสบการณ์และการนำทฤษฎีทางการ เงินสมัยใหม่มาใช้ในการบริหารความเสี่ยงปัจจุบันนี้ ผู้บริหารสามารถวิเคราะห์และควบคุมความเสี่ยงต่างๆ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการบริหารความเสี่ยงขององค์กรได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น⁶²

การบริหารความเสี่ยงแบบบูรณาการนั้นถือเป็นกลยุทธ์ (Strategic) มากกว่ายุทธวิธี (Tactical) เพราะยุทธวิธีในการบริหารความเสี่ยงนั้นมีขอบเขตที่แคบกว่าและมีครอบคลุมประเด็นปัจจัยเสี่ยงที่น้อยกว่า โดยมักจะเน้นไปที่การทำให้สัญญาทางการเงินเพื่อป้องกันความเสี่ยงหรือเพื่อลดความผันผวนด้านอื่นๆ ในอนาคตของบริษัท เช่น อัตราดอกเบี้ยของตราสารหนี้ เป็นต้น หากพิจารณาบริษัทในประเทศไทยที่ต้องการซื้อเหล็กจากประเทศญี่ปุ่นในอีกสามเดือนข้างหน้า บริษัท ตัดสินใจที่จะใช้ยุทธวิธีการป้องกันความเสี่ยง(Tactically Hedge) โดยการทำสัญญาซื้อขาย ล่วงหน้า (Forward Contract) กำหนดราคาซื้อเหล็กในอนาคตเพื่อมาชดเชยความเสี่ยงจากอัตรา แลกเปลี่ยนที่คาดว่าจะเกิดขึ้น โดยผู้รับผิดชอบด้านการเงินของบริษัทปฏิบัติตามยุทธวิธีดังกล่าว โดยไม่จำเป็นที่จะต้องรู้ว่าจะมีการป้องกันความเสี่ยงเกิดขึ้นในบริษัท หรือการกระทำธุรกรรมดังกล่าว เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ใด ในขณะที่การบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ (Strategic Risk Management) นั้น จะต้องตอบคำถามที่ว่า ความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนมีผลต่อมูลค่าของ บริษัทและสภาพการแข่งขันอย่างไร และมากน้อยแค่ไหน จะส่งผลกระทบต่อราคาสินค้า ปริมาณ การขาย ต้นทุนการผลิต และการตอบสนองจากของบริษัทอื่นๆ ในธุรกิจเดียวกันมากน้อยเท่าใด และการป้องกันความเสี่ยงสามารถลดโอกาสที่จะเกิดผลกระทบดังกล่าวได้อย่างไร

การบริหารความเสี่ยงแบบบูรณาการ จะไม่ใช้วิธีการจัดการความเสี่ยงแบบเดิมที่แยกความเสี่ยงออกเป็นส่วนๆ ซึ่งยุทธวิธีในการบริหารความเสี่ยงแบบเดิมถูกออกแบบให้ใช้กับความเสี่ยงใดความเสี่ยงหนึ่ง เช่น สามารถใช้บริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถนำไปใช้กับความเสี่ยงอื่นของบริษัทได้ แต่กลยุทธ์ในการบริหารความเสี่ยงแบบบูรณาการ จะนำเอาประโยชน์จากความสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยงชนิดต่างๆ มาใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ การบริหารความเสี่ยงและการตัดสินใจทางการเงิน ผู้บริหารที่ต้องการนำการบริหารความเสี่ยงไปใช้กับองค์กรของตน จะต้องคำนึงถึง เป้าหมายในการบริหารความเสี่ยงว่าเป็นไปเพียงเพื่อลดความผันผวนของรายได้ หรือเพื่อลดความ ผันผวนของมูลค่าขององค์กร นอกจากนี้ผู้บริหารควรจะต้องสามารถตอบให้ได้ว่ากลยุทธ์ การบริหารความเสี่ยงควรทำ

⁶² การบริหารความเสี่ยงแบบบูรณาการ (Enterprise Risk Management). เค.เอ็น.ซี. เทรนนิ่ง เซ็นเตอร์. เข้าถึงเมื่อ 1 กรกฎาคม 2564. เข้าถึงได้จาก <http://www.thaitrainingzone.com/training/>

การป้องกันความเสี่ยงที่มีทั้งหมด หรือเพียงบางส่วน องค์กรควร ป้องกันความเสี่ยงเฉพาะใน ด้านลบ และควรคงความเสี่ยงในด้านบวกไว้ อย่างเช่น ผลที่ได้จากการทำOption หรือควร ป้องกันความเสี่ยงทั้งสองด้าน คำตอบที่ถูกต้องอาจจะต้องขึ้นอยู่กับลักษณะของแต่ละองค์กร แต่ เป้าหมายหลักของการบริหารความเสี่ยงต้องเป็นไปเพื่อเพิ่มมูลค่าสูงสุดให้กับผู้ ถือหุ้น ความสามารถในการลดความเสี่ยงไม่ได้หมายความว่าองค์กรควรลดความเสี่ยงโดยสิ้นเชิง เพราะประโยชน์และต้นทุนของการจัดการความเสี่ยงเปลี่ยนไปตามปัจจัยประกอบของ แต่ละองค์กรกลยุทธ์ในการบริหารความเสี่ยงจึงเปลี่ยนไปตามลักษณะของแต่ละองค์กรในการ กำหนดนโยบาย การบริหารความเสี่ยงที่ดีที่สุด ผู้บริหารต้องเข้าใจระดับความผันผวนของ รายได้ในอนาคต และ ผลกระทบต่อมูลค่าตลาดขององค์กร เพื่อประเมินความเสี่ยงขององค์กร ผู้บริหารควรเข้าใจด้วยว่า การบริหารความเสี่ยงแบบใดมีผลดีต่อมูลค่าขององค์กร ซึ่งเป็นเรื่อง ที่จำเป็นในการประเมินต้นทุน และประโยชน์ของการจัดการความเสี่ยง⁶³

การบริหารความเสี่ยงจากความไม่แน่นอน

การบริหารความเสี่ยงที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับวัฒนธรรมองค์กร จะช่วยให้ องค์กร สร้างโอกาสในการเติบโตได้รวดเร็วขึ้น องค์กรสร้างความชำนาญและความมั่นใจได้ โดยการจัดระเบียบของความเสี่ยงให้เหมาะสมกับความสามารถหลักขององค์กรและ ความสามารถในการรับ ความเสี่ยงของตัวเองเอง การบริหารความเสี่ยงขององค์กรควรเน้นที่ การผนวกเข้ากับกลยุทธ์ขององค์กรอีกทั้งสร้างความแตกต่างโดยเน้นในเรื่องคุณภาพและขอบเขต ของการบริหารจัดการความ เสี่ยง อย่างไรก็ตามองค์กรก็ยังมีโอกาสเผชิญกับความไม่แน่นอนที่ไม่ สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้อย่างแม่นยำ แผนการบริหารความเสี่ยงที่มุ่งเน้นไปที่การจัดการ ความเสี่ยงหลักขององค์กรจึงอาจไม่เพียงพอ หากเกิดความสูญเสียนอกเหนือการคาดการณ์ขึ้น การกำหนดแผนรองรับ เหตุการณ์ความไม่แน่นอนจึงเป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์ที่สำคัญในการบริหาร ความเสี่ยงขององค์กรให้ ครอบคลุมทุกเหตุการณ์ความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นกับองค์กร มิเช่นนั้นแล้ว ต่อให้มีแผนการบริหารความเสี่ยงที่เป็นระบบเพียงใด หากเกิดเหตุการณ์ที่ ไม่คาดฝัน ซึ่งอาจจะเรียกได้ว่าเป็นความเสี่ยงด้านเหตุการณ์ (Event Risk) อันเป็นเหตุการณ์ ความสูญเสียที่ไม่เกิดขึ้นบ่อยนักหรือไม่เคยเกิดขึ้นกับองค์กรเราเลย ไม่มีข้อมูลความสูญเสีย มากพอที่จะคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นได้อย่างแม่นยำ⁶⁴

⁶³ เรื่องเดียวกัน.

⁶⁴ เรื่องเดียวกัน.

การเพิ่มขึ้นของความไม่แน่นอนเกิดได้จากปัจจัยหลายอย่างไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการเมือง การเคลื่อนไหวของตลาดเสรี ทำให้เกิดระบบเศรษฐกิจที่ซับซ้อนขึ้นมาก นอกจากนั้นเทคโนโลยีทำให้การเปลี่ยนแปลงเร็วขึ้น และมักไปในทางที่เพิ่มความไม่แน่นอนให้การดำเนินธุรกิจวัฏจักรของเทคโนโลยีและการพัฒนาสินค้าใหม่ที่สูงขึ้น การเพิ่มขึ้นของโลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบต่างๆก็ยิ่งเพิ่มความไม่แน่นอนที่เพิ่มมากขึ้น ไม่เพียงแต่ขนาดของความไม่แน่นอนเท่านั้นที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ลักษณะของความไม่แน่นอนก็เปลี่ยนแปลงด้วย ลำดับของเหตุการณ์ความไม่แน่นอนอาจจะสามารถแสดงการเรียงตามลำดับ ดังนี้ 1) ความแน่นอน (Certainty) 2) ความเสี่ยง(Risk) 3) ความไม่แน่นอน (Uncertainty) 4) ความกำกวม (Ambiguity) และ 5) ความยุ่งเหยิง (Chaos) ในสองข้อแรก คือ ความแน่นอนและความเสี่ยงนั้น การวิเคราะห์จัดการสามารถทำได้อย่างเป็นเหตุเป็นผลมากที่สุด โดยใช้เครื่องมือทางคณิตศาสตร์และสถิติอย่าง Decision Tree, Bayesian Statistics, Expected Utility Theory, Portfolio Analysis, และ Monte Carlo Simulation สำหรับในสองข้อลำดับถัดมา นั่นคือ เหตุการณ์ที่มีความไม่แน่นอนและความกำกวม เครื่องมือและเทคนิคในปัจจุบันไม่ค่อยได้สร้างมาเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์และการเรียนรู้ มากกว่าการใช้เหตุผลวิเคราะห์ ไม่อาศัยความซับซ้อนในการคำนวณ แต่ต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์ที่สั่งสมมาเป็นหลัก เพื่อให้แน่ใจว่าการตีกรอบประเด็นนั้นถูกต้องและตั้งคำถามได้ถูกต้องสำหรับการทำหลักการของการวางแผนตามสถานการณ์ (Scenario Planning), Options Thinking และ Influence Diagram เป็นต้น ส่วนลำดับสุดท้าย คือความยุ่งเหยิง เป็นเหตุการณ์ที่เปรียบได้กับการเดินทางสุดขอบโลกกว่าจะต้องเผชิญ อะไรบ้าง ยังไม่มีเครื่องมือที่ดีจะสามารถบริหารเหตุการณ์ความยุ่งเหยิงนี้ได้ ถ้าไม่มีโครงสร้างที่ชัดเจนและข้อมูลที่ดี จะเป็นการยากมากที่จะวางแผนรองรับกับเหตุการณ์เช่นนี้ การบริหารเหตุการณ์ความยุ่งเหยิง จึงต้องอาศัยการสร้างมุมมองที่หลากหลาย การสร้างสมมติฐานและสำรวจสิ่งที่ยังไม่เคยพบ โดยจัดทำระบบที่มีการทบทวนสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ความสามารถในการสร้าง และทดสอบสมมติฐานจำนวนมากได้อย่างรวดเร็ว เพื่อที่จะเพิ่มการเรียนรู้ก็เป็นจุดสำคัญโดยรวมแล้ว ความท้าทายใหม่ๆ ก็คือโลกเรากำลังเลื่อนไปสู่สภาวะแวดล้อมด้านต่างๆ ที่มีระดับของความกำกวมสูงขึ้น ความยุ่งเหยิงนั้นยากในการจัดการสำหรับองค์กรมากกว่า ความเสี่ยงที่สามารถระบุได้ ยิ่งเราเจอกับปัจจัยภายนอกที่มีความกำกวมน้อย เราจะรู้สึกรู้ว่าปัจจัยนั้น สามารถควบคุมได้ง่ายกว่า แต่คู่แข่งของเราก็สามารถควบคุมปัจจัยภายนอกนั้นได้เช่นเดียวกัน ทำให้องค์กรเราไม่เกิดความได้เปรียบ เราจึงจะต้องเรียนรู้หากจะสร้างโอกาสด้วยการก้าวข้ามความเสี่ยงไปที่ระดับความไม่แน่นอน เราจะสามารถยอมรับและจัดการความไม่แน่นอนนั้นได้อย่างไร

สรุปได้ว่าสิ่งแวดล้อมที่มีความไม่แน่นอนสูงขึ้นเป็นสิ่งที่ท้าทายองค์กรในการสร้างกลยุทธ์ ความเสี่ยงนั้นสามารถคาดการณ์ได้และประเมินราคาได้ในตลาดที่มีการแข่งขันเหมือนกับความเสี่ยงของประกันชีวิต ส่วนความไม่แน่นอนนั้นเกี่ยวข้องกับส่วนประกอบในตลาดที่ไม่สามารถมองเห็นได้และโดยจำกัดความแล้วสิ่งเหล่านี้ไม่สามารถประเมินราคาได้ทั้งหมดและไม่เป็นส่วนประกอบในการตัดสินใจขององค์กรเมื่อสมมติให้ตลาดมีการแข่งขันในระยะยาวแล้วทุกๆ สิ่งจะถูกกำจัดออกไป ยกเว้นสิ่งที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้เหล่านี้ และสิ่งเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่อธิบายว่าทำไมบางองค์กรจบลงด้วยการเป็นผู้ชนะและบางองค์กรเป็นผู้แพ้ การบริหารความไม่แน่นอนนี้เองเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นมุมมองที่แตกต่างในเรื่องของต้นกำเนิดของกำไรสูงสุดที่เราเรียนรู้จากวิชากลยุทธ์

การบริหารความเสี่ยงตามเกณฑ์การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ

ในยุคโลกาภิวัตน์จำเป็นต้องก้าวให้ทันยุทธศาสตร์การบริหารที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดนิ่ง การสื่อสารไร้พรมแดน รวมทั้งเทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการองค์กรที่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นเครื่องมือ ที่ช่วยพัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพขององค์กร แต่ในขณะเดียวกันการพัฒนาในอัตราเร่งด่วนดังกล่าวกลายเป็นปัจจัยเสี่ยงและทำลายความสามารถของผู้นำในการที่จะนำองค์กรก้าวเดินไปข้างหน้าได้อย่างสมดุล มั่นคง และยั่งยืน จากภาพของการเปลี่ยนแปลงที่กล่าวมา ปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรจึงเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ผู้บริหารควรต้องให้ความสำคัญ และ ปัจจัยเสี่ยงดังกล่าวเป็นเรื่องที่ควรได้รับการบริหารในระดับกลยุทธ์ขององค์กร ในช่วงที่ผ่านมากการบริหารความเสี่ยงขององค์กร (Enterprise Risk Management) เป็นเทคนิคการบริหารที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากจากองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เหตุผลส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะบทเรียนจากความสูญเสีย ที่หลายองค์กรได้เรียนรู้ประสบการณ์ของการบริหารความเสี่ยงขององค์กรที่ดีการบริหารความเสี่ยงกลายเป็นกลไกที่สำคัญเรื่องหนึ่งสำหรับองค์กร นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐต่างก็ให้ ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงของหน่วยงานราชการ เช่นกันพัฒนาการที่เป็นรูปธรรมที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด คือ ทางสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการได้กำหนดให้หน่วยงานราชการต่างๆ จัดทำแผนบริหารความเสี่ยงตามแผนยุทธศาสตร์อันเป็นกลไกในการสร้างความเข้มแข็งให้กับหน่วยราชการนั้นเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้ความเสี่ยงของภาครัฐมีความแตกต่างไปจากความเสี่ยงขององค์กรเอกชน เนื่องจากวิสัยทัศน์และพันธกิจต่างกันอย่างชัดเจน แผนยุทธศาสตร์ของภาครัฐมุ่งเน้นไปที่การตอบสนองนโยบายรัฐและให้บริการประชาชน การบริหารความเสี่ยงขององค์กรภาครัฐจึงเกี่ยวเนื่องกับความเสี่ยงเชิงนโยบายและปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ไม่สามารถบรรลุเป้าประสงค์

ที่กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์ ซึ่งความเสี่ยงนับเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรไม่สามารถดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ได้สำเร็จ

รัฐบาลให้ความสนใจกับการดำเนินงานขององค์การของรัฐ โดยการสร้างกลไกหรือเครื่องมือในการกำกับดูแลให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เช่น กำหนดให้รัฐวิสาหกิจจัดทำแผนวิสาหกิจเพื่อใช้เป็นเป้าหมายในการดำเนินงาน การนำระบบประเมินผลการดำเนินงานมาใช้เพื่อควบคุมผลงาน ตลอดจนการเพิ่มบทบาทภาคเอกชนในการให้บริการเพื่อลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน แต่องค์การของรัฐต่าง ๆ ยังคงมีปัญหาในการดำเนินงานอีกมากมาย เช่น ปัญหาความไม่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานจนทำให้เกิดผลขาดทุนจากการดำเนินงาน ไม่สามารถแข่งขันกับภาคเอกชนได้ ปัญหาการถูกแทรกแซงจากนักการเมืองจนอาจนำไปสู่การทำงานที่ไม่โปร่งใส ส่วนคณะกรรมการซึ่งเป็นกลุ่มคนที่ต้องกำหนดกลยุทธ์และทิศทางขององค์การ แสดงภาวะผู้นำ กำหนดกลไกใช้ในการควบคุม รายงาน การปฏิบัติงาน และกำกับดูแลผลการปฏิบัติงานขององค์การแก่ผู้มีส่วนได้เสีย ก็ยังไม่สามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากยังไม่มีกฎหมายในเรื่องการกำกับดูแลองค์การของรัฐตามหลักบรรษัทภิบาล ปัจจุบันมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2545 มาตรา 3/1 บัญญัติว่า “การบริหารราชการต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐควมมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภาระกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจตัดสินใจ การอำนวยความสะดวกและการตอบสนอง ความต้องการของประชาชน มีผู้รับผิดชอบต่อผลของงาน การปรับปรุงคุณภาพการให้บริการจึงเป็นแนวทางที่จำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้การบริหารราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองตามความต้องการของประชาชน ในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งให้คำนึงถึงความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติราชการ การมีส่วนร่วมของประชาชน การเปิดเผย ข้อมูล การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติราชการ ทั้งนี้ตามความเหมาะสมของแต่ละภารกิจ”

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 12 กำหนดว่าเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ก.พ.ร. อาจเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนด มาตรการกำกับการปฏิบัติราชการ โดยวิธีการจัดทำความตกลงเป็นลายลักษณ์อักษร หรือโดยวิธีการอื่นใด เพื่อแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ และมาตรา 45 กำหนดให้ส่วนราชการจัดให้มีคณะผู้ประเมินอิสระดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติราชการของ

ส่วนราชการเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ คุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจของประชาชน ผู้รับบริการ ความคุ้มค่าในภารกิจ ทั้งนี้ตามเกณฑ์วิธีการ และระยะเวลาที่ ก.พ.ร. กำหนด

สำนักงาน ก.พ.ร. จึงได้จัดให้มีการจัดทำคำรับรองและติดตามการปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2551 ขึ้น ซึ่งต่อเนื่องตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2547 เพื่อกำหนดกรอบการ ประเมินผลการปฏิบัติราชการ วิเคราะห์และจัดให้มีการเจรจาตามความเหมาะสมของ ตัวชี้วัด เป้าหมาย และเกณฑ์การให้คะแนนตัวชี้วัดในคำรับรองการปฏิบัติราชการ ให้มีความสอดคล้องกับ แผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ (ทั้งในงบประมาณแผ่นดินและงบประมาณรายได้) ของ สถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งติดตามและประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ ดังกล่าว เพื่อให้การปฏิบัติงานของสถาบันอุดมศึกษาเป็นไปตามเจตนารมณ์ของมาตรา 3/1 แห่ง พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2545 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546⁶⁵

ระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุม ภายใน พ.ศ. 2544 ซึ่งกำหนดโดยคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2542 ซึ่งกำหนดให้หัวหน้าหน่วยงานภาครัฐใช้การ บริหารความเสี่ยงเป็นแนวทางและหลักและหลักปฏิบัติในการจัดวางระบบมาตรฐานการควบคุม ภายใน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐานโดยกำหนด รายละเอียดไว้ใน หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย “ระบบการ ประกันคุณภาพภายใน” และ “ระบบการประกันคุณภาพภายนอก” เพื่อใช้เป็นกลไกในการผดุง รักษาคุณภาพและมาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษา และกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการ ประเมิน คุณภาพภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้งในทุกรอบ 5 ปี โดย “สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือเรียกชื่อย่อว่า “สมศ.” ดังนั้น สถานศึกษา จึงต้องมีการประกันคุณภาพตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยสภา มหาวิทยาลัยทำหน้าที่ ในการกำกับ ดูแลการดำเนินงานในมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ ปัจจัยที่จะทำให้องค์กรมีการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ ได้แก่ ทรัพยากรบุคคล ระบบ

⁶⁵ คู่มือเทคนิคและวิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่ตามแนวทางบริหารกิจการบ้านเมือง ที่ดี. การวิเคราะห์และการบริหารความเสี่ยง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร). 2560.

ฐานข้อมูล การบริหารความเสี่ยงการบริหารการเปลี่ยนแปลง ฯลฯ เพื่อสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนด โดยใช้หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good governance)

เนื่องจากโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และสภาพแวดล้อมต่างๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี นวัตกรรม และการแข่งขัน ทำให้องค์การทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนต้องปรับตัวและพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้น การดำเนินงานต่าง ๆ จึงต้องมีความระมัดระวัง ด้วยการดำเนินการอย่างโปร่งใส และนำทรัพยากรที่มีอยู่ ใช้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม⁶⁶

สำนักงาน กพร. ได้กำหนดแนวทางการบริหารความเสี่ยงตามเกณฑ์การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) หมวด 2 การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ SP7 ส่วนราชการต้องมีการวิเคราะห์และจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO เพื่อเตรียมการรองรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินแผนงาน/โครงการที่สำคัญซึ่งต้องครอบคลุมความเสี่ยงด้านธรรมาภิบาล

ส่วนราชการต้องมีการวิเคราะห์และบริหารจัดการความเสี่ยงตามประเด็นยุทธศาสตร์ ให้ครบถ้วนทุกประเด็นของส่วนราชการ โดยคัดเลือกแผนงาน/โครงการที่สำคัญและมีผลกระทบสูงต่อการบรรลุความสำเร็จตามประเด็นยุทธศาสตร์ที่ได้รับงบประมาณ อย่างน้อยประเด็นยุทธศาสตร์ละ 1 แผนงาน/โครงการมาดำเนินการบริหารจัดการความเสี่ยงเพื่อจัดการกับการเปลี่ยนแปลงที่อาจส่งผลกระทบต่อความสำเร็จหรือการบรรลุเป้าหมายของแผนงาน/โครงการ

ส่วนราชการต้องมีขั้นตอนการดำเนินการ หลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์ ประเมินและจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ตามกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO (Committee of Sponsoring Organization of the Tread way Commission) คือ

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดเป้าหมายการบริหารความเสี่ยง (Objective Setting) การกำหนดเป้าหมายการบริหารความเสี่ยงด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์การดำเนินการ บริหารจัดการความเสี่ยงและพิจารณาเลือกแผนงาน/โครงการที่จะนำมาบริหารความเสี่ยงโดยมุ่งเน้นโครงการที่สำคัญและมีผลกระทบต่อความสำเร็จตามประเด็นยุทธศาสตร์ที่ได้รับงบประมาณซึ่งเป็นโครงการที่มีความสอดคล้องกับกลยุทธ์ในประเด็นยุทธศาสตร์และได้รับงบประมาณสูงเป็นลำดับแรก

⁶⁶ กระทรวงมหาดไทย, สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย หน่วยตรวจสอบภายใน, คู่มือการบริหารความเสี่ยงสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (กรุงเทพฯ: หน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย, 2561).

ขั้นตอนที่ 2 การระบุความเสี่ยง(Event Identification) ในการวิเคราะห์เพื่อระบุความเสี่ยงให้นำความเสี่ยงเรื่องธรรมาภิบาลที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินแผนงาน/โครงการมาเป็นปัจจัยในการวิเคราะห์ความเสี่ยงเพื่อให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ได้แก่

- 1) หลักประสิทธิผล (Effectiveness) : ผลการปฏิบัติราชการที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนการปฏิบัติราชการ ตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ รวมถึงสามารถเทียบเคียงกับส่วนราชการหรือหน่วยงานที่มีภารกิจคล้ายคลึงกันและมีผลการปฏิบัติงานในระดับชั้นนำของประเทศ เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชน โดยการปฏิบัติราชการจะต้องมีทิศทาง ยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน มีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐาน รวมถึงมีการติดตามประเมินผลและพัฒนา ปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ
- 2) หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) : การบริหารราชการ ตามแนวทางการกำกับดูแลที่ดีที่มีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงานโดยการใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสมให้องค์กรสามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุน แรงงานและระยะเวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติราชการตามภารกิจ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่ม
- 3) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) : กระบวนการที่ข้าราชการ ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมการแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการ ตัดสินใจและร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา
- 4) หลักความโปร่งใส (Transparency) : กระบวนการเปิดเผยอย่างตรงไปตรงมาชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัยและสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอันไม่ต้องห้ามตามกฎหมายได้อย่างเสรี โดยประชาชนสามารถรู้ทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆ และสามารถตรวจสอบได้
- 5) หลักการตอบสนอง (Responsiveness) : การให้บริการที่สามารถดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดและสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวัง/ ความต้องการของประชาชนผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่าง
- 6) หลักการรับผิดชอบ (Accountability) : การแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยความรับผิดชอบนั้นควรอยู่ในระดับที่สนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ รวมทั้งการแสดงถึงความสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะ
- 7) หลักนิติธรรม (Rule of Law) : การใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติและคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- 8) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) : การถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ ทรัพยากรและภารกิจจากส่วนราชการส่วนกลางให้แก่หน่วยการปกครองอื่น⁶⁷ (ราชการ

⁶⁷ เรื่องเดียวกัน.

บริหารส่วนท้องถิ่น) และภาคประชาชนดำเนินการแทน โดยมีอิสระตามสมควร รวมถึงการมอบอำนาจและความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่บุคลากรโดยมุ่งเน้นการสร้างควมพึงพอใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การปรับปรุงกระบวนการและเพิ่มผลิตภาพ เพื่อผลการดำเนินงานที่ดีของส่วนราชการ ทั้งนี้การกระจายอำนาจการตัดสินใจที่ดีบุคลากรต้องมีความรู้ความสามารถและข้อมูลสนับสนุนเพื่อให้เกิดการตัดสินใจที่เหมาะสม 9) หลักความเสมอภาค (Equity) : การได้รับการปฏิบัติและได้รับการอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีแบ่งแยกด้านชาย/หญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา การฝึกอบรมและอื่นๆ เมื่อได้วิเคราะห์และระบุความเสี่ยงตามมิติธรรมภิบาลแล้ว ให้พิจารณาว่าความเสี่ยงดังกล่าวสอดคล้องกับความเสี่ยงประเภทใด โดยประเภทของความเสี่ยงแบ่งเป็น 4 ด้าน คือความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk : S) เกี่ยวข้องกับการบรรลุเป้าหมายและพันธกิจในภาพรวม โดยความเสี่ยงนี้อาจจะเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ และเหตุการณ์ภายนอกส่งผลต่อกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ไม่สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์/วิสัยทัศน์ หรือเกิดจากการกำหนดกลยุทธ์ที่ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนหรือการร่วมมือกับองค์กรอิสระทำให้โครงการขาดการยอมรับและโครงการไม่ได้นำไปสู่การแก้ไขปัญหาหรือการตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริงหรือเป็นความเสี่ยงที่ เกิดขึ้นจากการตัดสินใจผิดพลาดหรือนำการตัดสินใจมาใช้อย่างไม่ถูกต้อง, ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk : O) เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพหรือผลการปฏิบัติงาน โดยความเสี่ยงนี้อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากระบบงานภายในองค์กร/กระบวนการ/เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่ใช้/บุคลากร/ความเพียงพอของข้อมูลส่งผล ต่อประสิทธิภาพและประสิทธิภาพในการดำเนินโครงการ, ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk : F) เป็นความเสี่ยงเกี่ยวกับการบริหาร งบประมาณ และการเงิน เช่น การบริหารการเงินไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ทำให้ขาดประสิทธิภาพและไม่ทันต่อสถานการณ์ หรือเป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการเงินขององค์กร เช่น การประมาณการงบประมาณไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องกับขั้นตอนการดำเนินการ เป็นต้น เนื่องจากขาดการจัดหาข้อมูล การวิเคราะห์การวางแผน การควบคุมและการจัดทำรายงานเพื่อนำมาใช้ในการบริหาร งบประมาณและการเงินดังกล่าว, ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบ (Compliance Risk : C) เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบต่างๆ โดยความเสี่ยงนี้อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากความไม่ชัดเจนความไม่ทันสมัยหรือความไม่ครอบคลุมของกฎหมาย

กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ รวมถึงการทำนิติกรรมสัญญา การร่างสัญญาที่ไม่ครอบคลุม การดำเนินงาน⁶⁸

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเสี่ยง(Risk Assessment) การประเมินความเสี่ยงโดยระบุโอกาสของการเกิดความเสี่ยงว่าจะก่อให้เกิดความเสียหายในระดับใด และเมื่อเกิดความเสี่ยงขึ้นแล้วส่งผลกระทบต่อใครบ้าง ในระดับเท่าใดซึ่งกำหนดให้หน่วยงานคัดเลือกความเสี่ยงที่มีโอกาสเกิดความเสี่ยงขึ้นบ่อยๆ และเมื่อเกิดความเสี่ยงขึ้น แล้วมีความรุนแรงของผลกระทบระดับสูงสุด

ขั้นตอนที่ 4 กลยุทธ์ในการจัดการความเสี่ยง(Risk Response) กลยุทธ์ที่ใช้สำหรับจัดการแต่ละความเสี่ยง มีดังนี้ 1) การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง: ปฏิเสธและหลีกเลี่ยงโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงโดยการ หยุดยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงกิจกรรมหรือโครงการที่จะนำไปสู่เหตุการณ์ที่เป็นความเสี่ยง 2) การควบคุมความเสี่ยง: พยายามลดความเสี่ยงโดยการเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงขั้นตอนบางส่วนของกิจกรรมหรือโครงการที่นำไปสู่เหตุการณ์ที่เป็นความเสี่ยงรวมถึงลดความน่าจะเป็นที่เหตุการณ์ที่เป็นความเสี่ยงจะเกิดขึ้น 3) การยอมรับความเสี่ยง: หากทำการวิเคราะห์แล้วเห็นว่าไม่มีวิธีการจัดการความเสี่ยงใดเลยที่เหมาะสม เนื่องจากต้นทุนการจัดการความเสี่ยงสูงกว่าประโยชน์ที่จะได้รับ อาจต้องยอมรับความเสี่ยงแต่ควรมีมาตรการติดตามอย่างใกล้ชิดเพื่อรองรับผลที่จะเกิดขึ้น 4) การถ่ายโอนความเสี่ยง: ยกภาระในการเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ที่เป็นความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยงให้ผู้อื่น

ขั้นตอนที่ 5 กิจกรรมการบริหารความเสี่ยง(Control Activities) หลังจากได้ประเมินความเสี่ยงและกำหนดกลยุทธ์ในการจัดการความเสี่ยงแล้ว จึงดำเนินการกำหนดกิจกรรมหรือมาตรการในการจัดการความเสี่ยงให้หมดไปหรือลดลงในระดับที่ยอมรับได้โดยกิจกรรมที่กำหนดต้องเป็นกิจกรรมที่หน่วยงานยังไม่เคยปฏิบัติหรือเป็นกิจกรรมที่กำหนดเพิ่มเติมจากกิจกรรมเดิมที่เคยปฏิบัติอยู่แล้วแต่ไม่สามารถควบคุมความเสี่ยงได้นอกจากนี้ยังต้องกำหนดระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการแต่ละกิจกรรม ตลอดจนหน่วยงานผู้รับผิดชอบในแผนบริหารความเสี่ยงของหน่วยงาน

ขั้นตอนที่ 6 ข้อมูลและการสื่อสารด้านการบริหารความเสี่ยง (Information and Communication) ข้อมูลและการสื่อสารด้านการบริหารความเสี่ยงด้วยการกำหนดช่องทางการสื่อสาร ข้อมูลด้านการบริหารความเสี่ยงให้กลุ่มเป้าหมายตั้งแต่ผู้บริหารคณะทำงานจัดทำระบบบริหารความเสี่ยง ตลอดจนบุคลากรของหน่วยงานได้รับทราบข้อมูลทางช่องทางต่างๆ เช่น เว็บไซต์ หนังสือเวียน แผ่นพับการจัดประชุมชี้แจง เป็นต้น

⁶⁸ เรืองเดียวกัน.

ขั้นตอนที่ 7 การติดตามและเฝ้าระวังความเสี่ยง(Monitoring) การติดตามและเฝ้าระวังความเสี่ยงด้วยการกำหนดให้มีการติดตามและประเมินผลว่าแต่ละหน่วยงานมีการประเมินประสิทธิผลของการจัดการความเสี่ยงที่กำหนดไว้อย่างต่อเนื่องและ สม่่าเสมอเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่ามาตรการในการปรับปรุงความเสี่ยงที่วางไว้เพียงพอ เหมาะสม มี ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและมีการปฏิบัติจริง สามารถลดหรือป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจนมีการรายงานผลตามกำหนดเวลาซึ่งสำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 6 สำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ ได้ดำเนินการตามขั้นตอนกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO (Committee of Sponsoring Organization of the Tread way Commission)⁶⁹

แนวทางการดำเนินการในการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี จัดทำคู่มือการประเมินความเสี่ยงและการจัดทำรายงานการควบคุมภายในหน่วยตรวจสอบภายใน สิงหาคม 2554 จัดทำแนวทางการบริหารความเสี่ยง โดยมีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบดังนี้ องค์ประกอบที่ 1) การกำหนดสภาพแวดล้อม (Establish the Context) ในขั้นนี้มีการดำเนินการคือ แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อดำเนินการศึกษาภาพรวมขององค์กร, กำหนดวัตถุประสงค์ ขอบเขตและสภาพแวดล้อม, และ แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ องค์ประกอบที่ 2) การระบุความเสี่ยง (Risk Identification) มีการดำเนินการคือ ประชุมคณะกรรมการหรือประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อดำเนินการระบุความเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยงที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงตามบริบทของมหาวิทยาลัย โดยวิธีการการระดมสมอง (Brainstorming) ใช้ข้อมูลในอดีต (Past Data) ใช้รายการตรวจสอบ (Checklist) เช่น จากแบบสอบถามการควบคุมภายใน เป็นต้น การวิเคราะห์ความผิดพลาดของมนุษย์ (Human Error Analysis) วิเคราะห์ระบบงาน (Work System Analysis) และ วิเคราะห์สถานการณ์ (What if) องค์ประกอบที่ 3) การวิเคราะห์ความเสี่ยง(Risk Analysis) ในขั้นนี้ทำการ วิเคราะห์โอกาส (Likelihood) ที่จะเกิดความเสี่ยงโดยกำหนดระดับเป็น 1-5 ระดับ, หลังจากนั้น วิเคราะห์ผลกระทบ (Impact) ที่จะเกิดจากความเสี่ยงโดยกำหนดระดับเป็น 1-5 ระดับ แล้วจึงมาจัดลำดับความเสี่ยงโดยพิจารณาโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ และระดับผลกระทบของแต่ละปัจจัยเสี่ยง แล้วนำผลที่ได้มาพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงและ ผลกระทบว่าจะเกิดความเสี่ยงในระดับใด องค์ประกอบที่ 4) การประเมินความเสี่ยง(Risk Evaluation) ในขั้นนี้เป็น

⁶⁹ สำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 6. **แผนบริหารความเสี่ยง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561**

การระบุและประเมินมาตรการควบคุมความเสี่ยงประเมินกิจกรรมการควบคุมที่ควรจะมี หรือที่มีอยู่ แล้วว่าสามารถช่วยควบคุมความเสี่ยงหรือปัจจัยเสี่ยงได้อย่างเพียงพอหรือไม่ โดย วิเคราะห์ระดับความยอมรับหรือความพอใจในมาตรการที่ได้ดำเนินการอยู่แล้ว แล้วเปรียบเทียบกับ ระดับความเสี่ยง และทรัพยากรที่มีอยู่ โดยใช้หลักเกณฑ์ ดังนี้ ยังไม่มีมาตรการรองรับ (Unaccepted Risk) มาตรการที่มีอยู่ไม่เพียงพอ จำเป็นต้องหามาตรการใหม่รองรับและหรือเปลี่ยนผู้รับผิดชอบ (Volatile Risk) ทำมาตรการเดิม แต่ต้องเพิ่มความเข้มข้นในการดำเนินงาน (Mitigating Risk) มาตรการดีอยู่แล้ว ไม่ต้องทำอะไรเพิ่มเติม (Accepted Risk) เมื่อประเมินปัจจัยเสี่ยงในแต่ละประเด็น แล้ว นำผลการวิเคราะห์ที่ได้กรอกข้อมูลลงในแบบประเมินความเสี่ยงและแผน บริหารความเสี่ยงและนำไปจัดทำ แผนภูมิความเสี่ยง องค์กรประกอบที่ 5) การจัดการความเสี่ยง (Risk Treatment) จากการประเมิน ความเสี่ยงและจัดระดับความเสี่ยงแล้ว ให้นำปัจจัยเสี่ยงที่มีระดับ ความสูงและสูงมากมาวิเคราะห์เพื่อ การจัดทำแผนการบริหารความเสี่ยงเพื่อกำหนดมาตรการการ ควบคุม มอบหมายผู้รับผิดชอบ และ กำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จ องค์กรประกอบที่ 6) การติดตามผล (Monitoring) มีแนวทางการ ดำเนินการในการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงขององค์กร มีแนวทางการดำเนินการดังนี้ การติดตาม ประเมินผลและการรายงานผลการดำเนินการตามแผนการบริหารความเสี่ยง รายงานการติดตาม ผลการดำเนินงานบริหารความเสี่ยงซึ่งกำหนดให้มีการรายงานผลการดำเนินการ ดังนี้ ระดับคณะ หรือหน่วยงาน รายงานผลการดำเนินการต่อคณบดี/ผู้อำนวยการ รอบ 6, 9 เดือน แล้วรายงานผล การดำเนินการ รอบ 12 เดือน ต่อมหาวิทยาลัย โดยจะต้องรายงานผลการดำเนินการความเสี่ยงที่ คงอยู่ ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการเพื่อการปรับปรุงแก้ไขในปีต่อไป⁷⁰

ระดับมหาวิทยาลัย รายงานผลการดำเนินการต่อคณะกรรมการตรวจสอบประจำ มหาวิทยาลัย และรายงานผลการดำเนินงานต่อสภามหาวิทยาลัยเป็นรายไตรมาส การสื่อสารและให้ คำปรึกษามหาวิทยาลัย มีกระบวนการสื่อสารการจัดทำแผนการบริหารความเสี่ยงและแนวทางการ ดำเนินการ โดยการเผยแพร่เอกสารคู่มือเพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติ และเผยแพร่บนเว็บไซต์ของ กองแผนงานและเปิดให้คาปรึกษาแก่คณะ/หน่วยงานที่มีข้อสงสัยในการดำเนินการ

ในการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงได้จัดกิจกรรมการจัดการความเสี่ยงดังกล่าว ประเมินความเสี่ยง 4T's Strategies ดังนี้ 1) Take การยอมรับความเสี่ยงหมายถึง การยอมรับให้มีความเสี่ยงปรากฏอยู่ เป็นความเสี่ยงที่หน่วยงานสามารถยอมรับได้เนื่องจากมีกิจกรรมการควบคุม ภายในที่ดีอยู่แล้ว เนื่องจากการดำเนินการในการจัดการกับความเสี่ยงไม่มีความคุ้มค่าเพียงพอ หรือ ทรัพยากรมีไม่เพียงพอต่อการดำเนินการในปีงบประมาณ 2) Treat การลด/การควบคุมความเสี่ยง หมายถึง การลดโอกาสในการเกิดความเสี่ยงและ/ หรือความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยหา

⁷⁰ เรื่องเดียวกัน.

วิธีการเพิ่มเติมเพื่อจัดการความเสี่ยงเช่น การออกแบบระบบการควบคุมภายใน ปรับปรุงแก้ไข กระบวนการ การตรวจติดตาม การจัดหาแผนฉุกเฉิน การจัดทำมาตรฐานความปลอดภัย การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะ เป็นต้น 3) Transfer การกระจาย ความเสี่ยงหมายถึง การกระจาย หรือโอนความเสี่ยงทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนไปยังผู้อื่นที่มั่นใจว่าสามารถควบคุมความเสี่ยงนั้นได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพื่อลดความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้น เช่น การทำประกันภัย การจ้างบุคคลภายนอกดำเนินการแทน เป็นต้น 4) Terminate การหลีกเลี่ยงความเสี่ยงหมายถึง การหลีกเลี่ยงเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงเช่น การหยุดดำเนินกิจกรรมการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์หรือเปลี่ยนแปลงกิจกรรมที่เป็นความเสี่ยงการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงาน การลดขนาดของงานหรือกิจกรรมที่จะดำเนินการลง หรือเลือกกิจกรรมอื่นที่สามารถยอมรับได้มากกว่า เป็นต้น⁷¹

มหาวิทยาลัยมหิดล ได้นำกรอบการบริหารความเสี่ยงองค์กรเชิงบูรณาการ (Enterprise Risk Management – Integrated Framework) ตามแนวทาง COSO ERM มาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัย โดยได้กำหนดให้ควรมีการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงให้ครอบคลุมอย่างน้อย 4 ด้าน คือ ด้านกลยุทธ์ ด้านปฏิบัติการ ด้านการเงินและการรายงาน ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ นอกจากนั้นยังแบ่งระดับของการบริหารความเสี่ยงเป็น 5 ระดับ คือ 1) University Level Strategic Risk เป็นการบริหารความเสี่ยงระดับมหาวิทยาลัยที่มีผลกระทบต่อยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 2) Short-Term Risk เป็นการบริหารความเสี่ยงที่เกิดขึ้นภายในระยะเวลา 1 ปี 3) Business Unit Risk เป็นการบริหารความเสี่ยงที่เกิดขึ้นภายในส่วนงาน 4) Project Risk เป็นการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของโครงการโดยถือเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนโครงการ 5) Functional Risk เป็นการบริหารความเสี่ยงระดับกิจกรรมโดยถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำงานตามปกติ⁷²

⁷¹ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. คู่มือการประเมินความเสี่ยงและการจัดทำรายงานการควบคุมภายใน หน่วยตรวจสอบภายใน สิงหาคม 2554. เอกสารประกอบการจัดทำแผนการบริหารความเสี่ยงปีงบประมาณ 2556-2557, 1 ตุลาคม 2554.

⁷² มหาวิทยาลัยมหิดล. คู่มือการบริหารความเสี่ยงมหาวิทยาลัยมหิดล. เข้าถึงเมื่อ 5 มิถุนายน 2559, เข้าถึงได้จาก <http://mahidol.ac.th/green/pdf/Guide%20Risk%20Management%20Mahidol%20University%20140825.pdf>

มาตรฐานการบริหารความเสี่ยงระดับสากล (International Risk Management Standard)

มาตรฐานการบริหารความเสี่ยงระดับสากล (International Risk Management Standard) ในช่วงเวลาที่ผ่านมา 2 ทศวรรษที่ผ่านมา ได้มีความพยายามจะกำหนดมาตรฐานการบริหารความเสี่ยงขึ้นจากหลายองค์กร หลายหน่วยงานจนเกิดเป็นมาตรฐานการบริหารความเสี่ยงที่หลากหลาย ที่มุ่งจะตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมต่างๆ และทำให้เกิดความคาดหวังว่าองค์กรต่างๆ น่าจะมีความเข้าใจและน่าจะมีการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดีขึ้นตามลำดับ มาตรฐานการบริหารความเสี่ยงที่มีการคิดขึ้นมาในประเทศต่างๆ ด้งกล่าว มีความแตกต่างกัน บางมาตรฐานมีความครอบคลุมในส่วนรายละเอียด แต่บางมาตรฐานเป็นเพียงแนวคิดอย่างกว้างๆ การเลือกหยิบยกเอามาตรฐานการบริหารความเสี่ยงมาตรฐานใดขึ้นมาใช้ในองค์กรจึงขึ้นอยู่กับเปรียบเทียบเนื้อหาของแต่ละมาตรฐาน จุดประสงค์ขององค์กร และความเห็นของผู้บริหารองค์กรต่างๆ มาตรฐานการบริหารความเสี่ยงระดับสากลที่เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางในประเทศมีดังนี้

AAIRM เป็นมาตรฐานที่กำหนดขึ้นโดย The AIRMIC, ALARM, IRM, (AAIRM), Australia and New Zealand Standard 4360 โดยมาตรฐานนี้เป็นต้นแบบให้กับมาตรฐาน AS/NZ4360 และมาตรฐาน M-o-R ของอังกฤษ บางส่วนมาตรฐาน AAIRM นี้ครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวกับนิยามของความเสี่ยงกระบวนการบริหารความเสี่ยงการค้นหาความเสี่ยงการวิเคราะห์ความเสี่ยงการประเมินความเสี่ยงการรายงานความเสี่ยงการจัดการความเสี่ยงการติดตามความเสี่ยงและทบทวนกระบวนการบริหารความเสี่ยงโครงสร้างและการบริหารงานการบริหารความเสี่ยง มาตรฐานความเสี่ยงนี้เกิดขึ้นจากผลการศึกษาและยกร่างมาตรฐานโดยทีมงานขององค์กรบริหารความเสี่ยงหลักๆ ของอังกฤษ โดยเฉพาะ AIRMIC, RMA, IRM และได้รับการยอมรับและนำไปปรับใช้ทางการบริหารโดยองค์กรต่าง ๆ โดยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารกิจการที่ดี

AAIRM กำหนดประเภทของความเสี่ยงที่องค์กรมีโอกาสเผชิญหน้าว่ามีตัวขับเคลื่อนที่ต้องพิจารณาทั้งจากภายในองค์กรและภายนอกองค์กรและความเสี่ยงบางลักษณะอาจจะได้มาจากตัวขับเคลื่อนทั้งสองทางดังกล่าว ประเภทของความเสี่ยงหลักๆ ตามมาตรฐานนี้มี 4 ประเภทคือ 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ 2) ความเสี่ยงด้านการเงิน 3) ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ 4) ความเสี่ยงด้านภัยพิบัติ สาธารณภัย องค์กรประกอบของการบริหารความเสี่ยงที่จะปกป้องและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่องค์กร ได้แก่ 1) การกำหนดกรอบแนวทางด้านความเสี่ยงเพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมในอนาคต ได้สอดคล้องกันและมีการควบคุมความเสี่ยงอย่างเหมาะสม 2) การปรับปรุงกระบวนการตัดสินใจ การวางแผน การจัดลำดับความสำคัญโดยให้พิจารณาจากกิจกรรมทางธุรกิจว่ามีระดับของความซับซ้อน ยุ่งยาก ความผันผวน และลักษณะของโอกาสหรือภัยคุกคามจากภายนอก 3) การมุ่งเน้นสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้และจัดสรรทรัพยากรและเงินกองทุน 4) การลดความผันผวน

ในส่วนที่ไม่ใช่ธุรกรรมหลัก ๆ ขององค์กรลงให้เหลือน้อยที่สุด 5) การมุ่งปกป้องและเพิ่มพูนสินทรัพย์ และภาพลักษณ์ชื่อเสียงขององค์กร 6) การสนับสนุนบุคลากรให้มีการพัฒนาความรู้ควบคู่กับการสร้างองค์ความรู้ระยะยาว

Australia and New Zealand Standard 4360 ที่เรียกว่า Risk Management System Standard (AS/NZ 4360) โดยมาตรฐานการบริหารความเสี่ยงนี้เกิดจากการพัฒนาที่ต่อเนื่องอย่างยาวนานหลายปีและมีการปรับปรุงหลายครั้ง จากมาตรฐานครั้งแรกเมื่อปี 2538 ปรับปรุงครั้งที่ 2 ในปี 2542 และมาตรฐานที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเป็นมาตรฐานที่เข้ามาตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2547

M-o-R ซึ่งเป็นมาตรฐานของอังกฤษ สร้างโดยหน่วยงานที่มีชื่อว่า The UK Office of Government Commerce (OGC) เป็นแบบจำลองการบริหารความเสี่ยงที่เรียกว่า Management of Risk: Guidance for Practitioners ซึ่งเริ่มปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรเผยแพร่ครั้งแรกในปี 2545 ต่อมาได้มีการปรับปรุงเป็นฉบับใหม่ในปี 2550 โดยเอามาตรฐานของ AS/NZ 4360 และมาตรฐานที่มีชื่อว่า AAIRM มาผสมผสานด้วย จึงมีรายละเอียดเพิ่มขึ้นจากฉบับแรก⁷³

มาตรฐาน COSO⁷⁴ ได้สร้างมาตรฐานที่เป็นกรอบแนวคิด ของการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร (Enterprise Risk Management (ERM) Framework) เป็นการวางแนวทางของการวางบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบด้านการบริหารความเสี่ยงที่ชัดเจนขึ้นกว่ามาตรฐานที่กล่าวมาแล้ว มาตรฐานดั้งเดิมของ COSO มีขึ้นเมื่อปี 2528 และมีการปรับปรุงมาตรฐานอีกครั้งเมื่อปี 2547 โดยการเปลี่ยนชื่อเป็น Enterprise Risk Management – Integrated Framework จุดเด่นของมาตรฐาน COSO คือ ให้แนวทางที่องค์กรจะแจกแจงปัญหาและความเสี่ยงออกเป็นองค์ประกอบย่อยๆ เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์และหาแนวทางในการบริหารจัดการมาตรฐานของ COSO แยกการบริหารความเสี่ยงออกเป็น 3 มิติ มิติที่ 1) ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบคือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร การระบุเหตุการณ์ การค้นหาความเสี่ยงการตอบสนองต่อความเสี่ยงกิจกรรมการควบคุม การให้ ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร และการกำกับติดตาม, มิติที่ 2) ประกอบด้วย ความเสี่ยงระดับองค์กร ระดับหน่วยงานย่อยและระดับกิจการในเครือ,

⁷³ เรื่องเดียวกัน.

⁷⁴ กรมบัญชีกลาง. “แนวทางการบริหารความเสี่ยงองค์กร (COSO Enterprise Risk Management 2017).” **จตุสารตรวจสอบภายใน 22(124)**. เข้าถึงเมื่อ 27 มิถุนายน 2562. เข้าถึงได้จาก <https://www.cgd.go.th>

มิติที่ 3) ประกอบด้วย ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ด้านปฏิบัติการ ด้านการเงิน และด้านการกำกับ การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์

ISO 31000 มาตรฐาน ISO 3100075 จะเป็นมาตรฐานในลักษณะของแนวปฏิบัติ (guideline) สำหรับการบริหารความเสี่ยงไม่ใช่ข้อกำหนด (specification) โดยมีชื่อเต็มว่า Risk Management–Guidelines on principles and implementation of risk management ซึ่งเนื้อหาของมาตรฐานนี้จะเป็นการพัฒนาขึ้นมาจากแนวทางการบริหารความเสี่ยงตาม มาตรฐาน AS/NZS 4360:2004 เป็นมาตรฐานการบริหารความเสี่ยงที่กำหนดขึ้นโดยสถาบัน ISO มีชื่อ ว่า Risk Management–Guidelines on Principles and Implementation of Risk Management ขณะที่อยู่ระหว่างการทบทวนและแก้ไขร่าง และกำหนดว่าจะมีการเปิดเผยอย่างเป็นทางการประมาณ ปลายปี 2552 นี้ จุดเด่นของมาตรฐาน ISO 31000 คือ เป็นมาตรฐานที่พยายาม นิยามคำที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารความเสี่ยงและหาแบบจำลองร่วมที่จะสามารถนำไปใช้ได้กับ องค์กรประเภทต่างๆ ได้อย่างกว้างขวาง พร้อมทั้งสร้างแบบจำลองที่เหมาะสม และสอดคล้องกัน ความเปลี่ยนแปลงเชิงแนวคิดที่สำคัญตามมาตรฐาน ISO 31000 คือ การปรับนิยามของความเสี่ยง (Guide 73) เป็นกระทบของความไม่แน่นอน (uncertainty) ต่อวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งแตกต่าง จากนิยามของความเสี่ยงที่เคยใช้มาก่อนหน้านี้ ที่เน้นความเสี่ยงของเหตุแห่งความเสี่ยง(event) ที่เกิดขึ้นภายในองค์กร โดยไม่ได้เน้นถึงการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย นิยามใหม่ของความเสี่ยง ตาม ISO 31000 ทำให้องค์กรต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ ขององค์กรและค่าเป้าหมายให้ชัดเจน ก่อน จึงจะนำกระบวนการบริหารความเสี่ยงมาใช้สนับสนุนการดำเนินงานขององค์กร อย่างเช่น องค์กรที่กำหนดวัตถุประสงค์ว่าจะให้บริการทางการเงินที่เป็นนวัตกรรมและดีที่สุดแก่ลูกค้า จะต้องมีการ ประเมินว่าอาจจะสูญเสียอะไรบ้างหากไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้ เช่น อัตรา ความสามารถในการชำระรักษาถูกค่าไว้ได้ และมีปัจจัยความเสี่ยงและตัวขับเคลื่อนความเสี่ยงใดบ้างที่ จะทำให้ไม่บรรลุตามเป้าหมายดังกล่าวและจัดระดับความเสี่ยงและความสำคัญของความเสี่ยงเพื่อ นำไปสู่การวางแผนการบริหารความเสี่ยงต่อไป โดยต้องรับรู้ทั่วกันว่า ระดับความเสี่ยงแค่ไหนที่ องค์กรยินดีและสามารถจะยอมรับได้ นอกจากนี้ มาตรฐาน ISO 31000 ยังระบุว่า มีหลักการปลาย ประการที่ควร จะ พิจารณาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารความเสี่ยงได้แก่ 1) กระบวนการใน การสนับสนุนและสร้างมูลค่าเพิ่ม 2) การบูรณาการกระบวนการบริหารความเสี่ยงในกระบวนการ ดำเนินงานปกติ 3) การนำข้อมูลความเสี่ยงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการตัดสินใจ 4) การ ดำเนินงานที่ต้องมีระบบ มีการวางโครงสร้างอย่างชัดเจน 5) การปรับปรุงกระบวนการและนำหนัก

⁷⁵ ขนิษฐา ชยรัตนาวรรณ. (2559), “การบริหารความเสี่ยงสากล ISO 31000 กับระบบ การศึกษาของไทย.” ดุษฎีนิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2559.

ความสำคัญให้เหมาะสมกับบริบท 6) การปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารความเสี่ยงให้สามารถตอบสนองและรับมือกับ ความเสี่ยงที่เปลี่ยนแปลงไปได้ตลอดเวลาและต่อเนื่อง

Enterprise Risk Management :ERM76 เป็นมาตรฐานการบริหารความเสี่ยงสมัยใหม่ ที่เรียกว่าการบริหารความเสี่ยงเชิงบูรณาการทั่วทั้งองค์กร เป็นมาตรฐานที่พัฒนาขึ้นมาอย่างรวดเร็ว หลังจากเกิดกรณีการทุจริตและการ ตกแต่งบัญชีเพื่อสร้างราคาหุ้นของบริษัท เอนรอน และ ความเสียหายที่เกิดกับเทคโนโลยีสารสนเทศ และระบบงานภายในกิจการหลายแห่ง จากการถล่มของพวก แฮกเกอร์ และนักโจรกรรมข้อมูลทาง คอมพิวเตอร์ ทำให้เกิดความตระหนักอย่างกว้างขวางว่าองค์กร จำเป็นต้องมีการบริหารความเสี่ยงทั่ว ทั้งองค์กรในเชิงบูรณาการทุกระดับ เนื่องจากมาตรฐานการ บริหารความเสี่ยงแบบ ERM ยังเป็นเรื่องใหม่ จึงอาจจะยังยากที่ จะกำหนดขอบเขตของมาตรฐาน อย่างชัดเจนตายตัว และยังอยู่ระหว่างการพัฒนาเพิ่มเติม เท่าที่เห็น ได้ชัดในขณะนี้คือมาตรฐาน ERM ได้กำหนดกรอบแนวคิดไว้ ดังนี้ 1) ให้องค์กรต้องทำการค้นหา และระบุความเสี่ยงที่ตนเองอาจจะต้อง เผชิญหน้าให้ ครบถ้วน ทั่วถึง 2) หลังจากพบแล้ว ให้ทำการตัดสินใจว่าควรจะมีแผนการให้ ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงด้านใดเป็นพิเศษและอย่างเร่งด่วน เพื่อมิให้กระทบต่อการบรรลุ เป้าหมายขององค์กรเพียงพอ 3) ให้จัดทำแผนปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงที่ครอบคลุมผู้มีส่วนได้เสีย และคู่ค้าทุกฝ่าย 4) ให้จัดทำรายงานปัจจัยความเสี่ยงและการบริหารจัดการในรายงานประจำปีอย่าง 5) ให้ขอบเขตในการบริหารความเสี่ยงครอบคลุมความเสี่ยงทั้ง 2 ประเภท คือ (ก) ความเสี่ยงที่เป็น จุดอ่อนภายในองค์กรและภัยคุกคามจากภายนอก และ (ข) ความเสี่ยงที่เป็นโอกาส ทางบวกทางธุรกิจ ประเด็นในข้อ 5) นี้ทำให้มาตรฐานการบริหารความเสี่ยงของ ERM แตกต่างจากมาตรฐานการบริหาร ความเสี่ยงก่อนหน้านี้ที่ให้ความสนใจเฉพาะความเสี่ยงทางลบเท่านั้น องค์กรประกอบหลักที่ดีของการ บริหารความเสี่ยงตามแนวทางของ ERM ประกอบด้วย 1) มีความเชื่อมโยงกระบวนการบริหารความ เสี่ยงในลักษณะข้ามฝ่ายงานหรือข้ามหน่วยธุรกิจด้วยการวางแผนและตัดสินใจร่วมกันในกิจกรรมที่ ต้องการการบูรณาการ 2) เปลี่ยนแปลงจากแนวคิดดั้งเดิมที่ยึดการบริหารความเสี่ยงแบบเดี่ยวหรือ siloที่มีการประเมินผลการดำเนินงานรายฝ่ายงานเป็นแนวคิดแบบองค์กรรวม และพิจารณาผลการ ดำเนินงานและผลกระทบในระยะยาวจากความเสี่ยงที่เกิดกับองค์กร 3) มีการจัดสรรเงินทุน ดำเนินงานในองค์กร เพื่อให้เพียงพอที่จะรองรับความเสี่ยงโดย ขึ้นอยู่กับความเปราะบางของ ความเสี่ยงข้อจำกัดทางเศรษฐกิจ และวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานโดยรวมขององค์กร 4) มีการ ประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรจะใช้ตัวเลขทางการเงินตามงบการเงินแล้วปรับด้วยน้ำหนักของ

⁷⁶ คู่มือการบริหารความเสี่ยง (Risk Management) ฉบับปรับปรุง 2561. คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

ความเสี่ยงก่อน เพื่อให้ได้ผลงานทางการเงินที่สะท้อนภาพของผลตอบแทน หลังจากปรับน้ำหนักความเสี่ยง (Risk-adjusted Rate of Return) แล้ว 5) มีการกำหนดระดับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้ภายใต้เป้าหมายของผลดำเนินงาน ที่กำหนด และเชื่อว่าจะสามารถบริหารจัดการความสูญเสียหรือความเสียหายทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเป็นผลมาจากความไม่เพียงพอหรือความล้มเหลวของระบบงาน กระบวนการ บุคลากร โครงสร้าง เชิงระบบ รวมทั้งเหตุการณ์และพิบัติภัยจากภายนอก

แนวคิดตามมาตรฐาน ERM ได้วางจุดสอบทาน (Checkpoint) ด้านการบริหารความเสี่ยงขององค์กรเพื่อให้ไปในทิศทางของการดำเนินงานเชิงบูรณาการที่ทั่วทั้งองค์กรไว้หลายจุด เช่น 1) การกำหนดเงื่อนไขให้องค์กรเปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใสมากขึ้น 2) การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินที่เพิ่มความชัดเจน รายละเอียดที่เพิ่มขึ้น 3) การเพิ่มประเด็นด้านการรักษาความปลอดภัยและเทคโนโลยีในการประเมิน 4) การกำหนดให้มีแผนสำรองหรือแผนฉุกเฉินเพื่อป้องกันการหยุดชะงักของการดำเนินงาน โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับลูกค้า ผู้รับบริการ และแผนกอบกู้ระบบงานที่ปฏิบัติได้จริง โดยใช้เหตุการณ์จากการก่อวินาศกรรมอาคารเวิร์ลเทรด หรือเหตุการณ์ 9/11 เป็นต้นแบบ 5) การรับเอาข้อสังเกตหรือแนวคิดเชิงนโยบายของผู้ประเมินที่เป็นองค์กรภายนอก เช่น สถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือด้านเครดิตเป็นเกณฑ์ มาปรับปรุงการบริหารจัดการความเสี่ยง 6) การกำหนดให้มีหน่วยงานในด้านการกำกับปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์อย่างครบถ้วน เสี่ยง 7) การใช้เกณฑ์พิจารณาสภาพแวดล้อมในระดับสากลเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ความเสี่ยง

ที่ผ่านมา อุปสรรคสำคัญที่มาตรฐานการบริหารความเสี่ยงแบบ ERM ยังไม่สามารถผลักดันให้นำไปปรับใช้ในองค์กรต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง ได้แก่ 1) คณะกรรมการของบริษัท ตลอดจนผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด จอง ERM 2) ผู้บริหารกิจการเห็นว่าการนำเอา ERM ไปใช้จะเป็นการเพิ่มต้นทุนเพิ่มภาระงานและเสียเวลาในการจะดำเนินกิจกรรมที่ทำกำไรหรือกิจกรรมประจำวัน 3) ไม่มีหลักเกณฑ์ภาคบังคับจากองค์กรหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินงาน 4) ไม่ต้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจนทำให้ต้องมีการปรับดุลยภาพภายในองค์กรใหม่ 5) ตัวมาตรฐาน ERM เองยังขาดแนวทางปฏิบัติที่ดี (best practices) อย่างชัดเจนจึงยากแก่การปฏิบัติ⁷⁷

อย่างไรก็ตาม ERM ก็มีจุดอ่อนหลายแห่ง เช่น 1) การประยุกต์ ERM เน้นไปที่การบริหารความเสี่ยงในทางลบ และให้ความสนใจน้อยมากกับโอกาสที่สามารถสร้างขึ้นได้จากความไม่แน่นอน วิธีการบริหารความเสี่ยงแบบบูรณาการจะพิจารณาทั้งด้านบวกและด้านลบของ

⁷⁷ เรืองเดียวกัน.

ความเสี่ยงผู้ปฏิบัติตาม ERM มักมองว่าความเสี่ยงเป็นสิ่งที่ ได้มาโดยเป็นผลพลอยได้จากการตัดสินใจด้านกลยุทธ์ หรือด้านการดำเนินงานที่ได้ทำไปแล้วหรือกำลังจะทำความเสี่ยงใหม่ อาทิ เช่น Hedges หรือ Derivatives มักถูกสร้างขึ้นมาเพื่อบริหารความเสี่ยงเดิม และจ่ายเงินเพื่อโอนถ่ายความเสี่ยงไปให้บุคคลที่สามด้วยวิธีการนี้ ความเสี่ยงไม่ได้ถูกมองว่าเป็นแหล่งของกำไร แต่เป็นอันตรายที่จะต้องควบคุม 2) ตามที่ผู้ปฏิบัติกันในปัจจุบัน ERM ส่วนใหญ่จะเน้นที่ความเสี่ยงที่ระบุขนาดได้ง่าย เช่น ความเสี่ยงทางการเงิน หรือความเสี่ยงจากการดำเนินงาน จากการสำรวจผู้บริหารทางการเงิน และความเสี่ยงโดย MCC Enterprise Risk และ The Economist Intelligent Unit พบว่า 53% ระบุว่า การไม่สามารถที่จะวัดความเสี่ยงที่มองไม่เห็น เป็นปัญหาที่สำคัญของกลยุทธ์ทาง ERM ตัวอย่างของสิ่งที่มองไม่เห็นเหล่านั้น เช่น ความเสียหายต่อตราสินค้า การเปลี่ยนแปลง กฎระเบียบ ผลกระทบจากการแข่งขันนวัตกรรมของเทคโนโลยี และบรรยากาศทางธุรกิจที่ เปลี่ยนไป

จะเห็นว่ามาตรฐานการบริหารความเสี่ยงระดับสากลที่กล่าวมาแล้ว เป็นเพียงการให้กรอบแนวทางอย่างกว้างๆเป็นการทั่วไป และต้องถือว่าเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำที่พึงปฏิบัติ ซึ่งเมื่อองค์กรนำมาปรับใช้ยังจะต้องพิจารณาประเด็นด้านการลดความเสียหายหรือผลทางลบให้น้อยที่สุดด้วย และเป็นกรอบการดำเนินงานที่มากกว่ามาตรฐานการบริหารความเสี่ยงที่กำหนด ดังนั้นกรอบแนวทางตลอดจนมาตรฐานการบริหารความเสี่ยงระดับสากลที่มีอยู่จึงไม่ใช่ประเด็นของปัญหาในการบริหารความเสี่ยงหากแต่การนำเอามาตรฐานการบริหารความเสี่ยงเหล่านี้มาประยุกต์ใช้ภายในองค์กรต่างหากที่ยังไม่เพียงพอ ไม่เหมาะสม ไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร จนกระทั่งคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการด้านการบริหารความเสี่ยงผู้บริหารที่ได้รับการแต่งตั้งให้กำกับและสอดส่องในเรื่องนี้ ไปจนถึงบุคลากรเจ้าภาพความเสี่ยง

จากที่กล่าวมาในข้างต้น สรุปได้ว่า มาตรฐานการบริหารความเสี่ยงของโลก ซึ่งต้องการพลังที่จะขับเคลื่อนให้เป็นกรอบแนวทางสู่การบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ ผ่านการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งจะเป็นพลังที่สูญเปล่าหรือคุ้มค่าหรือไม่นั้น ยังต้องอาศัยเวลาเป็นเครื่องพิสูจน์อีกระยะหนึ่ง “ความเสี่ยงทางการศึกษา” เป็นแนวคิดค่อนข้างใหม่ที่ยังไม่มีการนำมาใช้ในวงการศึกษามากนัก ไม่เหมือนในวงการธุรกิจที่ให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยง เพราะการดำเนินการดำเนินการทางธุรกิจถ้าพลาดก็หมายถึงหายนะ ส่วนการศึกษาดูเสมือนไม่เป็นอะไร อะไรก็ได้ แท้จริงแล้วไม่ใช่ เพราะความเสี่ยงทางการศึกษาเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและทุกพื้นที่ ถ้าคิดในการลงทุนเม็ดเงินกับความพอเพียงและเวลาที่สูญเสียไปกับการดำเนินการที่ปราศจากการบริหารจัดการความเสี่ยงในสภาพระบอบราชการที่ “ไม่มีต้นทุน” แล้วจะส่งผลต่อความหายนะทางการศึกษาได้เช่นกัน แต่ในปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาเริ่มให้ความสำคัญในการ

บริหารความเสี่ยงและนำมาใช้เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการประกันคุณภาพภายนอกและภายใน ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การบริหารความเสี่ยงหมายถึง กระบวนการในการดำเนินการทางการบริหารจัดการด้านวิชาการของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายโดยมีการวางแผน วิเคราะห์ กำกับ พัฒนาทางเลือกในการบริหารความเสี่ยงตรวจสอบติดตามและควบคุมให้เป็นไปในแนวทางตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ตลอดถึงการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียนให้มีคุณภาพ อย่างมีประสิทธิภาพ

จึงกล่าวสรุปได้ว่าการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการ เป็นกระบวนการในการดำเนินการทางการบริหารจัดการด้านวิชาการของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายโดยมีการวางแผน วิเคราะห์ กำกับ พัฒนาทางเลือกในการบริหารความเสี่ยงตรวจสอบติดตามและควบคุมให้เป็นไปในแนวทางตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ตลอดถึงการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียนให้มีคุณภาพ อย่างมีประสิทธิภาพ จำแนกเป็นด้านต่างๆ เช่น ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา สถานศึกษา ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พื้นที่พิเศษจังหวัดชายแดนใต้

จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษทางสังคมและวัฒนธรรมแตกต่างจากพื้นที่ส่วนอื่นของประเทศ เนื่องจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 75 นับถือศาสนาอิสลามและนิยมใช้ภาษามลายูท้องถิ่นในชีวิตประจำวัน ส่วนที่เหลืออีกประมาณ ร้อยละ 24 เป็นผู้นับถือศาสนาพุทธอาศัยอยู่อย่างกระจัดกระจายทั้งในเขตเมืองและพื้นที่ชนบท จังหวัดชายแดนภาคใต้จึงมีลักษณะทางสังคมที่มีอัตลักษณ์เฉพาะและมีประวัติศาสตร์ของตนเอง

สถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมา ส่งผลให้เกิดความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สินอันมิสามารถประเมินค่าได้ ทั้งยังก่อให้เกิดความหวาดระแวงระหว่างประชาชนต่อรัฐ รวมทั้งความหวาดระแวงระหว่างประชาชนต่อประชาชน เหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องได้ส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิตของประชาชนทั่วไป และ

มีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อระบบเศรษฐกิจของพื้นที่โดยเฉพาะใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ทำให้เกิดภาวะการผลิตหดตัวเนื่องจากประชาชนไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ ผู้ประกอบการต้องเลิกหรือหยุดดำเนินกิจการเพราะขาดความมั่นใจในความปลอดภัย เกิดปัญหาการว่างงานสูง ซึ่งซ้ำเติมปัญหาความยากจนของประชาชนในพื้นที่ และทำให้ประชาชนลดความเชื่อมั่นในอำนาจรัฐ ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงเป็นปัญหาที่มีความละเอียดอ่อนซับซ้อนและเชื่อมโยงหลายมิติ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา วัฒนธรรม และความมั่นคง การแก้ไขปัญหาจึงจะต้องดำเนินการให้ครอบคลุมสาเหตุปัญหาในทุกมิติอย่างประสานสอดคล้อง เกื้อหนุนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะพิเศษทางวัฒนธรรมของประชาชนในพื้นที่ที่แตกต่างไปจากพื้นที่ส่วนอื่นของประเทศไทย โดยร้อยละ 75.5 เป็นชาวไทยมุสลิมนับถือศาสนาอิสลามและนิยมพูดภาษามลายูท้องถิ่น ส่วนอีกร้อยละ 24.0 เป็นชาวไทยพุทธกระจายอยู่ทั่วไปทั้งในเขตเมืองและชนบท ซึ่งเป็นสังคมที่มีอัตลักษณ์เฉพาะและมีประวัติศาสตร์ของตนเอง สำหรับปัญหาความขัดแย้งทางความคิดและเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นมายาวนาน แต่รัฐสามารถควบคุมสถานการณ์ได้ ดังจะเห็นได้ว่าในช่วง 11 ปี (ระหว่างปี 2536 – 2546) มีเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (รวมทั้งสงขลาและสตูลในบางครั้ง) รวม 784 ครั้ง โดยเฉลี่ยเกิดเหตุปีละ 68 ครั้ง เมื่อเทียบกับการเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงในเพียงปีเดียว (ปี 2547) ที่มีเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นถึง 1,139 ครั้ง

เหตุการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ทวีความรุนแรงขึ้นตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมา ได้ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อเศรษฐกิจใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เกิดภาวะการผลิตหดตัว ผู้ประกอบการขาดความมั่นใจในการลงทุน มีการเลิกกิจการอย่างต่อเนื่อง เกิดปัญหาการว่างงานสูง ซึ่งซ้ำเติมปัญหาความยากจนของประชาชนในพื้นที่ และทำให้ประชาชนลดความเชื่อมั่นในอำนาจรัฐ อย่างไรก็ตาม การแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผ่านมาแม้รัฐบาลจะกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการดำเนินการแก้ไขปัญหาในแต่ละช่วงเวลาอย่างชัดเจน แต่การดำเนินงานไม่ต่อเนื่องและขาดการบูรณาการ ส่งผลให้การพัฒนาเศรษฐกิจไม่บรรลุตามเป้าหมาย ประชาชนได้รับผลจากการพัฒนาไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะกลุ่มประชาชนในพื้นที่ชนบทยากจน จึงทำให้จำนวนประชากรที่อยู่ใต้อาณัติความยากจนมีสัดส่วนสูงขึ้น ทั้งยังต้องเผชิญกับปัญหาความไม่ปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สิน ในระยะต่อไป จึงจำเป็นต้องเร่งดำเนินการพัฒนา

และแก้ไขให้ตรงจุดเพื่อให้ ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่คลี่คลายโดยเร็วและประชาชนสามารถดำเนินชีวิตอย่างปกติสุข⁷⁸

เขตพื้นที่การศึกษา (Educational Service Area) เป็นระบบการจัดแบ่งเขตพื้นที่ การศึกษาการปกครองที่จัดแบ่งโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อจัดระบบและ กระจายอำนาจการจัดการศึกษาในประเทศไทยให้ครอบคลุมมากขึ้น เดิมมีสำนักงานประจำแต่ละเขต พื้นที่การศึกษา ใช้ชื่อว่า"สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ..." (สพท.) และต่อมาได้มีการแบ่งเขตพื้นที่ การศึกษาออกเป็น 2 ระดับ คือเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา ตาม ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2553 แก้ไขเปลี่ยนแปลงสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา เป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 183 เขต และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา 42 เขต

สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้รับมอบหมาย ภารกิจมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 จนถึงปัจจุบันได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขต พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 โดยมีขอบเขตพื้นที่เป้าหมายใน การดำเนินงาน ประกอบด้วยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 11 เขตพื้นที่การศึกษา และ สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 2 เขตพื้นที่การศึกษาครอบคลุม 5 จังหวัด คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา (4 อำเภอ อำเภอจะนะนาทวี เทพาและบ้าย้อย ประกอบด้วย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปัตตานี เขต 1 ปัตตานี เขต 2 และ ปัตตานี เขต 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 1 ยะลา เขต 2 และ ยะลา เขต 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 นราธิวาส เขต 2 และนราธิวาสเขต 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต 3 สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 (จังหวัดนราธิวาส ปัตตานี และยะลา) และสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 (จังหวัดสงขลาและสตูล)

แผนพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้ หลักการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดตั้งสำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนา พิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ดำเนินงานกลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาการศึกษาในเขตพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัด ชายแดนภาคใต้เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขต

⁷⁸ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรึ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ.2555 – 2559. เข้าถึงเมื่อ 13 ธันวาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p11/plan11.pdf>

พิเศษเฉพาะกิจจังหวัด ชายแดนภาคใต้เป็นการเฉพาะ มีวิสัยทัศน์ มุ่งพัฒนาการศึกษา
 ชั้นพื้นฐานในเขตพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสร้างโอกาสใน
 การรับการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีคุณภาพ และสำนึกรักความเป็นไทย
 ที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ วิถีชีวิต และความ ต้องการของชุมชน

พันธกิจ 1) จัดการศึกษาชั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน บนพื้นฐานความ
 หลากหลายในวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ วิถีชีวิต และความ ต้องการของชุมชน 2) ส่งเสริม
 และสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาชั้นพื้นฐานให้ทั่วถึง 3) จัดระบบการรักษาความปลอดภัยให้
 โรงเรียน ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง 4) เสริมสร้างสวัสดิการและสวัสดิภาพให้แก่ครูและบุคลากร
 ทางการศึกษา

มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อจัดการศึกษาชั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพสอดคล้องกับ
 อัตลักษณ์ วิถีชีวิตและความ ต้องการชุมชน 2) เพื่อให้ผู้เรียนได้รับโอกาสในการจัดการศึกษา
 ชั้นพื้นฐานได้อย่าง ทั่วถึง 3) เพื่อให้โรงเรียน ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความปลอดภัยจากการ
 เกิดเหตุการณ์ความไม่ สงบ 4) เพื่อให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้รับสวัสดิการ มีสวัสดิภาพ ทำให้มี
 ขวัญและกำลังใจในการ ปฏิบัติงาน

มีเป้าหมาย ดังนี้ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการศึกษาชั้นพื้นฐานในวิชาหลักสูงขึ้น
 2) ประชากรในวัยเรียนได้รับการศึกษาชั้นพื้นฐานสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและมีโอกาสเรียน
 ต่อ ในระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้น 3) โรงเรียน ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีความปลอดภัยจากเหตุการณ์
 ไม่สงบเพิ่มขึ้น และ 4) ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น

เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2554⁷⁹ ได้มีการลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทาง
 วิชาการเพื่อพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระยะที่ 2 (พ.ศ.
 2554 – 2556) ร่วมกันระหว่าง 4 หน่วยงาน ได้แก่ 1) กระทรวงศึกษาธิการ โดย 5 องค์กรหลักคือ
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)
 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (สป.) และ
 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) 2) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
 3) สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) 4) ศูนย์อำนวยการบริหาร
 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอบต.) เพื่อสานต่อการนำสรรพกำลัง ประสพการณ์และเครือข่ายการ
 ทำงานวิจัยของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่ครอบคลุมทั้งครู ผู้นำท้องถิ่น ชุมชน

⁷⁹ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. **แผนพัฒนาการศึกษา จังหวัดชายแดนใต้ ระยะ
 ที่ 2.** เข้าถึงเมื่อ 10 ก.ค.63. เข้าถึงได้ที่จาก http://www.trf.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=4529:mou-3-110-2&catid=59:div4&Itemid=209

เยาวชน ตลอดจนศักยภาพด้านอื่นๆ ที่สร้างไว้ในความร่วมมือระยะที่ 1 มาสานต่อโดยมุ่งพัฒนาการศึกษาของพื้นที่ในระยะยาวาระสำคัญของข้อตกลงความร่วมมือคือการส่งเสริมการดำเนินการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้เน้นงานวิจัยปฏิบัติการที่มีผลกระทบสูง โดยจะร่วมกันรับผิดชอบการบริหารจัดการ การใช้ประโยชน์ รวมถึงการจัดสรรงบประมาณ 110 ล้านบาท (โดยเป็นการสนับสนุนของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 75 ล้านบาท สสค. 20 ล้านบาท และ สกว. 15 ล้านบาท) ตลอดจนทรัพยากรอื่นที่จำเป็นอย่างต่อเนื่อง ในระยะเวลา 3 ปี ชุดโครงการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ที่จะร่วมกันสนับสนุนประกอบด้วย 1) การศึกษาด้านอาชีพเพื่อส่งเสริมการมีงานทำและเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน 2) เครือข่ายการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาครูและคุณภาพการศึกษา 3) สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 4) การสอนพหุวัฒนธรรมศึกษาและอิสลามศึกษา 5) การพัฒนาระบบบริหารจัดการการศึกษา 6) ยุทธศาสตร์ด้านอื่นๆ หรือการริเริ่มงานวิจัยบางลักษณะที่มีความจำเป็น อาทิ งานวิจัยเชิงพื้นที่บูรณาการ งานวิจัยด้านเด็กด้อยโอกาส และเด็กนอกระบบการศึกษา เป็นต้น อนึ่งบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระยะที่ 1 (พ.ศ.2550 – 2553) ที่กระทรวงศึกษาธิการโดยหน่วยงานทั้ง 5 ในสังกัด ได้ลงนามร่วมกับ สกว. มีเป้าหมายสำคัญในการระดมสรรพกำลังระหว่างองค์กรหลักในกระทรวงกับ สกว. ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีลักษณะบริบททางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมแตกต่างจากภูมิภาคอื่นๆ ผลการดำเนินงานประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดีโดยมีการจัดสรรทุนวิจัยปฏิบัติการตามยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ รวม 25 โครงการ โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สนับสนุนงบประมาณ และการจัดตั้งสำนักงานบริหารโครงการความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สคศต.) ภายใต้ บริหารจัดการ และหนุนช่วยของสถาบันรามจิตติ ซึ่งเป็นผู้จัดการเครือข่ายวิจัยเด็ก เยาวชน และ การศึกษา ผลการดำเนินงานในช่วงที่ผ่านมาปรากฏผลลัพธ์และผลกระทบเป็นอย่างดี โดยข้อค้นพบจากการทำงานระยะที่ 1 ได้ชี้ให้เห็นความสำเร็จของการดำเนินงานพัฒนาการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สามารถดำเนินยุทธศาสตร์วิจัยและพัฒนาการศึกษาที่สามารถตอบสนอง กลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนท้องถิ่นภายใต้บริบทพหุวัฒนธรรม

เทคนิคการวิจัยเชิงอนาคต แบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research)

แนวคิดเกี่ยวกับอนาคตศึกษา

อนาคตเป็นภาพในฝันเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน เป็นสิ่งที่คาดเดาหรือ คาดคะเนไม่ได้ ไม่สามารถจะทำนายได้ตรงตามที่ตนเองกำหนด พรชูลี อาชวอรุง⁸⁰ กล่าวว่าในปัจจุบันแนวความคิดเกี่ยวกับการศึกษาอนาคตได้เปลี่ยนแปลงไป โดยเริ่มมองเห็นว่าอนาคตเป็นเรื่องที่สามารถศึกษาและควบคุมผลักดันให้เป็นไปตามที่ต้องการได้ จึงเริ่มมีการศึกษาเรื่องอนาคตอย่างจริงจัง จนกลายเป็นสาขาวิชาการแนวใหม่ที่เรียกว่า อนาคตวิทยา (Futurology) หรือ อนาคตนิยม (Futurism) และนักอนาคตนิยม ก็ได้มีการพัฒนา ระเบียบวิธีวิจัย ที่เรียกว่า การวิจัยอนาคต (future Research) ขึ้นมาใช้เพื่อพัฒนาหลักทฤษฎีของอนาคตศาสตร์ ให้เป็นไปอย่างมีระบบและเชื่อถือได้ ทั้งนี้เมื่อคนทั่วไปได้ตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัยอนาคต จะช่วยป้องกันปัญหา ช่วยในการวางแผนที่เป็นไปได้ และเหมาะสม อีกทั้งยังช่วยประเมินและพัฒนาสถาบันต่างๆ สอดคล้องกับบริบทของอนาคตได้อีกด้วย

ความหมายของอนาคตศึกษา

“อนาคตศึกษา” แปลมา จากคำภาษาอังกฤษว่า Futures Studies ซึ่งหมายถึงสาขาที่ศึกษาถึงแนวคิดอนาคต ตลอดจนระเบียบวิธีที่ใช้ในการศึกษาแนวโน้มและทางเลือกต่างๆ ที่มีความเป็นไปได้ในอนาคต ผู้ที่ทำการศึกษาอนาคตอย่างเป็นระบบโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยอนาคตแบบต่างๆ เรียกว่านักอนาคตนิยม ดังที่ กาสัก เต๊ะชันหมาก⁸¹ ให้คำจำกัดความของการศึกษาอนาคตหรือการวิจัยอนาคตว่า เป็นวิธีศึกษาอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับทางเลือกอนาคตต่างๆ ที่เป็นไปได้ เข้าใจเบื้องหลังของกระบวนการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เช่นเดียวกับ วิโรจน์ สารรัตน์⁸² ที่ให้ความหมายของการศึกษาอนาคตในความหมายของการทำนาย (Forecasting) ว่าเป็นวิธีดำเนินการที่เป็นระบบ ระเบียบ สำหรับกำหนดความเป็นไปได้ของอนาคตเพื่อที่จะให้เรามุ่งไปยังอนาคตได้นอกเหนือ

⁸⁰ พรชูลี อาชวอรุง. 2541, อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตน์. การวิจัยทางการบริหาร การศึกษา: แนวคิด และกรณีศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อักษรพัฒนา, 2554.

⁸¹ กาสัก เต๊ะชันหมาก. อนาคต และทางเลือกในอนาคตสำหรับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมปี 2540. กรุงเทพฯ: [ม.ป.พ.], 2540.

⁸² วิโรจน์ สารรัตน์. อนาคตทางการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และบทวิเคราะห์. กรุงเทพฯ: อักษรพัฒนา, 2542.

การเดาอย่างบริสุทธิ์ สุกส์สวัสดิ์ สบายใจ 135⁸³ กล่าวว่าศาสตร์และศิลป์ของการล่วงรู้อนาคต เป็นการผสมผสาน ทั้งวิทยาศาสตร์ ตรรกศาสตร์ และ การวิเคราะห์เชิงสถิติ โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีสารสนเทศก้าวล้ำไปไกล สามารถที่จะประมวลผลข้อมูลได้อย่างมหัศจรรย์ อีกทั้งมีหน่วยความจำที่ เกือบจะไม่มีขีดจำกัดในการบันทึกข้อมูลจากอดีต ทำให้มนุษย์เข้าใจกับคำตอบในการล่วงรู้อนาคตเข้าไปทุกขณะ จนอาจกล่าวได้ว่า อนาคตของประเทศชาติสามารถกำหนดได้ หากล่วงรู้นิยามของ สภาพแวดล้อมและอิทธิพลที่มีผลกระทบต่อประเทศชาติ

จากข้อมูลที่กำลังข้างต้นจะเห็นได้ว่านักวิชาการต่างให้ความหมายของอนาคตศึกษาที่คล้ายคลึงกันคือ หมายถึงแนวคิดทฤษฎีและระเบียบวิธีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอนาคต ไม่ว่าจะในแง่การศึกษาถึงแนวโน้ม แนวทาง ทางเลือกต่างๆ ที่มีความเป็นไปได้ในอนาคต โดยมีผู้ศึกษาหรือนักอนาคตศึกษาเป็นผู้ทำการศึกษามีหลักการ เป็นระบบ โดยอาศัยเหตุและผลหรือการศึกษาเชิงตรรกะเหตุผลรองรับ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าแนวทางอนาคตศึกษานี้เหมาะกับการนำมาใช้ในการศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เป็นอย่างดี

เทคนิคการศึกษาอนาคต

ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข⁸⁴ ได้สรุปความเห็นเกี่ยวกับเทคนิควิธีในการศึกษาอนาคตไว้ว่า เทคนิคการวิจัยอนาคตได้มีการพัฒนาและเรียกชื่อเทคนิคแตกต่างกันออกไป โดยเมื่อจำแนกวิธีและจุดมุ่งหมาย ของการวิจัยแล้วพบว่ามีหลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้วิจัยว่าจะนำไปปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับงานวิจัย ของตนอย่างไรได้กล่าวถึงเทคนิคที่ได้รับความนิยมและเกี่ยวข้องกับเทคนิค EDFR นั่นคือ Delphi และ EFR บางเทคนิค คือ 1) ผลกระทบไขว้ (Cross-Impact Analysis) 2) เทคนิคการสร้างภาพอนาคต (Scenario) 3) เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) 4) กระบวนการอนาคตปริทัศน์ (Future Scanning Process)

⁸³ สุกส์สวัสดิ์ สบายใจ. “อนาคตศึกษากับความมั่นคงแห่งชาติ,” (วารสารนาวิกวิชาปีที่ ๒๕: คลังปัญญาพัฒนาผู้นำ, 2551), 7-8.

⁸⁴ ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข. “อนาคตภาพการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2549.

การใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตรูปแบบดังกล่าวในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ Ethnographic Delphi Future Research (EDFR) ซึ่งเป็นรูปแบบที่ใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ Ethnographic Future Research (EFR) และเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi) ผสมผสานเข้าด้วยกันซึ่งพัฒนาขึ้นโดย จุมพล พุณภัทรชีวิน เป็นเทคนิคที่มีการนำมาใช้ในการศึกษาอนาคตในบริบททางการศึกษาไทยกันอย่างแพร่หลาย จึงนำมาใช้เป็นระเบียบวิธีวิจัยในการวิจัยเรื่อง “การบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้” ในครั้งนี้ ส่วนของเทคนิค EDFR จะกล่าวถึงสาระสำคัญโดยสังเขปในหัวข้อต่อไป

สาระสำคัญของเทคนิคการวิจัยเชิงอนาคตแบบ EDFR

จุมพล พุณภัทรชีวิน กล่าวถึง จุดมุ่งหมายหลักของการวิจัยอนาคตว่ามีใช้การทำนายที่ถูกต้อง แต่ต้องการสำรวจเพื่อศึกษาแนวโน้มที่เป็นไปได้ ทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อที่จะหาทางทำให้แนวโน้มที่พึงประสงค์เกิดขึ้น และป้องกันแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์ให้หมดไป เน้นที่การควบคุมและจัดการอนาคต และเน้นที่ว่า สามารถที่จะสร้างอนาคตได้ตั้งแต่ปัจจุบัน ดังคำกล่าวที่ว่า “the future is now” อนาคตคือปัจจุบัน เพราะฉะนั้น ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยอนาคต จึงมีประโยชน์โดยตรงต่อการกำหนดนโยบาย การวางแผน การตัดสินใจตลอดไป จนถึงวิธีการปฏิบัติที่จะนำไปสู่การสร้างอนาคตที่พึงประสงค์ นี้เป็นจุดมุ่งหมายหลักของการวิจัยอนาคตเท่าที่พอสรุปให้ได้ตามความเข้าใจและตามประสบการณ์ที่มี เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบไหนก็ตาม โดยเฉพาะแบบ EDFR เป็นทั้งระเบียบวิธีในการวิจัย หรือในการคาดการณ์อนาคต และเป็นทั้งเทคนิคการสื่อสารระหว่างผู้เชี่ยวชาญ นั่นคือเป็นทั้ง research technique หรือ research methodology และเป็นทั้ง educating process หรือเป็นทั้ง communicating process ระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ก็น่าจะมีเวลาว่างที่จะมานั่งแลกเปลี่ยนประสบการณ์โดยตรงด้วยวิธี ประชุมสัมมนา ระดมสมองหรือ focus group จุดมุ่งหมายหลักของการวิจัยอนาคตมีใช้การทำนายที่ถูกต้องแม่นยำ เพียงแต่ต้องการสำรวจทางเลือก และศึกษาแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้ ทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เกณฑ์และวิธีการเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เป็นเรื่องที่สำคัญมากที่สุดเรื่องหนึ่งของการวิจัยอนาคต เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในอนาคต มักจะมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นค่อนข้างจะรวดเร็ว กะทันหัน และทำให้เตรียมตัวไม่คอยทัน เรื่องของการเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคตจึงเป็นเรื่องที่ค่อนข้างจะสลับซับซ้อน มีความเป็นไปได้หลายรูปแบบ เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ต้องเลือกผู้เชี่ยวชาญเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาอนาคต เพราะมีความเชื่อว่าผู้เชี่ยวชาญนั้น น่าจะเป็นกลุ่มบุคคลที่มองหรือคาดการณ์อนาคตได้ชัดเจนถูกต้องมากกว่าคนธรรมดา

หากพิจารณาในแง่ของสถิติ ก็มีความเชื่อว่าการคาดการณ์ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญนั้นน่าจะเชื่อถือได้มากกว่าการคาดการณ์ของคนทั่วไป ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมหรือในหน่วยงานใดนั้นบุคคลที่อยู่เบื้องหลังการเปลี่ยนแปลงที่ปฏิเสธไม่ได้ มักจะเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญนั่นเอง ซึ่งอาจจะหมายรวมถึงกลุ่มของผู้บริหาร กลุ่มผู้ที่มีอำนาจ ผู้ที่รู้เรื่องดี ผู้ที่เป็นผู้นำ ซึ่งก็คือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ การเปลี่ยนแปลงส่วนใหญ่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญอยู่เบื้องหลังทั้งสิ้น ดังนั้นถ้า จุดมุ่งหมายของการศึกษาต้องการให้มีผลถึงการเปลี่ยนแปลงจำเป็นที่จะต้องใช้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการศึกษา ซึ่งผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนก็มีความต้องการที่จะรับรู้ข้อมูล แลกเปลี่ยนความเชี่ยวชาญซึ่งกันและกัน เพื่อประกอบการตัดสินใจ เพื่อประกอบการวางแผนการกำหนดนโยบาย การวิจัยอนาคตจึง นิยมกำหนดผู้เชี่ยวชาญเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูล สำหรับเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญนั้น หากผู้วิจัย หรือคณะผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายต้องการให้ข้อมูลที่ได้สรุปอ้างอิงไปยังประชากรโดยรวม⁸⁵ ก็คงจะต้องทำตามขั้นตอนของการวิจัยโดยทั่วไป นั่นคือมีการสุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญ ในกรณีนี้หมายถึงผู้วิจัย ต้องการให้ข้อมูลเชิงสถิติโดยตรง และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีอยู่นั้น (กลุ่มประชากร) มีขนาดมากพอที่จะทำการสุ่ม (random) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญออกมาได้ แต่ในความเป็นจริงแล้วการวิจัยอนาคต จะมีลักษณะ ที่แตกต่างไปจากการวิจัยธรรมดา เพราะต้องเน้นด้านคุณสมบัติ และความเชี่ยวชาญเฉพาะของกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้นการเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจึงมีลักษณะที่เป็นแบบเจาะจงเลือกมากกว่าการสุ่ม ด้วย เหตุผลดังกล่าวทำให้การกำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจึงจะเป็นแบบเลือกแบบเจาะจง (purposive) มากกว่าการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (random sampling)

ในการเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ต้องการจะทำให้ผลการวิจัยเกิดผลจริงๆ ก็ควรจะเลือก ผู้บริหารในหน่วยงานนั้น และผู้ที่มีศักยภาพจะเป็นผู้บริหารถัดมา ผสมเข้ากับกลุ่มนักวิชาการ ทั้งจากภายในและภายนอกหน่วยงาน ซึ่งในที่นี้อาจจะรวมไปถึงผู้ใช้บริการด้วย เพราะฉะนั้นผู้วิจัยจะต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วนว่าจะกำหนดผู้เชี่ยวชาญเป็นใครบ้าง โดยอัตราส่วนหรือสัดส่วนระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่างๆ ผู้วิจัยจะต้องเป็นผู้กำหนด หากต้องการเน้นเรื่องใดก็เลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญส่วนนั้นมากกว่าส่วนอื่น ซึ่งโดยมารยาทและจรรยาบรรณ นักวิจัยต้องยึดความเป็นกลาง เกณฑ์ในการเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการน่าจะได้รับการคัดเลือกเข้าเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่ตนเองศึกษาเสมือนนั้นคือนักวิชาการในสาขาที่ตนเองศึกษา เพราะว่ากลุ่มนักวิชาการนั้นเป็นกลุ่มที่ค่อนข้างจะมีความคิดเห็นที่อิสระ มีความคิดสร้างสรรค์ ความคิดหลายรูปแบบ เพราะฉะนั้นในประเด็นที่ศึกษานั้น ก็น่าจะได้รายละเอียดในมุมมองที่เป็นวิชาการ ได้แนวโน้มที่เป็นไปได้หรือน่าจะเป็นหลายๆ รูปแบบมากที่สุด การที่มีกลุ่มนักวิชาการเข้าไปเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญนั้น ช่วยทำให้ผู้เชี่ยวชาญที่เป็น

⁸⁵ เรื่องเดียวกัน.

นัก บริหารได้รับข้อมูลใหม่ ทันสมัย ซึ่งอาจจะยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดี ทำให้ตัดสินใจอย่างหนึ่งอย่างใด ได้ รวดเร็วขึ้นด้วย ฉะนั้นวิธี EDRF นั้น ไม่ใช่เป็นแต่วิธีวิจัยเท่านั้นแต่ยังเป็นวิธีให้การศึกษากับกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญด้วยกันเป็น communicating และก็เป็น educating process ไปในตัว

วิธีการเลือกผู้เชี่ยวชาญเจาะจงเลือกได้ ในกรณีที่รู้จักผู้เชี่ยวชาญ แต่หากไม่รู้ว่ามีใครเป็นผู้เชี่ยวชาญในหน่วยงานนั้นบ้าง สิ่งที่จะต้องทำ คือ snowball วิธีโยนลูก คืออาจจะเริ่มต้นจากคนในหน่วยงานนั้น เช่น ผู้บริหารระดับหนึ่งระดับใด ก็อนุมานว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญแล้วขอให้ เอยชื่อ บุคคลที่คิดว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่ตนเองกำลังศึกษา หรือในหน่วยงานนั้น เอยชื่อ 3 ชื่อที่เด่นๆ หรือจะ 5 ชื่อก็ได้ แล้วก็ตามไปหาคนเหล่านั้น ขอให้บอกชื่อผู้เชี่ยวชาญอีก 5 คน แล้วก็ตามไปเรื่อยๆ ก็จะได้อีกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญอีกกลุ่มหนึ่ง วิธีในการเลือกอาจจะมีเกณฑ์ เช่น จะเลือกผู้เชี่ยวชาญ ที่มีกลุ่มผู้เชี่ยวชาญคนอื่นๆ พุดถึง 3 คนขึ้นไป หรือ 5 คนขึ้นไป มาเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เป็นระบบระเบียบลดปัญหาเรื่องความลำเอียงไปได้ เพราะให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นฝ่ายเลือก

โทมัส ที แมคมิลแลน (Thomas T. Macmillan)⁸⁶ ได้ศึกษาและเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยตามเทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) พบว่าหากมีผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อน (Error) จะมีน้อยมาก และจะเริ่มคงที่ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.02 ดังตารางที่ 1

⁸⁶ Macmillan, Thomas T., **The Delphi Technique**, (Paper Presented at the annual meeting of the California Junior Colleges Associations Committee on Research and Development, Monterey, California, (1971): 3-5.

ตารางที่ 1 การลดลงของค่าความคลาดเคลื่อน

จำนวนผู้เชี่ยวชาญ	ความคลาดเคลื่อน	ความคลาดเคลื่อนลดลง
1 - 5	1.20 - 0.70	0.5
5 - 9	0.70 - 0.58	0.12
9 - 13	0.58 - 0.54	0.04
13 - 17	0.54 - 0.50	0.04
17 - 21	0.50 - 0.48	0.02
21 - 25	0.48 - 0.46	0.02
25 - 29	0.46 - 0.44	0.02

อย่างไรก็ตามค่าความคลาดเคลื่อนนี้ยังไม่ใช่เกณฑ์มาตรฐาน เพราะฉะนั้น วิธีที่ปลอดภัยคือการกำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมากกว่า 17 คน แต่ทว่าการศึกษาวิจัยในบางเรื่องนั้น กลุ่มผู้เชี่ยวชาญอาจเป็นกลุ่มเฉพาะเจาะจงมาก เช่น ทั่วประเทศไทยอาจมีผู้เชี่ยวชาญในด้านนั้นเพียง 5 คน ผู้วิจัยสามารถศึกษาประชากรทั้งหมด 5 คน ได้ แม้จะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ 17 คน พิจารณาจากประเด็นที่ต้องการศึกษาประกอบกัน

การเตรียมตัวกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

⁸⁷ การเตรียมตัวกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ การเตรียมตัวกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (preparing subjects) เป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะมีผลกระทบต่อผลการวิจัยตลอดเวลา เนื่องจากการวิจัยอนาคต โดยเฉพาะ EDFR หรือ Delphi นั้นใช้ เวลามาก จึงต้องได้รับความร่วมมืออย่างเต็มที่จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้นจะต้องมีการติดต่อล่วงหน้า ก่อน และจะต้องอธิบายถึงจุดมุ่งหมาย ขั้นตอน และระเบียบวิธีการวิจัย รวมทั้งเวลาที่จะใช้ในแต่ละ รอบ ย้ำให้เห็นความสำคัญของการวิจัยอย่างชัดเจน ทั้งจุดมุ่งหมาย และประโยชน์ของการวิจัย ผู้เชี่ยวชาญจะเข้าใจและให้ความร่วมมือ การเตรียมตัวผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการติดต่อ นอกจากจะเป็น เครื่องยืนยันว่าจะได้รับความร่วมมือแล้ว ยังเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนได้ใช้ความเชี่ยวชาญ เต็มที่ ผู้เชี่ยวชาญจะมีเวลาคิดล่วงหน้าว่าจะให้ข้อมูลกับผู้วิจัยในลักษณะใด ปัญหาที่อาจพบได้คือ ผู้เชี่ยวชาญบาง อาจให้ความร่วมมือดี ให้ความ

⁸⁷ จุมพล พูลภัทรชีวิน , “ปฏิบัติการวิจัยด้วย EDFR” วารสารบริหารการ การศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น (1, 2), 2548, 19-31.

คิดเห็นในรอบที่ 1 ดีเยี่ยม แนวโน้มที่ได้จึงมาก แบบสอบถามรอบที่ 2 และรอบที่ 3 จึงมากขึ้น ผู้เชี่ยวชาญตอบไม่ไหว ผู้วิจัยก็ต้องหาทางแก้ปัญหา เพราะมีฉะนั้นกลุ่มตัวอย่างจะขาดไป ดังนั้น ผู้วิจัยต้องคิดในประเด็นเหล่านี้ล่วงหน้า

จำนวนรอบในการเก็บข้อมูล

การระบุจำนวนรอบหรือจำนวนคน ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย งบประมาณ เวลา และกำลังคนของการวิจัย โดยภาพรวมแล้วการที่นักวิจัยจะกำหนดหยุดที่รอบหนึ่งรอบใดนั้น การวิจัยอนาคตจะดูว่าคำตอบที่ได้ในรอบต่างๆ มีความเป็นเอกฉันท์แล้วหรือไม่ หรือมีฉันทามติ (consensus) ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ครอบคลุมเรื่องที่กำลังศึกษาพอแล้วหรือยัง หากมีมากพอก็อาจจะหยุดได้ในรอบที่ 2 แต่ถ้าต้องการให้มีความหนักแน่นก็ทำรอบที่ 3 จำนวนรอบไม่ได้เป็นเกณฑ์มาตรฐานเหมือนกับจำนวนคน โดยปกติทำประมาณ 3 รอบ แต่ EDFR นั้นเปิดโอกาสให้ทำ 2 รอบได้ ถ้าตอบสนองจุดมุ่งหมาย ซึ่งจะเรียกว่าเป็น mini EDFR กล่าวได้ว่าจุดมุ่งหมายมีอิทธิพลต่อจำนวนรอบ

จุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคตก็คือต้องการสำรวจ หรือเป็นการศึกษาแนวโน้มที่เป็นไปได้ทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ นั่นคือจุดมุ่งหมายหลัก ส่วนจำนวนรอบนั้นจะมีส่วนช่วยในแง่ของสถิติ จะมีส่วนช่วยในแง่ของการกรองความคิดของผู้เชี่ยวชาญ (refine consensus ของ experts) นั่นคือ ถ้าผู้วิจัยพบว่าได้มีการกรองมาอย่างดี มีความสอดคล้องแล้วก็สามารถจบกระบวนการได้ แต่ถ้าข้อคิดเห็นยังกระจัดกระจาย เพราะเรื่องสลับซับซ้อนมาก จำนวนรอบอาจจะเพิ่มขึ้น

รูปแบบต่างๆ ของ EDFR

รูปแบบต่างๆ (variations) ของ EDFR มีหลายรูปแบบแต่ปรัชญาพื้นฐานยังคงเดิม โดยรูปแบบแปรเปลี่ยนไปขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการวิจัย งบประมาณ และเวลา

รูปแบบแรก อาจทำตามขั้นตอนปกติ คือ สัมภาษณ์ จากนั้นใช้แบบสอบถาม 2 หรือ 3 รอบจุดมุ่งหมายของจำนวนรอบคือต้องการกรองการคาดการณ์ของผู้เชี่ยวชาญ (refine consensus) ถ้ามีความสอดคล้องและครอบคลุมจุดมุ่งหมายของงานวิจัยแล้วก็หยุดได้

รูปแบบที่ 2 เป็นรูปแบบที่เรียกว่า mini EDFR ซึ่งยังตอบสนองปรัชญาการวิจัยอนาคตอยู่ คือการสัมภาษณ์แบบ EDFR ผสมกับการส่งแบบสอบถามอีกเพียงรอบเดียวแล้วก็หยุด ถ้าเลือกทำวิธีนี้โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะอย่างหนึ่งอย่างใดก็ตาม สิ่งหนึ่งซึ่งควรจะทำก็คือการให้ข้อมูลย้อนกลับทางสถิติ (statistical feedback) ในรอบที่ 2 อย่างน้อยที่สุดก็คือค่าความถี่ของคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ป้อนกลับไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้เขาไปพิจารณาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจใน

รอบที่ 2 ของเขา ซึ่งเป็นลักษณะเด่นอันหนึ่งของวิธีเดลฟาย หลังจากนั้นก็นำข้อมูลมาวิเคราะห์ และเสนอผล เช่นเดียวกับ EDFR เต็มรูปเท่านั้น เป็นการประหยัดงบประมาณ ประหยัดเวลา

รูปแบบที่ 3 เป็นแบบ EDFR เต็มรูปแต่มีการปรับแบบสอบถามในรอบที่ 3 ให้สั้นลง ในกรณีที่การวิจัยได้ข้อมูลในแง่รายละเอียดมาจากการสัมภาษณ์ในรอบแรกแล้วทำแบบสอบถามรอบที่ 2 ซึ่งจะได้แบบสอบถามที่ยาวมาก หลังจากนั้นก็คิดคำนวณวิเคราะห์ข้อมูลทุกชนิดเป็นแบบ rating scale หรือรูปแบบอื่นที่สามารถตอบสนองจุดมุ่งหมายการวิจัยได้ แล้วรอบที่ 3 ก็พิจารณาเลือกเฉพาะแนวโน้มที่มีระดับความเป็นไปได้มากหรือมากที่สุดมาศึกษาในรอบที่ 3 เพื่อย่อความยาวของแบบสอบถาม (ควรเผื่อเอาไว้ เช่น ถ้าสนใจจะศึกษาเฉพาะแนวโน้มระดับ 3.5 ก็ควรจะเลือกแนวโน้มที่มีค่าตั้งแต่ 3.25 ขึ้นไป เป็นต้น เพราะแนวโน้มที่เลือกเผื่อไว้นี้อาจมีค่าเพิ่มในรอบที่ 3 ถ้าลดลงหรือเพิ่มไม่ถึง 3.5 ก็ไม่มีปัญหา สามารถตัดทิ้งได้ แต่ถ้าไม่เผื่อไว้ แนวโน้มที่มีค่าตั้งแต่ 3.25 จะไม่มีโอกาสขึ้นไปถึง 3.5 ในรอบที่ 3 เพราะตัดทิ้งไปก่อนแล้ว ฉะนั้นจึงควรเลือกเผื่อไว้) หรืออาจเลือกเฉพาะแนวโน้มที่เกี่ยวกับเกณฑ์มาดำเนินการรอบสุดท้ายได้

นาตยา ปิลาธนนานนท์⁸⁸ กล่าวว่าในการเขียนรายงานการวิจัยจากเทคนิค EDFR นั้น โดยทั่วไปจะเน้นแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้มากคือค่ามัธยฐาน 3.5 ขึ้นไป แต่ก็สามารถที่จะนำผลของการวิเคราะห์ในรอบที่ 2 มาประกอบการพิจารณาโดยเลือกเอาแนวโน้มที่อยู่ในระดับปานกลางหรือค่อนข้างสูงมาประกอบการรายงานผลและอภิปรายผลได้ เพื่อรวบรวมประเด็นข้อมูลให้ครบถ้วนไม่ขาดหายประเด็นใดไป ฉะนั้นการวิจัยแบบ EDFR นั้น รูปแบบและระเบียบวิธีจะตอบสนองต่อปรัชญาและความคิดรวบยอดพื้นฐานของอนาคตนิยม (futurism) อย่างดียิ่ง กล่าวคือมีความยืดหยุ่นสูง (highly flexible) เป็นระบบ (systematic) และเน้นความเป็นองค์รวม ระเบียบวิธีวิจัยนี้จะตอบสนองหรือสอดคล้องกับธรรมชาติของมนุษย์ สอดคล้องกับความเป็นไปในสังคมจริง ไม่ได้สร้างอุดมคติ อุดมการณ์ของรูปแบบหรือระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกควบคุมอยู่กับที่ ผู้วิจัยรู้ว่าคุณเปลี่ยนแปลง คนมีอารมณ์ คนมีฐานะ ก็คิดระเบียบวิธีวิจัยที่จะดึงเอาประโยชน์ให้มากที่สุด เป็นระบบมากที่สุดภายใต้สภาวะการณ์ที่ไม่มั่นคง มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ให้ได้มีประสิทธิภาพมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยเฉพาะเมื่อผู้วิจัยกำลังดำเนินการกับผู้เชี่ยวชาญซึ่งเวลามีค่า น้อยนักที่จะให้เวลากับการวิจัยที่ตนเองไม่ได้รับผลตอบแทนโดยตรง ผู้เชี่ยวชาญจะมีความสุขตรงที่ได้ช่วยผู้วิจัย และได้เรียนรู้ ได้ข้อมูลจากผู้วิจัยเพิ่ม ถึงแม้ว่าระเบียบวิธีวิจัย EDFR จะเป็นระเบียบวิธีวิจัยที่สร้างขึ้นมา พัฒนาขึ้นมาเพื่อตอบสนองปรัชญาพื้นฐาน และสมมติฐานเบื้องต้นของการวิจัยอนาคตและของอนาคตนิยม

⁸⁸ ศาคร มหาหิงค์. การวิจัยเชิงอนาคต (Futures Research). เข้าถึงเมื่อ 15 พฤษภาคม 2560. เข้าถึงได้จาก <http://doctor.sakorn.gagto.com/?cid=98067>

โดยตรง แต่ก็สามารถที่จะนำเทคนิคการวิจัย EDFR นี้ไปใช้กับการวิจัยธรรมดาๆ ที่มีใช้การวิจัยอนาคตได้โดยไม่ต้องกลัวว่าจะผิดระเบียบวิธี

กล่าวโดยสรุปสาระสำคัญของเทคนิคการวิจัยเชิงอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) นั้น ผู้วิจัยจำเป็นต้องเข้าใจถึงวิธีการอย่างท่องแท้ เพื่อความสมบูรณ์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงต้องเข้าใจรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้คือ การแบ่งเวลา การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เกณฑ์และวิธีการระบุผู้เชี่ยวชาญ การเตรียมตัวกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ การสัมภาษณ์แบบ EDFR การเขียนแนวโน้มในแบบสอบถาม ปัญหาของแบบสอบถามและวิธีแก้ การรายงานผล จำนวนรอบ การเขียนรายงานเทคนิคการวิจัยเชิงอนาคตแบบ EDFR ฯลฯ ซึ่งเหล่านั้นจะทำให้ปัญหาการทำวิจัยที่จะเกิดขึ้นมีแนวทางป้องกันและแก้ไขทั้งนี้ยังสามารถดำเนินไปด้วยความราบรื่นได้ การดำเนินการวิจัยอย่างละเอียดถี่ถ้วนจะช่วยให้การวิจัยเชิงอนาคตเรื่อง “การบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้” ได้ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

โดยจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการ ซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง “การบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พื้นที่พิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้” นำแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของนักวิชาการและนักทฤษฎี มาวิเคราะห์ห้องปฏิบัติการการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการ สำหรับการวิเคราะห์ห้องปฏิบัติการการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการ เพื่อทราบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและเพื่อทราบข้อเสนอแนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พื้นที่พิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกจากนี้ยังรวบรวมวรรณกรรมเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการโรงเรียนไปสู่งานวิจัยและการออกแบบสอบถามต่อไป

เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research)

จากขั้นตอนต่าง ๆ ของการสร้างภาพอนาคตที่ได้กล่าวมาในข้างต้นแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าการที่จะสร้างภาพอนาคตขึ้นมาได้นั้นจะต้องอาศัยเทคนิคการพยากรณ์ หรือการทำนายแนวโน้มก่อน โดย การที่จะทำนายแนวโน้มได้นั้นจำเป็นต้องใช้เทคนิคต่างๆ เพื่อใช้ในการทำนายแนวโน้มในอนาคต ออกมาก่อนที่จะนำข้อมูลที่ได้จากการทำนายแนวโน้มนั้นไปทำการเขียนเป็นภาพอนาคตโดยในการนำเสนอในครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้เทคนิควิธีการวิจัยแบบ EDFR ซึ่งเป็นการพัฒนาเทคนิคการวิจัย

2 วิธี มาผสมผสานกัน คือ เทคนิคการวิจัยแบบ EFR กับการวิจัยแบบ Delphi⁸⁹ โดยมีข้อดี คือ เป็นเทคนิคการวิจัยที่รวมจุดเด่นหรือข้อดีของเทคนิค EFR และ Delphi ทำให้ช่วยแก้จุดอ่อนของแต่ละเทคนิคได้ เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นเทคนิคการวิจัยอนาคตที่ตอบสนองจุดมุ่งหมายและความเชื่อพื้นฐานของการวิจัยอนาคตมากที่สุดวิธีหนึ่งที่มีการปรับปรุงวิธีการให้มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมมากขึ้น⁹⁰ ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวไว้แล้วในหัวข้อก่อนหน้านี้ว่าเทคนิควิจัยแบบ EDFR เป็นทั้งวิธีในการวิจัยหรือในการคาดการณ์อนาคต และเป็นทั้งเทคนิคการสื่อสารระหว่างผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้น ในการวิจัยที่มีลักษณะเช่นนี้การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จึงเป็นเรื่องที่สำคัญมากที่สุดเรื่องหนึ่ง เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญควรจะเป็นกลุ่มบุคคลที่มองหรือคาดการณ์อนาคตได้ชัดเจนและถูกต้อง การกำหนดและเตรียม กลุ่มผู้เชี่ยวชาญต้องได้ผู้เชี่ยวชาญที่เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ อย่างแท้จริง จะทำให้ผลการวิจัยน่าเชื่อถือมากขึ้น⁹¹ ดังนั้น ถ้าจุดมุ่งหมายของการศึกษาต้องการให้มีผลถึงการเปลี่ยนแปลงจำเป็นที่จะต้องใช้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการศึกษา ซึ่งผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนก็มีความต้องการที่จะรับรู้ข้อมูล แลกเปลี่ยนความเชี่ยวชาญซึ่งกันและกัน เพื่อประกอบการตัดสินใจ เพื่อประกอบการวางแผนการกำหนดนโยบาย ดังนั้นการวิจัยอนาคตทั่วไปจึงนิยมใช้ผู้เชี่ยวชาญเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูล สำหรับเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ในการวิจัยอนาคต จะมีลักษณะที่แตกต่างไปจากการวิจัยธรรมดาเพราะต้องเน้นผู้เชี่ยวชาญที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ ดังนั้นการเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจึงมีลักษณะที่เป็นแบบเจาะจง (purposive) และถ้ามีจุดมุ่งหมายที่จะให้เกิดผลในการเปลี่ยนแปลงองค์กรหน่วยงานหรือสังคมที่กำลังศึกษาอยู่ ก็ต้องมีข้อกำหนดในการเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญพอสมควร ผู้วิจัยจะต้องพิจารณาว่าผู้เชี่ยวชาญคือใครบ้าง อัตราส่วนหรือสัดส่วนระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่างๆ ผู้วิจัยจะต้องเป็นผู้กำหนดตามบริบทในการศึกษาเรื่องนั้นๆ นอกจากนี้ยังสามารถใช้เทคนิค snowball ในการเลือกผู้เชี่ยวชาญโดยคำนึงถึงคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ซึ่งจำนวนของผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยควรมีประมาณ 17 – 21 คน ตามที่แมคมิลแลนด์ ได้ทำการวิจัยโดยใช้เทคนิค Delphi แล้วพบว่า ถ้าผู้เชี่ยวชาญอย่างน้อย 17 คนขึ้นไป ค่าความคลาดเคลื่อน (Error) จะลดลง และจะเริ่มคงที่คือ 0.02 ซึ่งไม่ใช่เกณฑ์มาตรฐาน เพราะฉะนั้นวิธีที่ปลอดภัยคือ มากกว่า 17 คน การเลือกจำนวน

⁸⁹ จุมพล พูลภัทรชีวิน. “ปฏิบัติการวิจัยด้วย EDFR.” วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น (1, 2), (2548): 19-31.

⁹⁰ ศักดิ์พันธ์ ต้นวิมลรัตน์. “ข้อเสนอแนวทางแผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัยศิลปากรในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559).” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.

⁹¹ เรื่องเดียวกัน.

ผู้เชี่ยวชาญ 17 คนไม่ใช่เกณฑ์มาตรฐาน บางเรื่องที่ศึกษานั้นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญอาจเป็นกลุ่มเฉพาะเจาะจงมาก ซึ่งสามารถนำเสนอให้เห็นการลดลงของค่าความคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยตามเทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) ดังตาราง⁹²

ตารางที่ 2 การลดลงของค่าความคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยตามเทคนิคเดลฟาย (Delphi technique)

จำนวนผู้เชี่ยวชาญ	ความคลาดเคลื่อน	ความคลาดเคลื่อนลดลง
1-5	1.20-0.70	0.5
5-9	0.70-0.58	0.12
9-13	0.58-0.54	0.04
13-17	0.54-0.50	0.04
17-21	0.50-0.48	0.02
21-25	0.48-0.46	0.02
25-29	0.46-0.44	0.02

ที่มา: บุญมี พันธุ์ไทย, เทคนิคเดลฟาย, เข้าถึงเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2559, เข้าถึงได้จาก www.phd.ru.ac.th/light/download/เทคนิคเดลฟาย.PPT

จุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคตนั้น มิได้อยู่ที่การทำนายที่ถูกต้อง เพียงแต่เป็นการสำรวจทางเลือก แนวโน้มต่าง ๆ ที่เป็นไปได้ในอนาคตมากที่สุด เพื่อที่จะได้หาวิธีที่สร้างอนาคตที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้น ขจัดอนาคตที่ไม่พึงประสงค์ให้หมดไป หรือเผชิญหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าหากจะเกิดขึ้นจริง ซึ่งการเตรียมตัวกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (preparing subjects) เป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะมี ผลกระทบต่อผลการวิจัยตลอดเวลา เนื่องจากการวิจัยอนาคต โดยเฉพาะ EDFR หรือ Delphi นั้นใช้เวลามาก จึงต้องได้รับความร่วมมืออย่างเต็มที่จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้นผู้วิจัยจะต้องมีการติดต่อ หรือประสานไว้ล่วงหน้าก่อน และจะต้องอธิบายถึงจุดมุ่งหมายขั้นตอนและระเบียบวิธี เวลาที่จะใช้ในแต่ละรอบ เน้นย้ำให้เห็นความสำคัญของการวิจัยอย่างชัดเจน ทั้งจุดมุ่งหมายและ

⁹² บุญมี พันธุ์ไทยม. เทคนิคเดลฟาย. เข้าถึงเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2559. เข้าถึงได้จาก www.phd.ru.ac.th/light/download/เทคนิคเดลฟาย.PPT.

ประโยชน์ของการ วิจัยเพื่อให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญมากที่สุด โดยวิธีวิจัยเทคนิค EDFR มี ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนวิธีวิจัยแบบเทคนิค EDFR

เมื่อผู้ที่ต้องการศึกษาอนาคตหรือนักวิจัยอนาคตได้ผู้เชี่ยวชาญสำหรับการดำเนินการ ศึกษาวิจัยแล้ว ขั้นตอนต่อมาคือ การสัมภาษณ์ ซึ่งการสัมภาษณ์รอบที่ 1 จะมีลักษณะแบบเดิมของ EFR นั่นคือ เริ่มสัมภาษณ์จากภาพอนาคตทางที่ดี (optimistic realistic scenario) ภาพอนาคตทางที่ไม่ดี (Pessimistic Realistic Scenario) แล้วก็ตามด้วย ภาพอนาคตที่มีความเป็นไปได้มาก (most probable scenario) โดยที่ผู้วิจัยต้องขอให้ผู้เชี่ยวชาญพูดถึงแนวโน้มที่เป็นไปได้ หรือน่าจะเป็นไม่ว่า จะเป็นแนวโน้มที่พึงประสงค์ หรือไม่พึงประสงค์ ด้านบวกหรือด้านลบพูดรวมกันออกมาได้ในคราวเดียวกัน เพื่อแสดงความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้น⁹³ การสัมภาษณ์แบบ EDFR นั้นเปิดโอกาสให้ผู้วิจัย หรือผู้สัมภาษณ์เพิ่มเติมประเด็นแนวโน้มที่เราได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญคนแรกๆ ผนวกเข้าไปกับ การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญคนอื่นๆ ไป เพราะจุดมุ่งหมายของผู้วิจัย คือ ต้องการศึกษาแนวโน้มที่มี โอกาสเกิดขึ้นให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ฉะนั้นจึงผนวกเข้าไปได้ตลอดเวลา เมื่อผู้ศึกษาหรือผู้วิจัยได้ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจนครบถ้วนแล้ว ขั้นตอนต่อไป คือ การข้อมูลที่ได้จากการ สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อเขียนแนวโน้มในแบบสอบถาม ดังแสดงข้อมูลไว้ ในหัวข้อ 1.5.2 แล้วนำมาสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญและยากที่สุดของการ วิจัยด้วยเทคนิคนี้ กล่าวคือ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทุกคนมารวมกัน ตัดทอนข้อความที่ซ้ำกันหรือตัดส่วนที่เกินไปจากกรอบของการวิจัยที่กำหนดไว้ออกไป โดยการหาถ้อยคำที่ ครอบคลุมข้อความทั้งหมด ทั้งนี้ผู้วิจัยต้องพยายามรักษาถ้อยคำของผู้ให้สัมภาษณ์ไว้ให้มากที่สุด การ เขียนควรเป็นภาษาที่สั้น กะทัดรัด โดยพยายามรักษาความหมายเดิมของผู้เชี่ยวชาญให้มากที่สุด เขียนแนวโน้มเพียงประเด็นเดียวใน 1 ข้อ ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้ผู้เชี่ยวชาญเกิดความสับสนในประเด็น นั้นๆ จากนั้นจะเป็นขั้นตอนต่อไป คือ การทำ EDFR รอบที่ 2, 3 โดยการนำแบบสอบถามที่ สังเคราะห์ได้จากรอบ ที่ 1 ไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญ และนำผลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วย สถิติพื้นฐาน เพื่อทำการจำแนกข้อมูล หาฉันทามติ (Consensus) ของผู้เชี่ยวชาญ ในการทำ EDFR รอบที่ 2 และ 3 ในรอบนี้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านจะได้รับรู้ข้อมูล บ้อนกลับเชิงสถิติ (Statistical Feedbacks) เป็นของกลุ่มโดยส่วนรวมโดยหาค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์

⁹³ ศักดิ์พันธ์ ต้นวิมลรัตน์. “ข้อเสนอแนวทางแผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัยศิลปากรในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559).” 102

(Interquartile Range) ของกลุ่มผนวกด้วยคำตอบเดิมของตนเอง แล้วขอให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนพิจารณาตอบใหม่ ทั้งนี้จำนวนรอบของการทำวิจัย EDFR ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย งบประมาณ เวลา และกำลังคนของการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยต้องพิจารณาจากคำตอบที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญว่ามีความเป็นเอกพันธ์แล้วหรือยัง มี Homogeneity ของคำตอบหรือมีฉันทามติ (Consensus) ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ครอบคลุมเรื่องที่ศึกษามากพอแล้วหรือยัง เมื่อคำตอบที่ได้มีความเป็นเอกพันธ์เกิด ฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยจึงนำผลที่ได้มาเขียนภาพอนาคต โดยใช้การวิเคราะห์ผลตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งโดยทั่วไปถือตามเกณฑ์ที่มีแนวโน้มความเป็นไปได้ค่อนข้างสูงกล่าว คือ ค่ามัธยฐาน (Median) ที่ 3.5 ขึ้นไป และพิจารณา ความสอดคล้องของคำตอบ โดยพิจารณาจากค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range : Q3-Q1) ไม่เกิน 1.5 และต้องนำเสนอผลการวิจัยให้คนทั่วไปอ่าน แล้วเข้าใจได้ง่าย⁹⁴

การเขียนแนวโน้มในแบบสอบถาม

ในการเขียนแนวโน้มในแบบสอบถาม ต้องใช้ภาษาที่สั้นกะทัดรัดชัดเจนคงความหมายเดิม ของผู้เชี่ยวชาญไว้ให้มากที่สุด ถ้าผู้เชี่ยวชาญใช้ภาษาที่ชัดเจนดีแล้วไม่ควรปรับปรุงแก้ไข หากไม่ ชัดเจนก็มีสิทธิ์ที่จะแก้ไขคำพูดนั้นให้ได้ตรงประเด็นให้มากที่สุด ภาษาที่ใช้ ควรจะใช้ภาษาที่แสดง ความเป็นกลางมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยผู้วิจัยต้องพยายามหลีกเลี่ยงภาษาที่จะสื่อถึงทัศนคติ หรือ ความลำเอียงของผู้วิจัยลงไป หลังจากที่คำนวณค่าสถิติต่าง ๆ จากแบบสอบถามที่ใช้ในรอบที่ 2 แล้ว ผู้วิจัยอาจจะตัดสินใจตัดแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้ระดับต่ำออกในรอบที่ 3 เพราะฉะนั้น จะเหลือ เฉพาะแนวโน้มที่อยู่ในระดับมาก เช่น 3.5 (ค่า median จากมาตราวัด 5 ระดับ) ขึ้นไปเป็น แบบสอบถามรอบที่ 3 ขอให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญประเมินหรือคาดการณ์ความเป็นไปได้เฉพาะแนวโน้ม เหล่านั้นอีกหนึ่งรอบ เพื่อจะหาความสอดคล้อง หรือยืนยันผลการคาดการณ์ของผู้เชี่ยวชาญ⁹⁵

⁹⁴ เคนซัย ชาวตุ้ม. การวิจัยอนาคตด้วยเทคนิค EDFR. เข้าถึงเมื่อ 20 ธันวาคม 2558. เข้าถึงได้จาก <https://www.l3nr.org/posts/325034>

⁹⁵ เรื่องเดียวกัน.

การรายงานผล

วิธีการเขียนการรายงานผลนั้นควรใช้ภาษาที่อาจจะเขียนด้วยภาษาที่เป็นทางการ มีศัพท์ กะทัดรัดชัดเจนเหมือนการเขียนรายงานวิจัย ทั่วไป แต่เขียนแล้วให้อ่านมีความรู้สึกที่ราบรื่นมิใช่ ภาษาวิชาการมากไป คือคนทั่ว ๆ ไปอ่านแล้วรู้เรื่องเข้าใจ และสามารถที่นำรายงานการวิจัยไปเขียน ตามหนังสือพิมพ์ ใ้คนทั่วไปอ่านได้ฟังได้เข้าใจได้สำหรับหลักการเขียนรายงานนั้น จะยึดเอาผลใน รอบที่ 3 เป็นเกณฑ์ แต่ผู้วิจัยสามารถที่จะเลือกแนวโน้มนหรือประเด็นแนวโน้มนต่าง ๆ ซึ่งได้จากรอบที่ 2 ผนวกเข้าไปเสนอและอภิปรายผลได้ ไม่มีปัญหาใดๆ ทั้งสิ้น เพียงแต่ว่าเน้นไปที่แนวโน้มนที่จะเกิดขึ้น ได้มากก่อน แต่ก็อาจมีแนวโน้มนที่น่าสนใจในรอบที่ 2 ซึ่งไม่เป็นไปตามเกณฑ์แล้ว ก็ไม่ได้ศึกษาในรอบที่ 3 ซึ่งสามารถที่จะดึงมาเสนอแล้วอภิปรายผลได้ เพราะจุดมุ่งหมายหลักของการวิจัยขนาดนั้น เพื่อ สํารวจแนวโน้มนที่เป็นไปได้ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ โดยเลือกรายงานแนวโน้มนที่มีความเป็นไปได้ใน ระดับมากขึ้นไป การระบุจำนวนรอบหรือจำนวนคน ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย งบประมาณเวลา และ กำลังคนของการวิจัย แต่จริงๆ แล้วการที่จะหยุดที่รอบหนึ่งรอบใดนั้น การวิจัยขนาดนั้นจะดูว่า คำตอบที่เราได้ในรอบต่าง ๆ นั้นมีความเป็นเอกพันธ์แล้วหรือยังมี homogeneity ของคำตอบ หรือ มีฉันทามติ (consensus) ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ครอบคลุมเรื่องที่เราศึกษามากพอแล้วหรือยัง โดยปกติ ทำประมาณ 3 รอบ แต่ EDFR นั้นเปิดโอกาสให้ทำ 2 รอบได้ ถ้าตอบสนองจุดมุ่งหมายซึ่งจะเรียกว่าเป็น mini EDFR กล่าวได้ว่าจุดมุ่งหมายมีอิทธิพลต่อจำนวนรอบ⁹⁶

รูปแบบต่างๆ ของเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR

รูปแบบต่าง ๆ นี้หมายถึง variations ของ EDFR ซึ่งมีหลายรูปแบบ แต่ปรัชญาพื้นฐานยังคงเดิม แต่รูปแบบแปรเปลี่ยนไปขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการวิจัย งบประมาณ และเวลา ดังนี้ 1) รูปแบบแรก คือ สัมภาษณ์ แล้วมีแบบสอบถาม 2 หรือ 3 รอบ จุดมุ่งหมายของจำนวนรอบ คือต้องการ refine consensus ของผู้เชี่ยวชาญ คือ จะกรองการคาดการณ์ของผู้เชี่ยวชาญ ถ้ามีความ สอดคล้องและครอบคลุมจุดมุ่งหมายของงานวิจัยแล้วก็หยุดได้ 2) รูปแบบที่ 2 เป็นรูปแบบที่เรียกว่า mini EDFR ซึ่งก็ยังตอบสนองปรัชญาการวิจัยขนาดต่อนั้นเองคือการสัมภาษณ์แบบ EDFR บวกกับการส่งแบบสอบถามอีกเพียงรอบเดียวแล้วก็หยุด ถ้าเลือกทำวิธีนี้โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะอย่างหนึ่งอย่างใดก็ตาม สิ่งหนึ่งซึ่งควรจะทำก็คือการให้ข้อมูลย้อนกลับทางสถิติ

⁹⁶ แพรดาว สอนองผัน. “ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3.” *Journal of Education* 37, 4 (Oct. – Dec.2014): 44.

(statistical feedback) ในรอบที่ 2 อย่างน้อยที่สุดก็คือค่าความถี่ของคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ป้อนกลับไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ให้เขาไปพิจารณาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจในรอบที่ 2 ของเขา ซึ่งเป็นลักษณะเด่นอันหนึ่งของวิธีเดลฟาย หลังจากนั้นก็นำข้อมูลมาวิเคราะห์และเสนอผล เช่นเดียวกับ EDFR เต็มรูปเท่านั้น เป็นการประหยัสดงงบประมาณ ประหยัดเวลา 3) รูปแบบที่ 3 เป็นแบบ EDFR เต็มรูปแต่มีการปรับแบบสอบถามในรอบที่ 3 ให้สั้นลงในกรณีที่การวิจัยของเราได้ข้อมูลในแง่รายละเอียดมาจากการสัมภาษณ์ในรอบแรกแล้วทำแบบสอบถามรอบที่ 2 ทำขั้นตอนทุกอย่าง ซึ่งจะได้แบบสอบถามที่ยาวมาก หลังจากนั้นก็คิดคำนวณวิเคราะห์ข้อมูลทุกชนิด จะเป็นแบบ rating scale หรือรูปแบบอื่นตามสะดวก ที่สามารถตอบสนองจุดมุ่งหมายการวิจัยได้ แล้วรอบที่ 3 ก็พิจารณาเอาเฉพาะแนวโน้มที่มี ระดับความเป็นไปได้มากหรือมากที่สุดมาศึกษาในรอบที่ 3 ในการสรุปผล⁹⁷

กล่าวโดยสรุป สาระสำคัญของเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) นั้นผู้วิจัยจำเป็นต้องเข้าใจถึงวิธีการอย่างท่องแท้เพื่อความสมบูรณ์ของการวิจัย ผู้วิจัย จึงต้องเข้ารายละเอียดต่างๆที่เกี่ยวข้องดังนี้คือ การแบ่งเวลา การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ:เกณฑ์และวิธี การระบุผู้เชี่ยวชาญ การเตรียมตัวกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ การสัมภาษณ์แบบ EDFR การเขียนแนวโน้มในแบบสอบถาม ปัญหาของแบบสอบถามและวิธีแก้ การรายงานผล จำนวนรอบ การเขียนรายงานการ วิจัยแบบ EDFR และการประยุกต์เทคนิค EDFR ซึ่งนั้นจะทำให้ปัญหาการทำวิจัยที่จะเกิดขึ้นมี แนวทางป้องกันและแก้ไขทั้งนี้ยังสามารถดำเนินไปด้วยความราบรื่นได้⁹⁸

⁹⁷ ศุภฤกษ์ เวศยาสิรินทร์. “กลยุทธ์การบริหารองค์การด้วยฐานการสื่อสารของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้.” วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2557.

⁹⁸ พระมหาสาคร ภัคตินอก. “ทิศทางของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยในทศวรรษ หน้า (พ.ศ.2555 – 2564).” วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ขอนแก่น, 2555, 21-25.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

ยุพา เวียงกมล อัดโดตตร และ พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์⁹⁹ วิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน และ ๒) เพื่อศึกษากลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงบรรยาย กลุ่มตัวอย่างคือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน ๓๙๖ โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนละ ๑ คน และรองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการโรงเรียนละ ๑ คน ยกเว้นโรงเรียนขนาดเล็ก และครูตัวแทนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวนโรงเรียนละ ๒ คน รวมทั้งสิ้น ๑,๒๘๖ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยสถิติบรรยายได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบค่า “ที” ที่ระดับนัยสำคัญ .๐๑ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และการใช้เทคนิคในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยพบว่า ๑) การบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนมีค่าเฉลี่ยของสภาพสภาพที่พึงประสงค์สูงกว่าสภาพปัจจุบันในทุกด้านและทุกประเด็น ๒) กลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนควรประกอบด้วย ๔ กลยุทธ์หลัก คือ ๑) กลยุทธ์พลิกโฉมการวิจัยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ๒) กลยุทธ์วัดผลประเมินผลการพัฒนาที่ยั่งยืน ๓) กลยุทธ์ปรับการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และ ๔) กลยุทธ์เปลี่ยนกระบวนทัศน์หลักสูตรเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

⁹⁹ ยุพา เวียงกมล อัดโดตตร และ พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. “กลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน”. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Vol. 41 No. 3 (2013)

เรชา ชูสุวรรณ, ขวลิต เกิดทิพย์และ นิเลาะ แวอุเซ็ง¹⁰⁰ วิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารความเสี่ยงของงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสมผสานนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบและสร้างรูปแบบการบริหารความเสี่ยงของงานวิชาการของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 9 คน ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน และผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้างานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ จำนวน 330 แห่ง เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม แบบสอบถามเพื่อคัดกรองตัวแปรและสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงของงานวิชาการ และแบบสอบถามวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดกลุ่มข้อมูล สรุปเป็นประเด็น ประมวลข้อมูลพร้อมทั้งสรุปองค์ประกอบและตัวแปร สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันและวัดความกลมกลืนของโมเดล ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงของงานวิชาการของสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบคือ การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

2. รูปแบบการบริหารความเสี่ยงของงานวิชาการของสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่องค์ประกอบที่ 1 การบริหารหลักสูตร มี 4 ตัวแปร คือ 1) ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 2) การใช้หลักสูตรสถานศึกษา 3) การมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร และ 4) การประเมินผลและการพัฒนาหลักสูตร องค์ประกอบที่ 2 การจัดการเรียนการสอน มี 4 ตัวแปรคือ 1) ความรู้ความสามารถของครูในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ 2) วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) การใช้สื่อการสอน และ 4) การนิเทศการสอน และ องค์ประกอบที่ 3 งานวัดและประเมินผล มี 3 ตัวแปร คือ 1) การวางแผนการวัดผลและประเมินผลระดับสถานศึกษา 2) การดำเนินการวัดผลและประเมินผลและ 3) การสรุปรายงานผล โดยทั้ง 3 องค์ประกอบมีการบริหารความเสี่ยงด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอนได้แก่ 1) ระบุความเสี่ยง 2) ประเมินความเสี่ยง 3) การจัดการความเสี่ยง และ 4) การสรุปและรายงานผล

ผู้บริหารโรงเรียนหรือครูวิชาการควรนำการบริหารความเสี่ยงมาปรับใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ให้สอดคล้องกับบริบทและศักยภาพของสถานศึกษา

¹⁰⁰ เรชา ชูสุวรรณ, ขวลิต เกิดทิพย์และ นิเลาะ แวอุเซ็ง. “รูปแบบการบริหารความเสี่ยงของงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี 1.” มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ประนอม ศรีดี¹⁰¹ วิจัยเรื่อง ระบบบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พ.ศ. 2562 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวคิด หลักการ แนวปฏิบัติ สภาพปัจจุบันปัญหาของการบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา 2) เพื่อเสนอระบบบริหารความเสี่ยง ที่เหมาะสมและเป็นไปได้ในภาคปฏิบัติ ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาดำเนินการวิจัย โดย การศึกษาหลักการ แนวคิด และแนวปฏิบัติ ในการบริหารความเสี่ยงในองค์การต่างๆ และในสถานศึกษา และการศึกษาทบทวนในเชิงลึกจากการสัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงในหน่วยงานและสถานศึกษาจากนั้นใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหา และข้อเสนอแนะจากสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน แล้ว นำผลมาสรุปและนำเสนอเป็นระบบบริหารความเสี่ยงในงานด้านวิชาการในสถานศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า

1) สถานศึกษาในปัจจุบันมีระบบการควบคุมภายใน (Internal Control) เป็นเครื่องมือติดตามการดำเนินงานตามภารกิจ และมีการประเมินความเสี่ยงเป็นองค์ประกอบที่ 2 ซึ่งเป็นส่วนควบของระบบการควบคุมภายในอยู่ส่วนหนึ่ง แต่มิได้เน้นการบริหารความเสี่ยงในงานการบริหารด้านวิชาการซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาโดยตรง ทั้งๆที่การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษา เป็นที่พิสูจน์ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการบริหารสถานศึกษา

2) ระบบบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ระบบบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา และ 2) กระบวนการบริหารความเสี่ยงตามขอบข่ายงานด้านการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในด้านการจัดระบบบริหารจัดการความเสี่ยงของสถานศึกษา ครอบคลุมการจัดโครงสร้างการดำเนินงานเฉพาะด้านการบริหารความเสี่ยงงานวิชาการในระดับสถานศึกษา ในด้านกระบวนการบริหารความเสี่ยงจัดตามขอบข่ายงานด้านการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาใน 4 กระบวนการคือ 1) การระบุ วิเคราะห์ และประเมินความเสี่ยง 2) การจัดทำแผนและการบริหารความเสี่ยง 3) การติดตาม และการรายงานความก้าวหน้าของการบริหารความเสี่ยง 4) การประเมินผลและการรายงานผลการบริหารความเสี่ยงในงานวิชาการของสถานศึกษา

¹⁰¹ ประนอม ศรีดี. “ระบบบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา.” สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2562

สุภาวดี ดวงจันทร์¹⁰² วิจัยรูปแบบการบริหารความเสี่ยงของงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ โดยอาศัยระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงของงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคใต้ (2) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารความเสี่ยงของงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ งานวิจัยนี้แบ่งได้เป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 มีการดำเนินการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์เอกสาร ขั้นตอนที่ 2 สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน 9 คน ขั้นตอนที่ 3 สนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน เพื่อพิจารณาเพิ่มเติมองค์ประกอบและตัวแปรความเสี่ยงของงานวิชาการ ขั้นตอนที่ 4 คัดกรองตัวแปรขององค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงของงานวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน จากนั้นผู้วิจัยสังเคราะห์และสรุปเป็นตัวแปรขององค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงของงานวิชาการระยะที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน คือ ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้างานวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้จำนวน 330 โรงเรียน โดยส่งแบบสอบถาม 660 ฉบับ ได้รับคืน 548 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 83.03 ผลการวิจัยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงของงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคใต้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 ความเสี่ยงด้านการบริหารหลักสูตร องค์ประกอบที่ 2 ความเสี่ยงด้านการจัดการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 3 ความเสี่ยงด้านการวัดและประเมินผล

2. รูปแบบการบริหารความเสี่ยงของงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคใต้ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 องค์ประกอบที่ 1 ความเสี่ยงด้านการบริหารหลักสูตร มีการบริหารความเสี่ยงด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ระบุความเสี่ยง 2) ประเมินความเสี่ยง 3) การจัดการความเสี่ยงและ 4) การสรุปและรายงานผล ประกอบด้วย ความเสี่ยง 4 ตัวแปร คือ 1. ความรู้ความเข้าใจในการ (6) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 2. การใช้หลักสูตรสถานศึกษา 3. การมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร และ 4. การประเมินผลและการพัฒนาหลักสูตร

¹⁰² สุภาวดี ดวงจันทร์. “รูปแบบการบริหารความเสี่ยงของงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้.” สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2559.

2.2 องค์ประกอบที่ 2 ความเสี่ยงด้านการจัดการเรียนการสอน มีการบริหารความเสี่ยงด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ระบุความเสี่ยง 2) ประเมินความเสี่ยง 3) การจัดการความเสี่ยง และ 4) การสรุปและรายงานผล ประกอบด้วย ความเสี่ยง 4 ตัวแปร คือ 1. ความรู้ความสามารถของครูในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ 2. วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3. การใช้สื่อการสอน และ 4. การนิเทศการสอน

2.3 องค์ประกอบที่ 3 ความเสี่ยงด้านงานวัดและประเมินผล มีการบริหารความเสี่ยงด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ระบุความเสี่ยง 2) ประเมินความเสี่ยง 3) การจัดการความเสี่ยง และ 4) การสรุปและรายงานผล ประกอบด้วย ความเสี่ยง 3 ตัวแปร คือ 1. การวางแผนการวัดผลและประเมินผลระดับสถานศึกษา 2. การดำเนินการวัดผลและประเมินผล และ 3. การสรุปรายงานผล

คัมภีร์ สุดแท้¹⁰³ วิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก Development of Academic Administration Model for Small Sized Schools การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนาารูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก การดำเนินการวิจัย มี 2 ระยะ แต่ละระยะมี 2 ขั้นตอน ดังนี้ ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กโดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 78 คน และศึกษาดูงานโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2 โรงเรียน ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ จัดทำคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ระหว่าง 0.60-1.00 ระยะที่ 2 ทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 1 แห่ง และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้ประเมินผล จำนวน 15 คน

¹⁰³ คัมภีร์ สุดแท้. “การพัฒนาารูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก.” Vol. 4, No. 2 (2010): พฤษภาคม - สิงหาคม 2553 (May - August 2010) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก มี 2 องค์ประกอบหลัก 17 องค์ประกอบย่อย ดังต่อไปนี้ องค์ประกอบหลักที่ 1 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก มี 11 องค์ประกอบย่อย คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น การวางแผนด้านวิชาการ การเรียนการสอนและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาหนังสือ สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การนิเทศการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การแนะแนวการศึกษา การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และการส่งเสริมสนับสนุนและประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาบุคคล ครอบครัว ชุมชนและองค์กรอื่นที่จัดการศึกษา องค์ประกอบหลักที่ 2 กระบวนการพัฒนาการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก มี 6 องค์ประกอบย่อย คือ การระบุเป้าหมาย การจัดทำแผนกลยุทธ์ การปฏิบัติงานตามแผนกลยุทธ์ การส่งเสริม ควบคุม กำกับ ติดตาม นิเทศการตรวจสอบและประเมินผล และการสะท้อนผล รายงานผลการดำเนินงาน และการนำผลการประเมินไปใช้

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่าโรงเรียนดำเนินการตามขั้นตอนในรูปแบบอย่างครอบคลุม ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และนำผลการประเมินไปใช้ทำให้การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กเป็นไปอย่างเป็นระบบ ช่วยแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กให้มีคุณภาพมากขึ้น

3. ผลการประเมินการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า

3.1) ผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งโดยรวมและองค์ประกอบหลักทั้ง 2 องค์ประกอบ มีผลการประเมินอยู่ในระดับคุณภาพดีมาก 3.2) ผลการประเมินความเป็นไปได้ความเหมาะสม และความมีประโยชน์ของรูปแบบ การบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 3.3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กไปใช้ พบว่ามีปัญหาคือครูไม่สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบ การทุ่มเทพัฒนางานวิชาการอย่างเดียวไม่ทำให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จอย่างสมบูรณ์ได้ ครูไม่สามารถพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐานครบทุกสาระการเรียนรู้ได้ และมีการเสนอแนะในการแก้ปัญหา คือโรงเรียนควรจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้สำเร็จรูปที่มีคุณภาพดีให้ครู ควรนำกระบวนการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กไปประยุกต์ใช้ทั้งระบบ ควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

เบญจภรณ์ รัญระนา¹⁰⁴ วิจัยเรื่อง องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ เรียงตามน้ำหนักองค์ประกอบที่ได้จากมากไปหาน้อย คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ความเป็นครูมืออาชีพ หลักสูตรสถานศึกษา การนิเทศภายใน และการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ผลการยืนยันพบว่า ผู้เชี่ยวชาญทุกคนมีความเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันว่า องค์ประกอบ การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร 2) ความเป็นครูมืออาชีพ 3) หลักสูตรสถานศึกษา 4) การนิเทศภายใน และ 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และมีความเห็นว่า องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ที่มีความเหมาะสมเป็นไปได้ มีความถูกต้อง และนำไปใช้ประโยชน์ได้ ด้วยความถี่ร้อยละ 100

นริศ แก้วสินวล¹⁰⁵ วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ (The development of an academic administrative model in public vocational education colleges) การดำเนินการวิจัยมี 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการ โดยการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาตัวแบบสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จและเป็นแบบอย่างจำนวน 4 สถานศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 48 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการโดยการจัดทำรูปแบบฉบับร่างและประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยวิธีอิงผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 30 คน และจัดทำคู่มือการดำเนินงานตามรูปแบบและประเมินความเหมาะสมของคู่มือโดยวิธีอิงผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่ามัธยฐาน (median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (inter-quartile range)

¹⁰⁴ เบญจภรณ์ รัญระนา. “องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม.” **วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)** ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2560)

¹⁰⁵ นริศ แก้ว สินวล. “การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ.” **วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์** ปีที่ 5, ฉบับที่ 2 (เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม 2556)

ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบของการบริหารวิชาการในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จากการศึกษา เอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาตัวแบบสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ และเป็นแบบอย่างมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการ 2) การมีส่วนร่วม ในการบริหารงานวิชาการ 3) การพัฒนาทีมงานวิชาการในสถานศึกษา 4) กระบวนการบริหาร งานวิชาการตามแนวคิดดุลยภาพในสถานศึกษา และ 5) ภารกิจและขอบข่ายการบริหารงาน วิชาการในสถานศึกษา 2. รูปแบบการบริหารวิชาการในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก 26 องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้รวม 141 ตัวบ่งชี้ ผลการประเมินความ เหมาะสมของรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด ความเป็นไปได้ของรูปแบบอยู่ในระดับมาก และ ผลการ สร้างคู่มือการดำเนินงานตามรูปแบบ ประกอบด้วย 7 ตอน ได้แก่ 1) บทนำ 2) วิธี ดำเนินการตาม รูปแบบ 3) รูปแบบ 4) การดำเนินการตามรูปแบบ 5) บทบาทหน้าที่ของ บุคลากร 6) เกณฑ์การ ประเมินผลการใช้รูปแบบ และ 7) แบบประเมินผลการใช้รูปแบบ ส่วนผลการประเมินความเหมาะสม ของคู่มือการดำเนินงานตามรูปแบบอยู่ในระดับมาก

สาลินี มีเจริญ¹⁰⁶ วิจัยเรื่องการพัฒนากลยุทธ์ในการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสตรี ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อพัฒนากลยุทธ์ในการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. ความเสี่ยงในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของผู้บริหารสตรีตามภารกิจหลัก 4 ด้าน เรียงตามลำดับก่อนหลัง ได้แก่ (1) ด้านงบประมาณ (2) ด้านวิชาการ (3) ด้านบริหารทั่วไป และ (4) ด้านบริหารงานบุคคล ตามลำดับ

2. กลยุทธ์ในการบริหารความเสี่ยง มี 2 ระดับ คือ กลยุทธ์ระดับนโยบาย มีจำนวน 9 ข้อ และกลยุทธ์ระดับปฏิบัติการ มีจำนวน 43 ข้อ สำหรับกลยุทธ์ระดับนโยบาย ได้แก่ (1) การพัฒนา บุคลากรด้านการเงิน การบัญชี และงานพัสดุให้มีประสิทธิภาพ (2) การส่งเสริมคุณภาพของงาน แผนงานและงานสารสนเทศ (3) การสร้างวัฒนธรรมคุณภาพให้เกิดขึ้นในโรงเรียน (4) การเร่งรัด จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (5) การส่งเสริมให้บุคลากรทำวิจัยทางการศึกษาอย่าง ต่อเนื่อง (6) การพัฒนาและปรับปรุงอาคารสถานที่ให้ทันสมัยและปลอดภัย (7) การสร้างความเป็น

¹⁰⁶ สาลินี มีเจริญ. “การพัฒนากลยุทธ์ในการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสตรี ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.” ดุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชา บริหารการศึกษา คณะวิชาวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุมปีการศึกษา, 2555

เลิศของงานพยาบาลงานประชาสัมพันธ์ งานสารบรรณ และงานธุรการ (8) การสร้างความเชื่อมั่นในการบริหารงานบุคคล และ (9) การพัฒนาบุคลากรด้านกฎหมายและสิทธิเด็ก

จิราภรณ์ มีสง่า และ อิศรา รุ่งทวีชัย¹⁰⁷ ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการวัดและประเมินผล ทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 A Study of States and Problems of teachers about The Measurement and Assessment of 21st Century Students' skills in Phanakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1-2 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการวัดและประเมินผลทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของ ครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 และ 2) เปรียบเทียบสภาพและปัญหา การวัดและประเมินผลทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 ที่แตกต่างกัน ด้านวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 จำนวน 361 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถามสภาพและปัญหาการวัดและประเมินผลทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของครู การวิเคราะห์ ข้อมูลใช้ค่าสถิติพื้นฐาน และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการวัดและประเมินผลทักษะผู้เรียนใน ศตวรรษที่ 21 ของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติ ปานกลาง 2) ปัญหาการวัดและประเมินผลทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง 3) ครูที่มีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การสอนแตกต่างกัน มีสภาพและปัญหาการวัด และประเมินผลทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ไม่แตกต่างกัน

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552 -2561) ได้ระบุเป้าหมายยุทธศาสตร์ให้คนไทยและการศึกษาไทยมี คุณภาพและได้มาตรฐานระดับสากล ผนวกกับโลกของ การศึกษาได้มี การเสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นใน ศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้กระบวนทัศน์ทางการศึกษา เปลี่ยนแปลงไป การจัดการศึกษาในศตวรรษนี้ ระบุว่าผู้เรียน ควรเกิดความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญ ดังต่อไปนี้ประการแรก คือ สารหลักและประเด็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็น ความรู้เกี่ยวกับโลก

¹⁰⁷ จิราภรณ์ มีสง่า และ อิศรา รุ่งทวีชัย. “การศึกษาสภาพและปัญหาการวัดและประเมินผลทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2.” วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า ปีที่ 5, ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม 2561)

การเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ การเป็น ผู้ประกอบการ การเป็นพลเมือง สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม ประการที่สองทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ได้แก่ ความ ริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่าง มีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา และการสื่อสารและการร่วมมือ ซึ่งเป็น ทักษะที่จะเป็นตัวกำหนด ความพร้อมของนักเรียนเข้าสู่โลก การทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ประการที่สาม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีเนื่องด้วยในปัจจุบัน มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อ และเทคโนโลยี มากมาย ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการแสดงทักษะ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และปฏิบัติงานได้หลากหลาย โดย อาศัยความรู้ด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีและประการ สุดท้าย คือ ทักษะชีวิตและการทำงาน ประกอบด้วย ความ ยืดหยุ่นและการปรับตัวการริเริ่ม สร้างสรรค์และเป็นตัวของ ตัวเอง ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้สร้าง หรือผู้ผลิต และความรับผิดชอบเชื่อถือได้ภาวะผู้นำและความ รับผิดชอบ [1,2] ดังนั้นการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ควร ตอบสนองต่อความต้องการที่กำลังเปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุ เป้าหมายเกิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21ซึ่งกระบวนการทางการศึกษาที่สำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิด ทักษะ ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย สามองค์ประกอบ คือ จุดประสงค์การเรียนการสอน กิจกรรม การเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน ถ้าขาด องค์ประกอบใด หรือ องค์ประกอบใดขาดความสมดุลกับ องค์ประกอบอื่น ย่อมทำให้กระบวนการเรียนการสอนเป็น กระบวนการที่ไม่สมบูรณ์ โดยเฉพาะการวัดและประเมินผล การเรียนการสอน ซึ่งถือเป็นรากฐาน สำคัญของกระบวนการ การเรียนการสอนทั้งหมด[3]ซึ่งปัจจุบันนี้ในการจัดการเรียน การสอน เรา กำหนดให้ทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21เป็นส่วน หนึ่งของจุดประสงค์การเรียนการสอน อีกทั้งจัด กิจกรรม การเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะดังกล่าว และมี การวัดและประเมินผล การเรียนการสอน เพื่อพิจารณา ตรวจสอบความรู้ความสามารถ พฤติกรรม และทักษะ การปฏิบัติของ ผู้เรียนว่าตรงตามทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มากน้อยเพียงใด โดยสภาการวิจัยแห่งชาติ (National Research Council) ประเทศสหรัฐอเมริกา เน้นว่าการ ประเมินทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ต้องบูรณาการอยู่ใน กระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างแนบเนียนและ เหมาะสม ซึ่งผู้ที่ ทำหน้าที่โดยตรงในการวัดและประเมินผล นั่นคือ ครูผู้สอนที่ต้องดำเนินการวัดและประเมินผลผู้เรียน ทุก คน ขณะเดียวกันนับว่าเป็นการตรวจสอบประสิทธิภาพ การสอนของครูผู้สอนด้วย ดังนั้นการ ดำเนินการวัดและประเมินผล ควรคำนึงถึงความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่น ความถูกต้อง ความ เป็นธรรม และดำเนินการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ผลการวัด และประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ การวัดและ ประเมินผลทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นับว่าเป็นเรื่องใหม่และท้าทายสำหรับครูในปัจจุบันนี้ เนื่องจากคุณลักษณะที่จะวัดแตกต่างจากเดิมและวัดได้ ค่อนข้างยาก ควรใช้หลักการวัดประเมินผลที่มีคุณภาพ ระดับสูง เน้นการน าประโยชน์ของผลสะท้อนจากการปฏิบัติ ของผู้เรียนมาปรับปรุงแก้ไข มีการสร้างความสมดุลใน การประเมินผลเชิงคุณภาพ และนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อ ยกกระตือรือร้น

ทดสอบวัดและประเมินผลให้เกิดประสิทธิภาพ สูงสุด[1]ซึ่งจากประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 พบว่าครู ประสบปัญหาเกี่ยวกับการวัดและ ประเมินผลผู้เรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าสภาพ และ ปัญหาการวัดและประเมินผลทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 ให้มีความชัดเจนมากขึ้น เกี่ยวกับสภาพและ ปัญหาที่เกิดขึ้นว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง มากน้อยเพียงไร รวมทั้งสนใจเปรียบเทียบว่าผู้ฝึกการศึกษา และประสบการณ์การสอน ทำให้สภาพและปัญหาการวัดและ ประเมินผลทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของครูสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 แตกต่าง กันหรือไม่ เพื่อทำให้ทราบถึงสภาพการวัดและ ประเมินผลทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของครู ซึ่ง จะเป็น ประโยชน์สำหรับผู้บริหาร ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องในการวางแผน และพัฒนาด้านการวัดและ ประเมินผลของสถานศึกษา และ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหรือ พัฒนา รูปแบบการวัดและประเมินผลทักษะผู้เรียนในศตวรรษ ที่ 21 ของครูให้มีประสิทธิผลและมี ประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

กนกกร จีนาและอลงกรณ์ คูตระกูล¹⁰⁸ วิจัยเรื่องกระบวนการถ่ายทอดความรู้จาก มหาวิทยาลัยสุโขทัย: กรณีศึกษาโครงการอนุรักษ์วิหารพระเจ้าพันองค์ วัดปงสนุก จังหวัดลำปาง มีความมุ่งหมายที่จะ (1) อธิบายกระบวนการถ่ายทอดความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยและชุมชน (2) วิเคราะห์บทบาทของตัวแสดงในกระบวนการการถ่ายทอดความรู้จากทั้งมุมมองของผู้สร้างความรู้และ ผู้รับความรู้ และ (3) ระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการถ่ายทอดความรู้โดยใช้โครงการวิจัยรับ ใช้สังคมของมหาวิทยาลัยเป็นกรณีศึกษา (โครงการอนุรักษ์วิหารพระเจ้าพันองค์ วัดปงสนุก จังหวัด ลำปาง) ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมจากผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนา กลุ่ม และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม พบว่า กระบวนการถ่ายทอดความรู้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของ บทบาทต่างๆ ที่สลับสับเปลี่ยนกันได้ของผู้สร้างและผู้รับความรู้ โดยปฏิสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองฝ่ายนี้ เกิดขึ้นอย่างมีพลวัตในหลายรูปแบบได้แก่ การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การแปลงให้เป็นความรู้ชัดแจ้ง การรวมความรู้ และการแปลงความรู้สู่ภายใน ซึ่งส่งผลต่อการนำความรู้ไปปรับใช้ในบริบทของตนเอง ในการถ่ายทอดความรู้ให้ประสบความสำเร็จทั้งมหาวิทยาลัย และชุมชนต้องมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน และมี วิธีคิดแบบเปิดใจ

¹⁰⁸ กนกกร จีนา และ อลงกรณ์ คูตระกูล. “กระบวนการถ่ายทอดความรู้จาก มหาวิทยาลัยสุโขทัย: กรณีศึกษาโครงการอนุรักษ์วิหารพระเจ้าพันองค์ วัดปงสนุก จังหวัดลำปาง.” **วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์** ปีที่ 9, ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2561): 59-80

ณัฐพงศ์ จิตรนิรัตน์¹⁰⁹ วิจัยเรื่องการพัฒนาเพื่อสร้างมั่นคงของชุมชนในสถานการณ์ความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์แนวคิดและทิศทางการพัฒนาเพื่อสร้างความมั่นคงของชุมชน พัฒนาการศึกษานโยบายวิธีกรวิจัยเชิงคุณภาพ และใช้ทฤษฎีความมั่นคงของมนุษย์และการพัฒนาเพื่อสร้างความมั่นคงของชุมชน เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า การแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ถูกนิยาม ให้ความหมาย และจัดวางตำแหน่งแห่งที่ของปัญหาด้วยการทาบทับแนวคิดความมั่นคงในความหมายแคบ ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชน การก่อตัวของเครือข่ายชุมชนศรัทธา หรือกัมปงตักวา จากประสบการณ์การเรียนรู้ในแนวทางและกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม ภายใต้แนวคิดที่เน้นการใช้หลักศาสนาและศรัทธาในงานพัฒนา การสร้างรูปแบบการพัฒนาสี่เสาหลัก การพัฒนา ที่มีชุมชนเป็นศูนย์กลาง และการสร้างการเปลี่ยนแปลงระดับชุมชน เพื่อหนุนสร้างสันติสุขโดยมีแนวทางการขับเคลื่อนทั้งระดับชุมชนที่ เรียกว่า "ความเป็นชุมชนศรัทธา" ครอบคลุมมิติและองค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม และจิตวิญญาณ อย่างไรก็ตาม เครือข่ายชุมชนศรัทธาในฐานะขบวนการชุมชน ควรมีกระบวนการที่ต่อเนื่องในการพัฒนาศักยภาพ ชีตความสามารถ การตระหนักรู้ ค่านิยมร่วมของความเป็นกลุ่มองค์กรชุมชนตามแนวทางศรัทธา เพื่อยกระดับการผลักดันการแก้ไขปัญหาในระดับชุมชน นโยบายและโครงสร้างในขณะเดียวกันควรมีการแสวงหาแนวทางสนับสนุนที่เหมาะสม รวมทั้งการสื่อสารกับสาธารณะให้เห็นถึงการสร้างความมั่นคง จากโอกาส/ทางเลือกที่เป็นไปได้ในการสร้างชุมชนใหม่

นิรุทธ์ วัฒนภาส และ วัลลภา วงศ์ศักดิ์รินทร์¹¹⁰ ทำการศึกษาความต้องการการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนในด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการแนะแนวอาชีพ และด้านการแนะแนวส่วนตัวและสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร ประจำปีการศึกษา 2560 จำนวน 113 คน

¹⁰⁹ ณัฐพงศ์ จิตรนิรัตน์. การพัฒนาเพื่อสร้างมั่นคงของชุมชนในสถานการณ์ความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง,(2555).

¹¹⁰ นิรุทธ์ วัฒนภาส และ วัลลภา วงศ์ศักดิ์รินทร์. “การศึกษาความต้องการการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร.” Veridian E-Journal, Silpakorn University ISSN 1906 – 3431 ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ ปีที่ 11, ฉบับที่ 1 (เดือนมกราคม – เมษายน 2561)

โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า

1. ความต้องการการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนในภาพรวม ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการแนะแนวอาชีพ และด้านการแนะแนวส่วนตัวและสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร อยู่ในระดับมาก

2. ความต้องการการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน ด้านการแนะแนวการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร อยู่ในระดับมาก

3. ความต้องการการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน ด้านการแนะแนวอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร อยู่ในระดับมาก

4. ความต้องการการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน ด้านการแนะแนวส่วนตัวและสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร อยู่ในระดับมาก

สรุปแนวคิดของการวิจัยคือ ดังที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นในปีพุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายในปีพุทธศักราช 2524 ได้มีการกำหนดให้มีการจัดการแนะแนวไว้ในคาบเรียนต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 จนกระทั่งปัจจุบัน ซึ่งมีการประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 “กิจกรรมแนะแนว” ได้ถูกบรรจุเข้าเป็นหนึ่งในกิจกรรมพัฒนานักเรียนซึ่งทุกสถานศึกษาจะต้องจัดให้แก่ นักเรียน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้ “กิจกรรมแนะแนว” เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิต ทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจนักเรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้การปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนานักเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 20) ทั้งนี้ การแนะแนวมีลักษณะงานที่ครอบคลุมทั้งการจัดกิจกรรมด้วย

กระบวนการทางจิตวิทยาให้แก่ นักเรียนทั้งเป็นรายบุคคลและกลุ่ม การจัดการบริการแนะแนวทั้ง 5 บริการซึ่งประกอบด้วยบริการศึกษารวบรวมข้อมูล บริการสารสนเทศ บริการให้การปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคลและบริการติดตามผล ตลอดจนการบูรณาการแนะแนวในการเรียนการสอน โดยมีขอบข่ายการแนะแนว 3 ด้านคือการแนะแนวการศึกษา การแนะแนวอาชีพ การแนะแนวส่วนตัวและสังคม จุดมุ่งหมายของการแนะแนวในโรงเรียนเป็นกระบวนการที่มุ่งสร้างเสริมนักเรียนให้มีคุณภาพตามความแตกต่างระหว่างบุคคลค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน มีทักษะการดำเนินชีวิต มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ศีลธรรมจริยธรรม รู้จักการเรียนรู้เชิงพหุปัญญา รู้จักคิด ตัดสินใจแก้ปัญหา ในช่วงวิกฤต วางแผนการศึกษาต่อและพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ รวมทั้งการดำเนิน

ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข การแนะแนวจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนานักเรียนโดยองค์รวม ทั้งทางด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ ให้เป็นบุคคลที่สามารถบูรณาการความคิด ค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรม และเทคโนโลยีเข้าสู่วิถีชีวิตไทยได้อย่างเหมาะสม

วีระยุทธ ชาตะกาญจน์¹¹¹ การพัฒนารูปแบบการนำผลการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กในภาคใต้ The Development of Model Using the Results from Educational Quality Assurance to Improve the Quality of Small Basic Educational Schools in Southern Thailand การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีวัตถุประสงค์ของการ วิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพ ปัจจุบันและความต้องการในการนำผลการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการ พัฒนาคุณภาพของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กในภาคใต้ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการนำผลการประกัน คุณภาพ การศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กในภาคใต้ 3) เพื่อประเมิน รูปแบบการนำผลการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ขนาดเล็ก ในภาคใต้ วิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัจจุบันและความ ต้องการในการนำผลการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ขั้นตอนที่ การพัฒนา รูปแบบการนำผลการประกัน คุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขั้น พื้นฐานขนาดเล็กในภาคใต้ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบ ขั้นตอนที่ 4 การทดลองใช้รูปแบบใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก และขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงและเผยแพร่รูปแบบ โดยผลการวิจัย พบว่า 1. การนำผลการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขั้น พื้นฐานขนาด เล็กในภาคใต้ ภาพรวมมีระดับการนำไปใช้ในปัจจุบันตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อ ดำเนินการที่เป็นเลิศอยู่ใน ระดับปานกลาง และความต้องการนำผลการประกันคุณภาพการศึกษาไป ใช้ในการพัฒนาคุณภาพของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กในภาคใต้ตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษา เพื่อดำเนินการที่เป็นเลิศอยู่ในระดับมาก ที่สุด อีกทั้งการนำผลการประกันคุณภาพทั้งภายในและ ภายนอกไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาตาม เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการ ที่เป็นเลิศทั้ง 7 หมวด ยังไม่เห็นเชิงประจักษ์ได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้เป็น เพราะโรงเรียนได้จัดทำ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของ การประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นแนวทางสำคัญ 2. รูปแบบการนำผลการประกันคุณภาพการศึกษาไป

¹¹¹ วีระยุทธ ชาตะกาญจน์. (2017) “การพัฒนารูปแบบการนำผลการประกันคุณภาพ การศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กในภาคใต้.” Vol.9 No.2 July-December 2017 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ใช้ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ขนาดเล็กในภาคใต้ได้มีแนวคิดและค่านิยมหลักของรูปแบบ คือ 1) การบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา 2) การบริหารบนฐานของข้อมูลและสารสนเทศ 3) การตัดสินใจทางการบริหารตามผลการประเมิน 4) การรายงานผลลัพธ์การดำเนินงาน 5) การพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และ 6) การสร้างภาพลักษณ์ของ สถานศึกษา ส่วนกลไกและกระบวนการบริหารของรูปแบบ ประกอบด้วยขั้นตอนในการบริหารจัดการ 2 สถานศึกษาตามแนวคิดทฤษฎีระบบเป็น 3 ขั้นตอน คือ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และ ผลผลิต (Output) พร้อมกับข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ และผู้ปฏิบัติที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ได้ให้ความเห็นว่าองค์ประกอบทั้ง 10 องค์ประกอบของรูปแบบมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ พร้อมกับรูปแบบได้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาคุณภาพในการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก

การจัดการในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา ได้มีการระบุไว้อย่างชัดเจนในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยกำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาที่ต้องมุ่งเน้นคุณภาพมาตรฐาน ไว้ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ว่าการประกันคุณภาพการศึกษาต้องประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ซึ่งการประกันคุณภาพการศึกษาได้เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนทั้งในและนอกสถานศึกษา โดยการดำเนินการต้องยึดหลักการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนกำหนดนโยบาย วางแผน กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน ได้ร่วมกันพัฒนาและปรับปรุงให้สถานศึกษามีคุณภาพตามเป้าหมายและมาตรฐานที่กำหนดไว้ซึ่งกระบวนการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่องตามวงจรการบริหาร PDCA จนกลายเป็นวัฒนธรรมและวิถีชีวิตการทำงานของบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และประเทศชาติโดยให้ถือว่าการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา แต่ความจริงที่ปรากฏพบว่าการประกันคุณภาพการศึกษาและกระบวนการบริหารได้แยกส่วนกันปฏิบัติ และนอกจากนี้กระบวนการขั้นตอนของการประกันคุณภาพที่มีอยู่ 3 ขั้นตอน คือ การควบคุม การตรวจสอบ และการประเมินคุณภาพนั้น ส่วนใหญ่จะนำมาใช้ในส่วนของการประเมินคุณภาพเท่านั้นและใช้อย่างไม่จริงจัง หลังจากประเมินแล้วก็จะนำมาเขียนรายงานการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report : SAR) โดยการเขียนนี้จะขึ้นอยู่กับความสามารถของบุคลากรและความต้องการของผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องทั้งเจตนาและไม่เจตนา จึงไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงของสถานศึกษาเพียงพอ นอกจากนี้ก็ไม่นำผลการประเมินโดยเฉพาะในประเด็นที่บกพร่องไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งปรัชญาของการประเมิน คือ การพัฒนา เมื่อไม่นำผลการประกันคุณภาพไปพัฒนาสถานศึกษาหรือนำไปใช้น้อยกว่าที่ควรแล้ว ก็ถือว่าการดำเนินงานใน

ขั้นตอนอื่นๆ เป็นการสูญเปล่ามาก จึงอาจกล่าวได้ว่า ในทางปฏิบัติแล้วการประกันคุณภาพการศึกษาไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ปัญหาของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กจึงต้องได้รับการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม มิฉะนั้นจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน และคุณภาพของสถานศึกษา รวมทั้งความมั่นใจของสังคมต่อคุณภาพของการจัดการศึกษาอีกด้วย

การพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพจำเป็นต้องใช้ผลการประเมิน (Evaluation Utilization) ให้เป็นกระบวนการขับเคลื่อนในการทำงาน โดยต้องนำผลหรือสารสนเทศที่ได้จากการประเมินมาประกอบกับการวางแผนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของนโยบายหรือการปฏิบัติงาน และช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเกี่ยวกับการวางแผนและดำเนินงาน ก่อให้เกิดวงจรการทำงานเชิงคุณภาพเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เป้าหมายสำคัญของการประเมิน คือ การได้สารสนเทศสำหรับนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณค่าของสิ่งที่มีประเมิน ดังนั้นในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ที่จะทำให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่า ผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรนำผลการประเมินและข้อเสนอแนะไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพมากขึ้น ซึ่งการพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถเป็นแบบอย่างที่มีคุณภาพ งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายการจัดการศึกษา ตามแนวปฏิรูปการศึกษาและมาตรฐานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสามารถก้าวสู่ความเป็นเลิศได้นั้น สถานศึกษาทุกแห่งจำเป็นต้องเรียนรู้ถึงเทคนิคการบริหารจัดการคุณภาพสมัยใหม่โดยเฉพาะเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อดำเนินการที่เป็นเลิศ การบริหารการเปลี่ยนแปลง และแนวคิดการบริหารจัดการในสถานศึกษาแบบร่วมคิดร่วมทำ จะเป็นนวัตกรรมทางการบริหารการศึกษาที่ควรได้รับการประยุกต์ใช้เพื่อช่วยทำให้คุณภาพของสถานศึกษาได้มาตรฐาน มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ อันจะทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกิดความมั่นใจต่อคุณภาพของสถานศึกษาสูงขึ้น ดังนั้นการพัฒนารูปแบบการนำผลการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กในภาคใต้จึงมีความจำเป็นต้องดำเนินการเป็นอย่างยิ่ง

ชวัลลักษณ์ รติวรภัทรกุล¹¹² วิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ The Development of Academic Administration Effectiveness for

¹¹² ชวัลลักษณ์ รติวรภัทรกุล. (2559) “การพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.” วารสารราชพฤกษ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร ปีที่ 14, ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2559)

Small Schools under the Office of Secondary Educational Service Area Office in the Northeast Thailand การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบฯ กับข้อมูลเชิงประจักษ์และ 3) พัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบฯ ใช้วิธีวิจัยแบบผสมทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณการวิจัยแบ่ง ออกเป็น 4 ระยะ คือระยะที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย โดย 1) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ 2) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการสอบถามผู้บริหาร โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 240 คน ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนารูปแบบ สร้างรูปแบบฯ โดย 1) การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน 2) การศึกษาพหุกรณี โรงเรียนต้นแบบ จำนวน 4 โรงเรียน และพัฒนารูปแบบฯ โดยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาของรูปแบบฯ ระยะที่ 3 การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบฯ โดยสอบถามความคิดเห็นของรองผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มบริหารงานวิชาการ จำนวน 240 คน ระยะที่ 4 การพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบฯ โดยร่างคู่มือการใช้รูปแบบฯ แล้ว นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมของ และแก้ไขปรับปรุงคู่มือการใช้รูปแบบฯ ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1. รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 2 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ขอบข่ายงานวิชาการที่ต้องพัฒนา มี 5 ด้าน ประกอบด้วย (1) การบริหารหลักสูตร (2) การจัดการกระบวนการเรียนรู้ (3) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (5) การนิเทศการศึกษา และ 2) กระบวนการบริหารงาน วิชาการ มี 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย (1) การวางแผน (2) การดำเนินงาน และ (3) การประเมินผล 2. รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กฯ ที่พัฒนาขึ้น มีความ สอดคล้องกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกองค์ประกอบ 3. คู่มือการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กฯ มีความ เหมาะสมในการนำไปใช้ในการบริหารงานวิชาการ

ธัญญรัตน์ สายใหม่¹¹³ การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปทุมธานี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารความเสี่ยงของผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปทุมธานี และ 2) เปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปทุมธานีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรทั้งหมดที่เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี จำนวน 336 คน จำแนกเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 41 คน และ ครู จำนวน 295 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มี 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับการบริหารความเสี่ยง มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารความเสี่ยงของผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปทุมธานี มีระดับการปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และ 2) การบริหารความเสี่ยงของผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปทุมธานี พบว่า การบริหารความเสี่ยงด้านการเงินแตกต่างกันมากที่สุด โดยผู้อำนวยการสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 ($\mu=3.30$) มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.61 ($\sigma=0.61$) และครูมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 ($\mu=3.44$) มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.79 ($\sigma=0.79$)

¹¹³ ธัญญรัตน์ สายใหม่. “การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปทุมธานี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม.” มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปีการศึกษา, 2560.

ปสุตา โอบุชจันท์ศรี¹¹⁴ วิจัยรูปแบบการบริหารความเสี่ยงด้านนโยบายและด้านกลยุทธ์ของโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารความเสี่ยงด้านนโยบายและด้านกลยุทธ์ของโรงเรียนเอกชน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ใช้เทคนิคเดลฟายและหาความสอดคล้องของปัจจัยความเสี่ยงด้านนโยบายและปัจจัยความเสี่ยงด้านกลยุทธ์จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน มีกลุ่มตัวอย่าง 1,048 คน ประกอบด้วยผู้รับใบอนุญาต/ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และผู้ปฏิบัติงานฝ่ายนโยบายและแผนของโรงเรียนเอกชน พบว่าความเสี่ยงด้านนโยบายของโรงเรียนเอกชนประกอบด้วย 6 องค์ประกอบคือ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบาย ทรัพยากร การติดต่อสื่อสาร ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ สภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมือง และความร่วมมือร่วมใจของผู้ปฏิบัติ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบคือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา การกำหนดทิศทางของสถานศึกษา การกำหนดกลยุทธ์สถานศึกษา การปฏิบัติตามกลยุทธ์สถานศึกษา การควบคุมและการประเมินกลยุทธ์สถานศึกษา ซึ่งความเสี่ยงทั้งสองด้านมีความสัมพันธ์กันโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันเท่ากับ .67 รูปแบบดำเนินการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนเอกชนประกอบด้วย โรงเรียนต้องมีหน่วยงานหรือมีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบการบริหารความเสี่ยงอย่างชัดเจน เนื่องจากโรงเรียนเอกชนมีปัจจัยความเสี่ยงหลายด้านโรงเรียนต้องสร้างความได้เปรียบการแข่งขันทางการศึกษา โดยการสร้างความโดดเด่น มีอัตลักษณ์ มีการบริหารงบประมาณอย่างคุ้มค่า และมีการเทียบเคียงคุณภาพการศึกษากับองค์กรที่ประสบความสำเร็จ โรงเรียนต้องสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ สามารถบริหารจัดการความขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติตามกลยุทธ์โดยไม่ต้องรับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องมีระบบการบริหารงานทรัพยากรบุคคลทั้งระบบที่มีประสิทธิภาพ มีการบริหารค่าตอบแทนของครูโรงเรียนเอกชนอย่างชัดเจน มีการจัดตั้งกองทุนวิทยฐานะเพื่อเป็นขวัญกำลังใจและรักษาบุคลากรไว้ในองค์กร

¹¹⁴ ปสุตา โอบุชจันท์ศรี. “รูปแบบการบริหารความเสี่ยงด้านนโยบายและด้านกลยุทธ์ของโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ.” สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา ปีการศึกษา, 2556.

คำนี้ ทองเกต¹¹⁵ วิจัยเรื่องการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้นในเขตภาคเหนือตอนล่าง มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้นในเขตภาคเหนือตอนล่าง และ 2) เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้นในเขตภาคเหนือตอนล่าง การวิจัยครั้งนี้ใช้ ประชากรในการวิจัยคือ ผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้นเขตภาคเหนือตอนล่างปีการศึกษา 2555 จำนวน 150 คน เครื่องมือในการวิจัยคือแบบสอบถามการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาที่สอนแบบคละชั้นในเขตภาคเหนือตอนล่าง มีค่าความเที่ยงตรง 0.87 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (X) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ผลการวิจัยปรากฏว่า สภาพการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาที่สอนแบบคละชั้นในเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยภาพรวมแต่ละด้านมีความเสี่ยงอยู่ในระดับน้อยทั้ง 4 ด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านกลยุทธ์ และด้านการเงิน ค่าเฉลี่ยเท่ากัน รองลงมา ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และด้านการดำเนินงาน

ปัญหาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้นในเขตภาคเหนือตอนล่าง ด้านกลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ไม่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาไม่สามารถนำไปใช้ได้จริงและขาดข้อมูลสนับสนุนในการทากลยุทธ์ ด้านการดำเนินงาน คือ บุคลากรทางการศึกษาไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน/ครูจบไม่ตรงสาขาวิชาที่สอน ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศไม่เอื้ออำนวยต่อการติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านการเงิน คือ การจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนสื่อและนวัตกรรม สื่อ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกต่อการจัดการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ คือ สภาพแวดล้อมและเส้นทางการมาปฏิบัติงานของบุคคลากรห่างไกลจากสถานศึกษาทำให้เกิดการคมนาคมไม่สะดวกการปฏิบัติงานของบุคคลากรทางการศึกษาไม่ตรงตามกฎระเบียบคือการทำงานไม่ตรงเวลา

¹¹⁵ คำนี้ ทองเกต. “การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้นในเขตภาคเหนือตอนล่าง 2558 ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ.” *Veridian E-Journal, Silpakorn University* ปีที่ 8, ฉบับที่ 1 (เดือนมกราคม – เมษายน 2558): ISSN 1906 – 3431

จักรวุฒิ ชนะพันธ์¹¹⁶ วิจัยเรื่อง รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ 2) ประเมินรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การร่างรูปแบบฯ โดยดำเนินการศึกษาเอกสารงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องของศึกษาศาสตร์ศึกษาและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน นำมายกร่างรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสารแบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดำเนินการโดยสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างรูปแบบฯ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 16 คน ครูอาสาสมัคร จำนวน 40 คน ครู กศน.จำนวน 49 คนและ ครูศูนย์ การเรียนชุมชน จำนวน 121 คนโดยใช้ตารางคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, อ้างใน บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น.43) โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling)รวม 236 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 คือ แบบสอบถามมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 3 การประเมินรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตดำเนินการโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา และทำประชาพิจารณ์เพื่อรับรองและนำรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปสู่การปฏิบัติ

ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย 8 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการสร้างวิสัยทัศน์การเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) ด้านการจัดบรรยากาศและวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ด้วยตนเอง 3) ด้านการสร้าง ความเชื่อมโยงของแหล่งการเรียนรู้ 4) ด้านการประสานความร่วมมือ 5) ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย 6) ด้านการส่งเสริมการใช้สารสนเทศและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ 7) ด้านการพัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 8) ด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ และการประเมินรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นสอดคล้อง

¹¹⁶ จักรวุฒิ ชนะพันธ์. “รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ.” **วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น**, ปีที่ 11, ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2558) Vol. 11 No. 2 July – December 2015

งานวิจัยต่างประเทศ

ออสนาการ์ เบเซท (Öznacar Behcet)¹¹⁷ วิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงในการพัฒนาโรงเรียนและผลกระทบของนโยบายต่อการเปิดกว้างการศึกษา (Risk Management Strategies in School Development and the Effect of Policies on Tolerance Education) สรุปไว้ว่าโรงเรียนที่มีคุณภาพและมั่นใจได้ได้นั้น ต้องได้รับการจัดการด้านคุณภาพโดยกำหนดกลยุทธ์สำหรับการบริหารความเสี่ยง ธรรมชาติของโรงเรียนที่ปลอดภัยขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม การจัดการ และการแนะแนวเชิงจิตวิทยา ในแง่นี้โรงเรียนได้เพิ่มความจำเป็นในการมุ่งเน้นการวางแผนเชิงกลยุทธ์มากขึ้น การจัดการโรงเรียนในบริบทคุณภาพ คำสำคัญในด้านคุณภาพสำหรับการบริหารโรงเรียนจะเน้นการบริหารความเสี่ยง การบริหารความเสี่ยงจะครอบคลุมหลุมพรางที่อาจเกิดขึ้นก่อนที่จะเผชิญกับภัยคุกคาม ดังนั้น การจัดทำยุทธศาสตร์และนโยบายมีความสำคัญต่อการจัดการความเสี่ยง ในขั้นตอนแรก การติดตามความเสี่ยงและการตรวจสอบโอกาสและจุดอ่อนคือความพยายามครั้งสำคัญในการเข้าถึงคุณภาพ งานวิจัยชิ้นนี้สรุปการตรวจสอบการบริหารความเสี่ยงในโรงเรียนและกลยุทธ์และนโยบายปัจจุบันสำหรับความเสี่ยงในวัฒนธรรมของโรงเรียนในลักษณะเชิงคุณภาพ ประสบการณ์ของอาจารย์ใหญ่และรองอาจารย์ใหญ่ถูกรวบรวมผ่านการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์เฉพาะเรื่องคือดำเนินการตรวจสอบหัวข้อ วัฒนธรรมของโรงเรียน กลยุทธ์และนโยบายของโรงเรียน และการบริหารความเสี่ยง ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ใหญ่และรองอาจารย์ใหญ่ต้องเป็นผู้ที่ตระหนักถึงการบริหารความเสี่ยง นโยบายและกลยุทธ์ของโรงเรียนไม่เพียงพอที่จะก่อให้เกิดการปฏิบัติตาม แต่การสร้างวัฒนธรรมของโรงเรียน จะสามารถเสริมสร้างวัฒนธรรมและคุณภาพของโรงเรียนได้โดยผ่านการกำหนดการบริหารความเสี่ยงและการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์

เจริญ ศรีแสนแพง (Charoen Srisaenpang) วิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบบริหารความเสี่ยงในโรงเรียน ประถม (The Development of Risk Management System in Primary Schools) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการบริหารความเสี่ยงและกระบวนการพัฒนาการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสมระบบและคิดหาระบบการดำเนินการผลในโรงเรียนประถมศึกษาในภาคเหนือของประเทศไทย ในธรรมชาติ การศึกษาได้ออกแบบเป็นสามขั้นตอน กำลังสืบสวนสถานการณ์ปัจจุบันและปัญหาของการบริหารความเสี่ยงได้รับการออกแบบในระยะแรก การพัฒนาระบบความเสี่ยงและการใช้งานได้รับการออกแบบในระยะที่สองและสาม เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยกลุ่มเฉพาะแบบสนทนา แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบประเมิน เพอร์เซ็นต์ ค่าเฉลี่ย และ

¹¹⁷ Öznacar, Behcet. *Risk Management Strategies in School Development and the Effect of Policies on Tolerance Education*. accessed Mar 03, 2021. Available from: <https://www.researchgate.net/publication/325622238>.

มาตรฐานส่วนเบี่ยงเบน (SD) ถูกใช้เป็นเครื่องมือวิเคราะห์ทางสถิติ ผลการวิจัยพบว่า ความเสี่ยงมีสี่ด้านใช้ผู้บริหารเพื่อดูความเสี่ยงในโรงเรียนประถมศึกษา ได้แก่ กลยุทธ์ การปฏิบัติงาน การเงิน และด้านการปฏิบัติตาม รวมทั้งขั้นตอนของกระบวนการบริหารความเสี่ยง การสื่อสารและการรับรู้การระบุ การวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยง การวางแผนและการจัดการ และการติดตามและประเมินความเสี่ยงถูกพบ จาก Multi-Attributed Consensus Reading (MACR) พบว่าระบบความเสี่ยงที่พัฒนาแล้วผู้บริหารจึงเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการดำเนินการซึ่งตอบกลับโดยผู้ปฏิบัติมีผลงานสูง มีมาตรฐานการบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติการสูง มีคุณภาพสูงผลงานและความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานในระดับสูง¹¹⁸

จิลยาน่า รูซิช และ เจเลน่า ดาคิช (Ljiljana Ruzic and Jelena Dakic) วิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงในสถาบันระดับอุดมศึกษา (The risk management in higher education institutions) พบว่า ประเด็นการบริหารความเสี่ยงของสถาบันอุดมศึกษา ให้ความสำคัญของความเสี่ยงที่ต้องการการจัดการในทุกระบบ โดยมีการทบทวนการบริหารความเสี่ยงในระดับอุดมศึกษาเป็นพิเศษ ต้องมีความพยายามเชื่อมโยงและประยุกต์ใช้ความรู้ในการบริหารความเสี่ยงในด้านอื่นๆ รวมทั้งความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ในการจัดการสถาบันอุดมศึกษา ในการวิเคราะห์และรูปแบบความเสี่ยงในขั้นเริ่มต้น และมีการพัฒนาเพิ่มเติมด้วยการแก้ไขให้เป็นไปตามข้อกำหนดและเงื่อนไขที่มีประกอบด้วย¹¹⁹

เมธินันท์ วันดี (Methenan Wandee) วิจัยเรื่อง องค์ประกอบการศึกษาและตัวชี้วัดระบบบริหารความเสี่ยงสำหรับโรงเรียนมัธยมในประเทศไทย (The Study Elements and Indicators of Risk Management System for Secondary Schools in Thailand) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดระบบการบริหารความเสี่ยงสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทย 2) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดที่เหมาะสมของระบบบริหารความเสี่ยงสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทย 3) เพื่อศึกษาผลของ CFA (Confirmatory Factors Analysis) ความเสี่ยงกระบวนการบริหารจัดการระบบบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนมัธยมศึกษาใน

¹¹⁸ Srisaenpang, Charoen. **The Development of Risk Management System in Primary Schools**, Asian Social Science 2013 Tabachnick, Barbara G. and Fidell, Linda S.. **Using Multivariate Statistics**. 6th Edition. Boston : Pearson, 2013.

¹¹⁹ Ljiljana Ruzic and Jelena Dakic, **The risk management in higher education institutions**, Online Journal of Applied Knowledge Management A Publication of the International Institute for Applied Knowledge Management Volume 2, Issue 1, 2014

ประเทศไทย มีสี่ขั้นตอนดังนี้ ระยะเวลาที่ 1 ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดจากเอกสารและการวิจัย ขั้นที่ 2 เพื่อสังเคราะห์การศึกษาของแนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้ตั้งแต่ระยะที่ 1 ระยะเวลาที่ 3 เพื่อประเมินและยืนยันความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดระบบการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทย โดย 9 ผู้เชี่ยวชาญ และขั้นที่ 4 เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดกระบวนการบริหารความเสี่ยงของการบริหารความเสี่ยงระบบโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทย โดย CFA (Confirmatory Factor Analysis) มี 350 ตัวอย่างในการศึกษานี้ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน และแบบสอบถามสำหรับ CFA NS สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ไคสแควร์ GFI AGFI SRMR RMEA NS ผลการวิจัยพบว่าระบบบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทยมีองค์ประกอบหลัก 4 ประการ ได้แก่ดังนี้ 1) ปัจจัยนำเข้าประกอบด้วย 5 ปัจจัยย่อย 13 ตัวบ่งชี้ 2) กระบวนการมี 2 มิติ 2.1) มิติข้อมูลกระบวนการบริหารความเสี่ยงประกอบด้วย 8 องค์ประกอบย่อย 31 ตัวชี้วัด 2.2) มิติการะโรงเรียนประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย 72 ตัวบ่งชี้ 3) ผลลัพธ์และผลลัพธ์ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย 6 ตัวบ่งชี้ และ 4) ผลตอบรับประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด ผลการประเมินและยืนยันความเหมาะสมขององค์ประกอบต่างๆและตัวชี้วัดระบบการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทยโดยผู้เชี่ยวชาญ 9 คน พบว่าเหมาะสมในทุกรายการ และผลการวิเคราะห์ CFA ขององค์ประกอบและตัวชี้วัด กระบวนการบริหารความเสี่ยงของระบบการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทย เปิดเผยว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนกับเชิงประจักษ์ข้อมูลและอยู่ในระดับ 'ดี'¹²⁰

อิลนาร์ เอฟและเพื่อน (F. Yarullin, A.E. Prichinin & D.Y. Sharipova) วิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงของโครงการการศึกษา (Risk Management of an Education Project) ความเร่งด่วนของปัญหาที่ระบุไว้ในวิจัยถูกกำหนดโดยข้อเท็จจริงที่ว่าเงื่อนไขขององค์กรและระเบียบวิธีของความเสี่ยงโครงการการศึกษาที่มีประสิทธิภาพการจัดการที่เพียงพอต่อการพัฒนาสังคมในปัจจุบันไม่ได้พัฒนาได้อย่างลงตัว มันเกี่ยวข้องกับความจริงที่ว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง แนวความคิดของ "ความเสี่ยง" ในสภาพแวดล้อมการศึกษาสมัยใหม่เป็นกฎที่ถูกละเลยและแทนที่จะใช้เพียงองค์ประกอบทางเศรษฐกิจซึ่งส่งผลให้มีประสิทธิผลลดน้อยลง วัตถุประสงค์ของวิจัยคือการระบุสถานการณ์ทำให้เกิดแนวคิดของ "ความเสี่ยง" ในสภาพแวดล้อมการศึกษาที่ทันสมัยและการกำหนด

¹²⁰ Methenan Wandee. **The Study Elements and Indicators of Risk Management System for Secondary Schools in Thailand**, International Education Studies; Vol. 10, No. 3; 2017 ISSN 1913-9020 E-ISSN 1913-9039 Published by Canadian Center of Science and Education

เงื่อนไขขององค์กรและระเบียบวิธีเพื่อความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพการจัดการโครงการการศึกษา แนวทางชั้นนำในการศึกษาปัญหานี้คือการจัดระบบที่ช่วยให้พิจารณาปัญหาทั้งระบบที่จำเป็นสำหรับการบริหารความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพของโครงการการศึกษา ผลวิจัยระบุว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงการศึกษาปรากฏการณ์ "ความเสี่ยง" ในการศึกษาสมัยใหม่ สิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนดความขัดแย้งพื้นฐานในการศึกษาความเสี่ยงของโครงการการศึกษา และเงื่อนไขขององค์กรและระเบียบวิธีบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิผลในการจัดการโครงการการศึกษา เงื่อนไขขององค์กรและระเบียบวิธีของการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพของโครงการการศึกษา ควรถูกกำหนดไว้เป็นแบบจำลองและมีวิธีปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพในการบริหารความเสี่ยงของโครงการการศึกษาแต่ละระดับ¹²¹

ดีเอส ปรียาโสโน และเพื่อน (D S Priyarsono et al 2019 *IOOP Conf. Ser.: Mater. Sci. Eng.* 598 012107 การเริ่มต้นการดำเนินการบริหารความเสี่ยงในสถาบันอุดมศึกษา: กรณีของมหาวิทยาลัย IPB (Starting The Implementation of Risk Management in a Higher Education Institution: The Case of IPB University) พบว่าในการดำเนินการบริหารความเสี่ยงในมหาวิทยาลัยของรัฐในอินโดนีเซีย ประสบการณ์ร่วมกันมุ่งเน้นไปที่ตัวกระตุ้นสำหรับการเริ่มดำเนินการ ขั้นตอนแรกที่สำคัญ และกลยุทธ์หรือแนวทางที่ใช้ในการนำไปปฏิบัติ หนึ่งในกรณีศึกษาที่นำที่คือความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรเป็นขั้นตอนที่จำเป็นในการดำเนินการ ที่สำคัญอีกประการหนึ่งแนวทางคือโครงการนำร่อง กล่าวคือ แทนที่จะดำเนินการในส่วนของการบริหารความเสี่ยงระบบในทุกหน่วยงานในองค์กร แนวทางรับจำนวนจำกัดหน่วยองค์กรเพื่อนำระบบการบริหารความเสี่ยงทั้งหมดไปปฏิบัติ ผลการวิจัยคือแล้วเทียบระดับสากลกับรายงานการดำเนินการบริหารความเสี่ยงในด้านอื่นๆ¹²²

¹²¹ F. Yarullin, A.E. Prichinin & D.Y. Sharipova 2016, **Risk Management of an Education Project, Mathematics Education**, 2016, 11(1), 45-56 Udmurt State University, Universitetskaya,1,Izhevsk, 426034, RUSSIA.

¹²² D S Priyarsono et al. **Starting The Implementation of Risk Management in a Higher Education Institution: The Case of IPB University**) *IOOP Conf. Ser.: Mater. Sci. Eng.* (2019): 598 012107. *Conf. Ser.: Mater. Sci. Eng.* 598 012107

สรุป

การบริหารความเสี่ยงทางวิชาการ เป็นกระบวนการในการดำเนินการทางการบริหารจัดการด้านวิชาการของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายโดยมีการวางแผน วิเคราะห์ กำกับ พัฒนา ทางเลือกในการบริหารความเสี่ยงตรวจสอบติดตามและควบคุมให้เป็นไปในแนวทางตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ตลอดถึงการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียนให้มีคุณภาพอย่างมีประสิทธิภาพ ตามขอบข่ายงานวิชาการจะมีประเด็นที่สามารถนำมาพิจารณาเพื่อการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการ ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษาสถานศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และ 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ซึ่งในการบริหารความเสี่ยงนั้นมีรูปแบบและกระบวนการที่หลากหลาย ตลอดจนแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการก็เช่นเดียวกันก็สามารถพิจารณาแนวทางที่ดำเนินการได้เหมาะสมกับบริบท สภาพแวดล้อมของแต่ละสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้เสียต่อการดำเนินการด้านบริหารงานวิชาการ หรือแม้แต่ผู้ที่เป็นผลผลิตของสถานศึกษา คือนักเรียนย่อมเป็นผู้ที่ส่งผลต่อการกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาทั้งสิ้น

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้เทคนิควิธีวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) โดยใช้ผู้ให้ข้อมูลเป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of analysis) ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัยซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยดำเนินการเป็นไปตามระเบียบวิจัยและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมโครงการวิจัย

ผู้วิจัยเตรียมโครงการวิจัย โดยการศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับสภาพการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งในและต่างประเทศจากเอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติ ผลงานวิจัย บทความวิชาการ วารสาร วรรณกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เว็บไซต์ต่างๆ แล้วนำผลที่ได้จากการศึกษามากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย จัดทำโครงร่างงานวิจัยโดยการรับคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษากรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ปรับปรุงแก้ไขและนำเสนอเพื่อขออนุมัติโครงร่างวิทยานิพนธ์งานวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้เทคนิควิธีวิจัยแบบ EDFR ดังนี้

ผู้วิจัยนำตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ มาจัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured-interview) และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ตามลำดับดังนี้

รอบที่ 1 นำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 21 คน นำข้อมูลได้มาสังเคราะห์เนื้อหา (Content synthesis) และพัฒนาเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale)

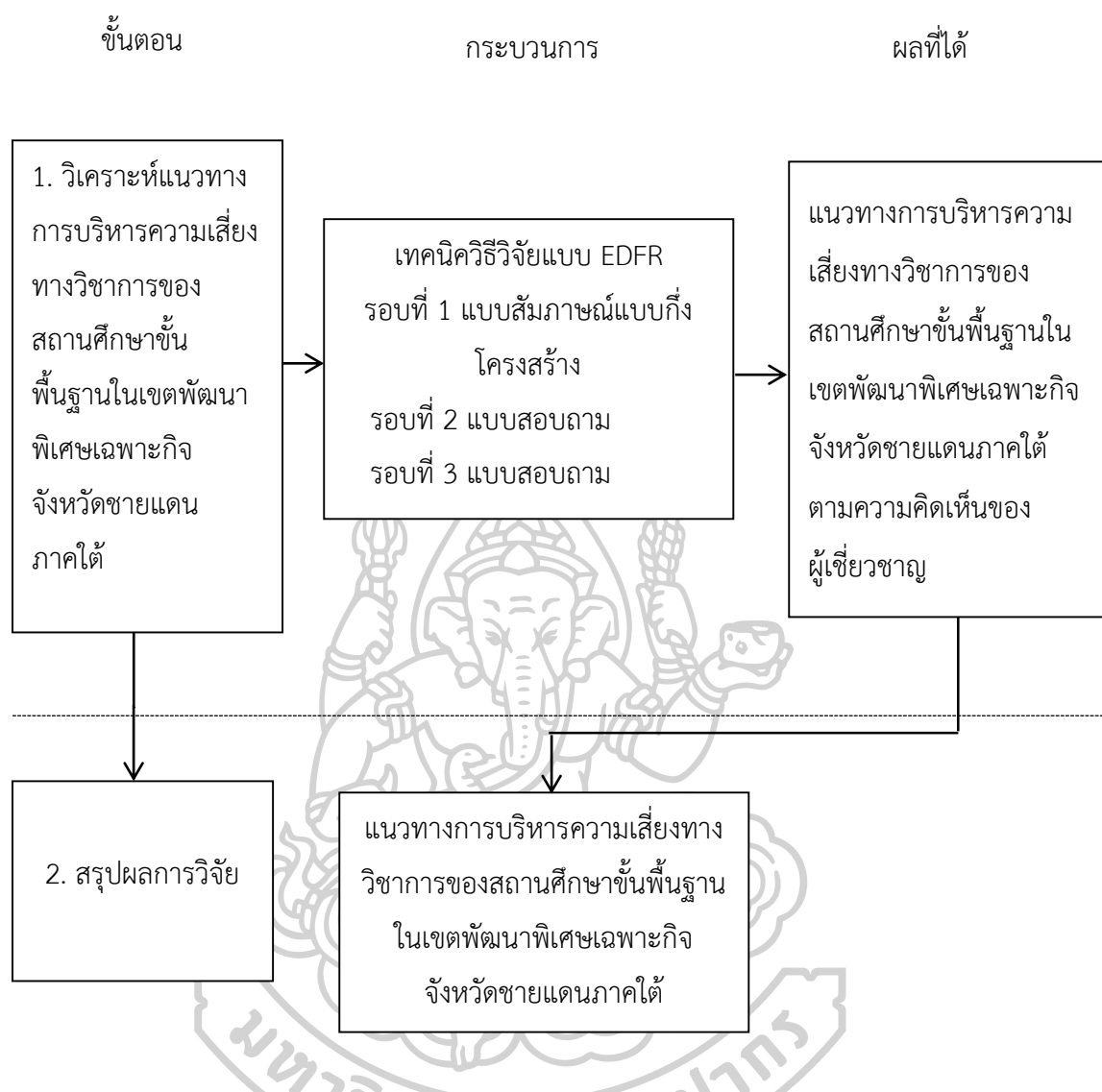
รอบที่ 2 นำแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ในรอบที่ 1 ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ อีกครั้งแล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ด้วยสถิติพื้นฐาน เพื่อทำการจำแนกข้อมูล หาฉันทามติ (Consensus) ในรอบนี้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ แต่ละท่านจะได้รับรู้ข้อมูลป้อนกลับเชิงสถิติ (Statistical Feedbacks) เป็นของกลุ่มโดยส่วนรวมโดยหาค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของกลุ่มผนวกด้วยคำตอบเดิมของตนเอง แล้วขอให้ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ แต่ละคนพิจารณาตอบใหม่

รอบที่ 3 นำแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) จากรอบที่ 2 ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ชุดเดิมในรอบที่ 3 เพื่อหาฉันทามติ (Consensus) ของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ และนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์และแปลผลการวิจัย เพื่อทราบแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ขั้นที่ 2 สรุปผลการวิจัย เป็นการนำผลการวิจัยจากขั้นที่ 1 ที่ได้จากสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ มาวิเคราะห์และนำเสนอ แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ขั้นตอนการดำเนินวิจัย ดังแสดงในแผนภาพที่ 2

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำผลการวิจัย ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะมาจัดทำรายงานการวิจัย นำเสนอคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องตามคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะ จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขออนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษาต่อไป

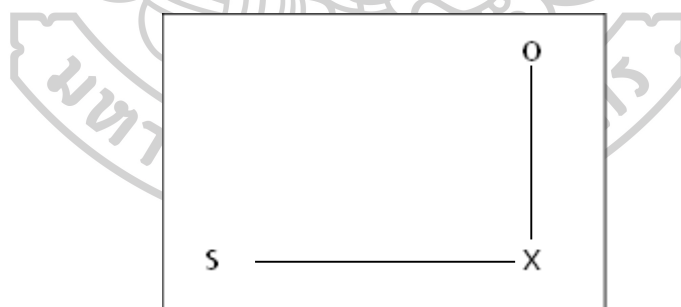
ภาพที่ 2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นอย่างไรมีแนวทางไปในทิศทางใด ผู้วิจัยจึงใช้เทคนิควิธีวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) สามารถเปลี่ยนสถานที่ในการเก็บข้อมูลที่หลากหลายและเชื่อมโยงหลายมิติเพื่อสะท้อนปรากฏการณ์จริงผ่านมุมมองของคนในบริบทนั้นๆ ดังนั้น เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แผนแบบการวิจัย ผู้ให้ข้อมูล ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นเทคนิควิธีวิจัย EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ที่มีการศึกษากลุ่มตัวอย่างเดียว โดยศึกษาจากเอกสาร วรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ศึกษาสภาพการณ์โดยไม่มีการทดลอง (The One – Shot, Non-Experimental Case Study) สามารถเขียนเป็นแผนผังได้ดังนี้

ภาพที่ 3 แบบแผนการวิจัย

- เมื่อ S หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ
- X หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษา
- O หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ผู้ให้ข้อมูล

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่ใช้ในการวิจัยโดยเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR

ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่ใช้ในการวิจัยมีทั้งสิ้น จำนวน 21 คน จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มที่เป็นผู้บริหารงานระดับนโยบาย จำนวน 7 คน 2) กลุ่มที่เป็นผู้บริหารงานในสถาบันการศึกษา จำนวน 7 คน 3) กลุ่มผู้เกี่ยวข้อง (นักวิชาการ และผู้มีประสบการณ์ปฏิบัติงาน) จำนวน 7 คน ผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยไว้ก่อนดำเนินการเสนอชื่อ ดังนี้

- 1.1 เป็นผู้มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโท
- 1.2 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษา ไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือ
- 1.3 เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือเคยรับผิดชอบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้น

พื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

วิธีเลือกผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ช่วยพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสม โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขอคำปรึกษา ข้อเสนอแนะจากกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ
2. เสนอชื่อผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิต่อกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อช่วยพิจารณาความเหมาะสมเพื่อให้ได้จำนวนตามที่ต้องการ
3. ติดต่อผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิตามที่กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความเหมาะสมไว้แล้ว เพื่อขอความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งนี้ โดยหนังสือราชการและการติดต่อด้วยตนเอง

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ คือ ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งได้มาจากการสรุปผลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในศึกษาการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือ ดังนี้

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) ในรอบที่ 1 และใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 โดยนำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 21 คน เพื่อวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเทคนิควิธีวิจัยแบบ EDFR

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR เพื่อทราบแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างและแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. สร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างจากข้อสรุปที่ได้จากการสรุปผลการศึกษาเอกสาร วิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ในขั้นที่ 1 สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 1
2. สร้างแบบสอบถามในรอบที่ 2 โดยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ในรอบที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในรอบ 2
3. สร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ในรอบที่ 3 โดยนำคำตอบจากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ในรอบที่ 2 แต่ละข้อมาวิเคราะห์หาค่า ฐานนิยม (Mode) ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) แล้วนำมาสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับใหม่ โดยใช้ข้อความเดียวกับแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ในรอบที่ 2 โดยเพิ่มตำแหน่งค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์และตำแหน่งคำตอบของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ พร้อมทั้งระบุเหตุผลส่วนท้ายของแต่ละข้อความซึ่งพิจารณาพร้อมกับค่าฐานนิยม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดย

1. การสัมภาษณ์ด้วยตนเอง
2. ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยแต่ละขั้นตอนมี ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเทคนิควิธีวิจัยแบบ EDR มีดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง รอบที่ 1 ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา
2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ในรอบที่ 2 และ รอบที่ 3 ใช้การคำนวณหา ค่าฐานนิยม (Mode) ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป แปลผลตามเกณฑ์ค่าคะแนนกลาง (Mid Point) ดังนี้

2.1 ค่ามัธยฐาน (Median) ของข้อมูลที่มีการแจกแจงความถี่ การแปลความหมาย

ข้อมูลเป็นดังนี้

ค่ามัธยฐาน 4.50 – 5.00 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับมากที่สุด

ค่ามัธยฐาน 3.50 – 4.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับมาก

ค่ามัธยฐาน 2.50 – 3.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับปานกลาง

ค่ามัธยฐาน 1.50 – 2.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับน้อย

ค่ามัธยฐาน 1.00 - 1.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับน้อยที่สุด

2.2 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Rang) ได้จากการคำนวณหาค่าความแตกต่างของควอไทล์ที่ 1 และควอไทล์ที่ 3 ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้ในแต่ละข้อความมีค่ามากกว่า 1.50 แสดงว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นแต่ละข้อไม่สอดคล้องกัน

2.3 ค่าความแตกต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม ได้จากการคำนวณค่ามัธยฐาน – ค่าฐานนิยม ต้องมีค่าไม่เกิน 1.0 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน แต่ความแตกต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยมที่คำนวณได้ข้อความใดที่มีค่าเกิน 1. แสดงว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นแต่ละข้อไม่สอดคล้องกัน

เกณฑ์การสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำคำตอบในรอบสุดท้ายของการวิจัยที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด และมาก (ค่ามัธยฐาน 3.50 ขึ้นไป) หรือมีความสอดคล้องกัน (ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับหรือน้อยกว่า 1.50, ค่าความแตกต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยมไม่เกิน 1.0) มาสรุปเป็นผลการวิจัยและวิเคราะห์ผลการวิจัยในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เทคนิควิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าฐานนิยม (Mode) ค่ามัธยฐาน(Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สรุป

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อทราบแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้เทคนิควิธีวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 การวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้เทคนิควิธีวิจัยแบบ EDFR เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และแบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 21 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าฐานนิยม (Mode) ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอเตอร์ (Interquartile Range) ชั้นที่ 2 สรุปผลการวิจัย เป็นการนำผลการวิจัยจากชั้นที่ 1 ที่ได้จากสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ มาวิเคราะห์และนำเสนอแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และจัดทำรายงานการวิจัย

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR เพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และนำเสนอแบบบรรยายและตาราง โดยผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทราบแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ ในรอบที่ 1 ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) สรุปประเด็นสำคัญแล้วนำไปสร้างเป็นแบบสอบถามนำกลับไปถามผู้เชี่ยวชาญอีกครั้งหนึ่งเป็นรอบที่ 2 แล้วจึงนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติประกอบด้วยค่าฐานนิยม ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ เพื่อหาความสอดคล้องและความคิดเห็นที่เป็นเอกฉันท์ (Consensus) โดยนำข้อมูลที่มีค่ามัธยฐานที่มากกว่า 3.50 และมีค่าพิสัยควอไทล์น้อยกว่า 1.50 มาสรุปเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อพบว่าประเด็นใดมีผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไม่สอดคล้องผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามพร้อมค่าสถิตินำกลับไปถามผู้เชี่ยวชาญอีกครั้งเพื่อยืนยันความคิดเห็น เป็นรอบที่ 3 โดยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR ในรอบที่ 1

ในรอบนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structure interview) สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 21 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้ 1) กลุ่มผู้บริหารงานระดับนโยบาย จำนวน 7 คน 2) กลุ่มผู้บริหารงานในสถาบันการศึกษา จำนวน 7 คน และ 3) กลุ่มผู้เกี่ยวข้อง (นักวิชาการ และผู้มีประสบการณ์ปฏิบัติงาน) จำนวน 7 คน ซึ่งในรอบนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ใช้การสัมภาษณ์แบบเชิงลึกเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นได้มากที่สุด หลังจากนั้นผู้วิจัยได้บันทึกเทปการสัมภาษณ์แล้วนำกลับมาถอดเสียงสัมภาษณ์เป็นความเรียง แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านมาทำการวิเคราะห์เนื้อหาโดยจับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 21 คน โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDRF พบว่า ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ แต่ละกลุ่มให้ความคิดเห็นที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกันสรุปผลการสัมภาษณ์เป็นแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ 10 ด้านดังนี้

1..ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น

ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละกลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น มีความคิดเห็นที่ด้านหลักสูตรยังไม่มีควมยืดหยุ่นในการตอบโจทย์ของโรงเรียนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เนื่องจาก 1) เรื่องของภาษา เพราะเด็กจะใช้ภาษายาวี ไม่ใช่ภาษาไทย ซึ่งหลักสูตรจะต้องให้ความสำคัญกับพื้นที่ ยกตัวอย่าง ออสเตรียเลียที่ธัมมาฮาน มีโรงเรียน 60 กว่าโรงเรียน มีการเขียนแกนของหลักสูตรกว้างๆ ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกันก็การนำหลักสูตรแกนกลางมาใช้ซึ่งใช้กันทั้งหมด มันก็จะเป็นความเสี่ยงที่สำคัญ เพราะมันไม่มีการเจาะจง ทำให้มีอุปสรรคและไม่ประสบความสำเร็จทางด้านภาษา 2) วัฒนธรรม มีวัฒนธรรมที่หลากหลาย การนำพหุวัฒนธรรมมาใช้ ก็กลับกลายเป็นเรื่องที่ยากไปกันใหญ่เพราะเกิดการแบ่งแยกโดยชัดเจน นักเรียนเรียนในโรงเรียนรัฐบาลน้อยลงเพื่อไปเรียนภาษาที่โรงเรียนเอกชน ทำให้ไม่สามารถควบคุมได้ เพราะโรงเรียนเอกชนเน้นสอนภาษา ทำให้ความรู้ตามหลักสูตรแกนกลางไม่ได้คุณภาพ แต่ในปัจจุบันก็พยายามที่จะกำหนดให้มีการสอนศาสนาและวิชาสามัญแบบ 50/50 ซึ่งที่จริงก็ยังไม่มีความรู้คุณภาพแต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ ดังนั้นหลักสูตรจะต้องยืดหยุ่น ควรทำ แชนด์บ็อกซ์ มาใช้ในภาคใต้เพื่อดึงจุดเด่นของพื้นที่มาใช้สร้างนวัตกรรมใน 3 จังหวัด ภาคใต้ มีการบูรณาการของพื้นที่ที่ใกล้เคียงกัน มาแก้ปัญหาร่วมกัน จะใช้ส่วนกลางมาครอบทั้งระบบไม่ได้ หลักสูตรยังขาดการบูรณาการการเรียนรู้ เนื้อหาสาระของแต่ละรายวิชายังไม่ครอบคลุมตอบสนองความต้องการที่แท้จริงในการดำรงชีวิต ท้องถิ่น ชุมชน ยึดติดกับหลักสูตรส่วนกลางมากเกินไป นอกจากนี้การจัดหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่นยังขาดการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจในมิติที่เกี่ยวข้องกับคน จะพบว่าครูและผู้มีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตรยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรอย่างแท้จริง ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการ แนวคิด และจุดเน้นของการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านเนื้อหาของหลักสูตรจะเห็นได้ว่าการจัดหลักสูตรการเรียนมีปัญหาเรื่องภาษา การสื่อสาร ความหลากหลายของภาษา พหุวัฒนธรรม และขาดการต่อยอดการศึกษาสู่นาคต สำหรับคำถามที่ว่าหลักสูตรแกนกลางนำไปใช้ได้หรือไม่ จะพบว่าหลักสูตรแกนกลางมีรายละเอียดที่กำหนดใช้ในส่วนกลางทั่วไปทั่วประเทศ ไม่เหมาะกับบริบทเฉพาะของท้องถิ่น วัฒนธรรม สภาพสังคม ความเสี่ยงและสภาพภูมิศาสตร์เศรษฐกิจของพื้นที่ภาคใต้

สรุปแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น ตามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิได้ดังนี้ 1)หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น เน้นการบูรณาการการเรียนรู้ แต่ยังคงเนื้อหาสาระของแต่ละรายวิชาอยู่ทั้งด้านภาษา การคิดคำนวณ และด้านเหตุผลหรือวิทยาศาสตร์ 2)หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น เน้นหลักสูตรท้องถิ่นที่มีความหลากหลายและให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น 3)จัดหลักสูตรให้มีการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาเวียดนาม ลาว มลายู อังกฤษ รวมไปถึงมีการเปิดหลักสูตรนานาชาติเพิ่มขึ้นด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษามลายูและภาษาถิ่นใต้ 4)ท้องถิ่นและสถานศึกษาควรร่วมกันปรับรายละเอียดของเนื้อหาโดยเพิ่มหรือลดรายละเอียดจากหลักสูตรแกนกลาง เพื่อให้ได้หลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทที่แตกต่างตามสภาพพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะทางภาษาและวัฒนธรรม 5)ท้องถิ่นและสถานศึกษาควรร่วมกันปรับรายละเอียด จัดทำคำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติมจากที่ปรากฏในหลักสูตรแกนกลาง ทั้งนี้คำอธิบายรายวิชาที่จัดทำขึ้นต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์เนื้อหาและความต้องการของท้องถิ่น 6)ครูผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการ แนวคิด และจุดเน้นของการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยยึดหลักผู้เรียน 7)หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น เน้นการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นและสถานศึกษาเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน แต่ส่วนกลางยังคงเป็นผู้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้

ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละกลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกันด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ ก็นับเป็นอีกความเสี่ยงหนึ่ง ในส่วนนี้ครูนั้นว่ามีความสำคัญจะต้องมีการจ้างครูสอน ที่สอนศาสนาที่แยกกัน คือวิชาสามัญก็ส่วนหนึ่ง และวิชาศาสนาก็ต้องจ้างครูอีกส่วนหนึ่ง ทำให้บางครั้งควบคุมคุณภาพของครูไม่ได้ ปัญหาคือ จะทำอย่างไรให้เป็นเนื้อเดียวกันระหว่างวิชาสามัญกับศาสนา การพัฒนาครู จะพัฒนาอย่างไรให้ได้ตามเป้าหมาย เช่น ครูที่เป็นคนพื้นที่ ไม่สามารถสอบผ่านเกณฑ์เพราะใช้ข้อสอบกลาง ครูท้องถิ่นก็สอบผ่านได้น้อย ทำให้ไม่ได้ครูท้องถิ่นที่สามารถสอนได้ทั้งภาษาท้องถิ่นและวิชาสามัญ เมื่อครูที่นอกพื้นที่สอบได้ก็จะอยู่ไม่นาน ทำให้เกิดการย้ายบ่อย นอกจากนี้จะพบว่าครูยังจัดการเรียนรู้แบบเน้นให้นักเรียนจำ ครูมีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ไม่หลากหลาย ยังติดบทบาทที่ครูเป็นผู้นำในการให้ความรู้ ดังนั้นการสอนของครูจึงยึดติดหรือยังถูกจำกัดด้วยเนื้อหาจากหลักสูตรแกนกลางฯ นอกจากนี้จากลักษณะประชากรจังหวัดชายแดนใต้ที่ส่วนใหญ่เป็นมุสลิมนับถือศาสนาอิสลามประมาณร้อยละ ๗๕ มีสภาพความเป็นอยู่รวมตัวกันอยู่เป็นกลุ่มก้อน มีความผูกพันยึดเหนี่ยวกับศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมความเป็นอยู่ใน

ชีวิตประจำวันยังใช้ภาษามลายูพื้นเมืองไม่นิยมใช้ภาษาไทย ซึ่งมีบางส่วนยังพูดภาษาไทยไม่ได้ ดังนั้นจึงมีปัญหาในการสอนภาษาไทย เพราะภาษาเป็นสื่อกลางหลักในการสื่อสาร และเป็นพื้นฐานในการเรียนทุกวิชา บางทีครูพูดภาษาถิ่นไม่ได้ แต่นักเรียนใช้แต่ภาษาถิ่น เป็นต้น ในการการจัดหลักสูตรและการสอนของครูยังไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมจริง วัฒนธรรมท้องถิ่น ไม่สอดคล้องกับชีวิตจริง ก็ทำให้นักเรียนไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน สำหรับตัวนักเรียนเองจะไม่รักการอ่านอาจเพราะอิทธิพลของภาษาถิ่นหรือสภาพแวดล้อมทางสังคม และเมื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูไม่สามารถกระตุ้น หรือส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่านอันเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ ยิ่งเพิ่มโอกาสในการขาดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการเรียนรู้ตามศักยภาพความแตกต่างระหว่างบุคคล

สรุปแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ตามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ ดังนี้ 1)พัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น วิเคราะห์เป็น ไม่นั่นท่องจำ เช่น จัดการเรียนรู้แบบโครงการ 2)ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมเสริม ในแต่ละกลุ่มวิชาในทุกระดับชั้นโดยปรับปรุงจากหลักสูตรแกนกลาง โดยไม่ทำให้จุดประสงค์ของหลักสูตรเปลี่ยนแปลง 3)ให้ความรู้เพิ่มเติมแก่ครูในการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนด้วยเทคนิคการสอนที่หลากหลายมากขึ้น 4)ส่งเสริม พัฒนา ปรับปรุง กระบวนการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความเข้มแข็งในวิชาภาษาไทยเป็นหลัก เพื่อให้เป็นพื้นฐานการเรียนในวิชาอื่นๆ 5)บริหารจัดการหลักสูตร พัฒนาการจัดการเรียนรู้ และวิธีการสอนให้สอดคล้องกับชีวิตจริง สภาพจริงของสังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่น จะช่วยให้การสอนมีความหมาย 6)ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบทวิภาษาในการแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งขั้นต้นจะเน้นการพัฒนากระบวนคิด วิเคราะห์ และความกล้าแสดงออกผ่านภาษาท้องถิ่น ก่อนพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนภาษาถิ่นด้วยอักษรไทย ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกสนุกสนาน และอยากที่จะเรียนรู้ ด้วยภาษาถิ่น และใช้ภาษาที่สองหรือภาษาไทย ซึ่งจะเป็นภาษาที่ใช้ติดต่อทางราชการ และการเรียนในระดับต่อไป และ7) จัดกิจกรรมที่ ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ วิจาร์ณ สร้างสรรค์ศึกษาและค้นคว้าได้ลงมือปฏิบัติจนเกิดการเรียนรู้และค้นพบความรู้ด้วยตนเองเป็นสาระ ความรู้ ด้วยตนเอง รักการอ่าน รักการเรียนรู้อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต(Long-life Education) และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Learning Man)

3.ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละกลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกันด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญทุกคนพบว่าครูขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการทำวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูเกิดอคติในการทำวิจัย ไม่เห็นความสำคัญของการทำวิจัย คิดว่าการทำวิจัยเป็นงานเอกสารที่ไม่มีความจำเป็น นอกจากนี้การบริหารงานของต้นสังกัดยังขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ และการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยให้ครู ขาดการกระตุ้น

และให้แรงเสริมครูในการทำวิจัย เพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ และปรับปรุงการเรียนการสอนโดยใช้งานวิจัย ในด้านความร่วมมือในการทำวิจัยจะเห็นว่าขาดการประสานงานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในชุมชน ตลอดจนสถาบันอุดมศึกษา ในการส่งเสริมให้ครูทำงานวิจัย เมื่อเป็นเช่นงานวิจัยที่จะนำมาใช้จึงน้อยหรือเรียกได้ว่าขาดงานวิจัย และนวัตกรรมการศึกษาที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ นอกจากนี้สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะพิเศษกว่าพื้นที่อื่น ซึ่งเป็นความเสี่ยงอย่างหนึ่งที่ทำให้การจัดการศึกษาไม่ประสบความสำเร็จ

สรุปแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ดังนี้ 1) กำหนดคุณลักษณะของครูในแต่ละภาคเรียนว่าจะต้องมีวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งควรเป็นเรื่องที่เป็นการแก้ปัญหาการเรียนการสอน 2) สร้างกำลังใจกับครูผู้สอน ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน 3) ส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้ปรับปรุงการเรียนการสอนโดยใช้ผลวิจัยในชั้นเรียนที่ได้ศึกษามา เป็นแนวทางในการแก้ไขพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น 4) นำผลงานวิจัยของครูมาเผยแพร่ให้เพื่อนครูได้ศึกษาเรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนของตนเอง สร้างบรรยากาศในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการทำวิจัยในชั้นเรียน 5) สนับสนุนให้มีการศึกษาสภาพการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ที่รองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต 6) สนับสนุนครูเข้าอบรมพัฒนาด้านการวิจัยเพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการทำวิจัย ตลอดจนเห็นความสำคัญของการทำวิจัย 7) สนับสนุนด้านงบประมาณ และส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ช่วยเหลือให้ครูได้มีผลงานการศึกษาค้นคว้า วิจัย 8) ส่งเสริมการสร้างนักวิจัยใหม่และพัฒนาเครือข่ายวิจัย พี่เลี้ยงนักวิจัยแบบมีส่วนร่วมจากหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ และสามารถนำผลวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม และ 9) ส่งเสริมการดำเนินงานวิจัย และพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

4. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละกลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกันด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ไว้สอดคล้องกันกล่าวคือ แหล่งเรียนรู้ จะต้องมีการกระจายแหล่งเรียนรู้ให้มาก ไม่ควรจัดการศึกษาแค่ในระดับขั้นพื้นฐาน ควรจะต้องจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้มีความหลากหลาย การประสานงานระหว่างผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้นำชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ยังมีน้อยมากดังนั้นในการพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่างๆ อาทิ ด้านบุคคล แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านธรรมชาติยังไม่ได้นำมาใช้ในการจัดกิจกรรม

การเรียนการสอนให้คุ้มค่า เพราะจะเห็นว่าผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายยังไม่เห็นความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ ด้านสังคม ภูมิปัญญา ท้องถิ่น ธรรมชาติ ฯลฯ ในชุมชน นอกจากนี้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชนยังไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมากนัก ในทางปฏิบัติโรงเรียนมักดำเนินการเองโดยใช้คณะกรรมการสถานศึกษาเพียงในนาม ขาดการจัดลำดับความจำเป็นและขั้นตอนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบ จึงไม่มีการทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้อย่างจริงจัง ไม่มีการรวบรวมพัฒนาการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญา ท้องถิ่น ด้านวัฒนธรรมให้เป็นแหล่งสนับสนุนการเรียนการสอนยิ่งขึ้น ที่สำคัญอีกเรื่องคือหนังสือเรียน ที่กระทรวงกำหนดตามหลักสูตรบางครั้งไม่เหมาะกับการใช้ในส่วนกลางหรือพื้นที่อื่นๆ แต่ยังไม่เหมาะสมกับการใช้จัดการเรียนรู้ในพื้นที่ลักษณะพิเศษดังเช่นภาคใต้ หนังสือในกลุ่มสาระฯ ต่างๆ ยังไม่สามารถใช้จัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงกล่าวได้ว่าความเสี่ยงทางวิชาการที่สำคัญอีกด้านที่ต้องบริหารคือการมีแหล่งการเรียนรู้ย่อย ไม่หลากหลาย ไม่ทันสมัย ให้กับนักเรียน

สรุปแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ดังนี้ 1) ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้นำชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ร่วมประชุมสัมมนาหาแนวทางพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่างๆ ให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากยิ่งขึ้น 2) จัดทำแผนการดำเนินงานด้านการส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญกับการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสังคม ในการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 3) จัดระบบ วางแผนการ ประสานการดำเนินการ การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นในส่วนที่แตกต่างกัน ระหว่างหน่วยงานต่างๆ ให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกันให้มากขึ้น 4) รวบรวมพัฒนาการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านวัฒนธรรมให้เป็นแหล่งสนับสนุนการเรียนการสอนยิ่งขึ้น 5) ปรับสภาพการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสังคม ให้เหมาะสมสอดคล้องและเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาทุกขนาดรวมทั้งระดมแหล่งวิทยากร หรือปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาชาวบ้านในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 6) มีการศึกษา วิเคราะห์ คัดเลือกจัดทำ และตรวจพิจารณาคุณภาพ หนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสืออ่านประกอบ แบบฝึกหัด ใบงาน ใบความรู้ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีคุณภาพสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา และเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และ 7) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน และห้องสมุดของโรงเรียนให้ทันสมัย มีข้อมูลที่หลากหลาย ใช้ในการค้นคว้าและเป็นแหล่งเรียนรู้ได้จริง

5.ด้านการบริหารงานและนิเทศการศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละกลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกันด้านการบริหารงานและนิเทศศึกษาก็ยังคงเป็นความเสี่ยงที่ต้องจัดการ ในเขตพื้นที่ภาคใต้มีหน่วยงานที่เข้าซ้อน ที่จริงน่าจะมียุทธศาสตร์ในการจัดการในด้านการศึกษาที่ดีกว่านี้ ควรมีการจัดการที่เป็นพื้นที่เฉพาะกรณีพิเศษ มีทั้งทหาร เข้ามาเกี่ยวข้องพัวพันกันเยอะเกินไป เช่น กศต กระทรวงศึกษา กศจ จังหวัด และยังมีหน่วยงานของทหารเข้ามามีบทบาทอีกมากมาย ทำให้ไม่รู้ว่่าอันไหนถูกต้องสำหรับเด็ก ๆ มีงบประมาณมากแต่ผลสัมฤทธิ์ต่ำไม่เหมาะสมกับงบประมาณที่ได้รับ ดังนั้นต้องจัดระบบการบริหารจัดการเฉพาะจุดพื้นที่นั้นๆ ให้มีความชัดเจนและต้องพูดคุยกัน ระหว่างกระทรวงต่างๆที่รับผิดชอบ จัดนโยบายใหม่ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาส่วนมากยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเสี่ยงในการบริหารการศึกษา ขาดการวิเคราะห์ความเสี่ยง ทำให้แก้ปัญหาไม่ตรงจุด ซึ่งในเรื่องการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการเกี่ยวกับการบริหารงานและการนิเทศศึกษายังขาดการนิเทศอย่างมีคุณภาพ และขาดกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ ไม่สามารถปรับใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน นอกจากนี้วัฒนธรรมองค์กรบางอย่างในสถานศึกษายังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา ก่อให้เกิดความเสี่ยงทางวิชาการ เช่น วัฒนธรรมเรื่องเส้นสายทำให้การมอบหมายงานกับบุคลากรเป็นไปแบบพวกใครพวกมันไม่ได้พิจารณาตามความสามารถอย่างแท้จริง เป็นต้น ในการบริหารงานฝ่ายต่างๆ ทั้งฝ่ายบุคคล ฝ่ายการเงิน ฝ่ายสภาพแวดล้อม และอื่นๆ ล้วนเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความเสี่ยงทางวิชาการได้ ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษายังขาดการให้ความสำคัญของการนำหลักการบริหารความเสี่ยงมาปรับใช้อย่างเป็นรูปธรรม ขาดการรายงานและติดตามผลการแก้ปัญหา แก้ปัญหาไม่ตรงจุด ที่สำคัญอีกด้านหนึ่งคืองานด้านวิชาการของสถานศึกษายังขาดระเบียบและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเหมาะสมกับพื้นที่ และขาดการประสานงานกับฝ่ายต่างๆ ส่วนมากการประสานงานจะเป็นในลักษณะบนลงล่าง ซึ่งทำให้แก้ปัญหาไม่ตรงจุด ขาดการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในการจัดหา ผลิต ใช้และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งทำให้การพัฒนาไม่เกิดขึ้นอย่างครบกระบวนการนั่นเอง

สรุปแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการบริหารงานและนิเทศศึกษาตามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ดังนี้ 1)ผู้บริหารโรงเรียนหรือครู นำการบริหารความเสี่ยงมาใช้ เป็นเครื่องมือในการบริหารสถานศึกษาอย่างจริงจัง ตลอดจนมีการนิเทศติดตามผลการนำไปใช้อย่างต่อเนื่อง 2)ผู้บริหารโรงเรียนหรือครู จัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบตามสภาพความเสี่ยงจริงที่เกิดขึ้นในบริบทของความพร้อม ด้าน คน งบประมาณ และสภาพแวดล้อมอื่น หากองค์ประกอบใดมีความเสี่ยงสูงสุด ให้บริหารความเสี่ยง 3)ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ

การจัดการศึกษาควรให้ความสำคัญใน การนำองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงมาปรับใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเป็น รูปธรรมที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น 4)จัดทำคู่มือการบริหารความเสี่ยงของงานวิชาการของสถานศึกษาเพื่อชี้แจงรายละเอียด ขั้นตอน การดำเนินการ วิธีการ ตลอดจน การสรุปรายงานผล เพื่อผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานวิชาการ หรือครูผู้รับผิดชอบ นำไปใช้ประกอบการบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5)ในระดับปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการควรมีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบพัฒนาการ สามารถวิเคราะห์และบริหารความเสี่ยงที่เกิดขึ้นได้เป็นระยะอย่างใกล้ชิด 6)การบริหารงานฝ่ายต่างๆ ของโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของความเสี่ยงในการบริหารวิชาการ ดังนั้นผู้บริหารควรบริหารงานต่างๆ อย่างเป็นระบบ เหมาะสม เพื่อลดความเสี่ยงทางวิชาการ 7)ผู้บริหารโรงเรียน คณะครูและผู้เกี่ยวข้อง ต้องมีความตระหนัก และพร้อมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจในการบริหารความเสี่ยงงานวิชาการให้บรรลุวัตถุประสงค์ 8)จัดทำแผนการจัดการความเสี่ยงประจำปีและมอบหมายผู้รับผิดชอบ 9)จัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้และถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกันและ 10)มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อการพัฒนาอย่างครบกระบวนการ

6.ด้านการพัฒนาสื่อ,นวัตกรรม และเทคโนโลยี

ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละกลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกันด้านการพัฒนาสื่อ,นวัตกรรม และเทคโนโลยี มีความเสี่ยงหรือไม่อย่างไร ผู้เชี่ยวชาญให้การสัมภาษณ์ว่า สถานศึกษายังขาดการพัฒนาบุคลากรในการใช้สื่อ การสร้างนวัตกรรม และการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างจริงจัง ต่อเนื่อง เป็นรูปธรรม ที่จะสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในห้องเรียนและสถานศึกษาได้จริง ก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในการพิจารณาความเหมาะสมของสื่อยังขาดการปรับปรุงหรือเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับท้องถิ่น ยุคสมัย และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี แม้แต่สื่อหลักๆ เช่น หนังสือเรียน คู่มือครู หนังสือเสริมประสบการณ์แบบฝึกหัด หรือสื่ออื่น ๆ ยังไม่เหมาะสมกับจุดประสงค์ เนื้อหา และสภาพท้องถิ่น ดังนั้นประเด็นความเสี่ยงเรื่องการขาดการพัฒนาสื่อ หรือนวัตกรรม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือที่มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียนยังมีอยู่ในระดับสูง อย่าลืมนำสื่อที่ดีและเหมาะสมจะช่วยกระตุ้นความสนใจ และเป็นตัวกลางในการสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะปฏิบัติและทัศนคติ ได้ตามวัตถุประสงค์บทเรียน ดังนั้น นวัตกรรมหรือสื่อการเรียนรู้นั้นนำมาใช้นั้นต้องได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์และบริบททางสังคมวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ภาคใต้ สิ่งที่สามารถช่วยได้แต่ยังไม่มียังจริงจริงคือการสำรวจทรัพยากรการพัฒนา นวัตกรรมอย่างจริงจังเต็มรูปแบบ ได้แก่

บุคลากร เครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ งบประมาณ สถานที่ เป็นต้น อีกด้านหนึ่งที่ต้องให้ความสำคัญคือโรงเรียนในพื้นที่ขาดความเท่าเทียมกันในเรื่องงบประมาณ ความทันสมัย ความพร้อม และคุณภาพสื่อ นวัตกรรม และบุคลากร ขาดการประสานความร่วมมือด้านสื่อ นวัตกรรม และการแบ่งปันเชิงวิชาการระหว่างสถาบัน สิ่งเหล่านี้หากได้มีการนำมาใช้ร่วมกันประสานกันอย่างเป็นระบบจะช่วยลดความเสี่ยงลงได้

สรุปแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ตามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ดังนี้ 1)พัฒนาบุคลากรในการใช้สื่อ การสร้างนวัตกรรม และการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างจริงจัง ต่อเนื่อง เป็นรูปธรรม นำมาประยุกต์ใช้ในห้องเรียน และสถานศึกษาได้จริง ก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 2)ปรับปรุงหรือเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับท้องถิ่น 3)ท้องถิ่นและสถานศึกษา ร่วมกันจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ เนื้อหา และสภาพท้องถิ่น โดยสื่อเหล่านี้อาจใช้กับเนื้อหาในรายวิชาที่มีอยู่เดิมหรือรายวิชาใหม่ที่พัฒนาขึ้นก็ได้ 4)พัฒนาสื่อ หรือนวัตกรรม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือที่มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน ช่วยกระตุ้นความสนใจ และเป็นตัวกลางในการสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะปฏิบัติและทัศนคติ ได้ตามที่ผู้สอนต้องการ 5)พัฒนานวัตกรรมหรือสื่อการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์และบริบททางสังคมวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น 6)มีความร่วมมือกันในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม มีการแบ่งปัน เผยแพร่สื่อ นวัตกรรมในลักษณะโรงเรียนพี่ – โรงเรียนน้อง 7)มีการประสานงานความร่วมมือกับภาคเอกชน และภาคชุมชนในการพัฒนาด้านเทคโนโลยี สื่อ นวัตกรรม และ 8) สร้างความรู้ ความเข้าใจกับครูในการออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ การออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ดีต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อคุณภาพของนวัตกรรมการเรียนรู้และ9) ส่งเสริมด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ในพื้นที่ให้มากขึ้นโดยให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าและเข้าถึงชีวิตประจำวันได้ และ10)สำรวจทรัพยากรที่สำคัญต่อการพัฒนานวัตกรรมอย่างจริงจังเต็มรูปแบบ ทั้งด้าน บุคลากร เครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ งบประมาณ สถานที่

7.ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน

ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละกลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกันด้านการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน การวัดผลประเมินผล อย่างแรกคือ เรื่องภาษา ถ้าไม่เก่งภาษาการอ่านการแปลผลก็ไม่ถูกต้อง เพราะฉะนั้นการเรียนการสอนจะต้องสร้างนวัตกรรมศึกษาอย่างจริงจังเพื่อแก้ไข ในมุมมองของเกณฑ์การวัดและประเมินผลยังไม่มีความเหมาะสมกับสภาพ

พื้นที่ ขาดความยืดหยุ่น เกณฑ์ส่วนกลางที่กำหนดมายังขาดข้อคำนึงถึงบริบททางสังคม วัฒนธรรม ชุมชน แม้แต่ครูหรือบุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยึดติดกับเกณฑ์คะแนนมากเกินไปจนบางครั้งลืมการประเมินตามสภาพจริงและความแตกต่างระหว่างบุคคล ตลอดจนความถนัดและทักษะกระบวนการ สำหรับในมุมมองของนักเรียนก็ไม่ให้ความสำคัญกับเกณฑ์และผลการวัดผลและประเมินแต่ละครั้ง เพราะสภาพสังคมวิถีชีวิตที่มีข้อจำกัดทำให้นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของคะแนนหรือผลการประเมินไปมากกว่าการช่วยครอบครัวประกอบอาชีพ ปากท้อง และการดำรงชีวิต ในมุมมองของครูผู้สอนเองยังขาดการใช้การวัดและประเมินผลเพื่อกลับมาปรับปรุงการสอนของตนเอง แต่ใช้การวัดและประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียนนักเรียนเป็นหลัก ทำให้ขาดการพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนรู้ ครูยังขาดวิธีการวัดและประเมินผลให้ครอบคลุมเนื้อหาวิชา ทำให้การประเมินนักเรียนไม่มีเครื่องมือที่เหมาะสมและวิธีการที่หลากหลาย ที่สำคัญการวัดและประเมินผลยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนให้ยืดหยุ่นเหมาะกับบริบทของสถานศึกษาในท้องถิ่นได้

สรุปแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน ตามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ดังนี้ 1) สร้างเกณฑ์การวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ มีความยืดหยุ่น คำนึงถึงบริบททางสังคม วัฒนธรรม ชุมชน เปิดกว้างให้สถานศึกษา เขตพื้นที่ การศึกษา และชุมชน สร้างเกณฑ์การวัดและประเมินผลด้วยตนเอง โดยอยู่ภายใต้การควบคุมคุณภาพอย่างเป็นระบบ 2) พัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ความเข้าใจในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตลอดจนสามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ผู้เรียนได้รับทราบเกณฑ์และผลการวัดผลและประเมินแต่ละครั้ง รวมทั้งมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลของตนเองได้ ทั้งนี้เพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอนโดยภาพรวม 4) สร้างความเข้าใจให้กับครูในการให้ผู้เรียนมีสิทธิทราบเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลแต่ละครั้ง ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลของตนเองได้ โดยมีการพิจารณาจากสภาพการดำเนินงานด้านประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนโดยภาพรวม 5) ครูมีความรู้ความเข้าใจในการวัดและประเมินผลอย่างถ่องแท้และถือปฏิบัติ ใช้การประเมินผลนักเรียนด้วยเครื่องมือที่เหมาะสมและวิธีการที่หลากหลาย 6) ครูรู้และเข้าใจ บทบาท หลักการ แนวดำเนินงานของสถานศึกษาและจุดเน้นในการวัดและประเมินผลการเรียน 7) สัดส่วนในการวัดและประเมินผล มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับสภาพบริบทของสังคม วัฒนธรรม พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และ 8) การวัดและประเมินผลควร ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียน (Formative assessment) เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นในห้องเรียนทุกวันเพื่อหาจุดเด่น จุดด้อยที่ต้องปรับปรุง เป็นข้อมูลเพื่อใช้

ในการพัฒนา ประกอบกับการวัดและประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ (Summative assessment)

8. ด้านการส่งเสริมความรู้สู่ชุมชน

ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละกลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกันด้านการส่งเสริมความรู้สู่ชุมชน ควรนำประเด็นที่สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้อีกสองประเด็นคือ ประเด็นการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น กับ ประเด็นการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ให้มารวมอยู่ในด้านนี้ด้วยกันเพื่อให้ง่ายต่อการบริหารความเสี่ยง ซึ่งสามารถสรุปผลการสัมภาษณ์ได้ว่า มหาวิทยาลัยในพื้นที่ควรจะมีบทบาทที่สำคัญและควรที่จะพัฒนาคนที่จะพัฒนาคนออกมาเป็นครูโดยเน้นครูที่อยู่ในพื้นที่ควรทำในลักษณะ MOU หรือทำในโครงการครุทายาทเพื่อให้ครูที่อยู่ในพื้นที่ได้กลับไปบรรจุยังพื้นที่ๆตนเองอยู่ จะทำให้ครูมีความรู้ในด้านของภาษาท้องถิ่นและภาษาสามัญ ควรส่งเสริมความมั่นคงเศรษฐกิจและสังคม เช่น ด้านการเกษตรกรรม หรือพื้นที่ชุมชนอยู่ติดจุดเด่นของพื้นที่มาสร้างงานสร้างอาชีพ ส่งเสริมให้มีความเข้มแข็งในด้านเศรษฐกิจเพื่อสร้างอาชีพให้คนในพื้นที่ ถ้าเศรษฐกิจดี การศึกษาก็จะดีขึ้นตาม สถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องยังขาดการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การจัดให้บริการด้านวิชาการแก่ชุมชน บางครั้งอาจเนื่องมาจากระเบียบปฏิบัติของราชการที่ไม่เอื้อ ทำให้สถานศึกษากับชุมชนมีช่องว่างที่เข้าไม่ถึง การบริหารความเสี่ยงทางวิชาการด้านที่เกี่ยวข้องกับชุมชนยังขาดการคำนึงถึงพื้นฐานความเสี่ยงของชุมชนภาคใต้ที่มีลักษณะเฉพาะทางและมีความแตกต่างทางวัฒนธรรมอย่างเด่นชัด และขาดการออกแบบบริหารความเสี่ยงตามลักษณะเฉพาะของพื้นที่ เช่น พื้นที่เสี่ยงด้านความปลอดภัย พื้นที่เสี่ยงด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น นอกจากนี้สถานศึกษาไม่มีการจัดทำข้อมูลทะเบียนชุมชนในทุกด้าน เพื่อทำความรู้จักชุมชน ผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ของชุมชน ไม่มีการศึกษาหรือสำรวจความต้องการของท้องถิ่น หรือประสานงานเพื่อให้ท้องถิ่นสนับสนุนงานวิชาการของโรงเรียน ในเรื่องการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น สำหรับ คณะกรรมการสถานศึกษานั้นพบว่าไม่มีบทบาทอย่างจริงจังในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ในส่วนของผู้บริหารและครูก็ยังไม่ได้มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการร่วมกันจัดการศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนยังไม่ค่อยเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการศึกษา ขาดการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถานศึกษาต่อชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นการส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชนท้องถิ่น จึงแทบไม่มี เช่น การจัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด เทคนิค ทักษะทางวิชาการเพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น การที่จะบริหารความเสี่ยงในเรื่องจึงจำเป็นต้องสำรวจความต้องการการสนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน แล้วจึงมีการจัดให้ความรู้เสริมสร้างความคิด เทคนิค ทักษะทางวิชาการเพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพ ที่เป็นประโยชน์ต่อ

คุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น ในด้านการควบคุมดูแลคุณภาพ ประสานงานระหว่าง การศึกษาระดับอุดมศึกษา และการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนการดูแลชุมชนให้มีส่วนร่วมในด้าน ต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาก็ยังมีน้อยมาก กล่าวได้ว่าการบริการวิชาการสู่ชุมชนขาดการ มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สู่จิตอาสา เพื่อรับใช้สังคม โดยคำนึงถึงบริบทความต้องการของ ชุมชนเป็นหลัก สถานศึกษาขาดการจัดทำโครงการบูรณาการร่วมกับพันธกิจอื่นๆ ของมหาวิทยาลัยใน พื้นที่ ขาดการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นในการระดม ทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น

สรุปแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขต พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการส่งเสริมความรู้สู่ชุมชน ตามความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ดังนี้ 1)จัดให้มีการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนของ สถานศึกษาในภาคใต้ 2)การบริหารความเสี่ยงทางวิชาการด้านที่เกี่ยวกับชุมชน ให้คำนึงถึงพื้นฐาน ความเสี่ยงของชุมชนเป็นหลัก และออกแบบบริหารความเสี่ยงตามลักษณะเฉพาะของพื้นที่ เช่น พื้นที่ เสี่ยงด้านความปลอดภัย พื้นที่เสี่ยงด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น 3)จัดทำข้อมูลทะเบียนชุมชนในทุกด้าน เพื่อทำความรู้จักชุมชน ผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ของชุมชน ตลอดจนเป็นแหล่งข้อมูล จุดอ่อน จุดแข็งของชุมชน เพื่อให้สามารถบริหารความเสี่ยงในชุมชนได้อย่างตรงความมุ่งหมาย 4) ศึกษา สำรวจความต้องการของท้องถิ่น ประสานงานเพื่อให้ท้องถิ่นสนับสนุนงานวิชาการของโรงเรียน ในเรื่องการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างตอบสนองความ ต้องการของชุมชนให้มากที่สุด 5)เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All for Education) อย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง 6)คณะกรรมการสถานศึกษา มีบทบาทอย่างจริงจังในการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน รับรู้บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีส่วนร่วมกิจกรรมของชุมชน การประชาสัมพันธ์โรงเรียน การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น การให้บริการแก่ชุมชน และการให้ชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน 7)ผู้บริหารและครู สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการร่วมกันจัด การศึกษา มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนเห็น ความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกัน 8)ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น มีการจัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด เทคนิค ทักษะทาง วิชาการเพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น 9)สำรวจความ ต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน ด้านการจัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด เทคนิค ทักษะทาง วิชาการเพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น และด้านการ ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา และที่จัดโดยบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 10)มีการดำเนินการ

“หนึ่งจังหวัดหนึ่งมหาวิทยาลัย” อย่างจริงจัง มีการควบคุมดูแลคุณภาพ ประสานงานระหว่าง การศึกษาระดับอุดมศึกษา และการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนการดูแลชุมชนให้มีส่วนร่วมในด้าน ต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 11)การบริการวิชาการสู่ชุมชนควรมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์สู่จิตอาสา เพื่อรับใช้สังคม โดยคำนึงถึงบริบทความต้องการของชุมชนเป็นหลัก 12)สถานศึกษา มีการจัดทำโครงการบูรณาการร่วมกับพันธกิจอื่นๆ ของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ เช่น การเรียนการสอน การวิจัย และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยประสานงานกับชุมชน 13)จัดตั้งหน่วยงานเพื่อทำ หน้าที่บริหารจัดการงานบริการวิชาการแก่ชุมชนและสังคม ครอบคลุมวงจรคุณภาพ (PDCA) 14)ร่วมมือใน ชุมชนในลักษณะโรงเรียนพี่-โรงเรียนน้อง ในการจัดการเรียนรู้ในพื้นที่ใกล้เคียง มีการแบ่งปันเชิง วิชาการ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 15)กำหนดพื้นที่บริการวิชาการเป็นพันธกิจ หนึ่งของการบริหารงานในสถานศึกษา เพื่อการสร้างสังคมอย่างยั่งยืน นำการศึกษามาพัฒนาสังคม ชุมชน ได้อย่างแท้จริงในทางปฏิบัติ ตลอดจนมีการติดตามความต่อเนื่อง ความสำเร็จ และพัฒนาการ ของโครงการ 16)ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจต่อบุคคล ครอบครัวย ชุมชน องค์กรชุมชนองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการ และ สถาบันสังคมอื่น ในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษา และการประสานความ ร่วมมือเพื่อสร้างความเข้าใจอันดี 17)ประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและ องค์กรอื่นในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรมของ ท้องถิ่น 18)เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้ง ภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น ให้บริการด้านวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับแหล่งวิทยาการ ในที่อื่นๆ และ 19)ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับ บุคคล ครอบครัวย ชุมชน องค์กรชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กร วิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

9.ด้านการแนะแนวการศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละกลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องและไปในทิศทาง เดียวกันด้านการแนะแนวการศึกษาว่านักเรียนในพื้นที่ภาคใต้ต้องการคำแนะนำการช่วยเหลือในการให้ แนวทางการศึกษาเป็นอย่างมาก หากผู้เกี่ยวข้องยังมีความเข้าใจไม่ตรงกันเกี่ยวกับการแนะแนว การศึกษาต่อสำหรับพื้นที่พิเศษดังเช่นเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะทำให้การแนะแนวการศึกษาไม่ เหมาะสมกับบริบท ชุมชน วัฒนธรรม ฯลฯ ทั้งนี้อาจเพราะครูบุคลากรยังขาดการข้อมูล ความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับการแนะแนวการศึกษาต่อ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนบุคลากรมีความรู้สึก ท้อถอย ขาดความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ อาจเนื่องมาจาก

เหตุการณ์ความไม่สงบ ความไม่พร้อมด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบราชการที่มีรายละเอียดค่อนข้างมาก จะจัดโครงการหรือทำอะไรก็ตามค่อนข้างยากและมีขั้นตอนซับซ้อน ครูยังขาดความรู้รอบตัว และวิธีการในการแนวทางเลือกสถานที่เรียนต่อ ขาดความรู้วิธีที่จะเตรียมตัวในการสอบคัดเลือกเข้าสถานศึกษาต่อ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพชีวิตภายในสถานศึกษาได้ รวมทั้งกำหนดเป้าหมายในการแนะแนวการศึกษาผิด นอกจากนี้สถานศึกษาแต่ละแห่งมีความพร้อมไม่เท่ากัน ขาดความเท่าเทียมทางการศึกษา ทำให้ระบบการแนะแนวการศึกษาต่อไม่เท่าเทียมกัน นักเรียนได้รับการแนะแนวการศึกษาต่อไม่เสมอภาค ยิ่งขาดเครื่องมือและกลวิธีที่หลากหลายในการแนะแนวการศึกษา ชุมชน และหน่วยงานภายนอกยังมีบทบาทในการแนะแนวการศึกษาน้อย ขาดแผนปฏิบัติการแนะแนวที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับปัญหาความต้องการของชุมชน สังคมในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต สถานศึกษายังขาดข้อมูลและสารสนเทศ ที่ใช้ในการแนะแนวทุกด้านตรงตามความเป็นจริงและเป็นปัจจุบัน

สรุปแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการแนะแนวการศึกษา ตามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ดังนี้ 1) สร้างความเข้าใจตรงกันของผู้เกี่ยวข้อง ในการแนะแนวการศึกษาต่อสำหรับพื้นที่พิเศษดังเช่นเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยสร้างแนวทางการแนะแนวการศึกษาที่เหมาะสมกับบริบท ชุมชน วัฒนธรรม ฯลฯ ไม่ยึดติดกับค่านิยมการศึกษาตามพื้นที่ภาคอื่นๆ 2) มีการให้ข้อมูล สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแนะแนวการศึกษาต่อ เพื่อเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษา และเพื่อรับทราบถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาการศึกษาสำหรับเยาวชนในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ 3) มีความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัด ชายแดนภาคใต้ โดยให้ความสำคัญกับการสนับสนุน และส่งเสริมการขยายโอกาสทางการศึกษา ให้แก่เยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 4) ผู้บริหาร ครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาในพื้นที่ ถวายทอด เผยแพร่ ขยายผลข้อมูลแนะแนวการศึกษาให้แก่เยาวชนและผู้ปกครองรวมทั้งช่วยให้คำปรึกษาแก่นักเรียนเสริมสร้างแรงจูงใจในการศึกษาต่อเพื่อจัดวางเส้นทางการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นทั้งทางสายวิชาการและสายอาชีพอันจะนำไปสู่การเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาการศึกษาของเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป 5) ทุกฝ่ายให้ความสำคัญของการแนะแนวการศึกษา ซึ่งครอบคลุมถึงการส่งเสริมความสามารถทางการเรียนทุกด้าน ช่วยให้ผู้เรียนสามารถวางแผนด้านการศึกษาต่อในอนาคตได้ 6) พัฒนาครูให้มีความรู้และวิธีการในการแนะแนวทางเลือกสถานที่เรียนต่อ รู้วิธีที่จะเตรียมตัวในการสอบคัดเลือกเข้าสถานศึกษาต่อ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพชีวิตภายในสถานศึกษาได้ มุ่งให้ความช่วยเหลือนักเรียนในด้านการพัฒนาตนเอง สามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง ตลอดจนรู้ถึงวิธีการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีความสุขในชีวิต 7) จัดการบริการแนะแนวทางการศึกษา ที่มุ่งให้ความช่วยเหลือนักเรียนทุกคนเนื่องจาก นักเรียน

ทุกคนย่อมต้องการความช่วยเหลือจากโรงเรียนของตนเองและเป็นการบริการด้วยความเสมอภาคเป็นธรรมและเท่าเทียม กระทำอย่างเป็นกระบวนการและต่อเนื่อง คือจัดอย่างเป็นระบบมีระเบียบแบบแผน 8) ยอมรับในความสามารถของนักเรียน เข้าใจและยอมรับในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เคารพสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ยอมรับการมีอิสรภาพในการเลือกแนวทางชีวิตของผู้เรียน ใช้เครื่องมือและกลวิธีต่างทั้งที่เป็นแบบทดสอบและไม่เป็นแบบทดสอบในการช่วยเหลือ 9) การแนะแนวต้องจัดให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษา หรือการให้บริการโดยสอดแทรกอยู่ในกระบวนการเรียนการสอน หรือการให้บริการทุกกิจกรรม เป็นหน้าที่ของผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือผู้ให้บริการทุกคนที่จะต้องดำเนินการร่วมกัน และมีการประสานกับผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาทุกคน โดยเฉพาะชุมชน 10) การแนะแนวจะต้องจัดสำหรับผู้เรียนและผู้รับบริการทุกคน ไม่ใช่จัดให้เฉพาะผู้เรียนหรือผู้รับบริการที่มีปัญหาเท่านั้น และต้องจัดให้ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา อาชีพ และบุคลิกภาพ ต้องจัดอย่างต่อเนื่อง ควรมีแผนปฏิบัติการแนะแนวที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับปัญหาความต้องการของชุมชน สังคมในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตและ 11) การแนะแนวต้องมีข้อมูลและสารสนเทศ ที่ใช้ในการแนะแนวทุกด้านตรงตามความเป็นจริง และเป็นปัจจุบันซึ่งจะทำให้สามารถช่วยเหลือผู้เรียนหรือผู้รับบริการได้ตรงความต้องการ โดยจะต้องสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนหรือผู้รับบริการนำตนเองและพึ่งตนเองได้

10. ด้านการพัฒนาาระบบประกันคุณภาพ

ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละกลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกันด้านการพัฒนาาระบบประกันคุณภาพ ต้องไม่ขาดการพัฒนาาระบบประกันคุณภาพ เพราะสภาพจริงจะเห็นว่าผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในสถานศึกษายังขาดความมุ่งมั่นในการพัฒนาาระบบการประกันคุณภาพภายในให้เข้มแข็งมีประสิทธิภาพ ที่สำคัญคือมักมีทัศนคติไม่ดีต่อการประเมิน ประกันตรวจสอบ ไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียน ขาดการกำหนดเป้าหมายและดำเนินกิจกรรม โครงการที่ใช้ผลการประเมินตนเอง ผลการประเมินคุณภาพจากองค์กรภายนอก หรือผลการวิจัยที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาเอง ตลอดจนใช้ผลการวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นฐานในการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน ตลอดจนใช้ผลการวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นฐานในการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน ระบบประกันคุณภาพที่กำหนดโดยส่วนกลาง (หน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการ) โดยปกติมักกำหนดขอบข่ายโดยภาพรวมเป็นหลัก เพื่อให้ใช้ได้ทั่วประเทศโดยกว้าง แต่การสร้างระบบประกันคุณภาพในพื้นที่พิเศษเฉพาะขาดความยืดหยุ่นที่สามารถสร้างเกณฑ์การประกันคุณภาพให้เหมาะสมกับพื้นที่ได้เองประกอบกันส่วนหนึ่งเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทเฉพาะของพื้นที่ ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดขาดการส่งเสริม สนับสนุนและร่วมพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถดำเนินการระบบการประกันคุณภาพภายในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาขาดการกระจายอำนาจ การเปิดโอกาส

การมีส่วนร่วมในการทำงาน การแสดงภาระรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ โดยภาพของการประกันคุณภาพถูกมองว่าเป็นการตรวจสอบ จับผิด และลงโทษ สถานศึกษายังขาดการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา (School Improvement Plan) ที่เหมาะสมและสามารถทำให้เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม ให้ทุกฝ่ายได้รับรู้ ให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีทิศทางการทำงานที่ชัดเจนสู่เป้าหมายเดียวกันในระบบคุณภาพนั้น คุณภาพของครูและผู้บริหาร ครูและผู้บริหารซึ่งส่วนใหญ่คือคนในพื้นที่ เพราะฉะนั้นโอกาสที่จะรับวัฒนธรรมหรือความเป็นสากลจากส่วนกลางมาบริหารค่อนข้างจะเป็นข้อจำกัด เพราะบริบทของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จะต้องบริหารอยู่ 2 ลักษณะ คือ 1) ต้องสอดคล้องกับบริบทของชุมชนวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ 2) ความเป็นสากล ความเป็นไทย เช่น เรื่องของภาษา เด็กก็จะเรียนรู้ในภาษาถิ่น ในภาษากลางก็จะน้อยลงไป หรือภาษาที่เป็นสากลก็จะได้ไม่เรียน ทำให้ขาดความเป็นสากลในส่วนกลาง เช่น การสอบ O-Net ระดับชาติ ความเป็นสากลของเด็กก็จะขาดไป ความรอบรู้ในส่วนกลางก็จะขาดไป ครูที่จะต้องพัฒนาครู ให้การอบรมครูและผู้บริหารให้เรียนรู้ในความเป็นสากลให้มากขึ้น ถ้าครูขาดความรู้ในความเป็นสากลของประเทศก็จะทำให้ครูขาดประสบการณ์ในการสอนนักเรียน รวมทั้งการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง หรือการศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศของครูและผู้บริหารก็จะขาดหายไป ในส่วนของคุณภาพของผู้เรียน ผู้เรียนจะมีความรอบรู้ในเรื่องของความเป็นสากล แต่จะไปเด่นในเรื่องของภาษาท้องถิ่นของตัวเองมากกว่า และวัฒนธรรมประเพณีของผู้เรียนที่ยังคงติดในบริบทของชุมชนของตนเองทำให้มีข้อจำกัดในเรื่องของการเรียนรู้ แนวทางแก้ไขที่สามารถทำได้เลยคือ 1) ควรพัฒนาครูและผู้บริหาร ควรส่งเสริมในเรื่องของการอบรม ประชุมสัมมนา เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น ศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับครูในภาคอื่น 2) ควรจัดค่ายเยาวชนให้กับเด็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยนำเด็กจากภาคอื่นๆ มาอยู่ค่ายร่วมกัน เพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวร่วมกันกับเด็กในวัยเดียวกันที่มีความแตกต่างในเรื่องของภาษา ประเพณี วัฒนธรรม และควรส่งเสริมในเรื่องของการศึกษาต่อ โอกาสที่เด็กจะไปเรียนต่างถิ่นน้อยส่วนกลางควรให้โควต้ากับเด็กบ้าง เพื่อให้เข้าไปเรียนต่อในส่วนกลางเพื่อเปิดโลกทัศน์ในความเป็นสากลของประเทศ นอกจากนี้มีประเด็นที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาโดยอ้อมคือ 1) มีปัญหาเรื่องสภาพลักษณะของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้การสื่อสารมายังส่วนกลางในเรื่องของการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมค่อนข้างน้อย ถูกมองว่าเป็นเมืองปิด คนต่างถิ่นไม่มีโอกาสเข้ามาในพื้นที่ และคนในพื้นที่ก็ไม่มีโอกาสออกไปข้างนอก รัฐบาลต้องมีนโยบาย โดยเฉพาะเรื่องของการส่งเสริมให้เด็กเรียนต่อในสายสามัญควบคู่กับศาสนา เด็กไทย พุทธ อิสลาม จะต้องเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน 2) ความเท่าเทียม และ 3) ความเหลื่อมล้ำระหว่างเด็กยากจนกับเด็กที่ร่ำรวย รัฐบาลควรมีทุนให้

สรุปแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพตามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ดังนี้ 1) พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้เข้มแข็งมีประสิทธิภาพ และดำเนินการอย่างยั่งยืน ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในสถานศึกษาต้องมีการทำงานที่มุ่งประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีความตระหนัก รับผิดชอบ และเห็นคุณค่าของการทำงานเป็นระบบมีคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) กำหนดเป้าหมายและดำเนินกิจกรรม/โครงการที่ใช้ผลการประเมินตนเอง ผลการประเมินคุณภาพจากองค์กรภายนอก หรือผลการวิจัยที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาเอง ตลอดจนใช้ผลการวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นฐานในการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน ตลอดจนใช้ผลการวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นฐานในการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน 3) การสร้างระบบประกันคุณภาพในพื้นที่พิเศษเฉพาะควรมีความยืดหยุ่นที่สามารถสร้างเกณฑ์การประกันคุณภาพให้เหมาะสมกับพื้นที่ได้เองประกอบกันส่วนหนึ่ง เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทเฉพาะของพื้นที่ 4) เสริมสร้างให้สถานศึกษาเป็นองค์กรที่ได้รับการยอมรับตามมาตรฐานการศึกษาอย่างแท้จริง โดยมีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่มุ่งเน้นการประกันเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นหลัก 5) ระบบประกันคุณภาพ มุ่งสร้างประโยชน์ให้แก่ครอบครัวและชุมชนตามความเหมาะสมด้วยการบริหารจัดการที่มีคุณภาพทั้งองค์กรโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม บุคลากรในสถานศึกษา โดยเฉพาะครูและผู้บริหารตระหนักถึงเป้าหมาย คือ ผลประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียนเป็นอันดับแรก 6) พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ยึดหลักการกระจายอำนาจ การเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมในการทำงาน การแสดงภาระรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้และ 7) สถานศึกษาต้องสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา (School Improvement Plan) โดยเลือกกลวิธีการพัฒนาที่เหมาะสมและสามารถทำให้เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม มีการประชาสัมพันธ์เป้าหมายและจุดเน้นที่ต้องการพัฒนาให้ทุกฝ่ายได้รับรู้เพื่อเป็นสัญญาประชาคมและเพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีทิศทางการทำงานที่ชัดเจนสู่เป้าหมายเดียวกัน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 21 คน พบว่ามีประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 10 ด้านคือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น 2) การพัฒนาระบบการเรียนรู้อะไรและการจัดการเรียนรู้ 3) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 5) การบริหารงานและนิเทศการศึกษา 6) การพัฒนาสื่อ, นวัตกรรม และเทคโนโลยี 7) การวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน 8) การส่งเสริมความรู้สู่ชุมชน 9) การแนวทางการศึกษา และ 10) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ

ในขั้นต่อไป ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาสังเคราะห์ (Content synthesis) และพัฒนาเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ เพื่อรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่ากลับไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มเดิมจำนวน 21 คน ได้ผลการศึกษาแสดงรายละเอียดดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR ในรอบที่ 2

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 21 คน พบว่ามีประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน 10 ด้าน 97 แนวทาง ดังตารางที่ 3 และภาพที่ 4

ตารางที่ 3 สรุปประเด็นแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ลำดับ	แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้	จำนวน
1	ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น	8 แนวทาง
2	ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้	8 แนวทาง
3	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	9 แนวทาง
4	ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	7 แนวทาง
5	ด้านการบริหารงานและนิเทศการศึกษา	10 แนวทาง
6	ด้านการพัฒนาสื่อ, นวัตกรรม และเทคโนโลยี	10 แนวทาง
7	ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน	8 แนวทาง
8	ด้านการส่งเสริมความรู้สู่ชุมชน	19 แนวทาง
9	ด้านการแนะแนวการศึกษา	11 แนวทาง
10	ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ	7 แนวทาง
รวม	10	97 แนวทาง

ภาพที่ 4 สรุปประเด็นแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

การวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) สรุปประเด็นสำคัญแล้วนำไปสร้างเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มเดิมเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นแล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติประกอบด้วยค่าฐานนิยม (Mode) ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) เพื่อหาความสอดคล้องและความคิดเห็นที่เป็นเอกฉันท์ (Consensus) โดยใช้เกณฑ์พิจารณาจากค่าค่ามัธยฐาน (Median) ของข้อมูลที่มีการแจกแจงความถี่ การแปลความหมายข้อมูลเป็นดังนี้

ค่ามัธยฐาน

ค่ามัธยฐาน 4.50 – 5.00 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับมากที่สุด

ค่ามัธยฐาน 3.50 – 4.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับมาก

ค่ามัธยฐาน 2.50 – 3.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับปานกลาง

ค่ามัธยฐาน 1.50 – 2.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับน้อย

ค่ามัธยฐาน 1.00 - 1.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับน้อยที่สุด

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Rang) ได้จากการคำนวณหาค่าความแตกต่างของควอไทล์ที่ 1 และควอไทล์ที่ 3 ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่าหรือ เท่ากับ 1.50 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้ในแต่ละข้อความมีค่ามากกว่า 1.50 แสดงว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นแต่ละข้อไม่สอดคล้องกัน

ค่าความแตกต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม ได้จากการคำนวณค่ามัธยฐาน – ค่าฐานนิยม ต้องมีค่าไม่เกิน 1.0 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน แต่ความแตกต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยมที่คำนวณได้ข้อความใดที่มีค่าเกิน 1. แสดงว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นแต่ละข้อไม่สอดคล้องกัน

เกณฑ์การสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำคำตอบในรอบสุดท้ายของการวิจัยที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดและมาก (ค่ามัธยฐาน 3.50 ขึ้นไป) หรือมีความสอดคล้องกัน (ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับหรือน้อยกว่า 1.50, ค่าความแตกต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยมไม่เกิน 1.0) มาสรุปเป็นผลการวิจัยและวิเคราะห์ผลการวิจัยในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

จากการนำข้อมูลที่มีค่าฐานนิยม ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยควอไทล์ มาสรุปแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิค EDFR รอบ 2 แสดงเป็นตารางประกอบคำบรรยายดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรท้องถิ่น

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น เน้นการบูรณาการการเรียนรู้ แต่ยังคงเนื้อหาสาระของแต่ละรายวิชาอยู่ทั้งด้านภาษา การคิดคำนวณ และด้านเหตุผลหรือวิทยาศาสตร์	5.0	5.0	0	0.5	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น เน้นการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นและสถานศึกษาเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน แต่ส่วนกลางยังคงเป็นผู้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง	3.0	3.0	0	0.5	ปานกลาง	สอดคล้อง

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรท้องถิ่น (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
3	ครูและผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรต้องได้รับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำหลักสูตรอย่างแท้จริง เช่น เข้ารับการอบรมสัมมนาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง หรือจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรมาให้คำแนะนำช่วยเหลือในการพัฒนาหลักสูตร	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น เน้นหลักสูตรท้องถิ่นที่มีความหลากหลายและให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	จัดหลักสูตรให้มีการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาเวียดนาม ลาว มลายู อังกฤษ รวมไปถึงมีการเปิดหลักสูตรนานาชาติเพิ่มขึ้นด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษามลายูและภาษาถิ่นใต้	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	ท้องถิ่นและสถานศึกษาควรร่วมกันปรับรายละเอียดของเนื้อหาโดยเพิ่มหรือลดรายละเอียดจากหลักสูตรแกนกลาง เพื่อให้ได้หลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทที่แตกต่างตามสภาพพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะทางภาษาและวัฒนธรรม	5.0	5.0	0	0.5	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	ท้องถิ่นและสถานศึกษาควรร่วมกันปรับรายละเอียด จัดทำคำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติมจากที่ปรากฏในหลักสูตรแกนกลาง ทั้งนี้คำอธิบายรายวิชาที่จัดทำขึ้นต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์เนื้อหาและความต้องการของท้องถิ่น	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
8	ครูผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการ แนวคิด และจุดเน้นของการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นความสำคัญ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรม	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 4 จะเห็นได้ว่าแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรท้องถิ่น จำนวน 8 แนวทาง ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า

มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquatile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($Q.R. \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน ($Mo. - Md.$) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo. - Md. \leq 1.0$) จำนวน 8 แนวทาง อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) พบว่าแนวทางที่ 2 มีค่าน้อยกว่า 3.5 ($Md. = 3.0$)

จากผลการวิเคราะห์ ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความคิดเห็นสอดคล้องกันทุกแนวทาง ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquatile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($Q.R. \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน ($Mo. - Md.$) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo. - Md. \leq 1.0$) ได้แก่ หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่นเน้นการบูรณาการการเรียนรู้แต่ยังคงเนื้อหาสาระของแต่ละรายวิชาอยู่ทั้งด้านภาษา การคิดคำนวณ และด้านเหตุผลหรือวิทยาศาสตร์, ครูและผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรต้องได้รับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำหลักสูตรอย่างแท้จริง เช่น เข้ารับการอบรมสัมมนาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง หรือจัดให้มีผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านหลักสูตรมาให้คำแนะนำช่วยเหลือในการพัฒนาหลักสูตร, หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น เน้นหลักสูตรท้องถิ่นที่มีความหลากหลายและให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น, จัดหลักสูตรให้มีการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาเวียดนาม ลาว มลายู อังกฤษ รวมไปถึงมีการเปิดหลักสูตรนานาชาติเพิ่มขึ้นด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษามลายูและภาษาถิ่นใต้, ท้องถิ่นและสถานศึกษาควรร่วมกันปรับรายละเอียดของเนื้อหาโดยเพิ่มหรือลดรายละเอียดจากหลักสูตรแกนกลาง เพื่อให้ได้หลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทที่แตกต่างตามสภาพพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะทางภาษาและวัฒนธรรม, ท้องถิ่นและสถานศึกษาควรร่วมกันปรับรายละเอียด จัดทำคำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติมจากที่ปรากฏในหลักสูตรแกนกลาง ทั้งนี้คำอธิบายรายวิชาที่จัดทำขึ้นต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์เนื้อหาและความต้องการของท้องถิ่น และครูผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการ แนวคิด และจุดเน้นของการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นความสำคัญ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรม

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) พบว่ากลุ่มผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้เห็นด้วยในระดับมากที่สุด 7 แนวทาง เห็นด้วยในระดับปานกลาง จำนวน 1 แนวทาง คือ แนวทางที่ 2 ได้แก่ หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น เน้นการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นและสถานศึกษาเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความ

ต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน แต่ส่วนกลางยังคงเป็นผู้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง (Md. = 3.0)

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	พัฒนาระบบการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนคิดเป็น ทักษะเป็น วิเคราะห์เป็น ไม่เน้นท่องจำ เช่น จัดการเรียนรู้แบบโครงการ	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมเสริม ในแต่ละกลุ่มวิชาในทุกระดับชั้นโดยปรับปรุงจากหลักสูตรแกนกลางโดยไม่ทำให้จุดประสงค์ของหลักสูตรเปลี่ยนแปลง	5.0	5.0	0	0.5	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	ให้ความรู้เพิ่มเติมแก่ครูในการปรับการเรียน เปลี่ยนการสอนด้วยเทคนิคการสอนที่หลากหลายมากขึ้น	5.0	5.0	0	0.5	มาก	สอดคล้อง
4	ส่งเสริม พัฒนา ปรับปรุง กระบวนการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความเข้มแข็งในวิชาภาษาไทยเป็นหลัก เพื่อให้เป็นพื้นฐานการเรียนในวิชาอื่นๆ	5.0	5.0	0	0.5	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน
เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้และ
การจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
5	บริหารจัดการหลักสูตร พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ และวิธีการสอนให้สอดคล้องกับชีวิตจริง สภาพจริงของสังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่น จะช่วยให้การสอนมีความหมาย	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	จัดกิจกรรมที่ ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ วิจารณ์ สร้างสรรค์ ศึกษาและค้นคว้าได้ลงมือปฏิบัติจนเกิดการเรียนรู้และค้นพบความรู้ด้วยตนเองเป็นสาระ ความรู้ ด้วยตนเอง รัก การอ่าน รักการเรียนรู้อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Long-life Education) และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Learning Man)	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
8	ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบทวิภาษาในการแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งขั้นต้นจะเน้นการพัฒนาาระบบคิด วิเคราะห์ และความกล้าแสดงออกผ่านภาษาท้องถิ่น ก่อนพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนภาษาถิ่นด้วยอักษรไทย ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกสนุกสนานและอยากที่จะเรียนรู้ ด้วยภาษาถิ่น และใช้ภาษาที่สองหรือภาษาไทย ซึ่งจะเป็นภาษาที่ใช้ติดต่อทางราชการและการเรียนในระดับต่อไป	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 5 จะเห็นได้ว่าแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้
และการจัดการเรียนรู้จำนวน 8 แนวทาง ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่ามี
ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquatile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($Q.R. \leq 1.5$) และค่า
ความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน (Mo. - Md.) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 (Mo. - Md.

≤ 1.0) จำนวน 8 แนวทาง อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) พบว่าแนวทาง ที่ 6 มีค่าน้อยกว่า 3.5 (Md. = 3.0)

จากผลการวิเคราะห์ พบว่าผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันทุกแนวทาง ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquatile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 (Q.R. ≤ 1.5) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน (Mo. – Md.) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 (Mo. – Md. ≤ 1.0) ได้แก่ พัฒนาการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น วิเคราะห์เป็น ไม่เน้นท่องจำ เช่น จัดการเรียนรู้แบบโครงการ, ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมเสริม ในแต่ละกลุ่มวิชาในทุกระดับชั้นโดยปรับปรุงจากหลักสูตรแกนกลางโดยไม่ทำให้จุดประสงค์ของหลักสูตรเปลี่ยนแปลง, ส่งเสริม พัฒนา ปรับปรุง กระบวนการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความเข้มแข็งในวิชาภาษาไทยเป็นหลัก เพื่อให้เป็นพื้นฐานการเรียนในวิชาอื่นๆ, บริหารจัดการหลักสูตร พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ และวิธีการสอนให้สอดคล้องกับชีวิตจริง สภาพจริงของสังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่น จะช่วยให้การสอนมีความหมาย, จัดกิจกรรมที่ ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ สร้างสรรค์ศึกษาและค้นคว้าได้ลงมือปฏิบัติจนเกิดการเรียนรู้และค้นพบความรู้ด้วยตนเองเป็นสาระความรู้ ด้วยตนเอง รักการอ่าน รักการเรียนรู้อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต(Long-life Education) และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Learning Man), ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบทวิภาษาในการแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งขั้นต้นจะเน้นการพัฒนากระบวนคิด วิเคราะห์ และความกล้าแสดงออกผ่านภาษาท้องถิ่น ก่อนพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนภาษาถิ่นด้วยอักษรไทย ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกสนุกสนาน และอยากที่จะเรียนรู้ ด้วยภาษาถิ่น และใช้ภาษาที่สองหรือภาษาไทย ซึ่งจะเป็ภาษาที่ใช้ติดต่อทางราชการ และการเรียนในระดับต่อไป และผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถาม อยู่ในระดับมาก ($3.5 \leq Md. \leq 4.4$) จำนวน 1 แนวทาง ได้แก่ ให้ความรู้เพิ่มเติมแก่ครูในการปรับการเรียน เปลี่ยนการสอนด้วยเทคนิควิธีสอนที่หลากหลายมากขึ้น

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) พบว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นด้วยสอดคล้องกันในระดับมากที่สุด 7 แนวทาง และในระดับปานกลางจำนวน 1 แนวทาง คือแนวทาง 6 ได้แก่ ครูผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากการเป็นผู้บอกความรู้ มาเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน (Md. = 3.0)

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน
เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ
การศึกษา

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	สนับสนุนครูเข้าอบรมพัฒนาด้านการวิจัยเพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการทำวิจัย ตลอดจนเห็นความสำคัญของการทำวิจัย	4.0	4.0	0	0	มาก	สอดคล้อง
2	สนับสนุนด้านงบประมาณ และส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ช่วยเหลือให้ครูได้มีผลงานการศึกษาค้นคว้า วิจัย	4.0	4.0	0	1.0	มาก	สอดคล้อง
3	กำหนดคุณลักษณะของครูในแต่ละภาคเรียนว่าจะต้องมีวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งควรเป็นเรื่องที่เป็นการแก้ปัญหาการเรียนการสอน	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	สร้างกำลังใจกับครูผู้สอน ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน	5.0	5.0	0.00	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	ส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้ปรับปรุงการเรียนการสอนโดยใช้ผลวิจัยในชั้นเรียนที่ได้ศึกษามา เป็นแนวทางในการแก้ไขพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	นำผลงานวิจัยของครูมาเผยแพร่ให้เพื่อนครูได้ศึกษาเรียนรู้ และนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนของตนเองสร้างบรรยากาศในการแลกเปลี่ยนรู้ร่วมกันในการทำวิจัยในชั้นเรียน	5.0	5.0	0	0.5	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	ส่งเสริมการสร้างนักวิจัยใหม่และพัฒนาเครือข่ายวิจัย พี่เลี้ยงนักวิจัยแบบมีส่วนร่วมจากหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ และสามารถนำผลวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม	4.0	4.0	0	1.0	มาก	สอดคล้อง

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
8	ส่งเสริมการดำเนินงานวิจัย และพัฒนานวัตกรรม การศึกษาที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพ การเรียนการสอน และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร จัดการ	4.0	4.0	0	1.0	มาก	สอดคล้อง
9	สนับสนุนให้มีการศึกษาสภาพการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปของพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้ และ รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ที่ รองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและ อนาคต	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 6 จะเห็นได้ว่าแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาจำนวน 9 แนวทาง ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่ามีความ สอดคล้องกัน โดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Md. \geq 3.5$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($Q.R. \leq 1.5$) และค่า ความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน ($Mo. - Md.$) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo. - Md. \leq 1.0$) จำนวน 9 แนวทาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน อยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Md. \leq 5.0$) จำนวน 5 แนวทาง ได้แก่ กำหนดคุณลักษณะของครูในแต่ละ ภาครเรียนว่าจะต้องมีวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งควรเป็นเรื่องที่เป็นการแก้ปัญหาการเรียนการสอน, สร้าง กำลังใจกับครูผู้สอน ในการแก้ปัญหการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน, ส่งเสริม ให้ครูผู้สอนได้ปรับปรุงการเรียนการสอนโดยใช้ผลวิจัยในชั้นเรียนที่ได้ศึกษามา เป็นแนวทางในการ แก้ไขพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น, นำผลงานวิจัยของครูมาเผยแพร่ให้เพื่อนครูได้ศึกษาเรียนรู้ และนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนของตนเอง สร้างบรรยากาศในการแลกเปลี่ยนรู้ร่วมกันในการทำวิจัย ในชั้นเรียน , สนับสนุนให้มีการศึกษาสภาพการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง

ไปของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ที่รองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต และผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน อยู่ในระดับมาก ($3.5 \leq Md. \leq 4.4$) จำนวน 4 แนวทาง ได้แก่ สนับสนุนครูเข้าอบรมพัฒนาด้านการวิจัยเพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการทำวิจัย ตลอดจนเห็นความสำคัญของการทำวิจัย, สนับสนุนด้านงบประมาณ และส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ช่วยเหลือให้ครูได้มีผลงานการศึกษาค้นคว้า วิจัย, ส่งเสริมการสร้างนักวิจัยใหม่และพัฒนาเครือข่ายวิจัย พี่เลี้ยงนักวิจัยแบบมีส่วนร่วมจากหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ และสามารถนำผลวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรมและส่งเสริมการดำเนินงานวิจัย และพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์แนวทางบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้นำชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ร่วมประชุมสัมมนาหาแนวทางพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่างๆ ให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากยิ่งขึ้น	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	จัดทำแผนการดำเนินงานด้านการส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญกับการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสังคมในการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	จัดระบบ วางแผนการ ประสานการดำเนินการ การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นในส่วนที่แตกต่างกัน ระหว่างหน่วยงานต่างๆ ให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกันให้มากขึ้น	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	รวบรวมพัฒนาการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านวัฒนธรรมให้เป็นแหล่งสนับสนุนการเรียนการสอนยิ่งขึ้น	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์แนวทางบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (ต่อ)

ข้อที่	แนวทาง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
5	ปรับสภาพการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสังคม ให้เหมาะสมสอดคล้องและเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาทุกขนาดรวมทั้งระดับมัธยมศึกษา หรือประชาชนชาวบ้าน ภูมิปัญญาชาวบ้านในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	มีการศึกษา วิเคราะห์ คัดเลือกจัดทำ และตรวจพิจารณาคุณภาพ หนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสืออ่านประกอบ แบบฝึกหัด ใบงาน ใบความรู้เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีคุณภาพสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา และเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	พัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน และห้องสมุดของโรงเรียนให้ทันสมัย มีข้อมูลที่หลากหลาย ใช้ในการค้นคว้าและเป็นแหล่งเรียนรู้ได้จริง	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 7 จะเห็นได้ว่าแนวทางบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ จำนวน 7 แนวทาง ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่ามีความสอดคล้องกัน โดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Md. \geq 3.5$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($Q.R. \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน (Mo. - Md.) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo. - Md. \leq 1.0$) จำนวน 7 แนวทาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันอยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Md. \leq 5.0$) ทุกแนวทาง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้นำชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ร่วมประชุมสัมมนาหาแนวทางพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่างๆ ให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากยิ่งขึ้น, จัดทำแผนการดำเนินงานด้านการส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญกับการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสังคม ในการจัด

การศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น, จัดทำแผนการดำเนินงานด้านการส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญกับการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสังคม ในการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น, จัดระบบ วางแผนการ ประสานการดำเนินการ การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นใน ส่วนที่แตกต่างกัน ระหว่างหน่วยงานต่างๆ ให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกันให้มากขึ้น, รวบรวม พัฒนาการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านวัฒนธรรมให้เป็นแหล่ง สนับสนุนการเรียนการสอนยิ่งขึ้น, ปรับสภาพการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิ ปัญญาท้องถิ่นด้านสังคม ให้เหมาะสมสอดคล้องและเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ทุกขนาดรวมทั้งระดับมหาวิทยาลัย หรือปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาชาวบ้านในชุมชน เข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา, มีการศึกษา วิเคราะห์ คัดเลือกจัดทำ และตรวจพิจารณาคุณภาพ หนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสืออ่านประกอบ แบบฝึกหัด ใบงาน ใบความรู้เพื่อใช้ ประกอบการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีคุณภาพสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา และเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน และห้องสมุดของโรงเรียนให้ ทันสมัย มีข้อมูลที่หลากหลาย ใช้ในการค้นคว้าและเป็นแหล่งเรียนรู้ได้จริง

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการบริหารงานและนิเทศการศึกษา

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	ผู้บริหารโรงเรียนหรือครู นำการบริหารความเสี่ยงมาใช้ เป็นเครื่องมือในการบริหารสถานศึกษาอย่างจริงจัง ครอบคลุมมีการนิเทศติดตามผลการนำไปใช้อย่างต่อเนื่อง	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	ผู้บริหารโรงเรียนหรือครู จัดลำดับความสำคัญของ องค์กรประกอบตามสภาพความเสี่ยงจริงที่เกิดขึ้นในบริบทของ ความพร้อม ด้าน คน งบประมาณ และสภาพแวดล้อมอื่น หากองค์กรประกอบใดมีความเสี่ยงสูงสุด ให้บริหารความเสี่ยง	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน
เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการบริหารงานและนิเทศการศึกษา
(ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
3	ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาควรให้ความสำคัญในการนำองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงมาปรับใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเป็น รูปธรรมที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	จัดทำคู่มือการบริหารความเสี่ยงของงานวิชาการของสถานศึกษาเพื่อชี้แจงรายละเอียด ขั้นตอน การดำเนินการ วิธีการ ตลอดจน การสรุปรายงานผล เพื่อผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานวิชาการ หรือครู ผู้รับผิดชอบนำไปใช้ประกอบการบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	ในระดับปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการควรมีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบพัฒนาการ สามารถวิเคราะห์และบริหารความเสี่ยงที่เกิดขึ้นได้เป็นระยะอย่างใกล้ชิด	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	การบริหารงานฝ่ายต่างๆ ของโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของความเสี่ยงในการบริหารวิชาการ ดังนั้นผู้บริหารควรบริหารงานต่างๆ อย่างเป็นระบบ เหมาะสม เพื่อลดความเสี่ยงทางวิชาการ	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	ผู้บริหารโรงเรียน คณะครูและผู้เกี่ยวข้อง ต้องมีความตระหนัก และพร้อมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจในการบริหารความเสี่ยงงานวิชาการให้บรรลุวัตถุประสงค์	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
8	จัดทำแผนการจัดการความเสี่ยงประจำปีและมอบหมายผู้รับผิดชอบ	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการบริหารงานและนิเทศการศึกษา (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
9	จัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้และถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
10	มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อการพัฒนาอย่างครบกระบวนการ	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 8 จะเห็นได้ว่าแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการบริหารงานและนิเทศการศึกษา จำนวน 10 แนวทาง ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่ามีความสอดคล้องกัน โดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Md. \geq 3.5$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($Q.R. \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน ($Mo. - Md.$) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo. - Md. \leq 1.0$) จำนวน 10 แนวทาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันอยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Md. \leq 5.0$) ทุกแนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนหรือครู นำการบริหารความเสี่ยงมาใช้ เป็นเครื่องมือในการบริหารสถานศึกษาอย่างจริงจัง ตลอดจนมีการนิเทศติดตามผลการนำไปใช้อย่างต่อเนื่อง, ผู้บริหารโรงเรียนหรือครู จัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบตามสภาพความเสี่ยงจริงที่เกิดขึ้นในบริบทของความพร้อม ด้าน คน งบประมาณ และสภาพแวดล้อมอื่น หากองค์ประกอบใดมีความเสี่ยงสูงสุด ให้บริหารความเสี่ยง, ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาควรให้ความสำคัญใน การนำองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงมาปรับใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเป็น รูปธรรมที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น, จัดทำคู่มือการบริหารความเสี่ยงของงานวิชาการของสถานศึกษาเพื่อชี้แจงรายละเอียด ขั้นตอนการดำเนินการ วิธีการ ตลอดจน การสรุปรายงานผล เพื่อผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานวิชาการ หรือครู ผู้รับผิดชอบ นำไปใช้ประกอบการบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ,

ในระดับปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการควรมีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบพัฒนาการ สามารถวิเคราะห์และบริหารความเสี่ยงที่เกิดขึ้นได้เป็นระยะอย่างใกล้ชิด, การบริหารงานฝ่ายต่างๆ ของโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของความเสี่ยงในการบริหารวิชาการ ดังนั้นผู้บริหารควรบริหารงานต่างๆ อย่างเป็นระบบ เหมาะสม เพื่อลดความเสี่ยงทางวิชาการ, ผู้บริหารโรงเรียน คณะครูและผู้เกี่ยวข้อง ต้องมีความตระหนัก และพร้อมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจในการบริหารความเสี่ยงงานวิชาการให้บรรลุวัตถุประสงค์, จัดทำแผนการจัดการความเสี่ยงประจำปี และมอบหมายผู้รับผิดชอบ, จัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้และถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน และมีการนิเทศ ติดตาม และ ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อการพัฒนาอย่างครบกระบวนการ

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการพัฒนาสื่อ, นวัตกรรม และเทคโนโลยี

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	พัฒนาบุคลากรในการใช้สื่อ การสร้างนวัตกรรม และการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างจริงจัง ต่อเนื่อง เป็นรูปธรรม นำมาประยุกต์ใช้ในห้องเรียนและสถานศึกษา ได้จริง ก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน	5.0	5.0	0	0.5	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	ปรับปรุงหรือเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับท้องถิ่น	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	ท้องถิ่นและสถานศึกษา ร่วมกันจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ เนื้อหา และสภาพท้องถิ่น โดยสื่อเหล่านี้อาจใช้กับเนื้อหารายวิชาที่มีอยู่เดิมหรือรายวิชาใหม่ที่พัฒนาขึ้นก็ได้	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการพัฒนาสื่อ,นวัตกรรม
และเทคโนโลยี (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
4	พัฒนาสื่อ หรือนวัตกรรม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือที่มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน ช่วยกระตุ้นความสนใจ และเป็นตัวกลางในการสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะปฏิบัติและทัศนคติ ได้ตามที่คุณสอนต้องการ	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	พัฒนานวัตกรรมหรือสื่อการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์และบริบททางสังคมวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น	5.0	5.0	0	0.5	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	สำรวจทรัพยากรที่สำคัญต่อการพัฒนานวัตกรรมอย่างจริงจังเต็มรูปแบบ ทั้งด้าน บุคลากร เครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ งบประมาณ สถานที่	3.0	3.0	0	1.0	ปานกลาง	สอดคล้อง
7	สร้างความรู้ ความเข้าใจกับครูในการออกแบบนวัตกรรม การเรียนรู้ การออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ดีต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อคุณภาพของนวัตกรรมการเรียนรู้	5.0	5.0	0	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
8	มีความร่วมมือกันในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม มีการแบ่งปัน เผยแพร่สื่อ นวัตกรรมในลักษณะโรงเรียนพี่ - โรงเรียนน้อง	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
9	มีการประสานงานความร่วมมือกับภาคเอกชน และภาคชุมชนในการพัฒนาด้านเทคโนโลยี สื่อ นวัตกรรม	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
10	ส่งเสริมด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ในพื้นที่ให้มากขึ้น โดยให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า และเข้าถึงชีวิตประจำวันได้	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 9 จะเห็นได้ว่าแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการพัฒนาสื่อ, นวัตกรรม และเทคโนโลยีจำนวน 10 แนวทาง ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่ามีความสอดคล้องกัน โดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Md. \geq 3.5$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($Q.R. \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน ($Mo. - Md.$) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo. - Md. \leq 1.0$) จำนวน 10 แนวทาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันอยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Md. \leq 5.0$) จำนวน 9 แนวทาง ได้แก่ พัฒนาบุคลากรในการใช้สื่อ การสร้างนวัตกรรม และการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างจริงจัง ต่อเนื่อง เป็นรูปธรรม นำมาประยุกต์ใช้ในห้องเรียนและสถานศึกษาได้จริง ก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน, ปรับปรุงหรือเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับท้องถิ่น, ท้องถิ่นและสถานศึกษา ร่วมกันจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ เนื้อหา และสภาพท้องถิ่น โดยสื่อเหล่านี้อาจใช้กับเนื้อหารายวิชาที่มีอยู่เดิมหรือรายวิชาใหม่ที่พัฒนาขึ้นก็ได้, พัฒนาสื่อ หรือนวัตกรรม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือที่มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน ช่วยกระตุ้นความสนใจ และเป็นตัวกลางในการสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะปฏิบัติและทัศนคติ ได้ตามที่คุณสอนต้องการ, พัฒนานวัตกรรมหรือสื่อการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์และบริบททางสังคม วัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น, สร้างความรู้ ความเข้าใจกับครูในการออกแบบนวัตกรรม การเรียนรู้ การออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ตีต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อคุณภาพของนวัตกรรมการเรียนรู้, มีความร่วมมือกันในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม มีการแบ่งปัน เผยแพร่สื่อ นวัตกรรมในลักษณะโรงเรียนพี่ - โรงเรียนน้อง, การประสานงานความร่วมมือกับภาคเอกชน และภาคชุมชนในการพัฒนาด้านเทคโนโลยี สื่อ นวัตกรรม และ ส่งเสริมด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ในพื้นที่ให้มากขึ้น โดยให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าและเข้าถึงชีวิตประจำวันได้

นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันแต่อยู่ในระดับปานกลาง โดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) จำนวน 1 แนวทาง ได้แก่ สัรวจทรัพยากรที่สำคัญต่อการพัฒนานวัตกรรมอย่างจริงจังเต็มรูปแบบ ทั้งด้าน บุคลากร เครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์งบประมาณ สถานที่ ($Md = 3.0$)

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการวัดและประเมินผล
การเรียนรู้ของนักเรียน

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	สร้างเกณฑ์การวัดและประเมินผลให้เหมาะกับสภาพพื้นที่ มีความยืดหยุ่น คำนึงถึงบริบททางสังคม วัฒนธรรม ชุมชน เปิดกว้างให้สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และชุมชน สร้างเกณฑ์การวัดและประเมินผลด้วยตนเอง โดยอยู่ภายใต้การควบคุมคุณภาพอย่างเป็นระบบ	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	พัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ความเข้าใจในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตลอดจนสามารถวัดและประเมินผล การเรียนรู้ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	ผู้เรียนได้รับทราบเกณฑ์และผลการวัดผลและประเมินแต่ละครั้ง รวมทั้งมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลของตนเองได้ ทั้งนี้เพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอนโดยภาพรวม	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	สร้างความเข้าใจให้กับครูในการให้ผู้เรียนมีสิทธิทราบเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลแต่ละครั้ง ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลของตนเองได้ โดยมีการพิจารณาจากสภาพการดำเนินงานด้านประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนโดยภาพรวม	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	ครูมีความรู้ความเข้าใจในการวัดและประเมินผลอย่างถ่องแท้และถือปฏิบัติ ใช้การประเมินผลนักเรียนด้วยเครื่องมือที่เหมาะสมและวิธีการที่หลากหลาย	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	ครูรู้และเข้าใจ บทบาท หลักการ แนวดำเนินงานของสถานศึกษาและจุดเน้นในการวัดและประเมินผลการเรียน	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการวัดและประเมินผล
การเรียนรู้ของนักเรียน (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
7	สัดส่วนในการวัดและประเมินผล มีความยืดหยุ่น เหมาะสมกับสภาพบริบทของสังคม วัฒนธรรม พื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้	5.0	5.0	0	0.5	มากที่สุด	สอดคล้อง
8	การวัดและประเมินผลควร ให้เหมาะกับบริบทของ สถานศึกษา โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียน (Formative assessment) เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ทุกวันเพื่อหาจุดเด่น จุดด้อยที่ต้องปรับปรุง เป็นข้อมูล เพื่อใช้ในการพัฒนา ประกอบกับการวัดและประเมินผล เพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ (Summative assessment)	5.0	5.0	0	0.5	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 10 จะเห็นได้ว่าแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการวัดและ
ประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน จำนวน 8 แนวทาง ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่ามีความสอดคล้องกัน โดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือ
เท่ากับ 3.5 ($Md. \geq 3.5$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquatile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ
1.5 ($Q.R. \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน (Mo. - Md.) มีค่าน้อยกว่าหรือ
เท่ากับ 1.0 ($Mo. - Md. \leq 1.0$) จำนวน 8 แนวทาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน
อยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Md. \leq 5.0$) ทุกแนวทาง ได้แก่ สร้างเกณฑ์การวัดและประเมินผลให้
เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ มีความยืดหยุ่น คำนึงถึงบริบททางสังคม วัฒนธรรม ชุมชน เปิดกว้างให้
สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และชุมชน สร้างเกณฑ์การวัดและประเมินผลด้วยตนเอง โดยอยู่
ภายใต้การควบคุมคุณภาพอย่างเป็นระบบ, พัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ความเข้าใจในด้านการวัดและ
ประเมินผลการเรียนรู้ ตลอดจนสามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ,
ผู้เรียนได้รับทราบเกณฑ์และผลการวัดผลและประเมินแต่ละครั้ง รวมทั้งมีส่วนร่วมในการกำหนด
เกณฑ์ในการวัดและประเมินผลของตนเองได้ ทั้งนี้เพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอนโดยภาพรวม,

สร้างความเข้าใจให้กับครูในการให้ผู้เรียนมีสิทธิทราบเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลแต่ละครั้ง ให้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลของตนเองได้ โดยมีการพิจารณาจาก สภาพการดำเนินงานด้านประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนโดยภาพรวม, ครูมีความรู้ความ เข้าใจในการวัดและประเมินผลอย่างถ่องแท้และถือปฏิบัติ ใช้การประเมินผลนักเรียนด้วยเครื่องมือที่ เหมาะสมและวิธีการที่หลากหลาย, ครูรู้และเข้าใจ บทบาท หลักการ แนวดำเนินงานของสถานศึกษา และจุดเน้นในการวัดและประเมินผลการเรียน, สัดส่วนในการวัดและประเมินผล มีความยืดหยุ่น เหมาะสมกับสภาพบริบทของสังคม วัฒนธรรม พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และการวัดและ ประเมินผลควร ให้เหมาะกับบริบทของสถานศึกษา โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียน (Formative assessment) เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นในห้องเรียนทุกวันเพื่อหาจุดเด่น จุดด้อยที่ต้องปรับปรุง เป็นข้อมูลเพื่อใช้ ในการพัฒนา ประกอบกับการวัดและประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ (Summative assessment)

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการส่งเสริมความรู้สู่ชุมชน

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	จัดให้มีการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนของสถานศึกษาในภาคใต้	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	การบริหารความเสี่ยงทางวิชาการด้านที่เกี่ยวกับชุมชน ให้คำนึงถึงพื้นฐานความเสี่ยงของชุมชนเป็นหลัก และ ออกแบบบริหารความเสี่ยงตามลักษณะเฉพาะของพื้นที่ เช่น พื้นที่เสี่ยงด้านความปลอดภัย พื้นที่เสี่ยงด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น	5.0	5.0	0.00	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการส่งเสริมความรู้สู่ชุมชน (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
3	จัดทำข้อมูลทะเบียนชุมชนในทุกด้าน เพื่อทำความรู้จักชุมชน ผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ของชุมชน ตลอดจนเป็นแหล่งข้อมูลจุดอ่อน จุดแข็งของชุมชน เพื่อให้สามารถบริหารความเสี่ยงในชุมชนได้อย่างตรงความมุ่งหมาย	5.0	4.0	1.0	1.0	มาก	สอดคล้อง
4	ศึกษา สํารวจความต้องการของท้องถิ่น ประสานงาน เพื่อให้ท้องถิ่นสนับสนุนงานวิชาการของโรงเรียน ในเรื่อง การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างตอบสนองความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All for Education) อย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	คณะกรรมการสถานศึกษา มีบทบาทอย่างจริงจังในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน รับรู้บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีส่วนร่วมกิจกรรมของชุมชน การประชาสัมพันธ์โรงเรียน การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น การให้บริการแก่ชุมชน และการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน	4.0	4.0	0	1.0	มาก	สอดคล้อง
7	ผู้บริหารและครู สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการร่วมกันจัดการศึกษา มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกัน	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการส่งเสริมความรู้สู่ชุมชน (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
8	ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น มีการจัดให้ความรู้เสริมสร้างความคิด เทคนิค ทักษะทางวิชาการเพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
9	สำรวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน ด้านการจัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด เทคนิค ทักษะทางวิชาการเพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น และด้านการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา และที่จัดโดยบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
10	มีการดำเนินการ “หนึ่งจังหวัดหนึ่งมหาวิทยาลัย” อย่างจริงจัง มีการควบคุมดูแลคุณภาพ ประสานงานระหว่าง การศึกษาระดับอุดมศึกษา และการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนการดูแลชุมชนให้มีส่วนร่วมในด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
11	การบริการวิชาการสู่ชุมชนควรมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สู่จิตอาสา เพื่อรับใช้สังคม โดยคำนึงถึงบริบทความต้องการของชุมชนเป็นหลัก	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
12	สถานศึกษา มีการจัดทำโครงการบูรณาการร่วมกับพันธกิจอื่นๆ ของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ เช่น การเรียนการสอน การวิจัย และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยประสานงานกับชุมชน	5.0	5.0	0	0.5	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการส่งเสริมความรู้สู่ชุมชน (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
13	จัดตั้งหน่วยงานเพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการงานบริการวิชาการแก่ชุมชนและสังคม ครอบคลุมคุณภาพ (PDCA)	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
14	ร่วมมือในชุมชนในลักษณะโรงเรียนพี่-โรงเรียนน้อง ในการจัดการเรียนรู้ในพื้นที่ใกล้เคียง มีการแบ่งปันเชิงวิชาการ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
15	กำหนดพื้นที่บริการวิชาการเป็นพันธกิจหนึ่งของการบริหารงานในสถานศึกษา เพื่อการสร้างสังคมอย่างยั่งยืน นำการศึกษามาพัฒนาสังคม ชุมชน ได้อย่างแท้จริงในทางปฏิบัติ ตลอดจนมีการติดตามความต่อเนื่อง ความสำเร็จ และพัฒนาการของโครงการ	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
16	ประชาสัมพันธ์สร้าง ความเข้าใจต่อบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษา และการประสานความร่วมมือเพื่อสร้างความเข้าใจอันดี	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
17	ประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่นในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการส่งเสริมความรู้สู่ชุมชน (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
18	เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิชาการของชุมชน และมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ให้บริการด้านวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับแหล่งวิชาการในท้องถิ่น	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
19	ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 11 จะเห็นได้ว่าแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการส่งเสริมความรู้สู่ชุมชน จำนวน 19 แนวทาง ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่ามีความสอดคล้องกัน โดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Md. \geq 3.5$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($Q.R. \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน (Mo. – Md.) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo. - Md. \leq 1.0$) จำนวน 19 แนวทาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน อยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Md. \leq 5.0$) จำนวน 17 แนวทาง ได้แก่ จัดให้มีการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนของสถานศึกษาในภาคใต้, การบริหารความเสี่ยงทางวิชาการด้านที่เกี่ยวกับชุมชน ให้คำนึงถึงพื้นฐานความเสี่ยงของชุมชนเป็นหลัก และออกแบบบริหารความเสี่ยงตามลักษณะเฉพาะของพื้นที่ เช่น พื้นที่เสี่ยงด้านความปลอดภัย พื้นที่เสี่ยงด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น, ศึกษาสำรวจความต้องการของท้องถิ่น ประสานงานเพื่อให้ท้องถิ่นสนับสนุนงานวิชาการของโรงเรียน ในเรื่องการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างตอบสนองความต้องการของชุมชน

ให้มากที่สุด, เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All for Education) อย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง, ผู้บริหารและครู สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการร่วมกันจัดการศึกษา มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกัน, ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัวยุวมชน ท้องถิ่น มีการจัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด เทคนิค ทักษะทางวิชาการเพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น, สำรวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน ด้านการจัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด เทคนิค ทักษะทางวิชาการเพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น และด้านการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา และที่จัดโดยบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา, มีการดำเนินการ “หนึ่งจังหวัดหนึ่งมหาวิทยาลัย” อย่างจริงจัง มีการควบคุมดูแลคุณภาพ ประสานงานระหว่างการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนการดูแลชุมชนให้มีส่วนร่วมในด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา, การบริการวิชาการสู่ชุมชนควรมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สู่จิตอาสา เพื่อรับใช้สังคม โดยคำนึงถึงบริบทความต้องการของชุมชนเป็นหลัก, สถานศึกษา มีการจัดทำโครงการบูรณาการร่วมกับพันธกิจอื่นๆ ของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ เช่น การเรียนการสอน การวิจัย และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยประสานงานกับชุมชน, จัดตั้งหน่วยงานเพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการงานบริการวิชาการแก่ชุมชนและสังคม ครอบคลุมวงจรคุณภาพ (PDCA), ร่วมมือในชุมชนในลักษณะโรงเรียนพี่-โรงเรียนน้อง ในการจัดการเรียนรู้ในพื้นที่ใกล้เคียง มีการแบ่งปันเชิงวิชาการ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน, กำหนดพื้นที่บริการวิชาการเป็นพันธกิจหนึ่งของการบริหารงานในสถานศึกษา เพื่อการสร้างสังคมอย่างยั่งยืน นำการศึกษามาพัฒนาสังคม ชุมชน ได้อย่างแท้จริงในทางปฏิบัติ ตลอดจนมีการติดตามความต่อเนื่อง ความสำเร็จ และพัฒนาการของโครงการ, ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจต่อบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษา และการประสานความร่วมมือเพื่อสร้างความเข้าใจอันดี, ประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น, เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิชาการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ให้บริการด้านวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับแหล่งวิชาการในที่อื่น ๆ, ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับบุคคล ครอบครัวยุวมชน

องค์กรชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นและผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน อยู่ในระดับมาก (3.5 ≤ Md. ≤ 4.4) จำนวน 2 ข้อคำถาม ได้แก่ จัดทำข้อมูลทะเบียนชุมชนในทุกด้าน เพื่อทำความรู้จักชุมชน ผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ของชุมชน ตลอดจนเป็นแหล่งข้อมูลจุดอ่อน จุดแข็งของชุมชน เพื่อให้สามารถบริหารความเสี่ยงในชุมชนได้อย่างตรงความมุ่งหมาย และคณะกรรมการสถานศึกษา มีบทบาทอย่างจริงจังในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน รับรู้บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีส่วนร่วมกิจกรรมของชุมชน การประชาสัมพันธ์โรงเรียน การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น การให้บริการแก่ชุมชน และการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการแนะแนวการศึกษา

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	สร้างความเข้าใจตรงกันของผู้เกี่ยวข้อง ในการแนะแนวการศึกษาต่อสำหรับพื้นที่พิเศษดังเช่นเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยสร้างแนวทางการแนะแนวการศึกษาที่เหมาะสมกับบริบท ชุมชน วัฒนธรรม ฯลฯ ไม่ยึดติดกับค่านิยมการศึกษาตามพื้นที่ภาคอื่นๆ	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	มีการให้ข้อมูล สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแนะแนวการศึกษาต่อ เพื่อเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษา และเพื่อรับทราบถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาการศึกษาสำหรับเยาวชนในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการแนะแนวการศึกษา (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
3	มีความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยให้ความสำคัญกับการสนับสนุน และส่งเสริมการขยายโอกาสทางการศึกษา ให้แก่เยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	ผู้บริหาร ครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาในพื้นที่ ถ่ายทอด เผยแพร่ ขยายผลข้อมูลแนะแนวการศึกษาให้แก่เยาวชนและผู้ปกครองรวมทั้งช่วยให้คำปรึกษาแก่นักเรียนเสริมสร้างแรงจูงใจในการศึกษาต่อเพื่อจัดวางเส้นทางการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นทั้งทางสายวิชาการและสายอาชีพอันจะนำไปสู่การเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาการศึกษาของเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	ทุกฝ่ายให้ความสำคัญของการแนะแนวการศึกษา ซึ่งครอบคลุมถึงการส่งเสริมความสามารถทางการเรียนทุกด้าน ช่วยให้ผู้เรียนสามารถวางแผนด้านการศึกษาต่อในอนาคตได้	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	พัฒนาครูให้มีความรู้และวิธีการในการแนะแนวทางเลือกสถานที่เรียนต่อ รู้วิธีที่จะเตรียมตัวในการสอบคัดเลือกเข้าสถานศึกษาต่อ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพชีวิตภายในสถานศึกษาได้ มุ่งให้ความช่วยเหลือนักเรียนในด้านการพัฒนาตนเอง สามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง ตลอดจนรู้จักวิธีการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีความสุขในชีวิต	5.0	5.0	0	0.5	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการแนะแนวการศึกษา (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
7	จัดการบริการแนะแนวทางการศึกษา ที่มุ่งให้ความช่วยเหลือนักเรียนทุกคนเนื่องจาก นักเรียนทุกคนย่อมต้องการความช่วยเหลือจากโรงเรียนของตนเองและเป็นการบริการด้วยความเสมอภาคเป็นธรรมและเท่าเทียมกระทำอย่างเป็นกระบวนการและต่อเนื่อง คือจัดอย่างเป็นระบบมีระเบียบแบบแผน	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
8	ยอมรับในความสามารถของนักเรียน เข้าใจและยอมรับในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เคารพสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ยอมรับการมีอิสรภาพในการเลือกแนวทางการชีวิตของผู้เรียน ใช้เครื่องมือและกลวิธีต่างทั้งที่เป็นแบบทดสอบและไม่เป็นแบบทดสอบในการช่วยเหลือ	5.0	5.0	0	0.5	มากที่สุด	สอดคล้อง
9	การแนะแนวต้องจัดให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาหรือการให้บริการโดยสอดแทรกอยู่ในกระบวนการเรียนการสอน หรือการให้บริการทุกกิจกรรม เป็นหน้าที่ของผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือผู้ให้บริการทุกคนที่จะต้องดำเนินการร่วมกัน และมีการประสานกับผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาทุกคน โดยเฉพาะชุมชน	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
10	การแนะแนวจะต้องจัดสำหรับผู้เรียนและผู้รับบริการทุกคนไม่ใช่จัดให้เฉพาะผู้เรียนหรือผู้รับบริการที่มีปัญหาเท่านั้น และต้องจัดให้ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา อาชีพ และบุคลิกภาพ ต้องจัดอย่างต่อเนื่อง ควรมีแผนปฏิบัติการแนะแนวที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับปัญหาความต้องการของชุมชน สังคมในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการแนะแนวการศึกษา (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
11	การแนะแนวต้องมีข้อมูลและสารสนเทศ ที่ใช้ในการแนะแนวทุกด้านตรงตามความเป็นจริง และเป็นปัจจุบันซึ่งจะทำให้สามารถช่วยเหลือผู้เรียนหรือผู้รับบริการได้ตรงความต้องการ โดยจะต้องสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนหรือผู้รับบริการนำตนเองและพึ่งตนเองได้	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 12 จะเห็นได้ว่าแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการแนะแนวการศึกษาจำนวน 11 แนวทาง ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่ามีความสอดคล้องกัน โดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Md. \geq 3.5$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($Q.R. \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน (Mo. - Md.) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo. - Md. \leq 1.0$) จำนวน 11 แนวทาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันอยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Md. \leq 5.0$) ทุกแนวทาง ได้แก่ สร้างความเข้าใจตรงกันของผู้เกี่ยวข้องในการแนะแนวการศึกษาต่อสำหรับพื้นที่พิเศษดังเช่นเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยสร้างแนวทางการแนะแนวการศึกษาที่เหมาะสมกับบริบท ชุมชน วัฒนธรรม ฯลฯ ไม่ยึดติดกับค่านิยมการศึกษาตามพื้นที่ภาคอื่นๆ มีการให้ข้อมูล สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแนะแนวการศึกษาต่อ เพื่อเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาและเพื่อรับทราบถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาการศึกษาสำหรับเยาวชนในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้, มีความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัด ชายแดนภาคใต้ โดยให้ความสำคัญกับการสนับสนุน และส่งเสริมการขยายโอกาสทางการศึกษา ให้แก่เยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้, ผู้บริหาร ครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาในพื้นที่ ถ่ายทอด เผยแพร่ ขยายผลข้อมูลแนะแนวการศึกษา ให้แก่เยาวชนและผู้ปกครองรวมทั้งช่วยให้นักเรียนเสริมสร้างแรงจูงใจในการศึกษาต่อ เพื่อจัดวางเส้นทางการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นทั้งทางสายวิชาการและสายอาชีพอันจะนำไปสู่การ

เพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาการศึกษาของเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป, ทุกฝ่ายให้ความสำคัญของการแนะแนวการศึกษา ซึ่งครอบคลุมถึงการส่งเสริมความสามารถทางการเรียนทุกด้าน ช่วยให้ผู้เรียนสามารถวางแผนด้านการศึกษาต่อในอนาคตได้, พัฒนาครูให้มีความรู้และวิธีการในการแนะแนวทางเลือกสถานที่เรียนต่อ รู้วิธีที่จะเตรียมตัวในการสอบคัดเลือกเข้าสถานศึกษาต่อ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพชีวิตภายในสถานศึกษาได้ มุ่งให้ความช่วยเหลือนักเรียนในด้านการพัฒนาตนเอง สามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง ตลอดจนรู้ถึงวิธีการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีความสุขในชีวิต, จัดการบริการแนะแนวทางการศึกษา ที่มุ่งให้ความช่วยเหลือนักเรียนทุกคนเนื่องจาก นักเรียนทุกคนย่อมต้องการความช่วยเหลือจากโรงเรียนของตนเองและเป็นการบริการด้วยความเสมอภาคเป็นธรรมและเท่าเทียม กระทำอย่างเป็นกระบวนการและต่อเนื่อง คือ จัดอย่างเป็นระบบมีระเบียบแบบแผน, ยอมรับในความสามารถของนักเรียน เข้าใจและยอมรับในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เคารพสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ยอมรับการมีอิสรภาพในการเลือกแนวทางชีวิตของผู้เรียน ใช้เครื่องมือและกลวิธีต่างทั้งที่เป็นแบบทดสอบและไม่เป็นแบบทดสอบในการช่วยเหลือ, การแนะแนวต้องจัดให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษา หรือการให้บริการโดยสอดแทรกอยู่ในกระบวนการเรียนการสอน หรือการให้บริการทุกกิจกรรม เป็นหน้าที่ของผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือผู้ให้บริการทุกคนที่จะต้องดำเนินการร่วมกัน และมีการประสานกับผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาทุกคน โดยเฉพาะชุมชน, การแนะแนวจะต้องจัดสำหรับผู้เรียนและผู้รับบริการทุกคนไม่ใช่จัดให้เฉพาะผู้เรียนหรือผู้รับบริการที่มีปัญหาเท่านั้น และต้องจัดให้ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา อาชีพ และบุคลิกภาพ ต้องจัดอย่างต่อเนื่อง ควรมีแผนปฏิบัติการแนะแนวที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับปัญหาความต้องการของชุมชน สังคมในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต, การแนะแนวต้องมีข้อมูลและสารสนเทศ ที่ใช้ในการแนะแนวทุกด้านตรงตามความเป็นจริง และเป็นปัจจุบันซึ่งจะทำให้สามารถช่วยเหลือผู้เรียนหรือผู้รับบริการได้ตรงความต้องการ โดยจะต้องสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนหรือผู้รับบริการนำตนเองและพึ่งตนเองได้

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการพัฒนาระบบประกัน
คุณภาพ

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้เข้มแข็งมีประสิทธิภาพ และดำเนินการอย่างยั่งยืน ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในสถานศึกษาต้องมีการทำงานที่มุ่งประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีความตระหนัก รับผิดชอบ และเห็นคุณค่าของการทำงานเป็นระบบมีคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	กำหนดเป้าหมายและดำเนินกิจกรรม/โครงการที่ใช้ผลการประเมินตนเอง ผลการประเมินคุณภาพจากองค์กรภายนอก หรือผลการวิจัยที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาเอง ตลอดจนใช้ผลการวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นฐานในการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน ตลอดจนใช้ผลการวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นฐานในการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	การสร้างระบบประกันคุณภาพในพื้นที่พิเศษเฉพาะควรมีความยืดหยุ่นที่สามารถสร้างเกณฑ์การประกันคุณภาพให้เหมาะสมกับพื้นที่ได้เองประกอบกันส่วนหนึ่ง เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทเฉพาะของพื้นที่	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	เสริมสร้างให้สถานศึกษาเป็นองค์กรที่ได้รับการยอมรับตามมาตรฐานการศึกษาอย่างแท้จริง โดยมีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่มุ่งเน้นการประกันเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นหลัก	5.0	5.0	0	0.5	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการพัฒนาระบบประกัน
คุณภาพ (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
5	ระบบประกันคุณภาพ มุ่งสร้างประโยชน์ให้แก่ครอบครัว และชุมชนตามความเหมาะสม ด้วยการบริหารจัดการที่มีคุณภาพทั้งองค์กรโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม บุคลากรในสถานศึกษาโดยเฉพาะครูและผู้บริหารตระหนักถึงเป้าหมาย คือ ผลประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียนเป็นอันดับแรก	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ยึดหลักการกระจายอำนาจ การเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมในการทำงาน การแสดงภาระรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้	5.0	5.0	0	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	สถานศึกษาต้องสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา (School Improvement Plan) โดยเลือกกลวิธีการพัฒนาที่เหมาะสมและสามารถทำให้เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม มีการประชาสัมพันธ์เป้าหมายและจุดเน้นที่ต้องการพัฒนาให้ทุกฝ่ายได้รับรู้เพื่อเป็นสัญญาประชาคม และเพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีทิศทางการทำงานที่ชัดเจนสู่เป้าหมายเดียวกัน	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 13 จะเห็นได้ว่าแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการแนะแนวการศึกษาจำนวน 7 แนวทาง ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่ามีความสอดคล้องกัน โดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Md. \geq 3.5$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($Q.R. \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน (Mo. - Md.) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo. - Md. \leq 1.0$) จำนวน 7 แนวทาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน อยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Md. \leq 5.0$) ทุกแนวทาง ได้แก่ พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้เข้มแข็งมีประสิทธิภาพ และดำเนินการอย่างยั่งยืน ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในสถานศึกษาต้องมีการทำงานที่มุ่งประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีความตระหนัก รับผิดชอบ และเห็นคุณค่าของการทำงานเป็นระบบมีคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา, กำหนดเป้าหมายและดำเนินกิจกรรม/โครงการที่ใช้ผลการประเมินตนเอง ผลการประเมินคุณภาพจากองค์กรภายนอก หรือผลการวิจัยที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาเอง ตลอดจนใช้ผลการวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นฐานในการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน ตลอดจนใช้ผลการวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นฐานในการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน, การสร้างระบบประกันคุณภาพในพื้นที่พิเศษเฉพาะควรมีความยืดหยุ่นที่สามารถสร้างเกณฑ์การประกันคุณภาพให้เหมาะสมกับพื้นที่ได้เองประกอบกันส่วนหนึ่ง เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทเฉพาะของพื้นที่, เสริมสร้างให้สถานศึกษาเป็นองค์กรที่ได้รับการยอมรับตามมาตรฐานการศึกษาอย่างแท้จริง โดยมีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่มุ่งเน้นการประกันเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นหลัก, ระบบประกันคุณภาพ มุ่งสร้างประโยชน์ให้แก่ครอบครัว และชุมชนตามความเหมาะสม ด้วยการบริหารจัดการที่มีคุณภาพทั้งองค์กรโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมบุคลากรในสถานศึกษาโดยเฉพาะครูและผู้บริหารตระหนักถึงเป้าหมาย คือ ผลประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียนเป็นอันดับแรก, พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ยึดหลักการกระจายอำนาจ การเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมในการทำงาน การแสดงการรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้, สถานศึกษาต้องสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา (School Improvement Plan) โดยเลือกกลวิธีการพัฒนาที่เหมาะสมและสามารถทำให้เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม มีการประชาสัมพันธ์เป้าหมายและจุดเน้นที่ต้องการพัฒนาให้ทุกฝ่ายได้รับรู้เพื่อเป็นสัญญาประชาคมและเพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีทิศทางการทำงานที่ชัดเจนสู่เป้าหมายเดียวกัน

สรุปจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยพิจารณาจากค่าสถิติ พบว่าผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 21 คนมีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน 10 ด้าน 97 แนวทาง มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน โดยพิจารณาจากค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($Q.R. \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน ($Mo.-Md.$) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo.-Md. \leq 1.0$)

อย่างไรก็ตามพบว่าผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 21 คน มีความเห็นสอดคล้องกันแต่มีระดับความเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) พบว่าแนวทางที่มีค่ามัธยฐาน (Median) น้อยกว่า 3.5 จำนวน 3 แนวทาง ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรท้องถิ่น ข้อคำถามที่ 2 หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น เน้นการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นและสถานศึกษาเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน แต่ส่วนกลางยังคงเป็นผู้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง, ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ ข้อคำถามที่ 6 ครูผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากการเป็นผู้บอกความรู้ มาเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน และ, ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ข้อคำถามข้อที่ 6 สำรองทรัพยากรที่สำคัญต่อการพัฒนานวัตกรรมอย่างจริงจังเต็มรูปแบบ ทั้งด้าน บุคลากร เครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์งบประมาณ สถานที่

จากผลการวิเคราะห์ในรอบที่สอง สรุปได้ว่าผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 21 คน มีความคิดเห็นสอดคล้องกับทั้งหมด 97 แนวทาง ในระดับความคิดเห็นระดับมากถึงมากที่สุด ยกเว้น 3 แนวทางที่มีระดับความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น แนวทางที่ 2, ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ แนวทางที่ 6, และด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี แนวทางที่ 6 และด้วยความคิดเห็นที่สอดคล้องกันทั้งหมดของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 21 คน ผู้วิจัยจึงจะนำผลการวิเคราะห์จากการใช้เทคนิค EDFR รอบที่ 2 ไปใช้ในการอภิปรายผลในลำดับต่อไป

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ผู้ให้ข้อมูลคือผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 21 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มผู้บริหารงานระดับนโยบาย จำนวน 7 คน 2) กลุ่มผู้บริหารงานในสถาบันการศึกษา จำนวน 7 คน 3) กลุ่มผู้เกี่ยวข้อง (นักวิชาการ และผู้มีประสบการณ์ปฏิบัติงาน) จำนวน 7 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จากการกำหนดคุณสมบัติดังนี้ เป็นผู้มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโทเป็นต้นไป เป็นผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษา ไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือเคยรับผิดชอบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ช่วยพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ และได้ดำเนินการสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) ในรอบที่ 1 และแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดย 1) การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง 2) การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ 3) แบบสอบถามที่ใช้ในเทคนิควิธีวิจัย EDFR ผู้วิจัยส่งทางไปรษณีย์ และเก็บรวบรวมด้วยตนเอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าฐานนิยม (Mode) ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Rang) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

เพื่อทราบแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้เทคนิคการวิจัย แบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ผู้ให้ข้อมูลคือผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 21 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มผู้บริหารงานระดับนโยบาย จำนวน 7 คน 2) กลุ่มผู้บริหารงานในสถาบันการศึกษา จำนวน 7 คน 3) กลุ่มผู้เกี่ยวข้อง (นักวิชาการ และผู้มีประสบการณ์ปฏิบัติงาน) จำนวน 7 คน พบว่ามีประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันสรุปเป็นแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 10 ด้านดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่นจำนวน 7 แนวทาง 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้จำนวน 7 แนวทาง 3) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำนวน 9 แนวทาง 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำนวน 7 แนวทาง 5) ด้านการบริหารงานและนิเทศการศึกษา จำนวน 10 แนวทาง 6) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี จำนวน 9 แนวทาง 7) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน จำนวน 8 แนวทาง 8) ด้านการส่งเสริมความรู้สู่ชุมชนจำนวน 19 แนวทาง 9) ด้านการแนะแนว การศึกษาจำนวน 11 แนวทาง และ 10) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพจำนวน 7 แนวทาง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น

ประกอบด้วยแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ 7 แนวทาง คือ 1) หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น เน้นการบูรณาการการเรียนรู้ แต่ยังคงเนื้อหาสาระของแต่ละรายวิชาอยู่ทั้งด้านภาษา การคิด คำนวณ และด้านเหตุผลหรือวิทยาศาสตร์ 2) หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น เน้นหลักสูตรท้องถิ่นที่มีความหลากหลายและให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น 3) จัดหลักสูตรให้มีการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาเวียดนาม ลาว มลายู อังกฤษ รวมไปถึงมีการเปิดหลักสูตรนานาชาติเพิ่มขึ้นด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษามลายูและภาษาถิ่นใต้ 4) ท้องถิ่นและสถานศึกษาควรร่วมกันปรับรายละเอียดของเนื้อหาโดยเพิ่มหรือลดรายละเอียดจากหลักสูตรแกนกลาง เพื่อให้ได้หลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทที่แตกต่างตามสภาพพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะทาง ภาษาและวัฒนธรรม 5) ท้องถิ่นและสถานศึกษาควรร่วมกันปรับรายละเอียด จัดทำคำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติมจากที่ปรากฏในหลักสูตรแกนกลาง ทั้งนี้คำอธิบายรายวิชาที่จัดทำขึ้นต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์เนื้อหาและความต้องการของท้องถิ่น 6) ครูผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการ

แนวคิด และจุดเน้นของการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยยึดหลักผู้เรียนและ 7) หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น เน้นการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นและสถานศึกษาเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน แต่ส่วนกลางยังคงเป็นผู้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้

ประกอบด้วยแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ 7 แนวทางคือ 1)พัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น วิเคราะห์เป็น ไม่เน้นท่องจำ เช่น จัดการเรียนรู้แบบโครงการ 2)ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมเสริม ในแต่ละกลุ่มวิชาในทุกระดับชั้นโดยปรับปรุงจากหลักสูตรแกนกลางโดยไม่ทำให้จุดประสงค์ของหลักสูตรเปลี่ยนแปลง 3)ให้ความรู้เพิ่มเติมแก่ครูในการปรับการเรียน เปลี่ยนการสอนด้วยเทคนิคกลวิธีสอนที่หลากหลายมากขึ้น 4)ส่งเสริม พัฒนา ปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความเข้มแข็งในวิชาภาษาไทยเป็นหลัก เพื่อให้เป็นพื้นฐานการเรียนในวิชาอื่นๆ 5) บริหารจัดการหลักสูตร พัฒนาการจัดการเรียนรู้ และวิธีการสอนให้สอดคล้องกับชีวิตจริง สภาพจริงของสังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่น จะช่วยให้การสอนมีความหมาย 6)ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบทวิภาษาในการแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งขั้นต้นจะเน้นการพัฒนากระบวนคิด วิเคราะห์ และความกล้าแสดงออกผ่านภาษาท้องถิ่น ก่อนพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียนภาษาถิ่นด้วยอักษรไทย ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกสนุกสนาน และอยากที่จะเรียนรู้ ด้วยภาษาถิ่น และใช้ภาษาที่สองหรือภาษาไทย ซึ่งจะเป็นภาษาที่ใช้ติดต่อทางราชการและการเรียนในระดับต่อไป และ7)จัดกิจกรรมที่ ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ วิจัย สร้างสรรค์ศึกษาและค้นคว้าได้ลงมือปฏิบัติจนเกิดการเรียนรู้และค้นพบความรู้ด้วยตนเองเป็นสาระ ความรู้ ด้วยตนเอง รักการอ่าน รักการเรียนรู้อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต(Long-life Education) และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Learning Man)

3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ประกอบด้วยแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ 9 แนวทาง คือ 1)กำหนดคุณลักษณะของครูในแต่ละภาคเรียนว่าจะต้องมีวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งควรเป็นเรื่องที่เป็นการแก้ปัญหาการเรียนการสอน 2)สร้างกำลังใจกับครูผู้สอน ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน 3)ส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้ปรับปรุงการเรียนการสอนโดยใช้ผลวิจัยในชั้นเรียนที่ได้ศึกษามา เป็นแนวทางในการแก้ไขพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น 4)นำผลงานวิจัยของครูมาเผยแพร่ให้เพื่อนครูได้ศึกษาเรียนรู้

และนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนของตนเอง สร้างบรรยากาศในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการทำวิจัย
 ในชั้นเรียน 5)สนับสนุนให้มีการศึกษาสภาพการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่
 เปลี่ยนแปลงไปของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ที่รองรับการ
 เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต 6)สนับสนุนครูเข้าอบรมพัฒนาด้านการวิจัยเพื่อให้ครู
 มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการทำวิจัย ตลอดจนเห็นความสำคัญของการทำวิจัย 7)สนับสนุน
 ด้านงบประมาณ และส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ช่วยเหลือให้ครูได้มีผลงานการศึกษาค้นคว้า
 วิจัย 8)ส่งเสริมการสร้างนักวิจัยใหม่และพัฒนาเครือข่ายวิจัย พี่เลี้ยงนักวิจัยแบบมีส่วนร่วมจาก
 หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ และสามารถนำผลวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม และ
 9)ส่งเสริมการดำเนินงานวิจัย และพัฒนาวัตกรรมการศึกษาที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนา
 คุณภาพการเรียนการสอน และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

4. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ประกอบด้วยแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน
 เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ 7แนวทาง คือ1)ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้นำชุมชน และ
 ผู้ที่เกี่ยวข้อง ร่วมประชุมสัมมนาหาแนวทางพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น
 ในด้านต่างๆ ให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากยิ่งขึ้น 2)จัดทำแผนการดำเนินงาน
 ด้านการส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญกับการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสังคม ในการจัด
 การศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 3)จัดระบบ วางแผนการ ประสานการดำเนินการ การใช้แหล่ง
 เรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นในส่วนที่แตกต่างกัน ระหว่างหน่วยงานต่างๆ ให้มีการสนับสนุน
 ซึ่งกันและกันให้มากขึ้น 4)รวบรวมพัฒนาการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญา
 ท้องถิ่น ด้านวัฒนธรรมให้เป็นแหล่งสนับสนุนการเรียนการสอนยิ่งขึ้น 5)ปรับสภาพการดำเนินงานการ
 ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสังคม ให้เหมาะสมสอดคล้องและเอื้อต่อการจัดการ
 เรียนการสอนของสถานศึกษาทุกขนาดรวมทั้งระดับมัธยมศึกษา หรือปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญา
 ชาวบ้านในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 6)มีการศึกษา วิเคราะห์ คัดเลือกจัดทำ และ
 ตรวจสอบพิจารณาคุณภาพ หนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสืออ่านประกอบ แบบฝึกหัด ใบ
 งาน ใบความรู้เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีคุณภาพสอดคล้องกับ
 หลักสูตรสถานศึกษา และเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และ7)พัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน และ
 ห้องสมุดของโรงเรียนให้ทันสมัย มีข้อมูลที่หลากหลาย ใช้ในการค้นคว้าและเป็นแหล่งเรียนรู้ได้จริง

5. ด้านการบริหารงานและนิเทศการศึกษา

ประกอบด้วยแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน
 เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ 10 แนวทางคือ 1)ผู้บริหารโรงเรียนหรือครู นำการ
 บริหารความเสี่ยงมาใช้ เป็นเครื่องมือในการบริหารสถานศึกษาอย่างจริงจัง ตลอดจนมีการนิเทศ

ติดตามผลการนำไปใช้อย่างต่อเนื่อง 2)ผู้บริหารโรงเรียนหรือครู จัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบตามสภาพความเสี่ยงจริงที่เกิดขึ้นในบริบทของความพร้อม ด้าน คน งบประมาณ และสภาพแวดล้อมอื่น หากองค์ประกอบใดมีความเสี่ยงสูงสุด ให้บริหารความเสี่ยง 3)ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาควรให้ความสำคัญใน การนำองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงมาปรับใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น 4)จัดทำคู่มือการบริหารความเสี่ยงของงานวิชาการของสถานศึกษาเพื่อชี้แจงรายละเอียด ขั้นตอน การดำเนินการ วิธีการ ตลอดจน การสรุปรายงานผล เพื่อผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานวิชาการ หรือครู ผู้รับผิดชอบ นำไปใช้ประกอบการบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5)ในระดับปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการควรมีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบพัฒนาการ สามารถวิเคราะห์และบริหารความเสี่ยงที่เกิดขึ้นได้เป็นระยะอย่างใกล้ชิด 6)การบริหารงานฝ่ายต่างๆ ของโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของความเสี่ยงในการบริหารวิชาการ ดังนั้นผู้บริหารควรบริหารงานต่างๆ อย่างเป็นระบบ เหมาะสม เพื่อลดความเสี่ยงทางวิชาการ 7)ผู้บริหารโรงเรียน คณะครูและผู้เกี่ยวข้อง ต้องมีความตระหนัก และพร้อมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจในการบริหารความเสี่ยงงานวิชาการให้บรรลุวัตถุประสงค์ 8)จัดทำแผนการจัดการความเสี่ยงประจำปีและมอบหมายผู้รับผิดชอบ 9)จัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้และถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกันและ 10)มีการนิเทศติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อการพัฒนาอย่างครบกระบวนการ

6. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี

ประกอบด้วยแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ 9 แนวทางคือ 1)พัฒนาบุคลากรในการใช้สื่อ การสร้างนวัตกรรม และการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างจริงจัง ต่อเนื่อง เป็นรูปธรรม นำมาประยุกต์ใช้ในห้องเรียนและสถานศึกษาได้จริง ก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 2)ปรับปรุงหรือเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับท้องถิ่น 3)ท้องถิ่นและสถานศึกษา ร่วมกันจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ เนื้อหา และสภาพท้องถิ่น โดยสื่อเหล่านี้อาจใช้กับเนื้อหารายวิชาที่มีอยู่เดิมหรือรายวิชาใหม่ที่พัฒนาขึ้นก็ได้ 4)พัฒนาสื่อ หรือนวัตกรรม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือที่มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน ช่วยกระตุ้นความสนใจ และเป็นตัวกลางในการสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะปฏิบัติและทัศนคติ ได้ตามที่คุณสอนต้องการ 5)พัฒนานวัตกรรมหรือสื่อการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์และบริบททางสังคมวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น 6)มีความร่วมมือกันในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม มีการ

แบ่งปัน เผยแพร่สื่อนวัตกรรมในลักษณะโรงเรียนพี่ – โรงเรียนน้อง 7) มีการประสานงานความร่วมมือกับภาคเอกชน และภาคชุมชนในการพัฒนาด้านเทคโนโลยี สื่อ นวัตกรรม และ 8) สร้างความรู้ ความเข้าใจกับครูในการออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ การออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ตัดต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อคุณภาพของนวัตกรรม การเรียนรู้และ 9) ส่งเสริมด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ในพื้นที่ให้มากขึ้นโดยให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าและเข้าถึงชีวิตประจำวันได้

7. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน

ประกอบด้วยแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ 8 แนวทาง คือ 1) สร้างเกณฑ์การวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ มีความยืดหยุ่น คำนึงถึงบริบททางสังคม วัฒนธรรม ชุมชน เปิดกว้างให้สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และชุมชน สร้างเกณฑ์การวัดและประเมินผลด้วยตนเอง โดยอยู่ภายใต้การควบคุมคุณภาพอย่างเป็นระบบ 2) พัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ความเข้าใจในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตลอดจนสามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ผู้เรียนได้รับทราบเกณฑ์และผลการวัดผลและประเมินแต่ละครั้ง รวมทั้งมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลของตนเองได้ ทั้งนี้เพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอนโดยภาพรวม 4) สร้างความเข้าใจให้กับครูในการให้ผู้เรียนมีสิทธิทราบเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลแต่ละครั้ง ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลของตนเองได้ โดยมีการพิจารณาจากสภาพการดำเนินงานด้านประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนโดยภาพรวม 5) ครูมีความรู้ความเข้าใจในการวัดและประเมินผลอย่างถ่องแท้และถือปฏิบัติ ใช้การประเมินผลนักเรียนด้วยเครื่องมือที่เหมาะสมและวิธีการที่หลากหลาย 6) ครูรู้และเข้าใจ บทบาท หลักการ แนวดำเนินงานของสถานศึกษาและจุดเน้นในการวัดและประเมินผลการเรียน 7) สัดส่วนในการวัดและประเมินผล มีความยืดหยุ่น เหมาะสมกับสภาพบริบทของสังคม วัฒนธรรม พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และ 8) การวัดและประเมินผลควร ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียน (Formative assessment) เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นในห้องเรียนทุกวันเพื่อหาจุดเด่น จุดด้อยที่ต้องปรับปรุงเป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการพัฒนา ประกอบกับการวัดและประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ (Summative assessment)

8. ด้านการส่งเสริมความรู้สู่ชุมชน

ประกอบด้วยแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ 19 แนวทางคือ 1) จัดให้มีการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนของสถานศึกษาในภาคใต้ 2) การบริหารความเสี่ยงทางวิชาการด้านที่เกี่ยวกับชุมชน ให้คำนึงถึงพื้นฐานความเสี่ยงของชุมชนเป็นหลัก และออกแบบบริหารความเสี่ยงตามลักษณะเฉพาะ

ของพื้นที่ เช่น พื้นที่เสี่ยงด้านความปลอดภัย พื้นที่เสี่ยงด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น 3) จัดทำข้อมูลทะเบียนชุมชนในทุกด้าน เพื่อทำความรู้จักชุมชน ผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ของชุมชน ตลอดจนเป็นแหล่งข้อมูลจุดอ่อน จุดแข็งของชุมชน เพื่อให้สามารถบริหารความเสี่ยงในชุมชนได้อย่างตรงความมุ่งหมาย 4) ศึกษา สำรวจความต้องการของท้องถิ่น ประสานงานเพื่อให้ท้องถิ่นสนับสนุนงานวิชาการของโรงเรียน ในเรื่องการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างตอบสนองความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด 5) เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All for Education) อย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง 6) คณะกรรมการสถานศึกษา มีบทบาทอย่างจริงจังในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน รับรู้บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีส่วนร่วมกิจกรรมของชุมชน การประชาสัมพันธ์โรงเรียน การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น การให้บริการแก่ชุมชน และการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน 7) ผู้บริหารและครู สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการร่วมกันจัดการศึกษา มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกัน 8) ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น มีการจัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด เทคนิค ทักษะทางวิชาการเพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น 9) สำรวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน ด้านการจัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด เทคนิค ทักษะทางวิชาการเพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น และด้านการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา และที่จัดโดยบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 10) มีการดำเนินการ “หนึ่งจังหวัดหนึ่งมหาวิทยาลัย” อย่างจริงจัง มีการควบคุมดูแลคุณภาพ ประสานงานระหว่างการศึกษา ระดับอุดมศึกษา และการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนการดูแลชุมชนให้มีส่วนร่วมในด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 11) การบริการวิชาการสู่ชุมชนควรมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สู่จิตอาสา เพื่อรับใช้สังคม โดยคำนึงถึงบริบทความต้องการของชุมชนเป็นหลัก 12) สถานศึกษา มีการจัดทำโครงการบูรณาการร่วมกับพันธกิจอื่นๆ ของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ เช่น การเรียนการสอน การวิจัย และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยประสานงานกับชุมชน 13) จัดตั้งหน่วยงานเพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการงานบริการวิชาการแก่ชุมชนและสังคม ควบคุมวงจรคุณภาพ (PDCA) 14) ร่วมมือในชุมชนในลักษณะโรงเรียนพี่-โรงเรียนน้อง ในการจัดการเรียนรู้ในพื้นที่ใกล้เคียง มีการแบ่งปันเชิงวิชาการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 15) กำหนดพื้นที่บริการวิชาการเป็นพันธกิจหนึ่งของการบริหารงานในสถานศึกษา เพื่อการสร้างสังคมอย่างยั่งยืน นำการศึกษามาพัฒนาสังคม ชุมชน ได้อย่างแท้จริงในทางปฏิบัติ ตลอดจนมีการติดตามความต่อเนื่อง ความสำเร็จ และพัฒนาการของโครงการ 16) ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจต่อบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษา และการประสานความร่วมมือเพื่อสร้างความเข้าใจอันดี 17) ประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น 18) เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิชาการของชุมชน และมีส่วนในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น ให้บริการด้านวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับแหล่งวิชาการในที่อื่นๆ และ 19) ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

9. ด้านการแนะแนวการศึกษา

ประกอบด้วยแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ 11 แนวทางคือ 1) สร้างความเข้าใจตรงกันของผู้เกี่ยวข้อง ในการแนะแนวการศึกษาต่อสำหรับพื้นที่พิเศษดังเช่นเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยสร้างแนวทางการแนะแนวการศึกษาที่เหมาะสมกับบริบท ชุมชน วัฒนธรรม ฯลฯ ไม่ยึดติดกับค่านิยมการศึกษาตามพื้นที่ภาคอื่นๆ 2) มีการให้ข้อมูล สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแนะแนวการศึกษาต่อ เพื่อเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษา และเพื่อรับทราบถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาการศึกษาสำหรับเยาวชนในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ 3) มีความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัด ชายแดนภาคใต้ โดยให้ความสำคัญกับการสนับสนุน และส่งเสริมการขยายโอกาสทางการศึกษา ให้แก่เยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 4) ผู้บริหาร ครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาในพื้นที่ ถ่ายทอด เผยแพร่ ขยายผลข้อมูลแนะแนวการศึกษา ให้แก่เยาวชนและผู้ปกครองรวมทั้งช่วยให้คำปรึกษาแก่นักเรียนเสริมสร้างแรงจูงใจในการศึกษาต่อ เพื่อจัดวางเส้นทางการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นทั้งทางสายวิชาการและสายอาชีพอันจะนำไปสู่การเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาการศึกษาของเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป 5) ทุกฝ่ายให้ความสำคัญของการแนะแนวการศึกษา ซึ่งครอบคลุมถึงการส่งเสริมความสามารถทางการเรียนทุกด้าน ช่วยให้ผู้เรียนสามารถวางแผนด้านการศึกษาต่อในอนาคตได้ 6) พัฒนาครูให้มีความรู้และวิธีการในการแนะแนวทางเลือกสถานที่เรียนต่อ รู้วิธีที่จะเตรียมตัวในการสอบคัดเลือกเข้าสถานศึกษาต่อ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพชีวิตภายในสถานศึกษาได้ มุ่งให้ความช่วยเหลือนักเรียนในด้านการพัฒนาตนเอง สามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง ตลอดจนรู้ถึงวิธีการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีความสุขในชีวิต 7) จัดการบริการแนะแนวทางการศึกษา ที่มุ่งให้ความช่วยเหลือนักเรียนทุก

คนเนื่องจาก นักเรียนทุกคนย่อมต้องการความช่วยเหลือจากโรงเรียนของตนเองและเป็นการบริการด้วยความเสมอภาคเป็นธรรมและเท่าเทียม กระทำอย่างเป็นกระบวนการและต่อเนื่อง คือจัดอย่างเป็นระบบมีระเบียบแบบแผน 8) ยอมรับในความสามารถของนักเรียน เข้าใจและยอมรับในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เคารพสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ยอมรับการมีอิสรภาพในการเลือกแนวทางการชีวิตของผู้เรียน ใช้เครื่องมือและกลวิธีต่างทั้งที่เป็นแบบทดสอบและไม่เป็นแบบทดสอบในการช่วยเหลือ 9)การแนะแนวต้องจัดให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษา หรือการให้บริการโดยสอดแทรกอยู่ในกระบวนการเรียนการสอน หรือการให้บริการทุกกิจกรรม เป็นหน้าที่ของผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือผู้ให้บริการทุกคนที่จะต้องดำเนินการร่วมกัน และมีการประสานกับผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาทุกคน โดยเฉพาะชุมชน 10)การแนะแนวจะต้องจัดสำหรับผู้เรียนและผู้รับบริการทุกคนไม่ใช่จัดให้เฉพาะผู้เรียนหรือผู้รับบริการที่มีปัญหาเท่านั้น และต้องจัดให้ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา อาชีพ และบุคลิกภาพ ต้องจัดอย่างต่อเนื่อง ควรมีแผนปฏิบัติการแนะแนวที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับปัญหาความต้องการของชุมชน สังคมในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตและ 11)การแนะแนวต้องมีข้อมูลและสารสนเทศ ที่ใช้ในการแนะแนวทุกด้านตรงตามความเป็นจริง และเป็นปัจจุบันซึ่งจะทำให้สามารถช่วยเหลือผู้เรียนหรือผู้รับบริการได้ตรงตามความต้องการ โดยจะต้องสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนหรือผู้รับบริการนำตนเองและพึ่งตนเองได้

10. ด้านการพัฒนากระบวนประกันคุณภาพ

ประกอบด้วยแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ 7แนวทางคือ1) พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้เข้มแข็งมีประสิทธิภาพ และดำเนินการอย่างยั่งยืน ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในสถานศึกษาต้องมีการทำงานที่มุ่งประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีความตระหนัก รับผิดชอบ และเห็นคุณค่าของการทำงานเป็นระบบมีคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) กำหนดเป้าหมายและดำเนินกิจกรรม/โครงการที่ใช้ผลการประเมินตนเอง ผลการประเมินคุณภาพจากองค์กรภายนอกหรือผลการวิจัยที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาเอง ตลอดจนใช้ผลการวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นฐานในการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน ตลอดจนใช้ผลการวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นฐานในการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน 3)การสร้างระบบประกันคุณภาพในพื้นที่พิเศษเฉพาะควรมีความยืดหยุ่นที่สามารถสร้างเกณฑ์การประกันคุณภาพให้เหมาะสมกับพื้นที่ได้เองประกอบกันส่วนหนึ่ง เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทเฉพาะของพื้นที่ 4)เสริมสร้างให้สถานศึกษาเป็นองค์กรที่ได้รับการยอมรับตามมาตรฐานการศึกษาอย่างแท้จริง โดยมีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่มุ่งเน้นการประกันเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นหลัก 5)ระบบประกันคุณภาพ มุ่งสร้างประโยชน์ให้แก่ครอบครัวและชุมชนตามความเหมาะสม ด้วยการบริหารจัดการที่มีคุณภาพทั้งองค์กรโดยใช้หลักการมี

ส่วนร่วม บุคลากรในสถานศึกษาโดยเฉพาะครูและผู้บริหารตระหนักถึงเป้าหมาย คือ ผลประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียนเป็นอันดับแรก 6) พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ยึดหลักการกระจายอำนาจ การเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมในการทำงาน การแสดงการรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ และ 7) สถานศึกษาต้องสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา (School Improvement Plan) โดยเลือกกลวิธีการพัฒนาที่เหมาะสมและสามารถทำให้เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม มีการประชาสัมพันธ์เป้าหมายและจุดเน้นที่ต้องการพัฒนาให้ทุกฝ่ายได้รับรู้เพื่อเป็นสัญญาประชาคมและเพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีทิศทางการทำงานที่ชัดเจนสู่เป้าหมายเดียวกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิมีประเด็นที่สำคัญและมีข้อค้นพบที่สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น

แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีทั้งหมด 7 แนวทางซึ่งผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกันทั้งหมดและมีระดับความคิดเห็นในระดับมากถึงมากที่สุดทั้งสิ้น ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเห็นว่า “หลักสูตรยังไม่มีควมยืดหยุ่นในการตอบโจทย์ของโรงเรียนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เนื่องจากเรื่องของภาษา เพราะเด็กนักเรียนจะใช้ภาษายาวี ไม่ใช่ภาษาไทย ซึ่งหลักสูตรจะต้องให้ความสำคัญกับพื้นที่ มีตัวอย่างที่ประเทศออสเตรเลีย และที่ ราชอาณาจักร มีโรงเรียน 60 กว่าโรงเรียน มีการเขียนแกนของหลักสูตรกว้างๆ ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกัน ก็ให้นำหลักสูตรแกนกลางมาใช้ซึ่งใช้กันทั้งหมด มันก็จะเป็นความเสี่ยงที่สำคัญ เพราะมันไม่มีการเจาะจง ทำให้มีอุปสรรคและไม่ประสบความสำเร็จทางด้านภาษา อีกเรื่องหนึ่งคือวัฒนธรรม มีวัฒนธรรมที่หลากหลาย การนำทิววัฒนธรรมมาใช้ ก็กลับกลายเป็นเรื่องที่แยะไปกันใหญ่เพราะเกิดการแบ่งแยกโดยชัดเจน นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนรัฐบาลน้อยลงเพื่อไปเรียนภาษาที่โรงเรียนเอกชน ทำให้ไม่สามารถควบคุมได้ เพราะโรงเรียนเอกชนเน้นสอนภาษา ทำให้ความรู้ตามหลักสูตรแกนกลางไม่ได้คุณภาพ แต่ในปัจจุบันก็พยายามที่จะกำหนดให้มีการสอนศาสนาและวิชาสามัญแบบ

ครั้งต่อครั้ง ซึ่งที่จริงก็ยังไม่มีความรู้แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้” จากความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่นต้องออกแบบให้มีการบูรณาการการเรียนรู้ แต่ยังคงเนื้อหาสาระของแต่ละรายวิชาอยู่โดยเฉพาะด้านภาษาต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ ควรจัดหลักสูตรให้มีการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เช่น มลายู อังกฤษ ภาษาเวียดนาม ลาว รวมไปถึงมีการเปิดหลักสูตรนานาชาติเพิ่มขึ้นด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษามลายูและภาษาถิ่นได้ เพราะผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าภาษาที่เด็กของโรงเรียนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้จะใช้คือภาษายาวีหากโรงเรียนใช้ภาษาไทยเป็นหลักในการเรียนการสอนหรือในหลักสูตรจะทำให้ให้นักเรียนไปเรียนโรงเรียนเอกชนเพราะจะตอบสนองความต้องการของชุมชนมากกว่า นอกจากนี้มีสาระการคิดคำนวณ และด้านเหตุผลหรือวิทยาศาสตร์ไปด้วยเช่นกัน สอดคล้องกับ คัมภีร์ สุดแท้ ที่พบว่าการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก มีองค์ประกอบเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยต้องทำแบบเชิงยุทธศาสตร์มีการระบุเป้าหมาย การจัดทำแผนกลยุทธ์ การปฏิบัติงานตามแผนกลยุทธ์การส่งเสริมควบคุม กำกับ ติดตาม นิเทศการตรวจสอบและประเมินผล และ การสะท้อนผล รายงานผลการดำเนินงาน และการนำผลการประเมินไปใช้ นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิยังให้ความเห็นแนวทางอื่นในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น โดยเฉพาะครูและผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรต้องได้รับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำหลักสูตรอย่างแท้จริง เช่น เข้ารับการอบรมสัมมนาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง หรือจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรมาให้คำแนะนำช่วยเหลือในการพัฒนาหลักสูตร เน้นหลักสูตรท้องถิ่นที่มีความหลากหลายและให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ท้องถิ่นและสถานศึกษาควรร่วมกันปรับรายละเอียดของเนื้อหาโดยเพิ่มหรือลดรายละเอียดจากหลักสูตรแกนกลาง เพื่อให้ได้หลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทที่แตกต่างตามสภาพพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะทางภาษาและวัฒนธรรม ท้องถิ่นและสถานศึกษาควรร่วมกันปรับรายละเอียด จัดทำคำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติมจากที่ปรากฏในหลักสูตรแกนกลาง ทั้งนี้คำอธิบายรายวิชาที่จัดทำขึ้นต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์เนื้อหาและความต้องการของท้องถิ่น ครูผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการแนวคิด และจุดเน้นของการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นความสำคัญ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม ในแนวทางกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับองค์ความรู้ในการจัดทำหลักสูตร ทั้งที่อยู่ในส่วนของสถานศึกษาเอง เช่น ผู้บริหาร ครู บุคลากร และกับผู้ที่เกี่ยวข้องภายนอกสถานศึกษาเช่น ชุมชน ประชาชนท้องถิ่น และสถาบันอื่นๆ ที่ต้องร่วมกันพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับท้องถิ่นและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของหลักสูตรแกนกลาง สอดคล้องกับ เรชา ชูสุวรรณ, ชวลิต เกิดทิพย์และ นิเลาะ แวอุซึ่ง ที่พบรูปแบบ

การบริหารความเสี่ยงของงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ในองค์ประกอบที่ 1 คือการบริหารหลักสูตร มีตัวแปรที่สอดคล้องกับแนวทางการบริหารหลักสูตรของงานวิจัยนี้คือ 1) ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 2) การใช้หลักสูตรสถานศึกษา 3) การมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร และ 4) การประเมินผลและการพัฒนาหลักสูตร

อย่างไรก็ตามในรายการที่กล่าวถึงการเน้นการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นและสถานศึกษาเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน แต่ส่วนกลางยังคงเป็นผู้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกันแต่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องจากแนวทางบริหารเช่นนี้ได้ถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่จัดทำขึ้นสำหรับท้องถิ่นและสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โครงสร้างของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดไว้ครอบคลุมประเด็นสำคัญคือการพัฒนา สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ประกอบด้วย ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ เป็นต้น แต่การที่ส่วนกลางยังคงเป็นผู้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งนั้นผู้เชี่ยวชาญอาจมองว่ามีความยืดหยุ่นน้อย เนื่องจากในพื้นที่ภาคใต้มีประเด็นเรื่องวัฒนธรรมที่หลากหลาย หากโรงเรียนนำแนวทางแบบหัตถ์วัฒนธรรมมาใช้ในหลักสูตรจะทำให้เกิดปัญหาการแบ่งแยกอย่างชัดเจน ทำให้ไม่สามารถควบคุมคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งได้ โดยเฉพาะโรงเรียนเอกชนที่เน้นสอนภาษา ศาสนา ทำให้ความรู้ตามหลักสูตรแกนกลางไม่ได้คุณภาพ แม้ในปัจจุบันพยายามที่จะกำหนดให้มีการสอนศาสนาและวิชาสามัญแบบครึ่งต่อครึ่ง แต่ก็ยังไม่มีคุณภาพและยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้

2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้

แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ต้องเน้นให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น วิเคราะห์เป็น ไม่เน้นท่องจำ เช่น จัดการเรียนรู้แบบโครงการ ต้องมีการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมเสริม ในแต่ละกลุ่มวิชาในทุกระดับชั้นโดยปรับปรุงจากหลักสูตรแกนกลางโดยไม่ทำให้จุดประสงค์ของหลักสูตรเปลี่ยนแปลง ให้ความรู้เพิ่มเติมแก่ครูในการปรับการเรียน เปลี่ยนการสอนด้วยเทคนิคกลวิธีสอนที่หลากหลายมากขึ้น ส่งเสริม พัฒนา ปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความเข้มแข็งในวิชาภาษาไทยเป็นหลัก เพื่อให้เป็นพื้นฐานการเรียนในวิชาอื่นๆ บริหารจัดการหลักสูตร พัฒนาการจัดการเรียนรู้ และวิธีการสอนให้สอดคล้องกับชีวิตจริง สภาพจริงของสังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่น จะช่วยให้การสอนมีความหมาย จัดกิจกรรมที่ ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ วิจัย วิจารณ์ สร้างสรรค์ศึกษาและค้นคว้าได้ลงมือปฏิบัติจนเกิดการเรียนรู้และค้นพบความรู้ด้วยตนเองเป็นสาระ ความรู้ ด้วยตนเอง รักการอ่าน รักการเรียนรู้อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต(Long-life Education) และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Learning Man) ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบทวิภาษาในการแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งขั้นต้นจะเน้นการพัฒนากระบวนคิด วิเคราะห์ และความกล้าแสดงออกผ่านภาษาท้องถิ่น ก่อนพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียนภาษาถิ่นด้วยอักษรไทย ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกสนุกสนาน และอยากที่จะเรียนรู้ ด้วยภาษาถิ่น และใช้ภาษาที่สองหรือภาษาไทย ซึ่งจะเป็นภาษาที่ใช้ติดต่อทางราชการ และการเรียนในระดับต่อไป สำหรับแนวทางที่มีความเห็นสอดคล้องกัน แต่ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คือ ครูผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากการเป็นผู้บอกความรู้ มาเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าในพื้นที่ภาคใต้การใช้แนวทางบทบาทของครูเหมือนกับสถานศึกษาในพื้นที่เขตเมืองใหญ่ที่มีสิ่งสนับสนุนอำนวยความสะดวกแวดล้อมของชุมชนเมืองจะต่างกัน ในพื้นที่ภาคใต้ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ รวมทั้งสื่อการเรียนรู้ต่างๆอาจจะยังไม่พร้อมให้ครูเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวก (Facilitator) ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งเงื่อนไขสำคัญต้องมีทรัพยากรการเรียนรู้ที่เพียงพอจึงจะทำบทบาทนี้ได้ สำหรับแนวทางอื่นๆที่กล่าวมาตอนต้น สอดคล้องกับ สาลินี มีเจริญ พบว่าความเสี่ยงในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของผู้บริหารสตรี สำหรับกลยุทธ์ระดับนโยบายให้มีการพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ครูมีการวิจัยการศึกษาอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งให้มีการพัฒนาและปรับปรุงอาคารสถานที่ให้ทันสมัยและปลอดภัย เอื้ออำนวยให้ครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) แก่นักเรียน เพื่อที่จะส่งผลต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ของครูและบุคลากร นอกจากนี้แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการด้าน

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ เช่นเดียวกับ ชนาธิป พรกุลกล่าวว่าการเรียนรู้ที่เกิดจากการคิด การค้นคว้า การทดลอง และการสรุป เป็นความรู้โดยตัวผู้เรียนเอง ผู้สอนจะเปลี่ยนบทบาทหน้าที่จากการถ่ายทอดความรู้มาเป็นผู้วางแผน จัดการ ชี้แนะ และอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียน ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงหมายถึง การจัดการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับ ชวัลลักษณ์ รัตวรภัทรกุล มีผลการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าหนึ่งในขอบข่ายงานวิชาการที่ต้องพัฒนา คือการ จัดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งการบริหารงานวิชาการด้านนี้ให้มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กฯ ต้องมีคู่มือในการนำไปใช้ในการบริหารงานวิชาการ ดังเช่น ชัมธชัย อธิเกียรติ และ ธนารักษ์ สารเลื่อนแก้ว มีแนวคิดเรื่องการสอนแบบทันสมัยและเทคนิควิธีสอนแนวใหม่ เป็นการนำแนวคิด วิธีการ กระบวนการหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งจะช่วยให้การศึกษาและการเรียนการสอนมี ประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม เกิด แรงจูงใจในการเรียนด้วยนวัตกรรมเหล่านั้น และประหยัดเวลาในการเรียนได้อีกด้วย โดยได้นำเสนอ นวัตกรรมสื่อการสอนแบบใหม่ๆ เช่น การอ่านและการเขียน Weblog, การใช้เสิร์ชเอ็นจิน (search engine) หรือ โปรแกรมค้นหา, ห้องเรียนออนไลน์, Google Classroom, การใช้แหล่งเรียนรู้ ทางด้านสื่อและนวัตกรรม, เว็บไซต์ให้บริการการจัดการเรียนการสอน, โปรแกรมประยุกต์ นอกจากนี้ยังนำเสนอ นวัตกรรมทางด้านการจัดการเรียนการสอน เช่น รูปแบบการจัดการเรียนรู้ แบบสร้างองค์ความรู้ (Constructivism), การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning), รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี, รูปแบบการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experimental Instruction), รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integration), รูปแบบ การจัดการเรียนรู้แบบที่เน้นกระบวนการคิด (Thinking Skills), การศึกษาเป็นรายบุคคล (Individual Study), การจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับ Backward Design, การเรียนรู้โดยใช้สมอง เป็นฐาน Brain-based Learning, การสอนตามทฤษฎีพหุปัญญา, ห้องเรียนกลับด้าน Flipped Classroom, การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน PROJECT-BASED LEARNING, การจัดการ เรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน PROBLEM-BASED LEARNING, ซึ่งรายละเอียดของแต่ละรูปแบบการ สอน จะกล่าวถึง แนวคิด แนวทางการสอน ผลที่เกิดกับผู้เรียน รวมทั้งบทบาทของครู หรือ รายละเอียดอื่นๆที่เกี่ยวข้อง อีกด้วย

3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิพบว่ามีความเห็นสอดคล้องและอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยต้องสนับสนุนครูเข้าอบรมพัฒนาด้านการวิจัยเพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการทำวิจัย ตลอดจนเห็นความสำคัญของการทำวิจัย สนับสนุนด้านงบประมาณ และส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ช่วยเหลือให้ครูได้มีผลงานการศึกษาค้นคว้า วิจัย กำหนดคุณลักษณะของครูในแต่ละภาคเรียนว่า จะต้องมีวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งควรเป็นเรื่องที่เป็นการแก้ปัญหาการเรียนการสอน สร้างกำลังใจกับครูผู้สอน ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้ปรับปรุงการเรียนการสอนโดยใช้ผลวิจัยในชั้นเรียนที่ได้ศึกษามา เป็นแนวทางในการแก้ไขพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น นำผลงานวิจัยของครูมาเผยแพร่ให้เพื่อนครูได้ศึกษาเรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนของตนเอง สร้างบรรยากาศในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมการสร้างนักวิจัยใหม่และพัฒนาเครือข่ายวิจัย พี่เลี้ยงนักวิจัยแบบมีส่วนร่วมจากหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ และสามารถนำผลวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม ส่งเสริมการดำเนินงานวิจัย และพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ สนับสนุนให้มีการศึกษาสภาพการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ที่รองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต สอดคล้องกับ ประภาพรรณ เสี่ยงศ์ กล่าวว่าการนำผลการวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอนที่สำคัญของการวิจัยเพื่อให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน มีแนวทางคือ 1) นำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยการ พัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพทั้งกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ตามคุณภาพการศึกษา เป็นครูมืออาชีพ พัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพสูงสุดในการเรียนรู้ การมีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข แก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องในการเรียนรู้ และคุณลักษณะของผู้เรียนเป็นรายบุคคลให้เป็นผู้เรียนที่ดี เก่ง และมีสุข พัฒนาการบริหารจัดการ การนิเทศการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา พัฒนาผู้บริหารให้เห็นความสำคัญของการวิจัย โดยใช้ผลการวิจัยมาปรับปรุง พัฒนางาน และสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาการดำเนินการโดยเฉพาะการวางแผน การกำหนดนโยบาย และการ ดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา 2) นำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง โดยการนำผลการวิจัยที่ค้นพบมาจัดทำกรอบความคิดการวิจัย นำผลการวิจัย

ที่ค้นพบมาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำเครื่องมือวิจัย นวัตกรรม การวิเคราะห์ อภิปรายผล และเขียนรายงานการวิจัย พัฒนาระบบการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน พัฒนาสู่นวัตกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน พัฒนาเครือข่ายนักวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน และเผยแพร่การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อการวิจัยอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกับยุพา เวียงมกล อัตโตตตร และ พงษ์ศิริ ศิริบรรณพิทักษ์ วิจัยพบว่ากลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน มีกลยุทธ์หลักอันดับ 1 จาก 4 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์พลิกโฉมการวิจัยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้งานวิจัย การส่งเสริมให้ครูทำวิจัย และการสร้างนักวิจัยในโรงเรียนเป็นอย่างมากสอดคล้องกับ สาลีณี มีเจริญ พบว่ากลยุทธ์ในการบริหารความเสี่ยง ในระดับนโยบาย มีจำนวน 9 ข้อ ซึ่ง 1 ใน 9 ข้อคือการส่งเสริมให้บุคลากรทำวิจัยทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เหมือนกับแนวทางบริหารความเสี่ยงทางวิชาการตามผลวิจัยเล่มนี้คือกำหนดแนวทางการสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรม พัฒนาด้านวิจัย สนับสนุนงบประมาณ นอกจากนี้ยังกำหนดไว้อีกด้วยว่าในแต่ละภาคเรียนครูควรมีงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน อีกแนวทางหนึ่งที่สำคัญตามผลวิจัยนี้คือ สนับสนุนให้มีการศึกษาสภาพการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ที่รองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต แนวทางนี้สอดคล้องกับผลวิจัยของ ปสุตา ไชยรัตน์ศรี ที่มีรูปแบบการบริหารความเสี่ยงด้านนโยบายและด้านกลยุทธ์ของโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พบว่าความเสี่ยงด้านนโยบายของโรงเรียนเอกชนประกอบด้วย เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบาย ทรัพยากร การติดต่อสื่อสาร ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ สภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมือง และความร่วมมือร่วมใจของผู้ปฏิบัติ ในงานวิจัยนี้มีเรื่องของสภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ซึ่งจะเห็นได้ว่าโรงเรียนเอกชนให้ความสำคัญกับองค์ประกอบเรื่องนี้เป็นอย่างมาก

4. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิพบว่ามีความเห็นสอดคล้องกันในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย กระบวนการที่ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้นำชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ร่วมประชุมสัมมนาหาแนวทางพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่างๆ ให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากยิ่งขึ้น แล้วนำผลการประชุมมาจัดทำแผนการดำเนินงานด้านการส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญกับการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสังคม ในการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในการดำเนินการให้ได้ผลสำเร็จต้องมีการจัดระบบ วางแผนการ ประสานการดำเนินการ การใช้แหล่งเรียนรู้

ในชุมชนและภูมิภาคปัญหาท้องถิ่นในส่วนที่แตกต่างกัน ระหว่างหน่วยงานต่างๆ ให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกันให้มากขึ้น นอกจากนี้ยังต้องมีการรวบรวมพัฒนาการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิภาคปัญหาท้องถิ่น ด้านวัฒนธรรมให้เป็นแหล่งสนับสนุนการเรียนการสอนยิ่งขึ้น และปรับสภาพการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิภาคปัญหาท้องถิ่นด้านสังคม ให้เหมาะสมสอดคล้องและเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาทุกขนาดรวมทั้งระดับมัธยมศึกษา หรือปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิภาคปัญหาชาวบ้านในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สำหรับ หนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสืออ่านประกอบ แบบฝึกหัด ใบงาน ใบความรู้เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้มีการศึกษา วิเคราะห์ คัดเลือกจัดทำ และตรวจพิจารณาคุณภาพ ที่มีคุณภาพสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา และเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ พร้อมทั้งพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน และห้องสมุดของโรงเรียนให้ทันสมัย มีข้อมูลที่หลากหลาย ใช้ในการค้นคว้าและเป็นแหล่งเรียนรู้ได้จริง การดำเนินการตามแนวทางนี้สอดคล้องกับ ค่านึง ทองเกตุ พบว่าในการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้นในเขตภาคเหนือตอนล่าง มีปัญหาด้านกลยุทธ์ที่ไม่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาไม่สามารถนำไปใช้ได้จริงและขาดข้อมูลสนับสนุนในการทำกลยุทธ์ โดยเฉพาะในด้านการจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ สื่อและนวัตกรรม สื่อ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกต่อการจัดการเรียนการสอนไม่เพียงพอ เช่นเดียวกับจักรวดีชนะพันธ์ วิจัยเรื่อง รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ พบว่า รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย 8 ด้าน ซึ่งแต่ละด้านจะเชื่อมโยงกับด้านการสร้าง ความเชื่อมโยงของแหล่งการเรียนรู้ ซึ่งด้านที่เชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้ประกอบด้วย ด้านการสร้างวิสัยทัศน์การเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการจัดบรรยากาศและวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้านการประสานความร่วมมือ ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย ด้านการส่งเสริมการใช้สารสนเทศและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาคุณภาพการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ และ ด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ ในเรื่องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้นั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เสนอแนวคิดในการจัดแหล่งเรียนรู้ไว้ว่า 1) แหล่งเรียนรู้ เป็นแหล่งที่นักเรียนจะศึกษาค้นคว้าหาคำตอบในเรื่องที่สนใจใฝ่รู้ แหล่งเรียนรู้มีทั้งในโรงเรียนและชุมชน 2) แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนนอกจากห้องเรียน ห้องปฏิบัติการต่างๆ แล้วสถานที่ทุกแห่งในบริเวณโรงเรียนจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ได้และบางครั้งโรงเรียนอาจจัดเพิ่มเติมจากสิ่งที่มีอยู่ เช่น จัดเป็นจุดศึกษา สวนการเรียนรู้ ค่ายการเรียนรู้ เป็นต้น 3) แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เป็นแหล่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติและที่สร้างขึ้น อาจเป็นสถานที่สำคัญทางศาสนา สาธารณประโยชน์ สถานประกอบการ สถาบันทางการศึกษา อาชีพในชุมชน ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่างๆ 4) โรงเรียนจัดการเรียนรู้ โดยเชื่อมโยงกิจกรรมต่อเนื่องระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียน ในโรงเรียนและชุมชน

5. ด้านการบริหารงานและนิเทศการศึกษา

แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการบริหารงานและนิเทศการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า มี 10 แนวทาง ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องทั้งหมดและมีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุดทุกรายการ ซึ่งในการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการด้านนี้ มีแนวทางคือ ผู้บริหารโรงเรียนหรือครู นำการบริหารความเสี่ยงมาใช้ เป็นเครื่องมือในการบริหารสถานศึกษาอย่างจริงจัง ตลอดจนมีการนิเทศติดตามผลการนำไปใช้อย่างต่อเนื่อง ต้องจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบตามสภาพความเสี่ยงจริงที่เกิดขึ้นในบริบทของความพร้อมด้านคน งบประมาณ และสภาพแวดล้อม หากองค์ประกอบใดมีความเสี่ยงสูงสุดให้ใช้การบริหารความเสี่ยง นอกจากนี้ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต้องให้ความสำคัญในการนำองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงมาปรับใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ต้องมีการจัดทำคู่มือการบริหารความเสี่ยงของงานวิชาการของสถานศึกษาเพื่อชี้แจงรายละเอียด ขั้นตอน การดำเนินการ วิธีการ ตลอดจนการสรุปรายงานผล เพื่อผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานวิชาการ หรือครู ผู้รับผิดชอบนำไปใช้ประกอบการบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ในชั้นปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการควรมีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบพัฒนาการ สามารถวิเคราะห์และบริหารความเสี่ยงที่เกิดขึ้นได้เป็นระยะอย่างใกล้ชิด การบริหารงานฝ่ายต่างๆ ของโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของความเสี่ยงในการบริหารวิชาการ ดังนั้นผู้บริหารควรบริหารงานต่างๆ อย่างเป็นระบบ เหมาะสม เพื่อลดความเสี่ยงทางวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียน คณะครูและผู้เกี่ยวข้อง ต้องมีความตระหนัก และพร้อมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจในการบริหารความเสี่ยงงานวิชาการให้บรรลุวัตถุประสงค์ มีการจัดทำแผนการจัดการความเสี่ยงประจำปีและมอบหมายผู้รับผิดชอบ จัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้และถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกันมีการนิเทศติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อการพัฒนาอย่างครบกระบวนการ แนวทางบริหารความเสี่ยงตามที่กล่าวมาสอดคล้องกับ ออสนาคาร์ เบเซต (Öznacar Behcet) ที่พบว่าโรงเรียนที่มีคุณภาพและมั่นใจได้ได้นั้น ต้องได้รับการจัดการด้านคุณภาพโดยกำหนดกลยุทธ์สำหรับการบริหารความเสี่ยง ธรรมชาติของโรงเรียนที่มีคุณภาพขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม การจัดการ และการแนะแนวเชิงจิตวิทยา ในแง่นี้โรงเรียนได้เพิ่มความจำเป็นในการมุ่งเน้นการวางแผนเชิงกลยุทธ์มากขึ้น การจัดการโรงเรียนในบริบทคุณภาพ หัวใจสำคัญในด้านคุณภาพสำหรับการบริหารโรงเรียนจะเน้นการบริหารความเสี่ยง การบริหารความเสี่ยงจะครอบคลุมหลุมพรางที่อาจเกิดขึ้นก่อนที่จะเผชิญกับภัยคุกคาม ดังนั้น การจัดทำยุทธศาสตร์และนโยบายมีความสำคัญต่อการจัดการความเสี่ยง ดังที่ขนิษฐา ชัยรัตน์นารรณ กล่าวถึงการบริหารความเสี่ยงสากล ISO 3100 กับ

ระบบการศึกษาของไทยว่า ISO 31000 มาตรฐาน ISO 31000 จะเป็นมาตรฐานในลักษณะของแนวปฏิบัติ (guideline) สำหรับการบริหารความเสี่ยงระบุหลักการหลายประการที่ควรพิจารณาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารความเสี่ยง ได้แก่ 1) กระบวนการในการสนับสนุนและสร้างมูลค่าเพิ่ม 2) การบูรณาการกระบวนการบริหารความเสี่ยงในกระบวนการดำเนินงานปกติ 3) การนำข้อมูลความเสี่ยงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการตัดสินใจ 4) การดำเนินงานที่ต้องมีระบบ มีการวางโครงสร้างอย่างชัดเจน 5) การปรับปรุงกระบวนการและนำหลักความสำคัญให้เหมาะสมกับบริบท 6) การปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารความเสี่ยงให้สามารถตอบสนองและรับมือกับความเสี่ยงที่เปลี่ยนแปลงไปได้ตลอดเวลาและต่อเนื่อง

6. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี

แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิพบว่ามี 9 แนวทาง โดยมีแนวทางการบริหารความเสี่ยงคือ ต้องพัฒนาบุคลากรในการใช้สื่อ การสร้างนวัตกรรม และการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างจริงจังต่อเนื่อง เป็นรูปธรรม นำมาประยุกต์ใช้ในห้องเรียนและสถานศึกษาได้จริง ก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ต้องปรับปรุงหรือเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับท้องถิ่น ต้องให้ท้องถิ่นและสถานศึกษาร่วมกันจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ เนื้อหา และสภาพท้องถิ่น โดยสื่อเหล่านี้อาจใช้กับเนื้อหาในรายวิชาที่มีอยู่เดิมหรือรายวิชาใหม่ที่พัฒนาขึ้นก็ได้ ต้องพัฒนาสื่อ หรือนวัตกรรม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือที่มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน ช่วยกระตุ้นความสนใจ และเป็นตัวกลางในการสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะปฏิบัติและทัศนคติ ได้ตามที่คุณสอนต้องการ ต้องพัฒนานวัตกรรมหรือสื่อการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์และบริบททางสังคมวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจกับครูในการออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้อันดีต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อคุณภาพของนวัตกรรมการเรียนรู้อันดีต้องมีความร่วมมือกันในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม มีการแบ่งปันเผยแพร่สื่อนวัตกรรมในลักษณะโรงเรียนพี่ - โรงเรียนน้อง ต้องมีการประสานงานความร่วมมือกับภาคเอกชน และภาคชุมชนในการพัฒนาด้านเทคโนโลยี สื่อ นวัตกรรม ต้องส่งเสริมด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ในพื้นที่ให้มากขึ้น โดยให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า และเข้าถึงชีวิตประจำวันได้ แนวทางการบริหารความเสี่ยงที่กล่าวมาผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องในระดับมากที่สุด ยกเว้นแนวทางที่มีการสำรวจทรัพยากรที่สำคัญต่อการพัฒนา นวัตกรรมอย่างจริงจังเต็มรูปแบบ

ทั้งด้าน บุคลากร เครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ งบประมาณ สถานที่ ผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเห็นว่าทรัพยากรที่สำคัญต่อการพัฒนานวัตกรรมนั้น มีความหลากหลาย อาจไม่ต้องการแบบเต็มรูปแบบ เพียงต้องการให้มีความร่วมมือ ให้การสนับสนุนในส่วนที่จำเป็นต่อการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี อย่างไรก็ตามการสำรวจยังจำเป็นต้องทำให้ทราบข้อมูลจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรม

แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อใช้เป็นเครื่องมือที่มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน ช่วยกระตุ้นความสนใจ และเป็นตัวกลางในการสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะปฏิบัติและทัศนคติ ได้ตามที่คุณครูต้องการนี้ สอดคล้องกับ ชัยณรงค์ชัย อธิเกียรติ และ ธนารักษ์ สารเถื่อนแก้วที่มีการนำแนวคิดวิธีการ กระบวนการหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งจะช่วยให้การศึกษาและการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม เกิดแรงจูงใจในการเรียนด้วยนวัตกรรมเหล่านั้น และประหยัดเวลาในการเรียนได้อีกด้วย โดยได้นำเสนอนวัตกรรมสื่อการสอนแบบใหม่ๆ เช่น การอ่านและการเขียน Weblog, การใช้เสิร์ชเอนจิน (search engine) หรือ โปรแกรมค้นหา, ห้องเรียนออนไลน์, Google Classroom, การใช้แหล่งเรียนรู้ทางด้านสื่อและนวัตกรรม, เว็บไซต์ให้บริการการจัดการเรียนการสอน, โปรแกรมประยุกต์ จะเห็นได้ว่าสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เหล่านี้มีความร่วมสมัย อยู่ในความสนใจของนักเรียนซึ่งชัยณรงค์ชัย อธิเกียรติ และ ธนารักษ์ สารเถื่อนแก้ว เชื่อว่าหากนำมาใช้เป็นสื่อร่วมกับสื่อหลักในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนก็จะได้รับความสนใจและเป็นแรงกระตุ้นในการเรียนรู้ได้อย่างดี

7. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน

แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิพบว่ามี 8 แนวทาง โดยมีแนวทางการบริหารคือ ต้องมีการสร้างเกณฑ์การวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ มีความยืดหยุ่น คำนึงถึงบริบททางสังคม วัฒนธรรม ชุมชน เปิดกว้างให้สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และชุมชน สร้างเกณฑ์การวัดและประเมินผลด้วยตนเอง โดยอยู่ภายใต้การควบคุมคุณภาพอย่างเป็นระบบ ต้องพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ความเข้าใจในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตลอดจนสามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องสามารถให้ผู้เรียนได้รับทราบเกณฑ์และผลการวัดผลและ

ประเมินแต่ละครั้ง รวมทั้งมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลของตนเองได้ ทั้งนี้เพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอนโดยภาพรวม ต้องสร้างความเข้าใจให้กับครูในการให้ผู้เรียนมีสิทธิทราบเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลแต่ละครั้ง ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลของตนเองได้ โดยมีการพิจารณาจากสภาพการดำเนินงานด้านประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนโดยภาพรวม ต้องมีการดำเนินการให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการวัดและประเมินผลอย่างถ่องแท้และถือปฏิบัติ ใช้การประเมินผลนักเรียนด้วยเครื่องมือที่เหมาะสมและวิธีการที่หลากหลาย ต้องทำให้ครูรู้และเข้าใจ บทบาท หลักการ แนวดำเนินงานของสถานศึกษาและจุดเน้นในการวัดและประเมินผลการเรียน ต้องมีการมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับสภาพบริบทของสังคม วัฒนธรรม พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องกำหนดให้การวัดและประเมินผลเหมาะกับบริบทของสถานศึกษา โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียน (Formative assessment) เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นในห้องเรียนทุกวันเพื่อหาจุดเด่น จุดด้อยที่ต้องปรับปรุง เป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการพัฒนา ประกอบกับการวัดและประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ (Summative assessment) จากแนวทางการบริหารความเสี่ยงทั้งหมดผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องในระดับมากที่สุด ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญกับการวัดประเมินผลที่มีความยืดหยุ่น เหมาะสมกับคุณลักษณะของผู้เรียน รวมถึงสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง เช่น สภาพพื้นที่ สังคม วัฒนธรรม โดยใช้การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่จะกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมิน ผู้ที่จะถูกวัดประเมินมีส่วนร่วมในการออกแบบการวัดประเมินด้วยรวมทั้งมีสิทธิ์ที่จะรับทราบเกณฑ์ต่างๆที่จะนำมาใช้ ในส่วนของผู้ที่ทำหน้าที่วัดประเมินคือครูและบุคลากร ก็จะต้องมีความเข้าใจในหลักการของการมีส่วนร่วมและเข้าใจในสิทธิ์ที่จะรับรู้เกณฑ์ประเมินของผู้เรียนด้วย ทั้งในการดำเนินการนั้นจะต้องเป็นระบบและมีมาตรฐาน ทั้งนี้การวัดประเมินผลการเรียนมีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาผู้เรียน พัฒนาระบบการเรียนการสอน และปัจจัยสนับสนุนต่างๆเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิตามผลวิจัยนี้ มีความสอดคล้องกับรูปแบบการบริหารความเสี่ยงของงานวิชาการของสถานศึกษา ในงานวิจัยของ เรชา ชูสุวรรณ, ขวลิต เกิดทิพย์และ นิเลาะ แวอุซึ่งที่พบว่า องค์ประกอบด้านงานวัดและประเมินผล มี 3 ตัวแปรที่สำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐานคือ 1) การวางแผนการวัดผลและประเมินผลระดับสถานศึกษา 2) การดำเนินการวัดผลและประเมินผลและ 3) การสรุปรายงานผล โดยมีการบริหารความเสี่ยงด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอนได้แก่ 1) ระบุความเสี่ยง 2) ประเมินความเสี่ยง 3) การจัดการความเสี่ยง และ 4) การสรุปและรายงานผล นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ จิราภรณ์ มีสง่า และ อิศรา รุ่งทวีชัย

ที่ทำการศึกษาศาสนาและปัญหาการวัดและประเมินผลทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของครุสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ได้สรุปปัญหาการวิจัยไว้ว่าการจัดการศึกษาในปัจจุบันควรตอบสนองต่อความต้องการที่กำลังเปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุเป้าหมายเกิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งกระบวนการทางการศึกษาที่สำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย สามองค์ประกอบคือ 1) จุดประสงค์การเรียนรู้ การสอน 2) กิจกรรม การเรียนการสอนและ 3) การวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน ถ้าขาดองค์ประกอบใด หรือองค์ประกอบใดขาดความสมดุลกับองค์ประกอบอื่น ย่อมทำให้กระบวนการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ไม่สมบูรณ์ โดยเฉพาะการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญของกระบวนการเรียนการสอนทั้งหมดซึ่งปัจจุบันนี้ในการจัดการเรียนการสอน กำหนดให้ทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เป็นส่วนหนึ่งของจุดประสงค์การเรียนรู้ การสอน อีกทั้งจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะดังกล่าว และมี การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความรู้ความสามารถ พฤติกรรม และทักษะการปฏิบัติของผู้เรียนว่าตรงตามทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มากน้อยเพียงใด โดยสภาการวิจัยแห่งชาติ (National Research Council) ประเทศสหรัฐอเมริกา เน้นว่าการประเมินทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ต้องบูรณาการอยู่ในกระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างแนบเนียนและเหมาะสม ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่โดยตรงในการวัดและประเมินผลนั้นคือ ครูผู้สอนที่ต้องดำเนินการวัดและประเมินผลผู้เรียนทุกคน ขณะเดียวกันนับว่าเป็นการตรวจสอบประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนด้วย ดังนั้นการดำเนินการวัดและประเมินผลควรคำนึงถึงความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่น ความถูกต้อง ความเป็นธรรม และดำเนินการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ผลการวัดและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ การวัดและประเมินผลทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นับว่าเป็นเรื่องใหม่และท้าทายสำหรับครูในปัจจุบันนี้ เนื่องจากคุณลักษณะที่จะวัดแตกต่างจากเดิมและวัดได้ค่อนข้างยาก ควรใช้หลักการวัดประเมินผลที่มีคุณภาพระดับสูง เน้นการนำประโยชน์ของผลสะท้อนจากการปฏิบัติของผู้เรียนมาปรับปรุงแก้ไข มีการสร้างความสมดุลในการประเมินผลเชิงคุณภาพ และนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อยกระดับการทดสอบวัดและประเมินผลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

8. ด้านการส่งเสริมความรู้สู่ชุมชน

แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการส่งเสริมความรู้สู่ชุมชนตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิพบว่ามี 19 แนวทางซึ่งมีแนวทางที่ต้องดำเนินการ คือ ต้องจัดให้มีการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนของสถานศึกษาในภาคใต้ ต้องให้คำนึงถึงพื้นฐานความเสี่ยงของชุมชนเป็นหลักและออกแบบบริหารความเสี่ยงตามลักษณะเฉพาะของพื้นที่ เช่น พื้นที่เสี่ยงด้านความปลอดภัย พื้นที่เสี่ยงด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น ต้องจัดทำข้อมูลทะเบียนชุมชนในทุกด้านเพื่อทำความรู้จัก

ชุมชน ผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ของชุมชน ตลอดจนเป็นแหล่งข้อมูลจุดอ่อน จุดแข็งของชุมชน เพื่อให้สามารถบริหารความเสี่ยงในชุมชนได้อย่างตรงความมุ่งหมาย ต้องศึกษา สืบหาความต้องการของท้องถิ่น ประสานงานเพื่อให้ท้องถิ่นสนับสนุนงานวิชาการของโรงเรียน ในเรื่องการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างตอบสนองความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All for Education) อย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง ต้องให้คณะกรรมการสถานศึกษา มีบทบาทอย่างจริงจังในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน รับรู้บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีส่วนร่วมกิจกรรมของชุมชน การประชาสัมพันธ์โรงเรียน การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น การให้บริการแก่ชุมชน และการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ต้องจัดให้ผู้บริหารและครู สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการร่วมกันจัดการศึกษา มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกัน ต้องส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น มีการจัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด เทคนิค ทักษะทางวิชาการเพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น ต้องสำรวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน ด้านการจัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด เทคนิค ทักษะทางวิชาการเพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น และด้านการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา และที่จัดโดยบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ต้องมีการดำเนินการ “หนึ่งจังหวัดหนึ่งมหาวิทยาลัย” อย่างจริงจัง มีการควบคุมดูแลคุณภาพ ประสานงานระหว่างการศึกษาระดับอุดมศึกษา และการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนการดูแลชุมชนให้มีส่วนร่วมในด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ต้องมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สู่จิตอาสา เพื่อรับใช้สังคม โดยคำนึงถึงบริบทความต้องการของชุมชนเป็นหลัก ต้องให้สถานศึกษา มีการจัดทำโครงการบูรณาการร่วมกับพันธกิจอื่นๆ ของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ เช่น การเรียนการสอน การวิจัย และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยประสานงานกับชุมชน ต้องจัดตั้งหน่วยงานเพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการงานบริการวิชาการแก่ชุมชนและสังคม ควบวงจรคุณภาพ (PDCA) ต้องร่วมมือในชุมชนในลักษณะโรงเรียนพี่-โรงเรียนน้อง ในการจัดการเรียนรู้ในพื้นที่ใกล้เคียง มีการแบ่งปันเชิงวิชาการ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ต้องกำหนดพื้นที่บริการวิชาการเป็นพันธกิจหนึ่งของการบริหารงานในสถานศึกษา เพื่อการสร้างสังคมอย่างยั่งยืน นำการศึกษามาพัฒนาสังคม ชุมชน ได้อย่างแท้จริงในทางปฏิบัติ ตลอดจนมีการติดตามความต่อเนื่อง ความสำเร็จ และพัฒนาการของโครงการ ต้องประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจต่อบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคม

อื่น ในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษา และการประสานความร่วมมือเพื่อสร้างความเข้าใจอันดี ต้องมีการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น ต้องเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ให้บริการด้านวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับแหล่งวิทยาการในที่อื่น ๆ ต้องส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น จากแนวทางบริหารความเสี่ยงด้านการส่งเสริมความรู้สู่ชุมชน ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนวทางจำนวนมากและหลากหลาย ทั้งนี้เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญจึงเห็นสอดคล้องกันในระดับมากที่สุดว่าในประเด็นความเสี่ยงวิชาการเรื่องการส่งเสริมความรู้สู่ชุมชน สามารถนำไปบริหารร่วมกับการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น กับ การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ซึ่งจะทำให้การจัดการได้ง่ายมีข้อมูลที่ใช้ร่วมกันเมื่อต้องไปประสานกับประชาชนในพื้นที่และเพื่อไม่เป็นการซ้ำซ้อน เพราะการเข้าถึงชุมชนอาจไม่สะดวก ประกอบกับชุมชนมีวิถีชีวิตที่หลากหลาย การรวมประเด็นความเสี่ยงกลุ่มนี้ทำให้สามารถลดผลกระทบต่อชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ ในภาพรวมผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า “ควรส่งเสริมความมั่นคงเศรษฐกิจและสังคม เช่น ด้านการเกษตรกรรม หรือพื้นที่ชุมชนอยู่ โดยดึงจุดเด่นของพื้นที่มาสร้างงานสร้างอาชีพ ส่งเสริมให้มีความเข้มแข็งในด้านเศรษฐกิจเพื่อสร้างอาชีพให้คนในพื้นที่ ถ้าเศรษฐกิจดี การศึกษาก็จะดีขึ้นตาม” นอกจากนี้การส่งเสริมความรู้สู่ชุมชนยังแก้ปัญหา “เรื่องภาพลักษณ์ของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ทำให้การสื่อสารมายังส่วนกลางในเรื่องของการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมค่อนข้างน้อย ถูกมองว่าเป็นเมืองปิด คนต่างถิ่นไม่มีโอกาสเข้ามาในพื้นที่ และคนในพื้นที่ก็ไม่มีโอกาสออกไปข้างนอก รัฐบาลต้องมีนโยบาย โดยเฉพาะเรื่องของการส่งเสริมให้เด็กเรียนต่อในสายสามัญควบคู่กับศาสนา เด็กไทย พุทธ อิสลาม จะต้องเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน รวมทั้งสามารถแก้ปัญหา เรื่องความเท่าเทียม และเรื่องความเหลื่อมล้ำระหว่างเด็กยากจนกับเด็กที่ร่ำรวย รัฐบาลควรมีทุนให้ด้วย” ผลการวิจัยฉบับนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยเรื่องกระบวนการถ่ายทอดความรู้จากมหาวิทยาลัยสู่ชุมชน: กรณีศึกษาโครงการอนุรักษ์วิหารพระเจ้าพันองค์ วัดปงสนุก จังหวัดลำปาง ของ กนกกร จีนาและอลงกรณ์ คูตระกูล ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมจากผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม พบว่า กระบวนการถ่ายทอดความรู้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของบทบาทต่างๆ ที่สลับสับเปลี่ยนกันได้ของผู้สร้างและผู้รับความรู้ โดยปฏิสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองฝ่ายนี้เกิดขึ้นอย่างมี

พลวัตในหลายรูปแบบได้แก่ การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การแปลงให้เป็นความรู้ชัดแจ้ง การรวมความรู้ และการแปลงความรู้สู่ภายใน ซึ่งส่งผลต่อการนำความรู้ไปปรับใช้ในบริบทของตนเอง ในการถ่ายทอดความรู้ให้ประสบความสำเร็จทั้งมหาวิทยาลัยและชุมชนต้องมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน และมีวิธีคิดแบบเปิดใจ

แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการส่งเสริมความรู้สู่ชุมชนตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ สอดคล้องกับผลวิจัยของ ญฐพงษ์ จิตรนิรัตน์ ในการพัฒนาเพื่อสร้างมั่นคงของชุมชนในสถานการณ์ความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความมุ่งหมายในการพัฒนาเพื่อสร้างความมั่นคงของชุมชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อวิเคราะห์แนวคิด และทิศทางการพัฒนาเพื่อสร้างความมั่นคงของชุมชน การศึกษา พบว่าการแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ถูกนิยาม ให้ความหมาย และจัดวางตำแหน่งแห่งที่ของปัญหาด้วยการทับทาบแนวคิดความมั่นคงในความหมายแคบ ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชน การก่อตัวของเครือข่ายชุมชนศรัทธาหรือกัมปงต์กว่า จากประสบการณ์การเรียนรู้ในแนวทางและกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม ภายใต้แนวคิดที่เน้นการใช้หลักศาสนาและศรัทธาในงานพัฒนา การสร้างรูปแบบการพัฒนาสี่เสาหลัก การพัฒนา ที่มีชุมชนเป็นศูนย์กลาง และการสร้างการเปลี่ยนแปลงระดับชุมชน เพื่อหนุนสร้างสันติสุข โดยมีแนวทางการขับเคลื่อนทั้งระดับชุมชนที่ เรียกว่า "ความเป็นชุมชนศรัทธา" ครอบคลุมมิติและองค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม และจิตวิญญาณ

อย่างไรก็ตาม เครือข่ายชุมชนศรัทธาในฐานะขบวนการชุมชน ควรมีกระบวนการที่ต่อเนื่องในการพัฒนาศักยภาพ ชีตความสามารถ การตระหนักรู้ ค่านิยมร่วมของความเป็นกลุ่มองค์กร ชุมชนตามแนวทางศรัทธา เพื่อยกระดับการผลักดันการแก้ไข ปัญหาระดับชุมชน นโยบายและโครงสร้างในขณะเดียวกันควรมีการแสวงหาแนวทางสนับสนุน ที่เหมาะสม รวมทั้งการสื่อสารกับสาธารณะให้เห็นถึงการสร้างความมั่นคง จากโอกาสหรือทางเลือกที่เป็นไปได้ในการสร้างชุมชนใหม่

9. ด้านการแนะแนวการศึกษา

แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการแนะแนวการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิพบว่ามี 11 แนวทาง โดยมีแนวทางดำเนินการคือ ต้องสร้างความเข้าใจตรงกันของผู้เกี่ยวข้อง ในการแนะแนวการศึกษาต่อสำหรับพื้นที่พิเศษดังเช่นเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยสร้างแนวทางการแนะแนวการศึกษาที่เหมาะสมกับบริบท ชุมชน วัฒนธรรม ฯลฯ ไม่ยึดติดกับค่านิยมการศึกษาตามพื้นที่ภาคอื่นๆ ต้องมีการให้ข้อมูล สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแนะแนวการศึกษาต่อ เพื่อเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษา และเพื่อรับทราบถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาการศึกษาสำหรับเยาวชนในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องมีความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัด ชายแดนภาคใต้ โดยให้ความสำคัญกับการ

สนับสนุน และส่งเสริมการขยายโอกาสทางการศึกษา ให้แก่เยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องให้ผู้บริหาร ครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาในพื้นที่ ถ่ายทอด เผยแพร่ ขยายผลข้อมูลและแนวทางการศึกษาให้แก่เยาวชนและผู้ปกครองรวมทั้งช่วยให้คำปรึกษาแก่นักเรียน เสริมสร้างแรงจูงใจในการศึกษาต่อเพื่อจัดวางเส้นทางการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นทั้งทางสายวิชาการ และสายอาชีพอันจะนำไปสู่การเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาการศึกษาของเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป ต้องให้ทุกฝ่ายให้ความสำคัญของการแนะแนวการศึกษา ซึ่งครอบคลุมถึงการส่งเสริมความสามารถทางการเรียนทุกด้าน ช่วยให้ผู้เรียนสามารถวางแผนด้านการศึกษาต่อในอนาคตได้ ต้องพัฒนาครูให้มีความรู้และวิธีการในการแนะแนวทางเลือกสถานที่เรียนต่อ รู้วิธีที่จะเตรียมตัวในการสอบคัดเลือกเข้าสถานศึกษาต่อ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพชีวิตภายในสถานศึกษาได้ มุ่งให้ความช่วยเหลือนักเรียนในด้านการพัฒนาตนเอง สามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง ตลอดจนถึงวิธีการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีความสุขในชีวิต ต้องจัดการบริการแนะแนวทางการศึกษา ที่มุ่งให้ความช่วยเหลือนักเรียนทุกคนเนื่องจาก นักเรียนทุกคนย่อมต้องการความช่วยเหลือจากโรงเรียนของตนเองและเป็นการบริการด้วยความเสมอภาคเป็นธรรมและเท่าเทียม กระทำอย่างเป็นกระบวนการและต่อเนื่อง คือจัดอย่างเป็นระบบมีระเบียบแบบแผน ต้องยอมรับในความสามารถของนักเรียน เข้าใจและยอมรับในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เคารพสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ยอมรับการมีอิสรภาพในการเลือกแนวทางชีวิตของผู้เรียน ใช้เครื่องมือและกลวิธีต่างทั้งที่เป็นแบบทดสอบและไม่เป็นแบบทดสอบในการช่วยเหลือ ต้องจัดให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษา หรือการให้บริการโดยสอดแทรกอยู่ในกระบวนการเรียนการสอน หรือการให้บริการทุกกิจกรรม เป็นหน้าที่ของผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือผู้ให้บริการทุกคนที่จะต้องดำเนินการร่วมกัน และมีการประสานกับผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาทุกคน โดยเฉพาะชุมชน ต้องจัดสำหรับผู้เรียนและผู้รับบริการทุกคนไม่ใช่จัดให้เฉพาะผู้เรียนหรือผู้รับบริการที่มีปัญหาเท่านั้น และต้องจัดให้ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา อาชีพ และบุคลิกภาพ ต้องจัดอย่างต่อเนื่อง ควรมีแผนปฏิบัติการแนะแนวที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับปัญหาความต้องการของชุมชน สังคมในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต ต้องมีข้อมูลและสารสนเทศ ที่ใช้ในการแนะแนวทุกด้านตรงตามความเป็นจริง และเป็นปัจจุบันซึ่งจะทำให้สามารถช่วยเหลือผู้เรียนหรือผู้รับบริการได้ตรงความต้องการ โดยจะต้องสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนหรือผู้รับบริการนำตนเองและพึ่งตนเองได้ ตามแนวทางบริหารทั้งหมดผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องในระดับมากที่สุดแสดงให้เห็นว่าการแนะแนวการศึกษามีผลต่อการให้โอกาสทางการศึกษาที่เหมาะสมของนักเรียนโดยต้องมีการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง เหมาะสมแก่นักเรียนรวมทั้งผู้ที่ร่วมตัดสินใจในการศึกษาต่อของผู้เรียน เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือแม้แต่ชุมชน โดยยึดหลักว่าการแนะแนวการศึกษาเป็นการบริการทางการศึกษาที่ต้องจัดให้ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยสามารถจัดสอดแทรกในกระบวนการเรียนการสอน หรือในทุกกิจกรรมและถือเป็นหน้าที่ของผู้จัด

กิจกรรมการเรียนการสอน ที่สำคัญการแนะแนวถือเป็นกระบวนการและต่อเนื่อง ต้องจัดอย่างเป็นระบบมีระเบียบและแบบแผนด้วย

แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการแนะแนวการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กำหนดให้ “กิจกรรมแนะแนว” เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิต ทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจนักเรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้การปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนานักเรียน ทั้งนี้ การแนะแนวมีลักษณะงานที่ครอบคลุมทั้งการจัดกิจกรรมด้วย และยังสอดคล้องกับ นิรุทธ์ วัฒนภาส และวัลลภา วงศ์ศักดิ์รินทร์ ทำการการศึกษาความต้องการการบริการแนะแนวในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร ที่กล่าวสรุปความสำคัญของการแนะแนวการศึกษาไว้ว่า กระบวนการทางจิตวิทยาที่จัดให้แก่เด็กนักเรียนทั้งเป็นรายบุคคลและกลุ่ม คือการบริการแนะแนวทั้ง 5 บริการซึ่งประกอบด้วย บริการศึกษารวบรวมข้อมูล บริการสารสนเทศ บริการให้การปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคลและบริการติดตามผล ตลอดจนการบูรณาการแนะแนวในการเรียนการสอน โดยมีขอบข่ายการแนะแนว 3 ด้านคือการแนะแนวการศึกษา การแนะแนวอาชีพ การแนะแนวส่วนตัวและสังคม จุดมุ่งหมายของการแนะแนวในโรงเรียนเป็นกระบวนการที่มุ่งสร้างเสริมนักเรียนให้มีคุณภาพตามความแตกต่างระหว่างบุคคลค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน มีทักษะการดำเนินชีวิต มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ศิลธรรมจริยธรรม รู้จักการเรียนรู้เชิงพหุปัญญา รู้จักคิดตัดสินใจแก้ปัญหาในช่วงวิกฤต วางแผนการศึกษาต่อและพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ รวมทั้งการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข การแนะแนวจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนานักเรียนโดยองค์รวม ทั้งทางด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ ให้เป็นบุคคลที่สามารถบูรณาการความคิด ค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรม และเทคโนโลยีเข้าสู่วิถีชีวิตไทยได้อย่างเหมาะสม

10.ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ

แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า มี 7 แนวทางโดยมีแนวปฏิบัติคือ ต้องพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้เข้มแข็งมีประสิทธิภาพ และดำเนินการอย่างยั่งยืน ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในสถานศึกษาต้องมีการทำงานที่มุ่งประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีความตระหนัก รับผิดชอบ และเห็นคุณค่าของการทำงานเป็นระบบมีคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ต้องกำหนดเป้าหมายและดำเนินกิจกรรมหรือโครงการที่ใช้ผลการประเมินตนเอง

ผลการประเมินคุณภาพจากองค์กรภายนอก หรือผลการวิจัยที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาเอง ตลอดจนใช้ผลการวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นฐานในการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน ตลอดจนใช้ผลการวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นฐานในการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน ต้องสร้างระบบประกันคุณภาพในพื้นที่พิเศษเฉพาะที่มีความยืดหยุ่นที่สามารถสร้างเกณฑ์การประกันคุณภาพให้เหมาะสมกับพื้นที่ได้เองประกอบกันส่วนหนึ่ง เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทเฉพาะของพื้นที่ ต้องเสริมสร้างให้สถานศึกษาเป็นองค์กรที่ได้รับการยอมรับตามมาตรฐานการศึกษาอย่างแท้จริง โดยมีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่มุ่งเน้นการประกันเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นหลัก ต้องทำให้ระบบประกันคุณภาพสร้างประโยชน์ให้แก่ครอบครัวและชุมชนตามความเหมาะสม ด้วยการบริหารจัดการที่มีคุณภาพทั้งองค์กรโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม บุคลากรในสถานศึกษาโดยเฉพาะครูและผู้บริหารตระหนักถึงเป้าหมาย คือ ผลประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียนเป็นอันดับแรก ต้องพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ยึดหลักการกระจายอำนาจ การเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมในการทำงาน การแสดงภาระรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ต้องกำหนดให้สถานศึกษาสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา (School Improvement Plan) โดยเลือกกลวิธีการพัฒนาที่เหมาะสมและสามารถทำให้เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม มีการประชาสัมพันธ์เป้าหมายและจุดเน้นที่ต้องการพัฒนาให้ทุกฝ่ายได้รับรู้เพื่อเป็นสัญญาประชาคมและเพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีทิศทางการทำงานที่ชัดเจนสู่เป้าหมายเดียวกัน จากแนวทางบริหารความเสี่ยงในด้านนี้ผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องในระดับมากที่สุดทั้งหมด ซึ่งผู้เชี่ยวชาญตระหนักว่าคุณภาพของผู้เรียนควรจะมี ความรอบรู้ในเรื่องของความเป็นสากล แต่ในพื้นที่ภาคใต้จะโดดเด่นในเรื่องของภาษาท้องถิ่นของตัวเองมากกว่า อีกทั้งวัฒนธรรมประเพณีของผู้เรียนก็ยังคงติดในบริบทของชุมชนของตนเองทำให้มีข้อจำกัดในเรื่องของการเรียนรู้ การสร้างระบบประกันให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่จะสามารถช่วยแก้ปัญหาได้ ในส่วนของคุณภาพของครูและผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าครูและผู้บริหารซึ่งส่วนใหญ่คือคนในพื้นที่ เพราะฉะนั้นโอกาสที่จะรับวัฒนธรรมหรือความเป็นสากลจากส่วนกลางมาบริหารค่อนข้างจะเป็นข้อจำกัด เพราะบริบทของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จะต้องบริหารอยู่ 2 ลักษณะ คือ 1) ต้องสอดคล้องกับบริบทของชุมชนวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ 2) ความเป็นสากล ความเป็นไทย เช่น เรื่องของภาษา เด็กก็จะเรียนรู้ในภาษาถิ่น ในภาษากลางก็จะน้อยลงไป หรือภาษาที่เป็นสากลก็จะได้ไม่ได้เรียน ทำให้ขาดความเป็นสากลในส่วนกลาง เช่น การสอบ O-Net ระดับชาติ ความเป็นสากลของเด็กก็จะขาดไป ความรอบรู้ในส่วนกลางก็จะขาดไป ดังนั้นควรที่จะต้องพัฒนาครู ให้การอบรมครูและผู้บริหารให้เรียนรู้ในความเป็นสากลให้มากขึ้น ถ้าขาดความรอบรู้ในความเป็นสากลของประเทศก็จะทำให้ครูขาดประสบการณ์ในการสอนนักเรียน รวมทั้งการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง หรือการศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศของครูและผู้บริหารก็จะขาดหายไป

แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการพัฒนาาระบบประกันคุณภาพตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ สอดคล้องกับ วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ ที่พบรูปแบบการนำผลการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กในภาคใต้ ได้มีแนวคิดและค่านิยมหลักของรูปแบบ คือ 1) การบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา 2) การบริหารบนฐานของข้อมูลและสารสนเทศ 3) การตัดสินใจทางการบริหารตามผลการประเมิน 4) การรายงานผลลัพธ์การดำเนินงาน 5) การพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และ 6) การสร้างภาพลักษณ์ของสถานศึกษา ส่วนกลไกและกระบวนการบริหารของรูปแบบ ประกอบด้วยขั้นตอนในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามแนวคิดทฤษฎีระบบเป็น 3 ขั้นตอน คือ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) พร้อมกับข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ และผู้ปฏิบัติที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ได้ให้ความเห็นว่ารูปแบบมีประสิทธิผลในการพัฒนาคุณภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ในงานวิจัยดังกล่าวยังสรุปความสำคัญไว้ว่า การจัดการในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา ได้มีการระบุไว้อย่างชัดเจนในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยกำหนดจุดหมายและหลักการของการจัดการศึกษาที่ต้องมุ่งเน้นคุณภาพมาตรฐาน ไว้ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ว่าการประกันคุณภาพการศึกษาต้องประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ซึ่งการประกันคุณภาพการศึกษาได้เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนทั้งในและนอกสถานศึกษา โดยการดำเนินการต้องยึดหลักการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจให้ทุกฝ่ายได้เข้ามากำหนดนโยบายวางแผน กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน ได้ร่วมกันพัฒนาและปรับปรุงให้สถานศึกษามีคุณภาพตามเป้าหมายและมาตรฐานที่กำหนดไว้ซึ่งกระบวนการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่องตามวงจรการบริหาร PDCA จนกลายเป็นวัฒนธรรมและวิถีชีวิตการทำงานของบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และประเทศชาติโดยให้ถือว่าการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา แต่ความจริงที่ปรากฏพบว่าการประกันคุณภาพการศึกษาและกระบวนการบริหารได้แยกส่วนกันปฏิบัติ และนอกจากนี้กระบวนการขั้นตอนของการประกันคุณภาพที่มีอยู่ 3 ขั้นตอน คือ การควบคุม การตรวจสอบ และการประเมินคุณภาพนั้น ส่วนใหญ่จะนำมาใช้ในส่วนของการประเมินคุณภาพเท่านั้นและใช้อย่างไม่จริงจัง หลังจากประเมินแล้วก็จะนำมาเขียนรายงานการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report : SAR) โดยการเขียนนี้จะขึ้นอยู่กับความสามารถของบุคลากรและความต้องการของผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องทั้งเจตนาและไม่เจตนา จึงไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงของสถานศึกษาเพียงพอ นอกจากนี้ก็ไม่นำผลการ

ประเมินโดยเฉพาะในประเด็นที่บกพร่องไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งปรัชญาของการประเมิน คือ การพัฒนา เมื่อไม่นำผลการประกันคุณภาพไปพัฒนาสถานศึกษาหรือนำไปใช้น้อยกว่าที่ควรแล้ว ก็ถือว่าการดำเนินงานในขั้นตอนอื่นๆ เป็นการสูญเปล่ามาก จึงอาจกล่าวได้ว่า ในทางปฏิบัติแล้วการประกันคุณภาพการศึกษาไม่ได้เป็น ส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ปัญหาของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กจึงต้องได้รับการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม มิฉะนั้นจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน และคุณภาพของสถานศึกษา รวมทั้งความมั่นใจของสังคมต่อคุณภาพของการจัดการศึกษาอีกด้วย ในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพจำเป็นต้องใช้ผลการประเมิน (Evaluation Utilization) ให้เป็นกระบวนการขับเคลื่อนในการทำงาน โดยต้องนำผลหรือสารสนเทศที่ได้จากการประเมินมาประกอบกับการวางแผนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของนโยบายหรือการปฏิบัติงาน และช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเกี่ยวกับการวางแผนและดำเนินงาน ก่อให้เกิดวงจรการทำงานเชิงคุณภาพเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เป้าหมายสำคัญของการประเมิน คือ การได้สารสนเทศสำหรับนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมิน ดังนั้นในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ที่จะทำให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่า ผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรนำผลการประเมินและข้อเสนอแนะไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพมากขึ้น ซึ่งการพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถเป็นแบบอย่างที่มีคุณภาพ งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายการจัดการศึกษา ตามแนวปฏิรูปการศึกษาและมาตรฐานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสามารถก้าวสู่ความเป็นเลิศได้นั้น สถานศึกษาทุกแห่งจำเป็นต้องเรียนรู้ถึงเทคนิคการบริหารจัดการคุณภาพสมัยใหม่โดยเฉพาะเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อดำเนินการที่เป็นเลิศ การบริหารการเปลี่ยนแปลงและแนวคิดการบริหารจัดการในสถานศึกษาแบบร่วมคิดร่วมทำจะเป็นนวัตกรรมทางการบริหาร การศึกษาที่ควรได้รับการประยุกต์ใช้เพื่อช่วยทำให้คุณภาพของสถานศึกษาได้มาตรฐาน มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ อันจะทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกิดความมั่นใจต่อคุณภาพของสถานศึกษาสูงขึ้นดังนั้นการพัฒนารูปแบบการนำผลการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กในภาคใต้จึงมีความจำเป็นต้องดำเนินการเป็นอย่างยิ่ง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น ต้องออกแบบให้มีการบูรณาการการเรียนรู้ แต่ยังคงเนื้อหาสาระของแต่ละรายวิชาอยู่ โดยเฉพาะด้านภาษาต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ ควรจัดหลักสูตรให้มีการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เช่น มลายู อังกฤษ ภาษาเวียดนาม ลาว รวมไปถึงมีการเปิดหลักสูตรนานาชาติเพิ่มขึ้นด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษามลายูและภาษาถิ่นได้นอกจากนี้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ตลอดจนมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ต้องมีกระบวนการที่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้นำชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ร่วมประชุมสัมมนาหาแนวทางพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่างๆ ให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากยิ่งขึ้น แล้วนำผลการประชุมมาจัดทำแผนการดำเนินงานด้านการส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญกับการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสังคม ในการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในการดำเนินการให้ได้ผลสำเร็จต้องมีการจัดระบบ วางแผนการ ประสานการดำเนินการ การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นในส่วนที่แตกต่างกัน ระหว่างหน่วยงานต่างๆ ให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกันให้มากขึ้น

3. ด้านการวัดและประเมินผล ต้องมีการสร้างเกณฑ์การวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ มีความยืดหยุ่น คำนึงถึงบริบททางสังคม วัฒนธรรม ชุมชน เปิดกว้างให้สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และชุมชน สร้างเกณฑ์การวัดและประเมินผลด้วยตนเอง โดยอยู่ภายใต้การควบคุมคุณภาพอย่างเป็นระบบ ต้องพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ความเข้าใจในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตลอดจนสามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ด้านการส่งเสริมความรู้สู่ชุมชน ต้องคำนึงถึงพื้นฐานความเสี่ยงของชุมชนเป็นหลักและออกแบบบริหารความเสี่ยงตามลักษณะเฉพาะของพื้นที่ เช่น พื้นที่เสี่ยงด้านความปลอดภัย พื้นที่เสี่ยงด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น ต้องจัดทำข้อมูลทะเบียนชุมชนในทุกด้านเพื่อทำความเข้าใจชุมชน ผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ของชุมชน ตลอดจนเป็นแหล่งข้อมูลจุดอ่อน จุดแข็งของชุมชน เพื่อให้สามารถบริหารความเสี่ยงในชุมชนได้อย่างตรงความมุ่งหมาย ต้องศึกษา สืบหาความต้องการของท้องถิ่น ประสานงานเพื่อให้ท้องถิ่นสนับสนุนงานวิชาการของโรงเรียน ในเรื่องการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างตอบสนองความต้องการของชุมชนให้

มากที่สุด ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All for Education) อย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ด้านการแนะแนวการศึกษาต่อสำหรับพื้นที่พิเศษ เขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ สร้างรูปแบบและแนวทางการแนะแนวการศึกษาที่เหมาะสมกับบริบท ชุมชน วัฒนธรรม ฯลฯ ไม่ยึดติดกับค่านิยมการศึกษาตามพื้นที่ภาคอื่นๆ เพื่อเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษา และเพื่อรับทราบถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาการศึกษาสำหรับเยาวชนในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กในภาคใต้ โดยใช้รูปแบบบริหารจัดการในสถานศึกษาแบบร่วมคิดร่วมทำ ซึ่งเป็นนวัตกรรมทางการบริหารการศึกษา ที่ควรได้รับการประยุกต์ใช้เพื่อช่วยทำให้คุณภาพของสถานศึกษาได้มาตรฐาน มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

รายการอ้างอิง

- Carnegie Mellon University. **Handbook of Qualitative Research**. Accessed August 30, 2015. Available from <http://www.free.definition.com/>.
- Clemson University and Communities in school. **Dropout Risk Factors and Exemplary Programs: A Technical Report**. Accessed August 30, 2015. Available from <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED497057.pdf>.
- D S Priyarsono et al. **Starting The Implementation of Risk Management in a Higher Education Institution: The Case of IPB University**. IOP Conf. Ser.: Mater. Sci. Eng. (2019): 598 012107.
- F. Yarullin, A.E. Prichinin & D.Y. Sharipova. **Risk Management of an Education Project, Mathematics Education**, 2016, 11(1), 45-56 Udmurt State University, Universitetskaya,1,Izhevsk, 426034, RUSSIA.
- James S. Trieschmann, Robert E. Hoyt and David W. Sommer. **Risk management and insurance**. Thomson: South-Western, 2012.
- Linsley, P. M. & Shrives, P. J. **Risk reporting: A study of risk disclosures in the annual reports of UK companies**. British Accounting Review, 38(4) (2012) : 387-404.
- Ljiljana Ruzic and Jelena Dakic. "The risk management in higher education institutions" **Online Journal of Applied Knowledge Management A Publication of the International Institute for Applied Knowledge Management** Volume 2, Issue 1, 2014.
- Macmillan, Thomas T. **The Delphi Technique**,.(Paper Presented at the annual meeting of the California Junior Colleges Associations Committee on Research and Development, Monterey, California, (1971): 3-5.
- Methenan Wandee. "The Study Elements and Indicators of Risk Management System for Secondary Schools in Thailand." **International Education Studies**, Vol. 10, No. 3; 2017 ISSN 1913-9020 E-ISSN 1913-9039 Published by Canadian Center of Science and Education.
- New Protiviti U.S. Risk Barometer. Large U.S. **Companies Getting Better at Managing Risks**. Accessed August 30, 2015. Available from <http://www.protiviti.com/en->

US/Pages/Large-US-Companies-Getting-Better-at-Managing-Risks-According-to-New-Protiviti-US-Risk-Barometer.aspx?Print=True.

Öznacar, Behcet. **Risk Management Strategies in School Development and the Effect of Policies on Tolerance Education.** accessed Mar 03 2021. Available from <https://www.researchgate.net/publication/325622238>.

Srisaenpang, Charoen. **The Development of Risk Management System in Primary Schools.** Asian Social Science, 2013.

Tabachnick, Barbara G. and Fidell, Linda S. **Using Multivariate Statistics.** 6th Edition. Boston : Pearson, 2013.

The Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission. **Enterprise Risk Management-Integrated Framework.** Accessed 30 November 2015. Available from <http://www.coso.org/ERM-IntegratedFramework.html>.

กนกกร จีนา และ อลงกรณ์ คูตระกูล. “กระบวนการถ่ายทอดความรู้จากมหาวิทยาลัยสู่ชุมชน: กรณีศึกษาโครงการอนุรักษ์วิหารพระเจ้าพันองค์ วัดปงสนุก จังหวัดลำปาง.” **วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์** ปีที่ 9, ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2561): 59-80.

กรมบัญชีกลาง. “แนวทางการบริหารความเสี่ยงองค์กร (COSO Enterprise Risk Management 2017).” **จุลสารตรวจสอบภายใน** 22(124). เข้าถึงเมื่อ 27 มิถุนายน 2562. เข้าถึงได้จาก <https://www.cgd.go.th>.

กระทรวงการคลัง. สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ. **คู่มือการปฏิบัติงานสำหรับการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน.** สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ กระทรวงการคลัง, มีนาคม, 2555.

กระทรวงมหาดไทย. สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. หน่วยตรวจสอบภายใน. **คู่มือการบริหารความเสี่ยงสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.** กรุงเทพฯ: หน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย, 2561.

กระทรวงศึกษาธิการ. รายงานผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้. เข้าถึงเมื่อ 5 มิถุนายน 2560. เข้าถึงได้จาก <http://www.ed-south.org/doceds/kulyud6-55.pdf>.

กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดฯ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560).** สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ 319 ว่างจันทร์เกษม ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กทม. 10300.

- กระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. เข้าถึงเมื่อ 1 กรกฎาคม 2564. เข้าถึงได้จาก <https://www.mwit.ac.th/~person/01-Statutes/NationalEducation.pdf>.
- กระทรวงศึกษาธิการ. คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2546.
- กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ปี 2551-2553. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551.
- กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. การบริหารความเสี่ยงของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ แผนปฏิบัติการประจำปี 2550. เข้าถึงเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2559. เข้าถึงได้จาก <http://www.hidtiep.go.th/articles/phan11.doc>.
- กาสั๊ก เต๊ะซันหมาก. อนาคต และทางเลือกในอนาคตสำหรับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมปี 2540. กรุงเทพฯ: [ม.ป.พ.], 2540.
- โกศล ดีศีลธรรม. กลยุทธ์บริหารความเสี่ยงเพื่อความต่อเนื่องทางธุรกิจ. เข้าถึงเมื่อ 1 กรกฎาคม 2564. เข้าถึงได้จาก www.thailandindustry.com.
- ชินชฎา ชัยรัตนาวรรณ. “การบริหารความเสี่ยงสากล ISO 3100 กับระบบการศึกษาของไทย.” ดุษฎีนิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2559.
- ซันด์ชัย อธิเกียรติ และ ธนารักษ์ สารเถื่อนแก้ว. การสอนแบบทันสมัยและเทคโนโลยีสอนแนวใหม่. เข้าถึงเมื่อ 22 มีนาคม 2560. เข้าถึงได้จาก <https://www.coursehero.com/file/60848655/2017-07-24-078pdf/>.
- ชัตติยา ด้วงสำราญ. “บริหารความเสี่ยงอย่างไรให้องค์กรไว้วิกฤต.” *Journal of Multidisciplinary in Humanities and Social Sciences*. Vol. 4, No. 1 (January – April 2021).
- คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน. แนวทาง : การจัดวางระบบควบคุมภายในและการประเมินผลการควบคุมภายใน. กรุงเทพฯ : สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน, 2552.
- คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง. คู่มือการบริหารความเสี่ยง (Risk Management) ฉบับปรับปรุง 2561. คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี. มหาวิทยาลัยมหิดลงานบริหารความเสี่ยง. การบริหารความเสี่ยงองค์กร (Enterprise Risk management). เข้าถึงเมื่อ 1 กรกฎาคม 2564. เข้าถึงได้จาก https://med.mahidol.ac.th/risk_mgt/th/article/03202017-1523.
- คัมภีร์ สุดแท้. “การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก.” Vol. 4, No. 2

(2010): พฤษภาคม - สิงหาคม 2553 (May - August 2010) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

คำนึ่ง ทองเกต. “การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้นในเขตภาคเหนือตอนล่าง 2558 ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ.” *Veridian E-Journal, Silpakorn University* ปีที่ 8, ฉบับที่ 1 (เดือนมกราคม – เมษายน 2558): ISSN 1906 – 3431.

คู่มือบริหารงานวิชาการ ปีการศึกษา 2563. (2563). โรงเรียนบ้านป่าแดงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

คู่มือและเทคนิคการบริหารจัดการสมัยใหม่ตามแนวทางการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี. การวิเคราะห์และการบริหารความเสี่ยง, กพร., 2561.

เคเอ็นซี เทรนนิ่ง เซ็นเตอร์. **การบริหารความเสี่ยงแบบบูรณาการ (Enterprise Risk Management).** เข้าถึง 1 กรกฎาคม 2564. เข้าถึงได้จาก <http://www.thaitrainingzone.com/training/>.

จรรย์ พะโยม. “การพัฒนากลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2.” *Journal of Education Naresuan University* Vol. 16, No. 2 (2014): เมษายน-มิถุนายน 2557

จักรวดี ชนะพันธ์. “รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ.” *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น,* ปีที่ 11, ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2558) Vol. 11 No. 2 July - December 2015.

จิราภรณ์ มีสง่า และ อิศรา รุ่งทวีชัย. “การศึกษาสภาพและปัญหาการวัดและประเมินผลทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2” *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า* ปีที่ 5, ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม 2561).

จุมพล พูลภัทรชีวิน. “ปฏิบัติการวิจัยด้วย EDRF.” *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น* (1, 2), (2548): 19-31.

ชนาธิป พรกุล. **การสอนกระบวนการคิด : ทฤษฎีและการนำไปใช้.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.

ชวัลลักษณ์ รัตวิกรมกุล. “การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.” *วารสารราชพฤกษ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร* ปีที่ 14, ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2559).

ชูชัย ศรขำนิ. “ความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์และการเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสม.” ใน **เอกสาร การสอนชุดวิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์ในการบริหารโรงพยาบาล หน่วยที่ 8 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช**, 10. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2556.

ณัฐพงศ์ จิตรนิรัตน์. **การพัฒนาเพื่อสร้างมั่นคงของชุมชนในสถานการณ์ความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้**. พัทลุง: มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง, 2555.

เด่นชัย ชาวตุ้ม. **การวิจัยอนาคตด้วยเทคนิค EDFR**. เข้าถึงเมื่อ 20 ธันวาคม 2558. เข้าถึงได้จาก <https://www.l3nr.org/posts/325034>.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. **กรอบโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงขององค์กรเชิงบูรณาการ บทสรุปสำหรับผู้บริหารและกรอบโครงสร้าง**. กรุงเทพฯ : อีบุค ห้องสมุดมารวย ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2562. 21-23. เข้าถึงเมื่อ 1 กรกฎาคม 2564 เข้าถึงได้ที่ <https://elibrary.maruey.com/book-detail>.

ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข. “อนาคตภาพการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.” **วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น**, 2549.

ชญารัตน์ สายใหม่. “การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปทุมธานีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม.” **มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปีการศึกษา**, 2560.

เธียรรัตน์ ไชยโรจน์. “การนำเสนอแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยี สารสนเทศในโรงเรียนระดับมัธยมวิจัย สังกัดคณะกรรมการการวิจัยขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร.” **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย** 9, 3 (2554): 271-285.

นริศ แก้ว สีนวล. “การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ.” **วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์** ปีที่ 5, ฉบับที่ 2 (เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม 2556).

นิรุทธ์ วัฒนโนภาส และ วัลลภา วงศ์ศักดิ์รินทร์. “การศึกษาความต้องการการบริการแนะแนวในโรงเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร.” **Veridian E-Journal, Silpakorn University ISSN 1906 – 3431 ฉบับภาษาไทยสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ** ปีที่ 11, ฉบับที่ 1 (เดือนมกราคม – เมษายน 2561).

บุญมี พันธุ์ไทย. **เทคนิคเดลฟาย**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2559. เข้าถึงข้อมูลได้จาก www.phd.ru.ac.th/light/download/เทคนิคเดลฟาย.PPT.

เบญจภรณ์ รัญระนา. “องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม.” **วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์**

- (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2560).
ประกอบ กุลเกลี้ยง. “รูปแบบการบริหารความเสี่ยงเพื่อป้องกันคอร์ปชั่นในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.”
- วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์** ปีที่ 9, 3 (กันยายน - ธันวาคม 2550)
ประคอง วีระศักดิ์. “การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ” 2558: 134-135.
- ประนอม ศรีดี. “ระบบบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา.” สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2562.
- ประภาพรณ เสิงวงศ์. **การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ด้วยการวิจัยในชั้นเรียน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2553.
- ปสุตา โอษฐ์จันทร์ศรี. “รูปแบบการบริหารความเสี่ยงด้านนโยบายและด้านกลยุทธ์ของโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ.” สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ปีการศึกษา, 2556.
- ปิยะรัตน์ เสนีย์ชัย. “การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาสเขต 2 “ 2554.
- เผชฌิณ อุปันนธ์. **การบริหารความเสี่ยงองค์กร (Enterprise Risk management)**. คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล. เข้าถึง 1 กรกฎาคม 2564. เข้าถึงได้จาก https://med.mahidol.ac.th/risk_mgt/th/article/03202017-1523.
- พรชูลี อาชวอำรุง. 2541 อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตน์. **การวิจัยทางการบริหาร การศึกษา: แนวคิดและกรณีศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อักษรพัฒน์, 2554.
- พรเทพ สรนนท์. “การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ” **วารสารครุศาสตร์** ปีที่ 41, ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม-กันยายน 2556): 173-185.
- พระมหาสาคร ภักดีนोक. “ทิศทางของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยในทศวรรษ หน้า (พ.ศ. 2555 – 2564).” **วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ขอนแก่น**, 2555.
- “พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546.” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 120, ตอนที่ 100 ก (9 ตุลาคม 2546) : 1 - 16. (2546).
- “พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2545.” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 119, ตอนที่ 99 ก (2 ตุลาคม 2545) : 1 - 13. (2545).
- พสุ เดชะรินทร์ และชัยวัฒน์ หลุทัยพันธ์. **การวางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์ (Strategic Planning and Formulating)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.
- แพรวดาว สอนองผัน. “ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

- ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3.” *Journal of Education* 37, 4 (Oct. – Dec.2014): 44.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. **คู่มือการประเมินความเสี่ยงและการ จัดทำรายงานการ ควบคุมภายใน หน่วยตรวจสอบภายใน สิงหาคม 2554.** เอกสารประกอบการ จัดทำแผนการ บริหารความเสี่ยงปีงบประมาณ 2556-2557, 1 ตุลาคม 2554.
- มหาวิทยาลัยมหิดล. **คู่มือการบริหารความเสี่ยงมหาวิทยาลัยมหิดล.** เข้าถึงเมื่อ 5 มิถุนายน 2559. เข้าถึงได้จาก [http://mahidol.ac.th/green/pdf/Guide% 20Risk% 20 Management %20Mahidol%20University%20140825.pdf](http://mahidol.ac.th/green/pdf/Guide%20Risk%20Management%20Mahidol%20University%20140825.pdf).
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง. **คู่มือการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน มหาวิทยาลัยรามคำแหง.** เข้าถึงเมื่อ 5 มิถุนายน 2559. เข้าถึงได้จาก [http://www.fis.ru.ac.th/home/images/ file 2554/riskmanagement/manual.pdf](http://www.fis.ru.ac.th/home/images/file 2554/riskmanagement/manual.pdf).
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง. **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ตำราประกอบการสอน.** เข้าถึงเมื่อ 1 กรกฎาคม 2564. เข้าถึงได้จาก [http://old-book.ru.ac.th/e-book/e/ EA634/EA634- 1.pdf](http://old-book.ru.ac.th/e-book/e/EA634/EA634- 1.pdf).
- ยุพา เวียงกมล อัดโดดดร และ พงษ์สิทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์. “กลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริม การพัฒนาที่ยั่งยืน.” **วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย Vol. 41 No. 3 (2013).**
- ระบบสารสนเทศเศรษฐกิจและสังคมภาค. **แผนการพัฒนาพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้.** เข้าถึงเมื่อ 5 มิถุนายน 2560. เข้าถึงได้จาก <http://eris.nesdb.go.th/pdf/351000-001.pdf>.
- เรชา ชูสุวรรณ. ขวลิต เกิดทิพย์และ นิเลาะ แวอูเซ็ง. (ม.ป.ป.). “รูปแบบการบริหารความเสี่ยงของงาน วิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี1.” มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เรวัตร์ ชาตรีวิศิษฐ์ และคนอื่นๆ. **Strategic Management : การจัดการเชิงกลยุทธ์.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด, 2554.
- วิโรจน์ สารรัตน์. **อนาคตทางการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และบทวิเคราะห์.** กรุงเทพฯ: อักษรพัฒนา, 2542.
- วีระยุทธ ชาตะกาญจน์. “การพัฒนาแบบการนำผลการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนา คุณภาพ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กในภาคใต้.” Vol.9 No.2 July-December 2017 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- ศักดิ์พันธ์ ต้นวิมลรัตน์. “ข้อเสนอแนวทางแผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัยศิลปากรในช่วง แผนพัฒนา

- การศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559).” วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.
- ศักดิ์พันธ์ ต้นวิมลรัตน์. “ข้อเสนอแนวทางแผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัยศิลปากรในช่วง แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559).” 102.
- ศุภฤกษ์ เวศยาสิรินทร์. “กลยุทธ์การบริหารองค์การด้วยฐานการสื่อสารของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้.” วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2557.
- สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. **คู่มือการบริหารความเสี่ยงฉบับปรับปรุง** 2561.
- สมชิต บรรพิต. “การบริหารความเสี่ยงของ ผู้บริหารสถานศึกษา ในจังหวัดกระบี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13.” 2556.
- สาคร มหาหิงค์. **การวิจัยเชิงอนาคต (Futures Research)**. เข้าถึงเมื่อ 15 พฤษภาคม 2560. เข้าถึงได้จาก <http://doctor.sakorn.gagto.com/?cid=98067>.
- สาลินี มีเจริญ. “การพัฒนากลยุทธ์ในการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสตรี ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.” ดุษฎีนิพนธ์สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะวิชาวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุมปี การศึกษา, 2555.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. **แผนพัฒนาการศึกษา จังหวัดชายแดนใต้ ระยะที่ 2**. เข้าถึงเมื่อ 10 กรกฎาคม 2563. เข้าถึงได้จาก http://www.trf.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=4529:mou-3-110-2&catid=59:div4&Itemid=209.
- สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. **ระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ.2554**. กรุงเทพฯ: ครุสภาลาดพร้าว, 2554.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **การใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว, 2547.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ. **คู่มือการปฏิบัติหน้าที่ครู**. เข้าถึงเมื่อ 1 สิงหาคม 2564. เข้าถึงได้จาก https://data.bopp-obec.info/emis/File_goinfo_school/20200907195352.pdf.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ. **สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2552**. เข้าถึงเมื่อ 1 กรกฎาคม 2564. เข้าถึงได้จาก <https://secondary.obec.go.th/newweb>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542** แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. เข้าถึงเมื่อ 5 มิถุนายน 2559. เข้าถึงได้จาก

<http://education.dusit.ac.th/QA/news/2545.pdf>.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. **คู่มือเทคนิคและวิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่ตามแนวทางบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี**. การวิเคราะห์และการบริหารความเสี่ยง, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร), 2560.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555 – 2559**. เข้าถึงเมื่อ 13 ธันวาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p11/plan11.pdf>.

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. **คู่มือการบริหารความเสี่ยง สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย**. กรุงเทพฯ: หน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย, 2554.

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. **คู่มือการบริหารความเสี่ยงสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย**. กรุงเทพฯ: หน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย, 2561.

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. หน่วยตรวจสอบภายใน. **คู่มือการบริหารความเสี่ยงสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย**. กรุงเทพฯ: หน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย, 2561.

สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การศึกษาขั้นพื้นฐาน**, เอกสารประกอบการอบรมการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554.

สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การศึกษาขั้นพื้นฐาน**. ม.ป.ท., 2554.

สำนักนายกรัฐมนตรี. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ.2555 – 2559**. เข้าถึงเมื่อ 13 ธันวาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p11/plan11.pdf>.

สำนักนายกรัฐมนตรี. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ.2555 – 2559**. เข้าถึงเมื่อ 1 กรกฎาคม 2564. เข้าถึงได้จาก <http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p11/plan11.pdf>.

สำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 6. **แผนบริหารความเสี่ยงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561**.

สุขสวัสดิ์ สบายใจ. “อนาคตศึกษากับความมั่นคงแห่งชาติ.” **วารสารนาวิกานุสารณ์: คลังปัญญาพัฒนาผู้นำ** (2551): 7-8.

สุภาวดี ดวงจันทร์. “รูปแบบการบริหารความเสี่ยงของงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้.” สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2559.

สุมนา เสือเอก. “รูปแบบการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน โดยใช้การประเมินผลเชิงดุลยภาพ.” ดุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 2554.

หน่วยตรวจสอบภายใน. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4. **การบริหารความเสี่ยง หน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4.** เข้าถึงเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2559. เข้าถึงได้จาก <http://www.chiangrayedu.go.th/50/news/lisk.doc>.

องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ. **การบริหารความเสี่ยง.** เข้าถึงเมื่อ 1 กรกฎาคม 2564. เข้าถึงได้จาก <http://www.thai-science-museum.com/risk/>.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์การให้สัมภาษณ์
และรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ที่ ศธ 6812.2/พิเศษ

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

5 กรกฎาคม 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์งานวิจัย
เรียน

ด้วยนางสาวชมิชา มาจัดสาเระ รหัสนักศึกษา 58252932 นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชา การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้” ในการนี้ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านในฐานะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้นักศึกษาสัมภาษณ์เกี่ยวกับงานวิจัยดังกล่าว เพื่อนำไปประกอบการพัฒนางานวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร 09 3979 3455

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญงานวิจัย

1. ดร.พะโยม ชินวงศ์
อดีตรองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
2. ดร.อำนาจ วิชยานุวัติ
อดีตผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ ปฏิบัติหน้าที่ศึกษาธิการภาค 14
กระทรวงศึกษาธิการ
3. ดร.ชวลิต โพธิ์นคร
อดีตผู้เชี่ยวชาญสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน
4. ดร.พิทยุตม์ กงกุล
อดีตรองผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7
5. ดร.นิกุล ประทีปพิชัย
อดีตรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 2 จ.เพชรบุรี
6. ดร.วราภรณ์ แก้วสีขาว
อดีตศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 2 จ.นราธิวาส
7. ดร.ประสิทธิ์ หนูกุ่ม
อดีตผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 จ.สตูล
8. นายธนู นูนน้อย
อดีตผู้อำนวยการ นักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15
9. นายอรรถสิทธิ์ รัตนแก้ว
อดีตผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 จ.ปัตตานี
10. ดร.ธวัช แสงสุวรรณ
อดีตผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอิสลามบำรุง จ.นราธิวาส
11. ว่าที่รต.ดร.อับดุลฮาฟิซ หิเล
อดีตนายกสมาคมการศึกษาเอกชน จ.ยะลา
12. นายนันทะ ศรีเจริญโชติ
อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนราษฎร์ประชานุเคราะห์ 44 วัดฉันทันต์สนาน จ.นราธิวาส

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญงานวิจัย(ต่อ)

13. ดร.กมลასัน ศรีประสทธิ
อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนวัดศรีวิภาศสังฆาราม จ.สงขลา
14. ดร.ซารีฟ สีอนิ
อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 10 (บ้านใหม่) จ.นราธิวาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 จ.สตูล
15. ดร.เสาวนิตย์ ทวีสันทนินกุล
อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนคณะราษฎรบำรุง จ.ยะลา
16. ดร.อาอีตะ ยีเจ๊ะนิ
ครูชำนาญการ อดีตปฏิบัติงานวิชาการ โรงเรียนศรีวารินทร์ จ.นราธิวาส
17. นางจิรฐา แซ่คัง
อดีตครูเชี่ยวชาญ ปฏิบัติงานวิชาการ โรงเรียนบ้านคลองแงะ จ.สงขลา
18. นายณัฐกิตต์ ปานถาวร
อดีตครูชำนาญการพิเศษ ปฏิบัติงานวิชาการ โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง โคกโพธิ์ จ.ปัตตานี
19. ดร.เรชา ชูสุวรรณ
อดีตหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
20. ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง
อดีตผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
21. ดร.ศิลป์ชัย สุวรรณมณี
อดีตหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบบันทึกประกอบการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
“แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้”

THE GUIDELINE OF THE RISK MANAGEMENT ON ACADEMIC AFFAIRS
 ADMINISTRATION OF BASIC SCHOOLS IN THE SPECIAL ADMINISTRATION ZONE IN
 THE SOUTH OFFICE OF THE BASIC EDUCATIONAL COMMISSION

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษ
 เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้มีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการ
 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ผู้ให้สัมภาษณ์.....ตำแหน่ง.....
2. อายุ.....ปี
3. ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน.....ปี
4. การศึกษา.....
5. เบอร์โทรศัพท์/E-Mail

**ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาในเขตพัฒนา
 พิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้**

1. ท่านคิดว่าแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขต
 พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วยความเสี่ยงด้านใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องปฏิรูปในเรื่องใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

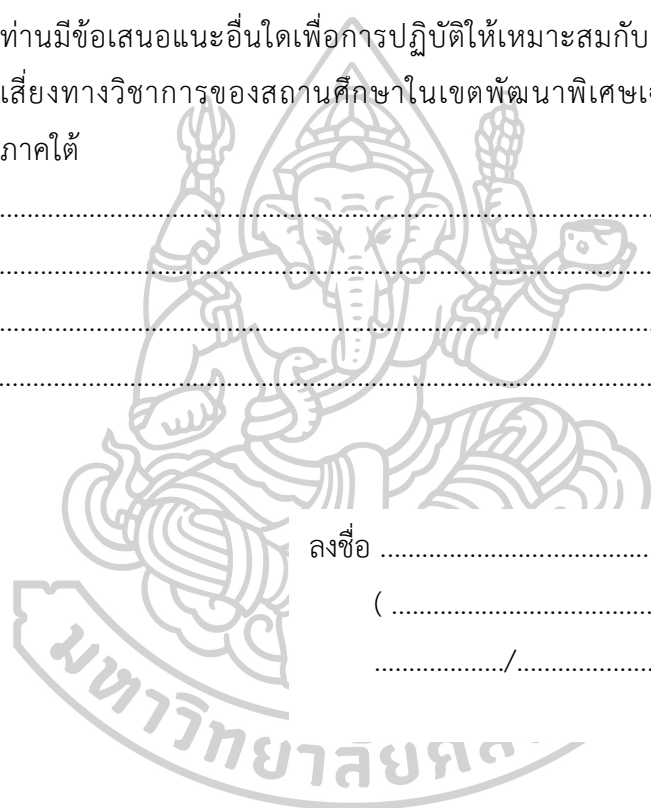
3. ท่านมีข้อเสนอแนะอื่นใดเพื่อการปฏิบัติให้เหมาะสมกับแนวทางการบริหารความ
เสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดน
ภาคใต้

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้สัมภาษณ์

(.....)

...../...../.....

แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ (EDFR รอบที่ 2)

“แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้”

THE GUIDELINE OF THE RISK MANAGEMENT ON ACADEMIC AFFAIRS
ADMINISTRATION OF BASIC SCHOOLS IN THE SPECIAL DEVELOPMENT ZONE
OF THREE SOUTHERN BORDER PROVINCES

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้สร้างขึ้นจากผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ เรื่องแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำหรับใช้ในการเก็บข้อมูลในรอบที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 21 ท่านในรอบแรก และผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วสรุปประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับรวม 10 ด้านโดยรวมสาระสำคัญของแต่ละด้านรวมทั้งสิ้น 97 แนวทาง

ข้อมูลที่ท่านตอบจะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของท่านแต่อย่างใด ผู้วิจัยรับรองว่าข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามฉบับนี้จะมีความลับ และการนำเสนอข้อมูลจะเป็นการเสนอข้อมูลในภาพรวมเท่านั้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งสำหรับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

นางสาวชณิชา มางัดสาระ

นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

หมายเหตุ : หากท่านมีข้อสงสัยประการใด กรุณาติดต่อผู้วิจัย

โทร. 094-9383448

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน
 ระดับ 5 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นอยู่ในระดับมากที่สุด
 ระดับ 4 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นอยู่ในระดับมาก
 ระดับ 3 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นอยู่ในระดับปานกลาง
 ระดับ 2 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นอยู่ในระดับน้อย
 ระดับ 1 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น						
1	หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น เน้นการบูรณาการการเรียนรู้ แต่ยังคงเนื้อหาสาระของแต่ละรายวิชาอยู่ทั้งด้านภาษา การคิดคำนวณ และด้านเหตุผลหรือวิทยาศาสตร์					
2	หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น เน้นการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นและสถานศึกษาเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน แต่ส่วนกลางยังคงเป็นผู้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง					
3	ครูและผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรต้องได้รับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำหลักสูตรอย่างแท้จริง เช่น เข้ารับการอบรมสัมมนาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง หรือจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรมาให้คำแนะนำช่วยเหลือในการพัฒนาหลักสูตร					
4	หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น เน้นหลักสูตรท้องถิ่นที่มีความหลากหลายและให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น					
5	จัดหลักสูตรให้มีการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาเวียดนาม ลาว มลายู อังกฤษ รวมไปถึงมีการเปิดหลักสูตรนานาชาติเพิ่มขึ้นด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษามลายูและภาษาถิ่นใต้					

ข้อ	แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
6	ท้องถิ่นและสถานศึกษาควรร่วมกันปรับรายละเอียดของเนื้อหาโดยเพิ่มหรือลดรายละเอียดจากหลักสูตรแกนกลาง เพื่อให้ได้หลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทที่แตกต่างตามสภาพพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะทางภาษาและวัฒนธรรม					
7	ท้องถิ่นและสถานศึกษาควรร่วมกันปรับรายละเอียด จัดทำคำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติมจากที่ปรากฏในหลักสูตรแกนกลาง ทั้งนี้คำอธิบายรายวิชาที่จัดทำขึ้นต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์เนื้อหาและความต้องการของท้องถิ่น					
8	ครูผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการ แนวคิด และจุดเน้นของการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นความสำคัญ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรม					
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้						
9	พัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น วิเคราะห์เป็น ไม่เน้นท่องจำ เช่น จัดการเรียนรู้แบบโครงการ					
10	ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมเสริม ในแต่ละกลุ่มวิชา ในทุกระดับชั้นโดยปรับปรุงจากหลักสูตรแกนกลางโดยไม่ทำให้จุดประสงค์ของหลักสูตรเปลี่ยนแปลง					
11	ให้ความรู้เพิ่มเติมแก่ครูในการปรับการเรียน เปลี่ยนการสอนด้วยเทคนิคกลวิธีสอนที่หลากหลายมากขึ้น					
12	ส่งเสริม พัฒนา ปรับปรุง กระบวนการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความเข้มแข็งในวิชาภาษาไทยเป็นหลัก เพื่อให้เป็นพื้นฐานการเรียนรู้ในวิชาอื่นๆ					
13	บริหารจัดการหลักสูตร พัฒนาการบวนการจัดการเรียนรู้ และวิธีการสอนให้สอดคล้องกับชีวิตจริง สภาพจริงของสังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่น จะช่วยให้การสอนมีความหมาย					

ข้อ	แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
14	ครูผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากการเป็นผู้บอกความรู้มาเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน					
15	จัดกิจกรรมที่ ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ สร้างสรรค์ศึกษาและค้นคว้าได้ลงมือปฏิบัติจนเกิดการเรียนรู้และค้นพบความรู้ด้วยตนเอง เป็นสาระ ความรู้ ด้วยตนเอง รักการอ่าน รักการเรียนรู้อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต(Long-life Education) และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Learning Man)					
16	ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบทวิภาษาในการแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งขั้นต้นจะเน้นการพัฒนาาระบบคิด วิเคราะห์ และความกล้าแสดงออกผ่านภาษาท้องถิ่น ก่อนพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนภาษาถิ่นด้วยอักษรไทย ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกสนุกสนาน และอยากที่จะเรียนรู้ ด้วยภาษาถิ่น และใช้ภาษาที่สองหรือภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้ติดต่อทางราชการ และการเรียนในระดับต่อไป					
3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา						
17	สนับสนุนครูเข้าอบรมพัฒนาด้านการวิจัยเพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการทำวิจัย ตลอดจนเห็นความสำคัญของการทำวิจัย					
18	สนับสนุนด้านงบประมาณ และส่งเสริมความสามารถในการวิจัยช่วยเหลือให้ครูได้มีผลงานการศึกษาค้นคว้า วิจัย					
19	กำหนดคุณลักษณะของครูในแต่ละภาคเรียนว่าจะต้องมีวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งควรเป็นเรื่องที่เป็นการแก้ปัญหาการเรียนการสอน					
20	สร้างกำลังใจกับครูผู้สอน ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน					
21	ส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้ปรับปรุงการเรียนการสอนโดยใช้ผลวิจัยในชั้นเรียนที่ได้ศึกษามา เป็นแนวทางในการแก้ไขพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น					

ข้อ	แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
22	นำผลงานวิจัยของครูมาเผยแพร่ให้เพื่อนครูได้ศึกษาเรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนของตนเอง สร้างบรรยากาศในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการทำวิจัยในชั้นเรียน					
23	ส่งเสริมการสร้างนักวิจัยใหม่และพัฒนาเครือข่ายวิจัย พี่เลี้ยงนักวิจัยแบบมีส่วนร่วมจากหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ และสามารถนำผลวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม					
24	ส่งเสริมการดำเนินงานวิจัย และพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ					
25	สนับสนุนให้มีการศึกษาสภาพการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และรูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ที่รองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต					
4. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้						
26	ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้นำชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ร่วมประชุมสัมมนาหาแนวทางพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่างๆ ให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากยิ่งขึ้น					
27	จัดทำแผนการดำเนินงานด้านการส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญกับการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสังคม ในการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น					
28	จัดระบบ วางแผนการ ประสานการดำเนินการ การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นในส่วนที่แตกต่างกัน ระหว่างหน่วยงานต่างๆ ให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกันให้มากขึ้น					
29	รวบรวมพัฒนาการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านวัฒนธรรมให้เป็นแหล่งสนับสนุนการเรียนการสอนยิ่งขึ้น					

ข้อ	แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
30	ปรับสภาพการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสังคม ให้เหมาะสมสอดคล้องและเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาทุกขนาดรวมทั้งระดมแหล่งวิทยากร หรือ ประชาชนชาวบ้าน ภูมิปัญญาชาวบ้านในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา					
31	มีการศึกษา วิเคราะห์ คัดเลือกจัดทำ และตรวจพิจารณาคุณภาพหนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสืออ่านประกอบ แบบฝึกหัด ใบงาน ใบความรู้เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีคุณภาพสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา และเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่					
32	พัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน และห้องสมุดของโรงเรียนให้ทันสมัย มีข้อมูลที่หลากหลาย ใช้ในการค้นคว้าและเป็นแหล่งเรียนรู้ได้จริง					
5. ด้านการบริหารงานและนิเทศการศึกษา						
33	ผู้บริหารโรงเรียนหรือครู นำการบริหารความเสี่ยงมาใช้ เป็นเครื่องมือในการบริหารสถานศึกษาอย่างจริงจัง ตลอดจนมีการนิเทศติดตามผลการนำไปใช้อย่างต่อเนื่อง					
34	ผู้บริหารโรงเรียนหรือครู จัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบตามสภาพความเสี่ยงจริงที่เกิดขึ้นในบริบทของความพร้อม ด้าน คน งบประมาณ และสภาพแวดล้อมอื่น หากองค์ประกอบใดมีความเสี่ยงสูงสุด ให้บริหารความเสี่ยง					
35	ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาควรให้ความสำคัญใน การนำองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงมาปรับใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเป็น รูปธรรมที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น					

ข้อ	แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
36	จัดทำคู่มือการบริหารความเสี่ยงของงานวิชาการของสถานศึกษาเพื่อชี้แจงรายละเอียด ขั้นตอน การดำเนินการ วิธีการ ตลอดจน การสรุป รายงานผล เพื่อผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานวิชาการ หรือครู ผู้รับผิดชอบ นำไปใช้ประกอบการบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
37	ในระดับปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการควรมีการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบพัฒนาการ สามารถวิเคราะห์และบริหารความเสี่ยงที่เกิดขึ้นได้เป็นระยะอย่างใกล้ชิด					
38	การบริหารงานฝ่ายต่างๆ ของโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของความเสี่ยงในการบริหารวิชาการ ดังนั้นผู้บริหารควรบริหารงานต่างๆ อย่างเป็นระบบ เหมาะสม เพื่อลดความเสี่ยงทางวิชาการ					
39	ผู้บริหารโรงเรียน คณะครูและผู้เกี่ยวข้อง ต้องมีความตระหนัก และพร้อมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจในการบริหารความเสี่ยงงานวิชาการ ให้บรรลุวัตถุประสงค์					
40	จัดทำแผนการจัดการความเสี่ยงประจำปีและมอบหมายผู้รับผิดชอบ					
41	จัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้และถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน					
42	มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อการพัฒนาอย่างครบกระบวนการ					
6. ด้านการพัฒนาสื่อ, นวัตกรรม และเทคโนโลยี						
43	พัฒนาบุคลากรในการใช้สื่อ การสร้างนวัตกรรม และการใช้เทคโนโลยี ในการจัดการเรียนรู้อย่างจริงจัง ต่อเนื่อง เป็นรูปธรรม นำมาประยุกต์ใช้ในห้องเรียนและสถานศึกษาได้จริง ก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน					
44	ปรับปรุงหรือเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับท้องถิ่น					

ข้อ	แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
45	ห้องถิ่นและสถานศึกษา ร่วมกันจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ เนื้อหา และสภาพห้องถิ่น โดยสื่อเหล่านี้อาจใช้กับเนื้อในรายวิชาที่มีอยู่ เดิมหรือรายวิชาใหม่ที่พัฒนาขึ้นก็ได้					
46	พัฒนาสื่อ หรือนวัตกรรม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือที่มีบทบาทสำคัญในการ ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน ช่วยกระตุ้น ความสนใจ และเป็นตัวกลางในการสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะปฏิบัติและทัศนคติ ได้ตามที่คุณสอนต้องการ					
47	พัฒนานวัตกรรมหรือสื่อการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและ เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์และบริบททางสังคมวัฒนธรรมอัน เป็นเอกลักษณ์ของห้องถิ่น					
48	สำรวจทรัพยากรที่สำคัญต่อการพัฒนานวัตกรรมอย่างจริงจังเต็ม รูปแบบ ทั้งด้าน บุคลากร เครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ งบประมาณ สถานที่					
49	สร้างความรู้ ความเข้าใจกับครูในการออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ออกแบบ นวัตกรรมการเรียนรู้ออกแบบที่ตีต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับ หลักการและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อคุณภาพของ นวัตกรรมการเรียนรู้ออกแบบ					
50	มีความร่วมมือกันในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม มีการแบ่งปัน เผยแพร่สื่อ นวัตกรรมในลักษณะโรงเรียนพี่ – โรงเรียนน้อง					
51	มีการประสานงานความร่วมมือกับภาคเอกชน และภาคชุมชนในการ พัฒนาด้านเทคโนโลยี สื่อ นวัตกรรม					
52	ส่งเสริมด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ในพื้นที่ให้มากขึ้น โดยให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า และเข้าถึงชีวิตประจำวันได้					

ข้อ	แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
7. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน						
53	สร้างเกณฑ์การวัดและประเมินผลให้เหมาะกับสภาพพื้นที่ มีความยืดหยุ่น คำนึงถึงบริบททางสังคม วัฒนธรรม ชุมชน เปิดกว้างให้สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และชุมชน สร้างเกณฑ์การวัดและประเมินผลด้วยตนเอง โดยอยู่ภายใต้การควบคุมคุณภาพอย่างเป็นระบบ					
54	พัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ความเข้าใจในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตลอดจนสามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
55	ผู้เรียนได้รับทราบเกณฑ์และผลการวัดผลและประเมินแต่ละครั้ง รวมทั้งมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลของตนเองได้ ทั้งนี้เพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอนโดยภาพรวม					
56	สร้างความเข้าใจให้กับครูในการให้ผู้เรียนมีสิทธิทราบเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลแต่ละครั้ง ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลของตนเองได้ โดยมีการพิจารณาจากสภาพการดำเนินงานด้านประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนโดยภาพรวม					
57	ครูมีความรู้ความเข้าใจในการวัดและประเมินผลอย่างถ่องแท้และถือปฏิบัติ ใช้การประเมินผลนักเรียนด้วยเครื่องมือที่เหมาะสมและวิธีการที่หลากหลาย					
58	ครูรู้และเข้าใจ บทบาท หลักการ แนวดำเนินงานของสถานศึกษาและจุดเน้นในการวัดและประเมินผลการเรียน					
59	สัดส่วนในการวัดและประเมินผล มีความยืดหยุ่น เหมาะสมกับสภาพบริบทของสังคม วัฒนธรรม พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้					

ข้อ	แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
60	การวัดและประเมินผลควร ให้เหมาะกับบริบทของสถานศึกษา โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียน (Formative assessment) เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นในห้องเรียนทุกวันเพื่อหาจุดเด่น จุดด้อยที่ต้องปรับปรุง เป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการพัฒนา ประกอบกับการวัดและประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ (Summative assessment)					
8. ด้านการส่งเสริมความรู้สู่ชุมชน						
61	จัดให้มีการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนของสถานศึกษาในภาคใต้					
62	การบริหารความเสี่ยงทางวิชาการด้านที่เกี่ยวกับชุมชน ให้คำนึงถึงพื้นฐานความเสี่ยงของชุมชนเป็นหลัก และออกแบบบริหารความเสี่ยงตามลักษณะเฉพาะของพื้นที่ เช่น พื้นที่เสี่ยงด้านความปลอดภัย พื้นที่เสี่ยงด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น					
63	จัดทำข้อมูลทะเบียนชุมชนในทุกด้าน เพื่อทำความรู้จักชุมชน ผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ของชุมชน ตลอดจนเป็นแหล่งข้อมูลจุดอ่อน จุดแข็งของชุมชน เพื่อให้สามารถบริหารความเสี่ยงในชุมชนได้อย่างตรงความมุ่งหมาย					
64	ศึกษา สืบหาความต้องการของท้องถิ่น ประสานงานเพื่อให้ท้องถิ่นสนับสนุนงานวิชาการของโรงเรียน ในเรื่องการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างตอบสนองความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด					
65	เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All for Education) อย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง					

ข้อ	แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
66	คณะกรรมการสถานศึกษา มีบทบาทอย่างจริงจังในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน รับรู้บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีส่วนร่วมกิจกรรมของชุมชน การประชาสัมพันธ์โรงเรียน การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น การให้บริการแก่ชุมชน และการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน					
67	ผู้บริหารและครู สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการร่วมกันจัดการศึกษา มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกัน					
68	ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น มีการจัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด เทคนิค ทักษะทางวิชาการเพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น					
69	สำรวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน ด้านการจัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด เทคนิค ทักษะทางวิชาการเพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น และด้านการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา และที่จัดโดยบุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา					
70	มีการดำเนินการ “หนึ่งจังหวัดหนึ่งมหาวิทยาลัย” อย่างจริงจัง มีการควบคุมดูแลคุณภาพ ประสานงานระหว่างการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนการดูแลชุมชนให้มีส่วนร่วมในด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
71	การบริการวิชาการสู่ชุมชนควรมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สู่จิตอาสา เพื่อรับใช้สังคม โดยคำนึงถึงบริบทความต้องการของชุมชนเป็นหลัก					

ข้อ	แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
72	สถานศึกษา มีการจัดทำโครงการบูรณาการร่วมกับพันธกิจอื่นๆ ของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ เช่น การเรียนการสอน การวิจัย และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยประสานงานกับชุมชน					
73	จัดตั้งหน่วยงานเพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการงานบริการวิชาการแก่ชุมชนและสังคม ครอบคลุมวงจรคุณภาพ (PDCA)					
74	ร่วมมือในชุมชนในลักษณะโรงเรียนพี่-โรงเรียนน้อง ในการจัดการเรียนรู้ในพื้นที่ใกล้เคียง มีการแบ่งปันเชิงวิชาการ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน					
75	กำหนดพื้นที่บริการวิชาการเป็นพันธกิจหนึ่งของการบริหารงานในสถานศึกษา เพื่อการสร้างสังคมอย่างยั่งยืน นำการศึกษามาพัฒนาสังคม ชุมชน ได้อย่างแท้จริงในทางปฏิบัติ ตลอดจนมีการติดตามความต่อเนื่อง ความสำเร็จ และพัฒนาการของโครงการ					
76	ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจต่อบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษา และการประสานความร่วมมือเพื่อสร้างความเข้าใจอันดี					
77	ประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น					
78	เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ให้บริการด้านวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับแหล่งวิชาการในที่อื่น ๆ					

ข้อ	แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
79	ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง สถานศึกษากับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น					
9. ด้านการแนะแนวการศึกษา						
80	สร้างความเข้าใจตรงกันของผู้เกี่ยวข้อง ในการแนะแนวการศึกษาต่อ สำหรับพื้นที่พิเศษดังเช่นเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยสร้างแนว ทางการแนะแนวการศึกษาที่เหมาะสมกับบริบท ชุมชน วัฒนธรรม ฯลฯ ไม่ยึดติดกับค่านิยมการศึกษาตามพื้นที่ภาคอื่นๆ					
81	มีการให้ข้อมูล สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแนะแนวการศึกษา ต่อ เพื่อเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษา และเพื่อรับทราบถึงปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาการศึกษาสำหรับเยาวชนใน พื้นที่เขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้					
82	มีความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัด ชายแดนภาคใต้ โดยให้ความสำคัญกับการสนับสนุน และส่งเสริมการขยายโอกาสทาง การศึกษา ให้แก่เยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้					
83	ผู้บริหาร ครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาในพื้นที่ ถ่ายทอด เผยแพร่ ขยายผลข้อมูลแนะแนวการศึกษาให้แก่เยาวชนและ ผู้ปกครองรวมทั้งช่วยให้คำปรึกษาแก่นักเรียนเสริมสร้างแรงจูงใจใน การศึกษาต่อเพื่อจัดวางเส้นทางการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นทั้งทาง สายวิชาการและสายอาชีพอันจะนำไปสู่การเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการ พัฒนาการศึกษาของเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป					
84	ทุกฝ่ายให้ความสำคัญของการแนะแนวการศึกษา ซึ่งครอบคลุมถึงการ ส่งเสริมความสามารถทางการเรียนทุกด้าน ช่วยให้ผู้เรียนสามารถ วางแผนด้านการศึกษาต่อในอนาคตได้					

ข้อ	แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
85	พัฒนาครูให้มีความรู้และวิธีการในการแนะแนวทางเลือกสถานที่เรียนต่อ รู้วิธีที่จะเตรียมตัวในการสอบคัดเลือกเข้าสถานศึกษาต่อ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพชีวิตภายในสถานศึกษาได้ มุ่งให้ความช่วยเหลือนักเรียนในด้านการพัฒนาตนเอง สามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง ตลอดจนรู้ถึงวิธีการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีความสุขในชีวิต					
86	จัดการบริการแนะแนวทางการศึกษา ที่มุ่งให้ความช่วยเหลือนักเรียนทุกคนเนื่องจาก นักเรียนทุกคนย่อมต้องการความช่วยเหลือจากโรงเรียนของตนเองและเป็นการบริการด้วยความเสมอภาคเป็นธรรม และเท่าเทียม กระทำอย่างเป็นกระบวนการและต่อเนื่อง คือจัดอย่างเป็นระบบมีระเบียบแบบแผน					
87	ยอมรับในความสามารถของนักเรียน เข้าใจและยอมรับในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เคารพสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ยอมรับการมีอิสรภาพในการเลือกแนวทางชีวิตของผู้เรียน ใช้เครื่องมือและกลวิธีต่างทั้งที่เป็นแบบทดสอบและไม่เป็นแบบทดสอบในการช่วยเหลือ					
88	การแนะแนวต้องจัดให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษา หรือการให้บริการโดยสอดแทรกอยู่ในกระบวนการเรียนการสอน หรือการให้บริการทุกกิจกรรม เป็นหน้าที่ของผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือผู้ให้บริการทุกคนที่จะต้องดำเนินการร่วมกัน และมีการประสานกับผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาทุกคน โดยเฉพาะชุมชน					
89	การแนะแนวจะต้องจัดสำหรับผู้เรียนและผู้รับบริการทุกคนไม่ใช่จัดให้เฉพาะผู้เรียนหรือผู้รับบริการที่มีปัญหาเท่านั้น และต้องจัดให้ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา อาชีพ และบุคลิกภาพ ต้องจัดอย่างต่อเนื่อง ควรมีแผนปฏิบัติการแนะแนวที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับปัญหาความต้องการของชุมชน สังคมในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต					

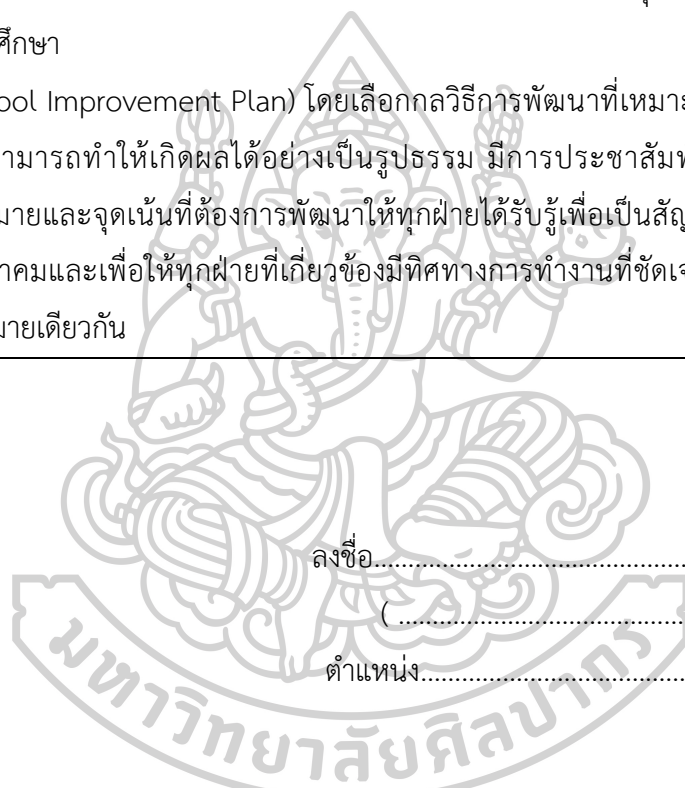
ข้อ	แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้	ระดับความ คิดเห็น				
		5	4	3	2	1
90	การแนะแนวต้องมีข้อมูลและสารสนเทศ ที่ใช้ในการแนะแนวทุกด้านตรงตามความเป็นจริง และเป็นปัจจุบันซึ่งจะทำให้สามารถช่วยเหลือผู้เรียนหรือผู้รับบริการได้ตรงความต้องการ โดยจะต้องสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนหรือผู้รับบริการนำตนเองและพึ่งตนเองได้					
10. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ						
91	พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้เข้มแข็งมีประสิทธิภาพ และดำเนินการอย่างยั่งยืน ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในสถานศึกษาต้องมีการทำงานที่มุ่งประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีความตระหนัก รับผิดชอบ และเห็นคุณค่าของการทำงานเป็นระบบมีคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา					
92	กำหนดเป้าหมายและดำเนินกิจกรรม/โครงการที่ใช้ผลการประเมินตนเอง ผลการประเมินคุณภาพจากองค์กรภายนอก หรือผลการวิจัยที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาเอง ตลอดจนใช้ผลการวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นฐานในการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน ตลอดจนใช้ผลการวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นฐานในการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน					
93	การสร้างระบบประกันคุณภาพในพื้นที่พิเศษเฉพาะควรมีความยืดหยุ่นที่สามารถสร้างเกณฑ์การประกันคุณภาพให้เหมาะสมกับพื้นที่ได้เอง ประกอบกันส่วนหนึ่ง เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทเฉพาะของพื้นที่					
94	เสริมสร้างให้สถานศึกษาเป็นองค์กรที่ได้รับการยอมรับตามมาตรฐานการศึกษาอย่างแท้จริง โดยมีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่มุ่งเน้นการประกันเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นหลัก					
95	ระบบประกันคุณภาพ มุ่งสร้างประโยชน์ให้แก่ครอบครัวและชุมชนตามความเหมาะสม ด้วยการบริหารจัดการที่มีคุณภาพทั้งองค์กรโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม บุคลากรในสถานศึกษาโดยเฉพาะครูและผู้บริหารตระหนักถึงเป้าหมาย คือ ผลประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียนเป็นอันดับแรก					

ข้อ	แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้	ระดับความ คิดเห็น				
		5	4	3	2	1
96	พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ยึดหลักการกระจายอำนาจ การเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมในการทำงาน การแสดงภาระรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้					
97	สถานศึกษาต้องสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา (School Improvement Plan) โดยเลือกกลวิธีการพัฒนาที่เหมาะสม และสามารถทำให้เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม มีการประชาสัมพันธ์ เป้าหมายและจุดเน้นที่ต้องการพัฒนาให้ทุกฝ่ายได้รับรู้เพื่อเป็นสัญญาประชาคมและเพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีทิศทางการทำงานที่ชัดเจนสู่เป้าหมายเดียวกัน					

ลงชื่อ.....ผู้ตอบแบบสอบถาม

(.....)

ตำแหน่ง.....


```
FREQUENCIES VARIABLES=Q1 Q2 Q3 Q4 Q5 Q6 Q7 Q8 Q9 Q10 Q11 Q12 Q13 Q14 Q15 Q16 Q17 Q18 Q19 Q20
Q61 Q62 Q63 Q64 Q65 Q66 Q67 Q68 Q69 Q70 Q71 Q72 Q73 Q74 Q75 Q76 Q77 Q78 Q79 Q80 Q81 Q82 Q83
/NTILES=4
/STATISTICS=MEDIAN MODE
/ORDER=ANALYSIS.
```

Frequencies

Notes	
Output Created	27-AUG-2021 11:15:04
Comments	
Input	Data
	Active Dataset
	Filter
	Weight
	Split File
	N of Rows in Working Data File 21
Missing Value Handling	Definition of Missing
	Cases Used
Syntax	<p>User-defined missing values are treated as missing.</p> <p>Statistics are based on all cases with valid data.</p> <p>FREQUENCIES VARIABLES=Q1 Q2 Q3 Q4 Q5 Q6 Q7 Q8 Q9 Q10 Q11 Q12 Q13 Q14 Q15 Q16 Q17 Q18 Q19 Q20 Q21 Q22 Q23 Q24 Q25 Q26 Q27 Q28 Q29 Q30 Q31 Q32 Q33 Q34 Q35 Q36 Q37 Q38 Q39 Q40 Q41 Q42 Q43 Q44 Q45 Q46 Q47 Q48 Q49 Q50 Q51 Q52 Q53 Q54 Q55 Q56 Q57 Q58 Q59 Q60 Q61 Q62 Q63 Q64 Q65 Q66 Q67 Q68 Q69 Q70 Q71 Q72 Q73 Q74 Q75 Q76 Q77 Q78 Q79 Q80 Q81 Q82 Q83 Q84 Q85 Q86 Q87 Q88 Q89 Q90 Q91 Q92 Q93 Q94 Q95 Q96 Q97 /NTILES=4 /STATISTICS=MEDIAN MODE /ORDER=ANALYSIS.</p>
Resources	Processor Time 00:00:00.02
	Elapsed Time 00:00:00.03

[DataSet1] C:\Users\TAI-3059\OneDrive\Documents\Untitled1.sav

Statistics

		Q1	Q2	Q3	Q4	Q5	Q6
N	Valid	21	21	21	21	21	21
	Missing	0	0	0	0	0	0
Median		5.0000	3.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000
Mode		5.00	3.00	5.00	5.00	5.00	5.00
Percentiles	25	4.5000	2.5000	5.0000	5.0000	4.0000	4.5000
	50	5.0000	3.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000
	75	5.0000	3.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000

Statistics

		Q7	Q8	Q9	Q10	Q11	Q12
N	Valid	21	21	21	21	21	21
	Missing	0	0	0	0	0	0
Median		5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000
Mode		5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00
Percentiles	25	4.0000	5.0000	4.0000	4.5000	4.5000	4.5000
	50	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000
	75	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000

Statistics

		Q13	Q14	Q15	Q16	Q17	Q18
N	Valid	21	21	21	21	21	21
	Missing	0	0	0	0	0	0
Median		5.0000	2.0000	5.0000	5.0000	4.0000	4.0000
Mode		5.00	3.00	5.00	5.00	4.00	4.00
Percentiles	25	4.5000	2.0000	4.0000	5.0000	4.0000	3.0000
	50	5.0000	2.0000	5.0000	5.0000	4.0000	4.0000
	75	5.0000	3.0000	5.0000	5.0000	4.0000	4.0000

Statistics

		Q19	Q20	Q21	Q22	Q23	Q24
N	Valid	21	21	21	21	21	21
	Missing	0	0	0	0	0	0
Median		5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	4.0000	4.0000
Mode		5.00	5.00	5.00	5.00	4.00	4.00
Percentiles	25	4.0000	4.0000	4.0000	4.5000	3.0000	3.0000
	50	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	4.0000	4.0000
	75	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	4.0000	4.0000

Statistics

		Q25	Q26	Q27	Q28	Q29	Q30
N	Valid	21	21	21	21	21	21
	Missing	0	0	0	0	0	0
Median		5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000
Mode		5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00
Percentiles	25	4.0000	5.0000	4.0000	4.0000	4.0000	4.0000
	50	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000
	75	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000

Statistics

		Q31	Q32	Q33	Q34	Q35	Q36
N	Valid	21	21	21	21	21	21
	Missing	0	0	0	0	0	0
Median		5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000
Mode		5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00
Percentiles	25	4.0000	4.0000	4.0000	4.0000	4.0000	4.0000
	50	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000
	75	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000

Statistics

		Q37	Q38	Q39	Q40	Q41	Q42
N	Valid	21	21	21	21	21	21
	Missing	0	0	0	0	0	0
Median		5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000
Mode		5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00
Percentiles	25	4.0000	4.0000	4.0000	4.0000	4.0000	4.0000
	50	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000
	75	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000

Statistics

		Q43	Q44	Q45	Q46	Q47	Q48
N	Valid	21	21	21	21	21	21
	Missing	0	0	0	0	0	0
Median		5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	3.0000
Mode		5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	3.00
Percentiles	25	4.5000	4.0000	4.0000	4.0000	4.5000	3.0000
	50	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	3.0000
	75	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	4.0000

Statistics

		Q49	Q50	Q51	Q52	Q53	Q54
N	Valid	21	21	21	21	21	21
	Missing	0	0	0	0	0	0
Median		5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000
Mode		5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00
Percentiles	25	5.0000	4.0000	4.0000	4.0000	5.0000	5.0000
	50	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000
	75	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000

Statistics

		Q55	Q56	Q57	Q58	Q59	Q60
N	Valid	21	21	21	21	21	21
	Missing	0	0	0	0	0	0
Median		5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000
Mode		5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00
Percentiles	25	5.0000	5.0000	4.0000	4.0000	4.5000	4.5000
	50	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000
	75	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000

Statistics

		Q61	Q62	Q63	Q64	Q65	Q66
N	Valid	21	21	21	21	21	21
	Missing	0	0	0	0	0	0
Median		5.0000	5.0000	4.0000	5.0000	5.0000	4.0000
Mode		5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	4.00
Percentiles	25	4.0000	4.0000	4.0000	5.0000	4.0000	4.0000
	50	5.0000	5.0000	4.0000	5.0000	5.0000	4.0000
	75	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000

Statistics

		Q67	Q68	Q69	Q70	Q71	Q72
N	Valid	21	21	21	21	21	21
	Missing	0	0	0	0	0	0
Median		5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000
Mode		5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00
Percentiles	25	4.0000	4.0000	4.0000	5.0000	5.0000	4.5000
	50	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000
	75	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000

Statistics

		Q73	Q74	Q75	Q76	Q77	Q78
N	Valid	21	21	21	21	21	21
	Missing	0	0	0	0	0	0
Median		5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000
Mode		5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00
Percentiles	25	4.0000	5.0000	4.0000	5.0000	4.0000	5.0000
	50	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000
	75	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000

Statistics

		Q79	Q80	Q81	Q82	Q83	Q84
N	Valid	21	21	21	21	21	21
	Missing	0	0	0	0	0	0
Median		5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000
Mode		5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00
Percentiles	25	4.0000	4.0000	5.0000	4.0000	5.0000	4.0000
	50	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000
	75	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000

Statistics

		Q85	Q86	Q87	Q88	Q89	Q90
N	Valid	21	21	21	21	21	21
	Missing	0	0	0	0	0	0
Median		5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000
Mode		5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00
Percentiles	25	4.5000	5.0000	4.5000	5.0000	4.0000	5.0000
	50	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000
	75	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000

Statistics

		Q91	Q92	Q93	Q94	Q95	Q96
N	Valid	21	21	21	21	21	21
	Missing	0	0	0	0	0	0
Median		5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000
Mode		5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00
Percentiles	25	5.0000	5.0000	4.0000	4.5000	4.0000	4.0000
	50	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000
	75	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000	5.0000

Statistics

		Q97
N	Valid	21
	Missing	0
Median		5.0000
Mode		5.00
Percentiles	25	5.0000
	50	5.0000
	75	5.0000

Frequency Table

Q1

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 4.00	5	23.8	23.8	23.8
5.00	16	76.2	76.2	100.0
Total	21	100.0	100.0	

Q2

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1.00	1	4.8	4.8	4.8
2.00	4	19.0	19.0	23.8
3.00	14	66.7	66.7	90.5
4.00	2	9.5	9.5	100.0
Total	21	100.0	100.0	

Q3

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 5.00	21	100.0	100.0	100.0

Q4

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 5.00	21	100.0	100.0	100.0

Q5

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 4.00	6	28.6	28.6	28.6
5.00	15	71.4	71.4	100.0
Total	21	100.0	100.0	

Q6

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	5	23.8	23.8	23.8
	5.00	16	76.2	76.2	100.0
	Total	21	100.0	100.0	

Q7

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	6	28.6	28.6	28.6
	5.00	15	71.4	71.4	100.0
	Total	21	100.0	100.0	

Q8

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	5.00	21	100.0	100.0	100.0

Q9

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	7	33.3	33.3	33.3
	5.00	14	66.7	66.7	100.0
	Total	21	100.0	100.0	

Q10

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	5	23.8	23.8	23.8
	5.00	16	76.2	76.2	100.0
	Total	21	100.0	100.0	

Q11

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	5	23.8	23.8	23.8
	5.00	16	76.2	76.2	100.0
	Total	21	100.0	100.0	

Q12

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	5	23.8	23.8	23.8
	5.00	16	76.2	76.2	100.0
	Total	21	100.0	100.0	

Q13

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	5	23.8	23.8	23.8
	5.00	16	76.2	76.2	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q14

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1.00	2	9.5	9.5	9.5
	2.00	9	42.9	42.9	52.4
	3.00	10	47.6	47.6	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q15

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	6	28.6	28.6	28.6
	5.00	15	71.4	71.4	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q16

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	4	19.0	19.0	19.0
	5.00	17	81.0	81.0	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q17

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	2.00	1	4.8	4.8	4.8
	3.00	3	14.3	14.3	19.0
	4.00	17	81.0	81.0	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q18

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1.00	1	4.8	4.8	4.8
	2.00	3	14.3	14.3	19.0
	3.00	4	19.0	19.0	38.1
	4.00	12	57.1	57.1	95.2
	5.00	1	4.8	4.8	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q19

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	1	4.8	4.8	4.8
	4.00	5	23.8	23.8	28.6
	5.00	15	71.4	71.4	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q20

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	1	4.8	4.8	4.8
	4.00	6	28.6	28.6	33.3
	5.00	14	66.7	66.7	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q21

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	2	9.5	9.5	9.5
	4.00	5	23.8	23.8	33.3
	5.00	14	66.7	66.7	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q22

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	1	4.8	4.8	4.8
	4.00	4	19.0	19.0	23.8
	5.00	16	76.2	76.2	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q23

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	2.00	1	4.8	4.8	4.8
	3.00	6	28.6	28.6	33.3
	4.00	13	61.9	61.9	95.2
	5.00	1	4.8	4.8	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q24

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	2.00	2	9.5	9.5	9.5
	3.00	5	23.8	23.8	33.3
	4.00	14	66.7	66.7	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q25

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	1	4.8	4.8	4.8
	4.00	8	38.1	38.1	42.9
	5.00	12	57.1	57.1	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q26

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	4	19.0	19.0	19.0
	5.00	17	81.0	81.0	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q27

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	8	38.1	38.1	38.1
	5.00	13	61.9	61.9	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q28

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	2	9.5	9.5	9.5
	4.00	4	19.0	19.0	28.6
	5.00	15	71.4	71.4	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q29

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	1	4.8	4.8	4.8
	4.00	6	28.6	28.6	33.3
	5.00	14	66.7	66.7	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q30

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	2	9.5	9.5	9.5
	4.00	4	19.0	19.0	28.6
	5.00	15	71.4	71.4	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q31

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	1	4.8	4.8	4.8
	4.00	5	23.8	23.8	28.6
	5.00	15	71.4	71.4	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q32

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	7	33.3	33.3	33.3
	5.00	14	66.7	66.7	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q33

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	1	4.8	4.8	4.8
	4.00	6	28.6	28.6	33.3
	5.00	14	66.7	66.7	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q34

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	7	33.3	33.3	33.3
	5.00	14	66.7	66.7	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q35

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	2	9.5	9.5	9.5
	4.00	4	19.0	19.0	28.6
	5.00	15	71.4	71.4	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q36

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	1	4.8	4.8	4.8
	4.00	6	28.6	28.6	33.3
	5.00	14	66.7	66.7	100.0
	Total	21	100.0	100.0	

Q37

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	2	9.5	9.5	9.5
	4.00	4	19.0	19.0	28.6
	5.00	15	71.4	71.4	100.0
	Total	21	100.0	100.0	

Q38

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	7	33.3	33.3	33.3
	5.00	14	66.7	66.7	100.0
	Total	21	100.0	100.0	

Q39

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	1	4.8	4.8	4.8
	4.00	5	23.8	23.8	28.6
	5.00	15	71.4	71.4	100.0
	Total	21	100.0	100.0	

Q40

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	1	4.8	4.8	4.8
	4.00	6	28.6	28.6	33.3
	5.00	14	66.7	66.7	100.0
	Total	21	100.0	100.0	

Q41

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	1	4.8	4.8	4.8
	4.00	6	28.6	28.6	33.3
	5.00	14	66.7	66.7	100.0
	Total	21	100.0	100.0	

Q42

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	1	4.8	4.8	4.8
	4.00	6	28.6	28.6	33.3
	5.00	14	66.7	66.7	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q43

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	5	23.8	23.8	23.8
	5.00	16	76.2	76.2	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q44

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	6	28.6	28.6	28.6
	5.00	15	71.4	71.4	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q45

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	6	28.6	28.6	28.6
	5.00	15	71.4	71.4	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q46

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	6	28.6	28.6	28.6
	5.00	15	71.4	71.4	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q47

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	5	23.8	23.8	23.8
	5.00	16	76.2	76.2	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q48

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	2.00	1	4.8	4.8	4.8
	3.00	11	52.4	52.4	57.1
	4.00	9	42.9	42.9	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q49

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	4	19.0	19.0	19.0
	5.00	17	81.0	81.0	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q50

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	1	4.8	4.8	4.8
	4.00	7	33.3	33.3	38.1
	5.00	13	61.9	61.9	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q51

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	6	28.6	28.6	28.6
	5.00	15	71.4	71.4	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q52

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	1	4.8	4.8	4.8
	4.00	7	33.3	33.3	38.1
	5.00	13	61.9	61.9	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q53

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	5.00	21	100.0	100.0	100.0

Q54

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	4	19.0	19.0	19.0
	5.00	17	81.0	81.0	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q55

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	2	9.5	9.5	9.5
	5.00	19	90.5	90.5	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q56

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	1	4.8	4.8	4.8
	4.00	3	14.3	14.3	19.0
	5.00	17	81.0	81.0	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q57

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	1	4.8	4.8	4.8
	4.00	6	28.6	28.6	33.3
	5.00	14	66.7	66.7	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q58

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	1	4.8	4.8	4.8
	4.00	5	23.8	23.8	28.6
	5.00	15	71.4	71.4	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q59

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	5	23.8	23.8	23.8
	5.00	16	76.2	76.2	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q60

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	5	23.8	23.8	23.8
	5.00	16	76.2	76.2	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q61

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	1	4.8	4.8	4.8
	4.00	6	28.6	28.6	33.3
	5.00	14	66.7	66.7	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q62

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	6	28.6	28.6	28.6
	5.00	15	71.4	71.4	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q63

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	2	9.5	9.5	9.5
	4.00	9	42.9	42.9	52.4
	5.00	10	47.6	47.6	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q64

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	2	9.5	9.5	9.5
	5.00	19	90.5	90.5	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q65

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	1	4.8	4.8	4.8
	4.00	6	28.6	28.6	33.3
	5.00	14	66.7	66.7	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q66

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	12	57.1	57.1	57.1
	5.00	9	42.9	42.9	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q67

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	1	4.8	4.8	4.8
	4.00	6	28.6	28.6	33.3
	5.00	14	66.7	66.7	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q68

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	1	4.8	4.8	4.8
	4.00	6	28.6	28.6	33.3
	5.00	14	66.7	66.7	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q69

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	1	4.8	4.8	4.8
	4.00	6	28.6	28.6	33.3
	5.00	14	66.7	66.7	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q70

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	3	14.3	14.3	14.3
	5.00	18	85.7	85.7	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q71

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	1	4.8	4.8	4.8
	4.00	3	14.3	14.3	19.0
	5.00	17	81.0	81.0	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q72

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	5	23.8	23.8	23.8
	5.00	16	76.2	76.2	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q73

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	1	4.8	4.8	4.8
	4.00	6	28.6	28.6	33.3
	5.00	14	66.7	66.7	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q74

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	2	9.5	9.5	9.5
	5.00	19	90.5	90.5	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q75

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	6	28.6	28.6	28.6
	5.00	15	71.4	71.4	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q76

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	2	9.5	9.5	9.5
	5.00	19	90.5	90.5	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q77

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	1	4.8	4.8	4.8
	4.00	6	28.6	28.6	33.3
	5.00	14	66.7	66.7	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q78

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	2	9.5	9.5	9.5
	5.00	19	90.5	90.5	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q79

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	1	4.8	4.8	4.8
	4.00	6	28.6	28.6	33.3
	5.00	14	66.7	66.7	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q80

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	1	4.8	4.8	4.8
	4.00	6	28.6	28.6	33.3
	5.00	14	66.7	66.7	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q81

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	3	14.3	14.3	14.3
	5.00	18	85.7	85.7	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q82

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	1	4.8	4.8	4.8
	4.00	7	33.3	33.3	38.1
	5.00	13	61.9	61.9	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q83

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	2	9.5	9.5	9.5
	5.00	19	90.5	90.5	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q84

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	1	4.8	4.8	4.8
	4.00	6	28.6	28.6	33.3
	5.00	14	66.7	66.7	100.0
	Total	21	100.0	100.0	

Q85

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	5	23.8	23.8	23.8
	5.00	16	76.2	76.2	100.0
	Total	21	100.0	100.0	

Q86

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	3	14.3	14.3	14.3
	5.00	18	85.7	85.7	100.0
	Total	21	100.0	100.0	

Q87

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	5	23.8	23.8	23.8
	5.00	16	76.2	76.2	100.0
	Total	21	100.0	100.0	

Q88

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	3	14.3	14.3	14.3
	5.00	18	85.7	85.7	100.0
	Total	21	100.0	100.0	

Q89

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	1	4.8	4.8	4.8
	4.00	6	28.6	28.6	33.3
	5.00	14	66.7	66.7	100.0
	Total	21	100.0	100.0	

Q90

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	2	9.5	9.5	9.5
	5.00	19	90.5	90.5	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q91

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	1	4.8	4.8	4.8
	5.00	20	95.2	95.2	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q92

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	2	9.5	9.5	9.5
	5.00	19	90.5	90.5	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q93

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	1	4.8	4.8	4.8
	4.00	8	38.1	38.1	42.9
	5.00	12	57.1	57.1	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q94

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	1	4.8	4.8	4.8
	4.00	4	19.0	19.0	23.8
	5.00	16	76.2	76.2	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q95

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	6	28.6	28.6	28.6
	5.00	15	71.4	71.4	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q96

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	1	4.8	4.8	4.8
	4.00	5	23.8	23.8	28.6
	5.00	15	71.4	71.4	100.0
Total		21	100.0	100.0	

Q97

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	1	4.8	4.8	4.8
	4.00	1	4.8	4.8	9.5
	5.00	19	90.5	90.5	100.0
Total		21	100.0	100.0	

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ลัดดาวลัย มั่งคั่งสาละ
วัน เดือน ปี เกิด	19 มกราคม 2509
สถานที่เกิด	อำเภอสุโขทัย-ลก จังหวัดนราธิวาส
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2521 ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสุโขทัย อำเภอสุโขทัย-ลก จังหวัดนราธิวาส พ.ศ. 2527 มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสุโขทัย อำเภอสุโขทัย-ลก จังหวัดนราธิวาส พ.ศ. 2531 ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (วิทยาศาสตร์ทั่วไป) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พ.ศ. 2552 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยทักษิณ พ.ศ. 2558 กำลังศึกษาในหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	29 ถ.เจริญเขต ซ.18 ตำบลสุโขทัย-ลก อำเภอสุโขทัย-ลก จังหวัดนราธิวาส 96120

